

15
3
15

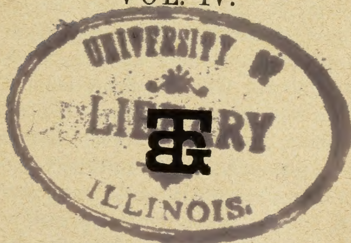
ΠΟΛΥΒΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ.

POLYBII
HISTORIA.

EDIDIT

LUDOVICUS DINDORFIUS.

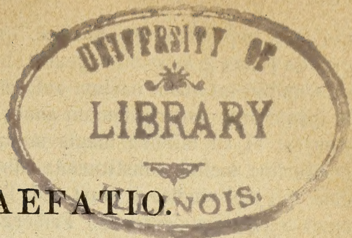
VOL. IV.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXVIII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Polybius quum inter recentiores historicos omnium iniquissima usus sit fortuna, ut non solum de quadraginta quos pariter atque Diodorus scripsit libris illius quindecim, ipsius quinque tantum supersint integri, sed etiam omnia uno maximam partem valde depravato codice sint conservata, atque in ampla Constantinianarum parte eclogarum, quae palimpsesto codice Vaticano continetur, multo peius quam Diodorus sit habitus, etiam eorum qui in amplissimi operis reliquiis restituendis suam per tria amplius secula posuerunt operam multo iniquior fuit quam apud Diodorum conditio, ut non sit mirandum quod plurimis rebus agendis districti ad unam parum saepe attenderunt, quae accuratius observata millena partim prodit vitia partim quomodo sint tollenda satis certo saepe demonstrat, ipsius Polybii omnis dicendi mos et consuetudo. Quae non solum in singulorum usu vocabulorum eorumque formis, sed etiam in omni orationis conformatione tanto accuratius est indaganda quanto magis supparis aetatis scriptorum comparatione destituimur, quoque maiorem ipse etiam minutis in rebus ei impendisse videtur diligentiam, quandoquidem quo ipse vivebat seculo rhetorum grammaticorumque scholae omnes etiam ad maiorem quam ipsos veteres scriptores instituebant accurationem. Nam quod non longo abhinc tempore nemo fortasse aut suspicaturus fuisset aut crediturus, scriptoris tam gravis et sobrii in re minuta, ad quam veterum historicorum nulli in mentem venisset attendere, tantam fuisse per totum opus longissimum et haud dubie etiam in ceteris eius scriptis diligentiam ut duarum concursum vocalium quantumcunque posset evitaret, non solum ubi ipse loqueretur, sed etiam

ubi alios loquentes introduceret, quasi illi quoque, velut legati de rebus gravissimis agentes, hunc concursum non minus reformidassent quam navium aut acierum hostilium conflictum, id ipsum ante paucos demum annos et factum esse animadversum est et ad millena magis minusve gravia vitia indaganda et plurima melius constituenda adhibitum. Cuius inventi laudem qui sibi vindicavit Gust. Ed. Benselerus in libro de hiatu apud scriptores graecos, Fribergae edito a. 1841, quod omnem hac de re quaestionem inchoavit potius quam absolvit et perfecit nec de singulis recte semper iudicavit, nihil obest eius aut veritati inventi aut laudi. Quod etsi recte animadvertit etiam ad eiusmodi esse hiatus extendendum qui neglecta in mediis vocabulis elisione, ut in *ἡντιναοῦν* pro *ἡντινοῦν*, quod restitui in fragm. 54 apud Suidam v. *μνησικακεῖν*, ut aliis restituendum dixi vel recentioribus Polybio praef. ad Xenoph. Cyrop. p. XIV ed. Lips. quartae, aut crasi nascatur, ut in *προέθετο* vel *προετίθετο* pro eo quod alibi plerumque legitur *προύθετο*, falsus tamen est quum p. 313 etiam *προεστὼς* putavit contrahendum ut *προύστην*, quod nec contraxit quisquam nec potuit contrahere quin etiam litteram *π* mutaret in aspiratam *φ*, ut in *φροίμιον* et *φροῦδος* ipsoque *θράττειν*.

Rursus idem quod non putavit ferendos partim admissos a Polybio hiatus quosdam vel a poetis non reformidatos partim elisione ab iisdem admissa sublatos, sed quam ipse alienam a prosa iudicaret, defecit eum interdum scientia, nescientem, quae ipse reiiceret, confirmari posse testimoniis testium haec omnia extra dubitationem ponentium. Nam quod 10, 47, 1, rectissime scriptum *πολλοὶ γίγνονθ' οἱ πυρσοὶ* p. 312 tanquam non ferendum in prosa mutat in multo deterius *γίγνονται πυρσοί*, non solum eadem Polybius 3, 36, 4, et alibi usus est huius diphthongi elisione, (quae 4, 60, 8: *Τότ' ἤδη βοηθεῖν ἀναγκάζεται αὐτῷ κατὰ δύναμιν* fortasse non elidendo *αι*, sed restituto *ἀναγκάζεθ' ἑαυτῷ* revocanda, etsi non est credibile 3, 81, 10: *Διόπερ εἴ τις δύναιτο συννοεῖν τὰ περὶ τοὺς πέλας ἁμαρτήματα καὶ τῇδέ που προσιέναι τοῖς ὑπεναντίοις ᾗ μάλιστα καὶ δι' ὧν εὐχείρωτος ἔσται ὁ προεστὼς τῶν πολεμίων* Polybium scripsisse *ἔσθ'*, nedum id ut

esset ἐστί, quae mira est Benseleri opinio p. 221, quum in promptu esset ὁ προεστὼς ἔσται, sed fortasse expungendum ὁ προεστὼς τῶν πολεμίων, quo post praecedentia τὸν τῶν ὅλων ἡγεμόνα hic quoque, ut paullo ante, ubi de eodem ὅ γε τοιοῦτος, non admodum opus,) sed etiam aliquoties Philodemus in Voluminibus Herculanensibus, ut dixi praef. ad Diodorum vol. 4, p. XV, etsi librarii mira inconstantia has quidem elisiones servarunt, sed alias usitatissimas sustulerunt, ut apud Polybium, ita apud Philodemum, et in Vaticano Dionysii, hiatus certe plerumque fugientis, multi melioribus eius scripturis optime sunt sublati, sed alii in illo quoque solo male illati. Inter hiatus autem apud Polybium haud dubie ferendos numerandum est τι vel ὅτι ante vocales, ut apud poetas Atticos, positum, et μέχρι, quod ego Polybio constanter restitui pro μέχρις, libris modo hoc modo illud, ut solent, praebentibus, Benselero male et ὅτι sollicitante et μέχρις probante.

Nec quisquam credet, ut ipse fecit p. 205, 206, 292 et alibi, talia quale τὰ ὅλα et τὸ ὅλον et τὸ ἔθνος, per crasin esse contrahenda potius quam a Polybio cum hiatu non minus inevitabili quam post καὶ aut μὴ esse scripta.

Contra, ut nonnulla attingam eorum quae doctrinam eius videantur evertere, accuratius autem explorata confirmant potius et ipsa tanquam mendosa coarguuntur, nullo modo fieri potest, quod ipse bona fide credidit p. 207, ut Polybius scripserit quod est in codice 1, 28, 11: *Παραπλήσιον γὰρ ἦν ἤδη τὸ γιγνόμενον πολιορκίᾳ· καὶ πάλαι ἂν ἀπωλώλεσαν ουτοί γε προφανῶς, εἰ μὴ δεδιότες τοὺς κόρακας οἱ Καρχηδόνιοι περιφράξαντες μὲν αὐτοὺς πρὸς τῇ γῇ συνεῖχον, πρὸς δὲ τὰς ἐμβολὰς διὰ τὴν συμπλοκὴν εὐλαβῶς ἔχοντες οὐ προσῇσαν.* Nam etiam ad sententiam adeo incommodum est hians illud πάλαι ut librarii aut correctoris abolito commento restituendum Polybio censeam πάντες, quod et hic aptissimum est et habet in loco simillimo 3, 53, 1: *Ἐν ᾧ καιρῷ πάντας ἂν ἄρδην ἀπολέσθαι συνέβη τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν, εἰ μὴ δεδιότες ἀκμὴν ἐπὶ ποσὸν καὶ προορώμενοι τὸ μέλλον τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τοὺς ἱππεῖς εἶχον ἐν τῇ πρωτοπορείᾳ κτλ.*, ut 5, 26, 11 dixit: *Οἱ δὲ λοιποὶ παραχρῆμα πάντες ἀπέρρεον ἀπ᾽ αὐτοῦ προφανῶς.*

Nullum enim certum est unquam eiusmodi hiatum excidisse Polybio*) qualem et *πάλαι* illud infert et introduxit qui ei verba praef. ad vol. 1, p. XXXVIII ab me eiecta 3, 39, 3: *Τοῦτο δὲ τὸ μῆκός ἐστι τῆς παραλίου ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους καὶ μυρίους σταδίους*, intulit, aut infelix corrector, qui explosum ibidem p. VIII commentum: *Ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν μὲν βουληθέντα καταπλεῦσαι (οὐ) ῥάδιον, πρὸς ἣν δὲ κἂν μὴ βούλῃ, φέρει κατ' ἀνάγκην ὁ ῥοῦς*, neque assequi potuit usitatum et necessarium in huiusmodi loco *οὐδὲ* proximis absumptum esse syllabis, eoque destitutum *βουληθέντα* propemodum esse ridiculum, quum sponte intelligatur voluisse debere qui hoc facerent, unde Polybius 15, 31, 5: *Ἵνα μηδὲ βουληθέντες ἔτι δύνωνται λυπεῖν μηδένα*, et 18, 20, 12: *Ἐγὼ γὰρ οὕτω χειριῶ τὰς διαλύσεις ὥστε μηδὲ βουληθέντα τὸν Φίλιππον ἀδικεῖν δύνασθαι τοὺς Ἕλληνας*, dixit quod 30, 2, 5: *Διὰ τὴν ἀπαιδίαν οὐδ' εἰ βουληθείη δυναμένου τὴν ἀρχὴν ἄλλῳ καταλιπεῖν*, omnibusque his locis non ita erat perverse loquuturus ut hoc fecit loco loquentem horum omnium nihil intelligens corrector. Quem enim 1, 62, 6 Benselerus inoffensus transiit hiatum post infinitivum: *Τοῦ γὰρ αὐτοῦ νομιστέον εἶναι ἡγεμόνος τὸ δύνασθαι βλέπειν τόν τε τοῦ νικᾶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τοῦ λείπεσθαι καιρόν*, nemo tribuet Polybio, cui *ἡγεμόνος εἶναι* dicere liceret, sed sublato *εἶναι* esse tollendum coniiciat qui contulerit 1, 81, 10: *Τῆς δὲ διαθέσεως ἀρχηγὸν μὲν καὶ μεγίστην μερίδα νομιστέον ἔθη μοχθηρὰ καὶ τροφὴν ἐκ παίδων κακήν, συνεργὰ δὲ καὶ πλείω·* 38, 1a, 5: *Καὶ καθ' ὅσον τοὺς ζῶντας μετὰ τιμωρίας ἐλεεινοτέρους νομίζομεν τῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς ἐκλιπόντων τὸν βίον, κατὰ τοσοῦτο καὶ τὰς περιπετείας τῶν Ἑλλήνων ἐλεεινοτέρας νομιστέον τῶν συμβάντων Καρχηδονίοις*, etsi hi loci non genitivum habent, sed adiectivum. Nam 3, 15, 7: *Ἐνεκάλει Ῥωμαίοις διότι μικροῖς ἔμπροσθεν χρόνοις στασιαζόντων αὐτῶν λαβόντες τὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὸ διαλῦσαι ἀδίκως ἐπανέλοιντό τινας τῶν προεστώτων*, valde probabilis est Benseleri con-

*) 3, 44, 8, *πᾶσαι* me invito scriptum pro *πᾶσιν*, ut recte codex, et 2, 25, 5, *πυρὰ* pro *πῦρ*, quod posueram ad Xen. Anab. 3, 1, 3.

iectura delentis illa *εἰς τὸ διαλῦσαι,* quae non tantum hiatum inferunt, minime interpunctione ne hic quidem excusatum, sed etiam inusitatam constructionem et nihil aliud quam quod per se intelligitur dicunt. Quae coniectura tanto videbitur probabilior, si eadem sint ratione corrigenda haec 1, 74, 13: *Οὐ μόνον δὲ περὶ τοῦτον τὸν καιρὸν οὕτως ἀνεστράφη νωθρῶς, ἀλλὰ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας περὶ τὴν καλουμένην Γόρζαν ἀντιστρατοπεδευσάντων αὐτῷ τῶν πολεμίων, λαβὼν καιροὺς δὶς μὲν ἐκ παρατάξεως εἰς τὸ νικᾶν, δὶς δ' ἐξ ἐπιθέσεως, ὅτε μὲν στρατοπεδευόντων σύνεγγυς αὐτῷ τῶν ὑπεναντίων, ἀμφοτέρους δοκεῖ τούτους εἰκῇ καὶ παραλόγως προέσθαι.* Ubi primum delenda censeo verba *εἰς τὸ νικᾶν,* non solum propter constructionem et inconcinnam inter duo membra collocationem, (dicendum enim erat *λαβὼν καιροὺς εἰς τὸ νικᾶν,*) sed etiam propter sententiam, quae tanquam certam ponit quadruplicem non occasionem hostes aggrediendi, sed ipsam victoriam, quantumvis semper fere incertam, quum *λαβὼν καιροὺς* absolute positum et dicat quod dici hic convenit et per se sufficiat, ut 1, 7, 2: *Ἅμα τῷ λαβεῖν καιρὸν εὐθὺς ἐπεχείρησαν·* 9, 17, 2: *Τοὺς δ' ἔνδοθεν περὶ μέσον ἡμέρας, ὅτε λάβοιεν τὸν καιρόν, ἕνα μὲν αὐτῶν μεθ' ἡσυχίας ἐν ἱματίῳ διὰ τῆς πύλης ἐκπέμψαι*, et in iis quae posui vol. 4, p. 146, 4: *Λαβὼν τὸν ἁρμόζοντα καιρὸν νυκτὸς ἤγειρε τοὺς πρώτους·* Diodori 1, 60, 2: *Τότε τοῦ μίσους καιρὸν λαβόντος ἀπέστησαν οἱ πλεῖστοι·* 10, 25, 3: *Ὁ φθόνος ἐπειδὴ καιρὸν ἔλαβεν, ἄθρους ἐξερράγη.* Deinde quod ex Casauboni coniectura illatum *ἅτε καὶ* pro *ὅτε μὲν* neque probabilitate commendatur neque concinnitate, quum bimembrem sententiam sequatur altera uno membro defecta. Nam ut *παράταξις* convenit *στρατοπεδεύουσι σύνεγγυς αὐτῷ*, ita *ἐπίθεσις* non tenentibus, sed relinquentibus castra, ut nihil putem mutandum, sed integrum post *ὑπεναντίων* membrum intercidisse eiusmodi, ut *ὅτε δ' ἐξιόντων καὶ λεηλατούντων* vel *ὑδρευομένων καὶ προνομευόντων*, quum etiam per se sit credibile praedatum et aquatum pabulatumque exiisse qui castra exadversum posuissent. Sic 5, 80, 5: *Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἀντεστρατοπέδευον ἀλλήλοις· μετὰ δέ τινας ἡμέρας Ἀντίοχος.. προσεστρατοπέδευσε τοῖς περὶ Πτολεμαῖον. ἐν ᾧ καιρῷ περί*

τε τὰς ὑδρείας καὶ προνομὰς ἐγίγνοντο συμπλοκαὶ πλείους, ὁμοίως δὲ καὶ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων ἀκροβολισμοὶ συνίσταντο. Quodsi quid addendum esset illi λαβὼν καιρούς, aptius foret συμβαλεῖν, ut 3, 56, 5: Ἀντιστρατοπεδευσάντων αὐτοῖς.. συμβαλὼν ἐκ παρατάξεως καὶ νικήσας τῇ μάχῃ κτλ. Ita ne littera quidem mutata nihil nisi hic quoque periisse nonnulla statuere sufficiet. Nam lacunis magis minusque amplis pariter atque scholiis nonnullis ex margine illatis librum Vaticanum non carere pluribus quam ipse notavi vol. 1, p. XXXVII constat exemplis, quibus addendum videtur praeter alia hoc ex 3, 15, 11: Τὴν μὲν οὖσαν αἰτίαν ἀληθινὴν παρασιωπῶν, τὴν δ' οὐχ ὑπάρχουσαν περὶ Ζακανθαίων πλάττων, ubi suspicor ex praecedentibus 9: Ταῖς μὲν ἀληθιναῖς αἰτίαις οὐκ ἐχρῆτο, κατέφευγε δ' εἰς προφάσεις ἀλόγους, esse repetitum inutile et molestum ἀληθινήν.

Ac libro 4, 40, 9: Οὖσά τ' ἐξ ἀρχῆς θάλαττα σύρρους τῷ Πόντῳ, καθὰ οἱ παλαιοὶ συμφωνοῦσι, νῦν ἐστι λίμνη γλυκεῖα, etsi non minus certa est correctio Benseleri καθάπερ quam certum 5, 5, 4, δι' ὃ οἱ περὶ Γόργον, ubi codex διόν, scribendum esse διόπερ, si illa sint Polybii, fieri tamen potest ut ex margine irrepserint: sunt enim prorsus congruentia recentiorum consuetudini, velut Georgii Syncelli p. 92, B: Ὡς συμφωνοῦσι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἱστορικῶν.

Libro 5, 5, 10: Ὁ δὲ βασιλεύς, τὰ μὲν ἀπιστῶν ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐκ τῆς περὶ τὴν πολιορκίαν ἐθελοκακήσεως, συναισθανόμενος δὲ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸν Παλοῦντα διαβουλίου αὐτῶν τὴν κακοπραγμοσύνην, quomodocunque habeat illud τὸν Παλοῦντα, de quo mira est coniectura Benseleri p. 232, certum est Polybium post διαβουλίου non posuisse αὐτῶν, etsi delentis Benseleri coniectura minus est probabilis quam nihil nisi transferendum esse post τὴν coniicientis. Nec dubium 5, 71, 2: Προσλαβὼν δὲ καὶ τὴν παρὰ τούτων ἐλπίδα καὶ χορηγίαν προῆγε, καὶ κατασχὼν εἰς τὴν Γαλάτιν γίγνεται Ἀβίλων καὶ τῶν εἰς αὐτὰ παραβεβοηθηκότων gravem latere depravationem non solum in Γαλάτιν, quod nihili, pro Γαλαδῖτιν posito, ut quaevis nomina propria mire saepe sunt in ipso codice Vaticano depravata, sed etiam in ceteris,

quum nihili sit et *κατέχειν* sic dictum et *γίγνεται*, ipsumque Vaticani *αὐτὸ* pro *αὐτὰ* nonnulla hic excidisse prodat.

Eodem libro 5, 74, 9: *Εἷλκε τὸν χρόνον τῶν συνθηκῶν ἀεί, ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ σκήψεις εἰσφερόμενος*, ubi Benselerus p. 326 delendum arbitratur *ἀεί*, recte animadvertens, nisi ad *εἰσφερόμενος* referatur, inane fore, ipsa sententia tale quid requirit ut *ἀεί τινας* vel *ἀεὶ καινὰς* vel *ἀεί τινας καινάς*, ut est 5, 75, 4: *Καινοί τινες ἀεὶ πεφύκαμεν*, et 1, 68, 10: *Καθόλου δὲ ἕν τι ἀεὶ καινὸν προσεξεύρισκον*, quomodo scribendum videtur pro *ἕν τινι καινῶν*, admisso, ut supra dixi, hiatu post *τι*. Atque 11, 4, 5: *Ὁ πόλεμος ὑπό τινων ὅταν ἅπαξ ἐκκαυθῇ, ποτὲ μὲν αὐτοὺς τούτους πρώτους ἀπόλλυσι, ποτὲ δὲ φέρεται φθείρων ἀδίκως πᾶν τὸ παραπεσόν οἱ, καινοποιούμενος καὶ προσφυσώμενος, ὥσπερ ὑπ' ἀνέμων, ὑπὸ τῆς τῶν πλησιαζόντων ἀγνοίας*, quum uno hoc loco legatur *οἱ*, alienum a Polybio pronomen idemque prorsus supervacuum, quod abest ceteris locis omnibus ubi haec est formula, mutandum coniicio in *ἀεί*, cum *καινοποιούμενος* coniungendum, ut 1, 9, 1: *Καινοτομοῦντας ἀεί τι.*

Quae ferenda Benselerus p. 301 putavit 32, 10, 3: *Οὔτε γὰρ καταγιγνώσκων οὔτε παραπέμπων ἐγώ σε ποιῶ τοῦτο, πολλοῦ γε δεῖ, ἀλλὰ τῷ πρεσβύτερον εἶναι τὸν ἀδελφὸν ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις ἄρχομαι ἀπ' ἐκείνου καὶ λήγω πάλιν εἰς ἐκεῖνον ἐν ταῖς ἀποφάσεσι καὶ συμβουλίαις καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀπερείδομαι, δοκῶν καὶ σὲ τῆς αὐτῆς μετέχειν γνώμης*, quum ne dici quidem sit opus qualia sint, etiamsi hiatus *ἄρχομαι ἀπ' ἐκείνου* vitium non proderet, quo correcto simul cetera quasi se ipsa corrigunt, ut emendavi apponens: *Ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις ἄρχομαί τ' ἀπ' ἐκείνου καὶ λήγω πάλιν εἰς ἐκεῖνον ἔν τε ταῖς ἀποφάσεσι καὶ συμβουλίαις πρὸς ἐκεῖνον ἀπερείδομαι*, addo etiam in *πολλοῦ γε δεῖ* hiatum videri tollendum restituto et hic *δεῖν* et 3, 6, 3: *Ἐγὼ δὲ ταύτας ἀρχὰς μὲν εἶναι τοῦ πολέμου φήσαιμ' ἄν, αἰτίας γε μὴν οὐδαμῶς ἂν συγχωρήσαιμι. πολλοῦ γὰρ δεῖ, εἰ μὴ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν εἰς τὴν Ἀσίαν αἰτίαν εἶναί τις φήσει τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου*, item reposito *οὐδαμῶς ἂν συγχωρήσαιμι, πολλοῦ γε δεῖν, εἰ μὴ κτλ.*, ut saepius *δοκεῖν* apud ipsum Polybium

in *δοκεῖ* depravatum, velut 24, 8 b, 4; 27, 7 a, 2, ipse autem *μικροῦ δεῖν* sic dixit 32, 7, 11: *Τούτους μὲν οὐ προσεδέξατο μικροῦ δεῖν·* 37, 1 c: *Οὐκέτι τὸ γιγνόμενον ἀσεβήματι παραπλήσιον εἶναι, καὶ μὴν οὐδὲ παρασπονδήματι μικροῦ δεῖν.* Deinde ib. (32, 13) 4: *Ἐκεῖνό γε μήν σου ἄγαμαι νῦν ἀκούων* transponendum *ἄγαμαί σου*, ut non ferendus hiatus 3, 84, 13: *Ποιεῖν οὐδὲν ὄντες δυνατοὶ ἔτι*, in ipso Vaticano correctus *ἔτι δυνατοί.*

Nam ut ipsa illa inconstantia et incuria quam in omni hoc genere vel antiquissimis in libris non minus quam in inscriptionibus animadverti dixi praef. ad Diodori vol. 4, p. XV, obstitit quominus quicquid non posset esse Polybii, aut eius certe non conveniret omnis hiatus fastidio, tollerem, praesertim quum correctio saepe ne posset quidem lenis inveniri, nedum certa et indubia, ita saepe levior mutatio non eadem est verior maiorique praeferenda. Velut etsi saepissime nihil nisi elidendae sunt vocales quum aliae quaevis tum o imperfecti aut alius temporis, tamen 3, 107, 5, *ἐδυσχρηστοῦντο ἐπὶ τῷ κατειλῆφθαι τὸν προειρημένον τόπον*, delendum videtur *ἐπὶ* potius quam elidendum o, ut 1, 18, 7 est: *Δυσχρηστούμενος ἤδη τοῖς πράγμασιν*, et alibi.

Non minori quam in hoc genere incuria versatos esse librarios in omni orthographia ipsisque verborum formis praeter pauca illa quae praefatione ad volumen primum tetigi vitia alia ostendunt centena, ut qui ipsos alioqui optimos et antiquissimos libros velit in talibus imitari iisque fidem habere in rebus in quibus codicum vel optimorum nulla prope est, nisi quatenus rectarum formarum sunt testes, minime etiam quatenus deteriorum, plurima sit laturus aut illaturus quae Graeculorum potius sint millenis post annis natorum peccata quam ipsius Polybii. Non minus enim perversum quam quod loco citato explosi *δικτάτορος* est contrarium vitium *Ὡράτιος* pro *Ὁράτιος*, ut scribere solebat ipse Coraes, quo nihilo melius videtur *Φιλάμμωνος* pro eo quod metrum poscit apud Euripidem *Φιλάμμονος*, ut dictum ad Thes. Stephani, etsi *Φιλάμμωνα* est apud Philodemum *Περὶ εὐσεβείας* p. 11, 15 ed. Gomperz., ut vel papyri multis sunt vitiis inquinati, quae paullatim ita se insinuarunt in linguam ut recta et antiqua orthographia

propemodum evanesceret. Ita, ut uno alteroque defungar exemplo, quum nihil tribuendum sit libris Polybii plerumque *γίνομαι* et *γινώσκω* exhibentibus, raro vero *γ* interponentibus, ut ne Diodori quidem libris eodem fere modo fallentibus fidem habendam videri dixi praefatione ad illum, ita *Μάλιος* pro *Μάλλιος* scriptum in Vaticano 1, 27, 11; 39, 15; 2, 31, 8, qui se ipsum refellens *Μάλλιος* 3, 40, 11, nemo mirabitur aut morabitur qui meminerit vel optimis in codicibus scripta *ἀλάσσω*, *Ἀπολινάριος*, *Ἀπόλωνος*, de quibus Villoisonus Prolegom. ad Homerum p. IV, (1), idemque *Notices et Extraits* vol. 7, p. 420: „Le manuscrit cité par Montfaucon porte *καλιέργου* au lieu de *καλλιέργου*, parce que le copiste a suivi la prononciation des Grecs modernes, qui ne font sentir qu' une des deux mêmes lettres accolées et redoublées. Plusieurs éditeurs, qui ignoroient cet usage constant, et trouvoient perpetuellement dans leurs manuscrits *ἀλάτω* au lieu de *ἀλλάττω*, en ont conclut faussement qu' il etoit aussi bon de dire *ἀλάτω* . . . . La connaissance de la prononciation des Grecs modernes, qui est fort ancienne, quoiqu' elle ne soit pas l'antique, est très-utile pour decouvrir la source d'une foule d'erreurs.“ Quibuscum componenda quae de scriptura *μεταλευτικὸν* dixit Ameilhonus ib. vol. 5, p. 376, et de *ἀμαλοδέτης* secundum Draconem producto *α* dicto a Theocrito Hasius ib. vol. 8, p. 59, denique de codice Georgii Lapithae, in quo „le copiste omet fort souvent la seconde consonne dans les mots où il faut écrire *ρρ*, *λλ*, *μμ*, et ainsi des autres“ Boissonadus vol. 12, p. 16, quaeque passim vel antiquioribus in libris conspiciuntur *Ἁλικαρνασεύς*, *Ἑρβησός*, *Κάσανδρος*, *λεύσω* et similia. *Μάλιος* quidem, quod est etiam apud Suidam v. *Γαλάται*, p. 792, B, et v. *δικτάτωρ* p. 999, B, ubi pro *Μαμίλιος* ponitur, redarguunt Diodori, Appiani, Zonarae codices modo hoc vol. 1, p. 344, C, modo *Μάλλιος* p. 360 praebentes modo miris modis deformantes. Vicissim constanter scribi solet in libris *ἀπρίλλιος*, ut hodie Graeci solent scribere, quorum consuetudo ut Byzantinis chronographis in nominibus peregrinis sit relinquenda, Polybio similibusque scriptoribus non est obtrudenda. Nihili enim est quod in codice Vaticano constanter scriptum *πρῶρρα*, quum etiam in inscrr.

sit *μελάμπρωρος*, ut saepe *βόρρειος* et similia conspiciuntur in libris. Atque alia huius generis in Polybii quoque libris scripta, ut *ἕως οὗ*, quod Graeci hodie dicunt *ἑωσοῦ*, pro *ἕως*, et *πεζικὸς* pro *πεζός*, quod et ipsum hodie dicitur, de quibus vol. 1, p. LIV et XLIX (ubi add. 1, 23, 1; 1, 40, 15; 1, 41, 4), et *σφαλείησαν*, de quo ib. LIII (ubi add. *διαπτοηθεῖεν* 3, 51, 5), unius auctoritate codicis illi non magis vindicantur quam quod nemo ei tribuet semel illatum 12, 15, 5: *Ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν ἐπιμετροῦν τῆς ἀπεχθείας αὐτοῦ χάριν ἀφήκαμεν, τὰ δ' οἰκεῖα τῆς προθέσεως αὐτῶν οὐ παρελείψαμεν*, pro *παρελίπομεν*, ut apud Dionem Cassium vol. 5, p. XII non solum *ἐκλείψωμεν*, sed vel *ἀπολιπῆναι* illatum notavi pro *ἐκλίπωμεν* et *ἀπολείπεσθαι*. Nihil autem fallacius est illa vel optimorum librorum in iisdem repetendis vitiis pertinacia, ut cavendum sit ne quis, dum optime se agere opinetur, quum illos revereatur, vel maxime decipiatur. Quo de genere quum plurima supersint etiam apud Polybium corrigenda, ceteris alium in locum dilatis, addo tantum non minus vitiosum quam quod praef. ad Diodori vol. 3, p. VI notavi 3, 110, 5, *πολὺν ἐποιεῖτο θόρυβον*, esse quod bis quidem apud Polybium apparet, 29, 3, 15: *Ὁ Λυκόρτας μεγάλην ἐποιεῖτο φαντασίαν·* 32, 7, 9: *Τοιαύτην ἐποιεῖτο τὴν φαντασίαν*, sed bis est corrigendum *ἐποίει*, ut est 14, 2, 4: *Τοῖς ὑπεναντίοις ποιῶν φαντασίαν ὡς τοῦτο πράττων τῆς πολιορκίας ἕνεκα·* 17, 10, 7: *Φαντασίαν ποιήσαντα καὶ προσδοκίαν διὰ τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα*, et *ποιεῖσθαι ῥοπὴν* pro *ποιεῖν* illatum notavi praef. ad Diodorum vol. 1, p. XXXIV. Quae scripta ab utroque crederem, si exemplis confirmata viderem participiorum medii, qualia sunt illa quae medium evertunt activi. Certissimum item qui 1, 13, 1, *ἐν τῷ περὶ Σικελίας πολέμῳ*, et 10 scripsit *τοῦ πρώτου συστάντος πολέμου Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις περὶ Σικελίας·* 3, 9, 7: *Ἡττηθεὶς τῷ περὶ Σικελίας πολέμῳ*, eundem non scripsisse 1, 83, 8, *τοὺς ὑπολειπομένους παρ' αὐτοῖς αἰχμαλώτους ἐκ τοῦ περὶ Σικελίαν πολέμου·* neque 3, 32, 7: *Θεωροῦμεν τὸν Ἀννιβαϊκὸν (πόλεμον ἀφορμὰς εἰληφότα) ἐκ τοῦ περὶ Σικελίαν*, quod etiam loco secundo male infert Monacensis, sed bis *Σικελίας*. Nam etiam 3, 29, 4: *Καὶ μὴν ἐν ταῖς περὶ*

Σικελίας συνθήκαις ἦν ἔγγραπτον, Vaticanus male *Σικελίαν*. Quod ita fere convenit quasi 1, 26, 1, *μὴ περὶ Σικελίαν ὁ κίνδυνος γένηται* scribas.

Libro 2, 38, 3: *Τό τε γὰρ τῶν Ἀρκάδων ἔθνος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῶν Λακώνων, πλήθει μὲν ἀνδρῶν καὶ χώρας οὐδὲ παρὰ μικρὸν ὑπερέχει· καὶ μὴν οὐδὲ τῶν τῆς ἀνδραγαθίας πρωτείων οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων οἷοί τ' εἰσὶν οὐδέποτε παραχωρεῖν οἱ προειρημένοι*, non magis ferri posse quod Scaliger pro *οὐδὲν* intulit *οὐδενί*, sed necessarium esse *οὐδέσι*, quam apud Demosthenem p. 14, 20: *Ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά*, ubi *οὐδέσι* G. Dindorfius, nemo monitus dubitabit. Et ut ridicula omnibus videretur superstitio alterum altero defendentis, ita eadem non minus est iniuriosa in Polybium et illa de quibus modo dixi et alia permulta quae alibi exploravi et explosi aut explodam vitia aliquot eorundem exemplis inter se defensa potius opinantium quam altera alteris everti intelligentium.

Quod dixi praefatione ad vol. 1, p. VII, primorum quinque librorum codicem Vaticanum, quantumvis plerumque veteris, unde ductus est, exemplaris vitia repetat, immunemque se praestet illis infelicium correctorum lusibus, quibus ceteri abundant codices, est tamen ubi leviora quaedam exstitisse videatur qui corrigeret, non quidem in ipso, sed in antiquiori quodam exemplari. Nam quod est 1, 2, 6: *Σικελίας μὲν γὰρ καὶ Σαρδοῦς καὶ Λιβύης οὐδ' ἐπεβάλοντο καθάπαξ ἀμφισβητεῖν, τῆς δ' Εὐρώπης τὰ μαχιμώτατα γένη τῶν προσεσπερίων ἐθνῶν ἰσχνῶς εἰπεῖν οὐδ' ἐγίγνωσκον* (Macedones), Polybium scripsisse credam quum melioribus confirmatum videro quam quae de adiectivo *ἰσχνὸς* ad orationem relato comparata sunt exemplis. Nunc veteris fraudem latere puto correctoris, qui, ut in palimpsesto Vaticano n. 73 lacunam quae 1, 3, 3, est in altero Vaticano n. 124 nesciens explere, ut factum est verbis, quae uncis in hac editione sunt inclusa, infeliciter obtegere studuit, et multo etiam turpius grandem quam Scaligeri acumen 1, 2, 8, animadvertit suis celavit commentis, ita sarciret quas relictas videret litteras *σχ...ν ὡς εἰπεῖν*, id est *σχεδὸν ὡς εἰπεῖν οὐδ' ἐγίγνωσκον*. Quomodo

Polybius loquitur 1, 66, 10: *Ὅπερ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἀρχηγὸν γίγνεται στάσεως·* 1, 67, 9: *Σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἔτι τοῦ πρόσθεν ἀδυνατώτερον·* 3, 49, 7: *Δυσέμβολα καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἀπρόσιτα·* 5, 31, 6: *Ἐπεὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν μεγίστῃ τῶν προγεγονότων ἐπιβολῇ κεχρήμεθα τῆς ἱστορίας.* Nam ipso illo *σχεδὸν* hic etiam propterea vel maxime est opus, quod non omnino verum est, ut iam Reiskius animadvertit, Macedonibus, saepius cum Gallis congressis, ignotas fuisse gentes Europae occidentalis.

Non improbabilis videtur coniectura simili modo natum esse quod 1, 37, 5: *Πολλὰ γὰρ τῶν κυβερνητῶν διαμαρτυραμένων μὴ πλεῖν παρὰ τὴν ἔξω πλευρὰν τῆς Σικελίας... οὐδενὶ προσσχόντες τῶν λεγομένων ἔλαθον ἔξω πελάγιοι, σπουδάζοντές τινας τῶν ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις.. καταπληξάμενοι προσλαβέσθαι*, omnes quidem intellexerunt ferri non posse, sed addito post *πελάγιοι*, ut Scaliger et qui etiam *ἐξωσθέντες* proposuit Reiskius voluerunt, ambo rectius et probabilius posituri *γενόμενοι*, ulterius potius depravari sentiens Schweighaeuserus multo minus ipse protulit quod probari posset *ἤλαυνον* vel *ἤλασαν*. Recte ad sententiam et facilius *ἔπλεον* Naberus. At siquis hic quoque correctorem, qui nihil nisi litteras obscuras *ἔθ.ον* cernens ex iis *ἔλαθον* faceret, agnoscat, facile restituitur *ἔθεον*, ut saepius ipse Polybius dixit *τρέχειν* de navigantibus, *θεῖν* post Homerum Xenophon et alii. Nam imperfecto hic opus propter sequentia.

His superest ut addam paucorum quorundam de plurimis locorum quos quantumvis corruptos intactos reliqueram correctiones. 1, 37, 8: *Καθόλου δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς πάντα χρώμενοι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ προτεθὲν οἰόμενοι δεῖν κατ' ἀνάγκην ἐπιτελεῖν καὶ μηδὲν ἀδύνατον εἶναι σφίσι τῶν ἅπαξ δοξάντων, ἐν πολλοῖς μὲν κατορθοῦσι διὰ τὴν τοιαύτην ὁρμήν, ἐν τισὶ δὲ προφανῶς σφάλλονται, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κατὰ θάλατταν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς γῆς πρὸς ἀνθρώπους καὶ τὰ τούτων ἔργα ποιούμενοι τὰς ἐπιβολὰς τὰ μὲν πολλὰ κατορθοῦσι διὰ τὸ πρὸς παραπλησίους δυνάμεις χρῆσθαι τῇ βίᾳ, ποτὲ δὲ καὶ σπανίως ἀποτυγχάνουσι· πρὸς δὲ τὴν θάλατταν καὶ πρὸς τὸ περιέχον ὅταν παραβάλλωνται καὶ βιαιομαχῶσι, μεγάλοις ἐλαττώμασι περιπίπτουσιν.*

Quum non solum supervacuum, sed etiam perversum sit illatum post *ποτὲ* adverbium *σπανίως*, idemque ne verum quidem de Romanis haud raro victis et fusis fugatisque et prope ad internecionem caesis, ut ipse fatetur Polybius 9, 3, 6: *Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀπιστήσαι πῶς Ῥωμαῖοι, πολλαῖς μὲν ἡττημένοι μάχαις ὑπὸ Καρχηδονίων, οὐ τολμῶντες δὲ κατὰ πρόσωπον ἔτι συγκαθίστασθαι τοῖς ὑπεναντίοις, ὅμως οὔτ' εἴκειν οἷοί τ' ἦσαν οὔτ' ἐκχωρεῖν τῶν ὑπαίθρων*; et Dionysius A.R. 2, 6: *Πολλαὶ ἐν γῇ στρατιαὶ Ῥωμαίων ἀπώλοντο πανώλεθροι, πολλοὶ δ' ἐν θαλάττῃ στόλοι διεφθάρησαν αὔτανδροι* et quae sequuntur: Polybium scripsisse coniicio *ποτὲ δὲ καὶ πάντως ἀποτυγχάνουσι*, ut vicissim 10, 3, 7: *Περιγενομένης δ' αὐτῷ τῆς ἐπ' ἀνδρείᾳ φήμης ὁμολογουμένης διὰ τὴν προειρημένην χρείαν, λοιπὸν ἤδη πάντως αὑτὸν ἐδίδου κατὰ τοὺς ὕστερον καιροὺς εἰς τὰς κατ' ἰδίαν κινδύνους, ὅταν (ὅτ') εἰς αὐτὸν ἀναρτηθεῖεν ὑπὸ τῆς πατρίδος αἱ τῶν ὅλων ἐλπίδες· ὅπερ ἴδιόν ἐστιν οὐ τῇ τύχῃ πιστεύοντος, ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος ἡγεμόνος*, ubi *πάντως* omnem pervertit sententiam, restitui necessarium hic *σπανίως αὑτὸν ἐδίδου*, ut c. 13, 1 dicit: *Ὁ δὲ Πόπλιος ἐδίδου μὲν αὑτὸν εἰς τὸν κίνδυνον, ἐποίει δὲ τοῦτο κατὰ δύναμιν ἀσφαλῶς.*

Libro 4, 62, 1: *Καὶ τὸν τέριτον ἐπιπορευόμενος τὸν κατὰ τὴν Πιερίαν ἔφθειρε καὶ λείας περιβαλόμενος πλῆθος ἐπανῆγε*, scribendum *τόν τε σῖτον*, ut vidit Kirchhofius in Herme Berol. vol. 2, p. 471.

Libro 11, 21, 4, pro *τῇ δὲ παρὰ τῶν καταβαινόντων ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἱππεῦσιν εὐχειρίᾳ*, legendum *τῇ δὲ τῶν παρακαταβαινόντων τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἱππεῦσιν* coniecit G. Michael Dissert. de ratione qua Livius in tertia decade opere Polybiano usus sit, Bonn. 1867, p. 78, idemque p. 72 libro 10, 26, 4, *γονεῖς* pro *υἱεῖς* ex Livii 27, 31, 5, *parentibus*.

Libro 26, 2, 11: *Εἰ δὲ βούλονται γίγνεσθαι σφίσι τὰ παραγγελλόμενα καὶ μηδένα καταφρονεῖν τῶν γραφομένων, ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι παρεκάλει τοῦ μέρους τούτου τὴν ἐνδεχομένην. εἰ δὲ μή, σαφῶς εἰδέναι διότι τἀναντία συμβήσεται ταῖς ἐπινοίαις αὐτῶν· ὃ καὶ νῦν ἥκει γενόμενον* (vel *γινόμενον*). Non solum *εἰδέναι δεῖν ὅτι* vel *διότι* scribendum,

ut saepius dicitur *εἰδέναι χρή*, sed etiam *ἥκει γενόμενον*, quod nihili, corrigendum *ἤδη γεγονέναι.*

Libro 29, 9, 13: *Καὶ γὰρ ἡ τοῦ τότε βασιλεύοντος μεγαλοψυχία δῆλος ἐγένετο τοῖς Ἕλλησι*, scribendum *διάδηλος*, ut dixi praef. ad Diod. vol. 4, p. XII.

Libro 38, 2, 9: *Τὸ δὲ ἔθνος, καθάπερ ἐν παροιμίᾳ ἔφη, οὐ μόνον τὰ διδόμενα τῇ δεξιᾷ παρὰ Ῥωμαίων ἐδέχοντο τῇ λαιᾷ χειρί*, ubi neque *ἡ* pro *ἐν* neque *ἐστίν*, quae coniecerunt Ursinus et Schweigh., fert hiatus, qui tollitur restituto *φασίν*. Sed eodem loco multo gravius latere in praecedentibus vitium *καὶ λοιμῶν αἴτιοι τὸ δὲ ἔθνος* vidit Reiskius, cuius coniecturis praestat *καὶ λυμεῶνες τοῦ ἔθνους*, ut loquitur Diodorus 2, 55, 4.

Vol. 3, p. 371, 23. Add. 2. — 376, 32. L. *τοῦ*. — 377, 8. Add. 19. — 27. 35] L. 25. — 380, 9. *παρειληφότος*] L. *εἰληφότος*. — 438, 25. *κληθείς*] L. *ὀνομασθείς*. — 487, 4. *βυρσῶν*] L. *θυρεῶν*.

Vol. 4, p. 16 inscr. XXIX] L. XXXI.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI PRIMI.

Cap. I. (Ol. 153, 3. A. Urb. 589.) Cretensium bellum intestinum. Rhodii denuo petunt societatem Romanorum. Sed frustra.
Cap. II. Libertas conceditur Gallograecis.
Cap. III. Pompam magnificam ducit Antiochus.
Cap. IV. Ludos celebrat.
Cap. V. Tiberium Gracchum legatum excipit.
Cap. VI. (Ol. 153, 4. A. Urb. 590.) Legatio Rhodiorum et Achaeorum. Prusiae legatio adversus Eumenem Gallograecis favent Romani.
Cap. VII. Deprecantur Rhodii. Societas iungitur cum Rhodiis.
Cap. VIII. Achaei deprecantur pro exsulibus Romam evocatis. Iniquum responsum senatus. Non remittuntur exsules. Charopis et Callicratis insolentia.
Cap. IX. Gracchus Cammanos subigit. Attalus et Athenaeus respondent calumniis Prusiae. C. Sulpicius, M. Sergius, legati in Graeciam et Asiam.
Cap. X. C. Sulpicius acerbe agit cum Eumene.
Cap. Xa. Hunc eo impensius complectuntur Graeci.
Cap. XI. Dianae templum in Elymaide. Tabae oppidum Persidis. Mors Antiochi Epiphanis.
Cap. XII. Demetrius obses Romae petit a senatu ut in regnum Syriae restituatur. Eius postulatum negat senatus. Cn. Octavius legatus in Asiam et in Macedoniam et ad Ariarathem.
Cap. XIII. M. Iunius, Cn. Octavius, legati. Trocmi.
Cap. XIV. (Ol. 154, 1. A. Urb. 591.) Ariarathes succedit patri. Amicitiam renovat cum Romanis.
Cap. XV. Eorum amicitia laetatur. Ossa matris et sororis repetit a Lysia.
Cap. XVa. Artaxias, hortationibus Ariarathis obtemperans, a facinore quodam abstinet.
Cap. XVI. Rhodiorum legatio Romam.
Cap. XVII. Calynda Rhodiis sese tradit.
Cap. XVIIa. Rhodii ab Eumene dona accipiunt. De quo vituperat eos Polybius.
Cap. XVIII. (Ol. 154, 2. A. Urb. 592.) Aegypti regnum inter duo fratres divisum. Canuleius et Quintus legati. Astuta senatus consilia. T. Torquatus et Cn. Merula legati.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI SECUNDI.

Cap. XII. Mors Aemiliae. Matronarum pompae. Mater Scipionis. Hunc matronae laudant.

Cap. XIII. Eius liberalitas in amitas. Lex Romana de dote. Tib. Gracchus et Scipio Nasica generi Scipionis maioris. Liberalitatem Scipionis minoris mirantur.

Cap. XIV. L. Aemilii obitus. Scipionis liberalitas in fratrem Fabium. Sumptus muneris gladiatorii. Liberalitas in sorores. Eiusdem continentia.

Cap. XV. Fortitudinis exercitatio, venatio. Polybius venationis socius Scipioni.

Cap. XVI. Hunc de Scipione narrationis excursum explicat Polybius.

Cap. XVII. (Ol. 155, 1. A. Urb. 595.) Delii in Achaiam migrant. Res repetunt ab Atheniensibus.

Cap. XVIII. (Ol. 155, 2. A. Urb. 596). Issensium et Daorsorum legatio Romam missa. Queruntur de Dalmatis. C. Fannius legatus. Dalmatae.

Cap. XIX. (Ol. 155, 3. A. Urb. 597.) Fannius male acceptus a Dalmatis. His bellum indicitur.

Cap. XX. Ariarathes ab Oroferne ope Demetrii regno pulsus Romam venit. Sext. Iulius consul. Demetrii legati. Orofernes rex Cappadociae. Bacchicam lasciviam invehit.

Cap. XX a. Lycisci, hominis turbulenti mors honesta Aetoliam ex turbis eruit.

Cap. XXI. Lyciscus Aetolus. Mnasippus Boeotus. Chremias Acarnan. Charops Epirota. Huius nequitia. Myrto et Nicanor socii Charopis. Mater adiutrix saevitatis.

Cap. XXII. Phoenice oppidum Epiri. Romam abit Charops. Falsum senatusconsultum effingit.

Cap. XXIII. Eumenis elogium. Attalus restituit Ariarathem.

Cap. XXIV. (Ol. 155, 4. A. Urb. 598.) Legati ex Phoenice Epiri. C. Marcius Cos.

Cap. XXV. Attalus victus a Prusia. In templa furit Prusias. Elaea. Thyatira. Hieracome. Apollo Cyrius Temni.

Cap. XXVI. Athenaeus frater Attali Romam legatus. Legati Romanorum in Asiam.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI TERTII.

Cap. I. (Ol. 156, 1. A. Urb. 599.) Auditur Athenaeus frater Attali. Legati mittuntur in Asiam. Achaeorum legati de dimissione evocatorum.

Cap. II. Eorundem nova legatio Romam missa.

Cap. III. Archias praefectus Cypri, insulam Demetrio prodere conatur. Deprehensus suspendio vitam finit. Vani vana agitant.

Cap. IV. (Ol. 156, 2. A. Urb. 600.) Massiliensium legatio. Queruntur de Liguribus.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI QUARTI.

Gallis in Hispania. De longitudine Europae et de eius promontoriis.
Cap. VIII. Thynnus glande vescitur. Lusitaniae felix temperies.
Cap. IX. Turdetani et Turduli Hispaniae populi. Celtae. Columnae. Fons singularis natura Gadibus. Argentea metalla. Glebae amnibus devectae. Luxuria regis Hispani.
Cap. X. Pisces sub terra. Rhodani ostia. Corbilo emporium. Alces in Alpibus. Alpium magnitndo et altitudo. Earum transitus. Lacus in Alpibus.
Cap. XI. Vinum arbustivum. Iter ab Apulia ad fretum. Etruriae longitudo. Crater. Opici et Ausones. Sila. Lacinium. Crateres in Hiera insula.
Cap. XII. Haemus mons. Via Ignatia. Peloponnesi ambitus.
Cap. XIII. Mensura distantiarum.
Cap. XIV. De Alexandria Aegypti. Tria genera incolarum. — Varia Fragmenta Latina.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI QUINTI.

Cap. I. (Ol. 157, 1. A. Urb. 603.) Igneum bellum adversus Celtiberos.
Cap. II. Marcellus in Hispania. Legatio Bellorum et Tittorum. Oratio sociorum. Aravacarum legatio. Eorum oratio.
Cap. III. Marcelli virtuti diffidit senatus. A. Postumius, L. Licinius Lucullus Coss.
Cap. IV. Romana iuventus timet bellum. Scipio ad pericula se offert.
Cap. V. Eius certamen singulare cum Hispano.
Cap. VI. (Ol. 157, 2. A. Urb. 604.) Catonis dictum de Achaeis. Achaici exsules liberantur a senatu Romano.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI SEXTI.

Cap. I a. Polybii ratio conciones et colloquia politicorum virorum tractandi.
Cap. I b. Ad inferendum Carthaginiensibus bellum Romani speciosum expiscantur praetextum.
Cap. I. (Ol. 157, 3. A. Urb. 605.) Belli Punici tertii primordia. Uticenses Romanis se tradunt. Carthaginiensium legati Romam. Res suas Romanis tradunt.
Cap. II. Quid sit tradere se Romanis. Senatus respondet legatis Carthaginiensium. Illi redeunt Carthaginem.
Cap. III. Magonis Bruttii oratio. Obsides mittunt Poeni. Q. Fabius Maximus praetor Siciliae.
Cap. IV. Romani ad Uticam. Magnae opes Carthaginis.

Cap. V. Stupor ac furor Poenorum, audito responso Romanorum.

Cap. VI. Scipionis virtus in Africa. Dictum eiusdem. Catonis dictum de Scipione.

ARGUMENTUM LIBRI TRIGESIMI SEPTIMI.

Cap. I a. Hominum sententiae diversae. De Romanis bellum Punicum tertium suscipientibus et de Pseudophilippi bello. Ad Carthaginienses quod attinet, alii Romanos sapientia et politica egisse dicebant.

Cap. I b. Alii contra superba et iniqua; hi a civili ipsorum instituto eos descivisse aiebant.

Cap. I c. Illi vero necessitatis causam eis suggerebant.

Cap. I d. In Graecia res Pseudophilippi miracula habentur et vix fidem inveniunt.

Cap. I. (Ol. 157, 4. A. Urb. 606.) Ex historia belli Macedonici tertii contra Pseudophilippum. Museum Macedoniae locus.

Cap. I e. Polybius a M. Manilio ex Achaia Lilybaeum arcessitus.

Cap. I f. Quomodo de se ipso loquatur explicat Polybius.

Cap. I g. Callicratis statuae abiectae, Lycortae autem restitutae.

Cap. I h. Legatio Romanorum ad pacem inter Prusiam et Nicomedem componendam.

Cap. II. Prusiae mores et ingenium. Subditorum animos a se abalienaverat.

Cap. III. Masinissae obitus et elogium. Corporis vigor. Eius filii. In agriculturam eiusdem merita. Scipio Cirtae res constituit. Simplex victus Masinissae.

Cap IV. Quarum rerum causas non intelligunt homines, ad deum aut fortunam referre amant. Quarum autem causas intelligere licet, hae ad deos referendae non sunt, quod tamen saepius fit. Hominum paucitas in Graecia aetate Polybii. Huius rei causas et remedium invenire haud difficile. Prodigiosum vero Macedonum fatum irae deorum imputandum videtur.

ARGUMENTUM LIBRI DUODEQUADRAGESIMI.

Cap. I a. Prooemium libri de infortunio Graeciae. Calamitas Graecorum his in temporibus Carthaginiensium calamitate maior etiam videtur.

Cap. I b. Antiquiores Graeciae calamitates praesentibus non comparandae.

Cap. I c. Idem.

Cap. I d. Acerbitatis in his scribendis accusationem repellit Polybius. Omni rei veritatem anteferre debet historicus. Polybii erga Graecos merita.

Cap. I. (Ol. 158, 1. A. Urb. 607.) Aurelius legatus redit ex Achaia. Sext. Iulius Caesar legatus ad Achaeos. Leniter cum eis agit senatus.

Cap. II. Sext. Caesar agit cum Achaeis. Diaeus et Critolaus, pestes gentis. Achaeorum responsum.

Cap. III. Tegeam pergit Sextus. Decipitur a Critolao, qui ad odium Romanorum Achaeos concitat.

Cap. IV. Q. Caecilius praeses Macedoniae legatos mittit ad Achaeos. Legati Romani eiiciuntur concione. Critolaus insolens in Romanos ad bellum concitat Achaeos.

Cap. V. Idem.

ARGUMENTUM LIBRI UNDEQUADRAGESIMI.

Cap. I a. Ex prooemio libri. Rerum narrationem consulto variat Polybius. Natura nulla in re constans et perpetua. Omnes sensus varietate gaudent: multo magis et animus.

Cap. I b. Eadem narrandi ratione usi sunt veteres historici. Huius rei exemplum. Polybii in historiis institutum.

Cap. I. (Ol. 158, 1. A. Urb. 607.) Asdrubal dux Poenorum. Gulussa, rex Numidarum. Huius cum Asdrubale colloquium.

Cap. II. Gulussa et Scipio. Huius mandata ad Asdrubalem. Scipio portam Carthaginis subfodit. Polybii consilium huic datum. Scipionis responsum.

Cap. III. (Ol. 158, 2. A. Urb. 608.) Asdrubal ad genua accidit Scipioni.

Cap. III a. Huius verba ad praesentes de Asdrubale. Transfugae aliquot muro conscenso maledictis incessunt Asdrubalem. Sua quoque ei insultat uxor. Magni viri est prae oculis in felicitate habere fortunae volubilitatem. Carthaginis ruinam deflet Scipio.

ARGUMENTUM LIBRI QUADRAGESIMI.

Cap. I. (Ol. 158, 2. A. Urb. 608.) Pytheas Thebanus altera fax belli. Bellum Achaicum.

Cap. II. Obit Critolaus praetor Achaeorum. Diaeus praetor servos liberat. Pecuniam ac milites imperat Achaeis.

Cap. III. Occaecati Achaei. Elei et Messenii. Patrensium clades et desperatio. Graeciae summa perturbatio. Thebani ex urbe profugiunt.

Cap. III a. Vani vana ratiocinantur: proverbium.

Cap. IV. Metellus offert conditiones pacis. Respuit pacem Diaeus. Huius sodales.

Cap. V. Necant Sosicratem propraetorem. Andronidas pretio se redimit. In Philinum saevit Diaeus. Perierant Achaei ni cito periissent.

Cap. VI. Aulus Postumius Albinus Graecarum litterarum ridicule studiosus. Catonis de eo iudicium. Reliqua Albini vanitas.

Cap. VII. Contemptus artium in eversione Corinthi.

Cap. VII a. Philopoemenis statuae conservatae in Graeciae urbibus.

Cap. VIII. Eidem decretos honores deleri non patiuntur Mummius et decem legati Romani. Philopoemenis gloriam apud consulem legatosque Romanos defendit Polybius. Cuius rei causa ipsi statuam e marmore ponunt Achaei.

Cap. IX. Diaei bona sub hasta venduntur. Polybii abstinentia.

Cap. X. (Ol. 158, 3. A. Urb. 609.) Eiusdem in Achaeos merita. Per mandata decem legatorum singulas urbes obit controversiasque diiudicat.

Cap. XI. Mummii integritas et indulgentia.

Cap. XII. Ptolemaei Philometoris mors et elogium.

Cap. XIII. Confectis mandatis Romam revertitur Polybius. Romanis bene precatur.

Cap. XIV. Historiarum epilogus. Universi argumenti summarium. Nunc superest ut tempora his historiis comprehensa, numerus librorum et universi operis series exponantur.

Polybii reliqua fragmenta.

FRAGMENTA LIBRI XXXI.

Ὅτι ἐξεπολέμησαν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Κνώ- 1
σιοι μετὰ Γορτυνίων πρὸς τοὺς Ῥαυκίους, καὶ συν-
θήκας ἐποιήσαντο πρὸς ἀλλήλους ἐνόρκους μὴ πρότε-
ρον λύσειν τὸν πόλεμον πρὶν ἢ κατὰ κράτος ἑλεῖν
τὴν Ῥαῦκον. οἱ δὲ Ῥόδιοι, κομισάμενοι τὰ περὶ τῶν 2
Καυνίων, καὶ θεωροῦντες οὐ καταλήγουσαν τὴν ὀρ-
γὴν τῶν Ῥωμαίων, ἐπειδὴ περὶ πάντων ἀκολούθως
ταῖς ἀποκρίσεσιν ἐπειθάρχησαν, εὐθέως τοὺς περὶ
Ἀριστοτέλην πρεσβευτὰς καταστήσαντες ἐξέπεμπον
εἰς τὴν Ῥώμην, δόντες ἐντολὰς πειράζειν πάλιν περὶ
τῆς συμμαχίας. οἳ καὶ παραγενηθέντες εἰς τὴν Ῥώ- 3
μην θερείας ἀκμαζούσης εἰσῆλθον εἰς τὴν σύγκλητον,
καὶ παραυτίκα περὶ τοῦ πεπειθαρχηκέναι τὸν δῆμον
τοῖς ἐπιταττομένοις διεσάφουν, καὶ παρεκάλουν ὑπὲρ
τῆς συμμαχίας, πολλοὺς καὶ ποικίλους διατιθέμενοι
λόγους. ἡ δὲ σύγκλητος ἔδωκεν ἀπόκρισιν, ἐν ᾗ τὴν 4
μὲν φιλίαν παρεσιώπησε, περὶ δὲ τῆς συμμαχίας οὐκ
ἔφη καθήκειν αὑτῇ τοῦτο συγχωρεῖν Ῥοδίοις κατὰ
τὸ παρόν.

Ὅτι τοῖς παρὰ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας Γαλατῶν πρεσβευ- 2
ταῖς συνεχώρησαν τὴν αὐτονομίαν μένουσιν ἐν ταῖς
ἰδίαις κατοικίαις καὶ μὴ στρατευομένοις ἐκτὸς τῶν
ἰδίων ὅρων. [Exc. de legat. p. 173—174.]

3 Ὁ Ἀντίοχος, ἀκούσας τοὺς ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συν-
τετελεσμένους ἀγῶνας ὑπὸ Αἰμιλίου Παύλου τοῦ
Ῥωμαίων στρατηγοῦ, βουλόμενος τῇ μεγαλοδωρίᾳ
ὑπερᾶραι τὸν Παῦλον, ἐξέπεμψε πρέσβεις καὶ θεω-
ροὺς εἰς τὰς πόλεις καταγγελοῦντας τοὺς ἐσομένους
ἀγῶνας ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ Δάφνης, ὡς πολλὴν γενέσθαι
2 τῶν Ἑλλήνων σπουδὴν εἰς τὴν ὡς αὐτὸν ἄφιξιν. ἀρ-
χὴν δ' ἐποιήσατο τῆς πανηγύρεως τὴν πομπείαν, οὕ-
3 τως ἐπιτελεσθεῖσαν. καθηγοῦντό τινες Ῥωμαϊκὸν
ἔχοντες καθοπλισμὸν ἐν θώραξιν ἁλυσιδωτοῖς, ἄν-
δρες ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις πεντακισχίλιοι. μεθ'
4 οὓς Μυσοὶ πεντακισχίλιοι. συνεχεῖς δ' ἦσαν Κίλικες
εἰς τὸν τῶν εὐζώνων τρόπον καθωπλισμένοι τρισχί-
5 λιοι, χρυσοῦς ἔχοντες στεφάνους. ἐπὶ δὲ τούτοις
Θρᾷκες τρισχίλιοι καὶ Γαλάται πεντακισχίλιοι. τού-
τοις ἐπέβαλλον Μακεδόνες δισμύριοι καὶ χαλκάσπι-
δες πεντακισχίλιοι, ἄλλοι δ' ἀργυράσπιδες, οἷς ἐπη-
κολούθει μονομάχων ζεύγη διακόσια τετταράκοντα.
6 τούτων κατόπιν ἦσαν ἱππεῖς Νισαῖοι μὲν χίλιοι, πο-
λιτικοὶ δὲ τρισχίλιοι, ὧν οἱ μὲν πλείους ἦσαν χρυσο-
φάλαροι καὶ χρυσοστέφανοι, οἱ δ' ἄλλοι ἀργυροφά-
7 λαροι. μετὰ δὲ τούτους ἦσαν οἱ λεγόμενοι ἑταῖροι
ἱππεῖς· οὗτοι δὲ ἦσαν εἰς χιλίους, πάντες χρυσοφά-
λαροι. τούτοις συνεχὲς ἦν τὸ τῶν φίλων σύνταγμα,
8 ἴσον καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὸν κόσμον. ἐπὶ
δὲ τούτοις ἐπίλεκτοι χίλιοι· οἷς ἐπηκολούθει τὸ κα-
λούμενον ἄγημα, κράτιστον εἶναι δοκοῦν σύστημα
9 τῶν ἱππέων, περὶ χιλίους. τελευταία δ' ἦν ἡ κατά-
φρακτος ἵππος, οἰκείως τῇ προσηγορίᾳ τῶν ἵππων
καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐσκεπασμένων τοῖς ὅπλοις· ἦσαν δὲ
10 καὶ αὐτοὶ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. πάντες δ' οἱ προ-
ειρημένοι εἶχον πορφυρᾶς ἐφαπτίδας, πολλοὶ δὲ καὶ

διαχρύσους καὶ ζωωτάς. ἐπὶ δὲ τούτοις ἔξιππα μὲν 11
ἦν ἑκατόν, τέθριππα δὲ τετταράκοντα, ἔπειτα ἐλε-
φάντων ἅρμα καὶ συνωρίς· καθ᾽ ἕνα δὲ εἵποντο ἐλέ-
φαντες διεσκευασμένοι τριάκοντα καὶ ἕξ. τὴν δ᾽ ἄλ- 12
λην πομπὴν λέγειν ἐστὶ δυσέφικτον, ὡς ἐν κεφαλαίῳ
δὲ λεκτέον. ἔφηβοι μὲν γὰρ ἐπόμπευσαν εἰς ὀκτακο-
σίους, χρυσοῦς ἔχοντες στεφάνους, βόες δ᾽ εὐτρεφεῖς
περὶ χιλίους, θεωρίδες δὲ βραχὺ λείπουσαι τριακοσίων,
ἐλεφάντων δ᾽ ὀδόντες ὀκτακόσιοι. τὸ δὲ τῶν ἀγαλ- 13
μάτων πλῆθος οὐ δυνατὸν ἐξηγήσασθαι· πάντων γὰρ
τῶν παρ᾽ ἀνθρώποις λεγομένων ἢ νομιζομένων θεῶν
ἢ δαιμόνων, προσέτι δὲ ἡρώων, εἴδωλα διήγετο, τὰ
μὲν κεχρυσωμένα, τὰ δ᾽ ἠμφιεσμένα στολαῖς διαχρύ-
σοις· καὶ πᾶσι τούτοις οἱ προσήκοντες μῦθοι κατὰ 14
τὰς παραδεδομένας ἱστορίας ἐν διασκευαῖς πολυτε-
λέσι παρέκειντο. εἵπετο δ᾽ αὐτοῖς καὶ Νυκτὸς εἴδω- 15
λον καὶ Ἡμέρας, Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ καὶ Ἠοῦς καὶ
Μεσημβρίας. τὸ δὲ τῶν χρυσωμάτων καὶ ἀργυρω- 16
μάτων πλῆθος οὕτως ἄν τις ὑπονοήσειεν ὅσον ἦν·
ἑνὸς γὰρ τῶν φίλων, Διονυσίου τοῦ ἐπιστολιαγράφου,
χίλιοι παῖδες ἐπόμπευσαν ἀργυρώματ᾽ ἔχοντες, ὧν
οὐδὲν ἔλαττον ὁλκὴν εἶχε δραχμῶν χιλίων. βασιλι- 17
κοὶ δὲ παῖδες παρῆλθον ἑξακόσιοι χρυσώματ᾽ ἔχον-
τες. ἔπειτα γυναῖκες ἐκ χρυσῶν καλπίδων μύροις
ἔρραινον εἰς διακοσίας. ταύταις δ᾽ ἑξῆς ἐπόμπευον ἐν 18
χρυσόποσι μὲν φορείοις ὀγδοήκοντα γυναῖκες, ἀργυρό-
ποσι δὲ πεντακόσιαι καθήμεναι, πολυτελῶς διεσκευα-
σμέναι. καὶ τῆς μὲν πομπῆς τὰ ἐπιφανέστατα ταῦτα ἦν. 19
Ἐπιτελεσθέντων δὲ τῶν ἀγώνων καὶ μονομαχιῶν 4
καὶ κυνηγεσίων κατὰ τριάκονθ᾽ ἡμέρας, ἐν αἷς τὰς
θέας συνετέλει, πέντε μὲν τὰς πρώτας ἐν τῷ γυμνα-
σίῳ πάντες ἐκ χρυσῶν ὁλκείων ἠλείφοντο κροκίνῳ

2 μύρῳ· ἦν δὲ ταῦτα πεντεκαίδεκα, καὶ κιναμωμίνου
τὰ ἴσα καὶ ναρδίνου. παραπλησίως δὲ καὶ ταῖς ἑξῆς
εἰσεφέρετο τήλινον, ἀμαράκινον, ἴρινον, πάντα δια-
3 φέροντα ταῖς εὐωδίαις. ἔστρωτο δὲ εἰς εὐωχίαν ποτὲ
μὲν χίλια τρίκλινα, ποτὲ δὲ χίλια πεντακόσια, μετὰ
4 τῆς πολυτελεστάτης διασκευῆς. ὁ δὲ χειρισμὸς ἐγί-
γνετο τῶν πραγμάτων δι' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως· ἵπ-
πον γὰρ ἔχων εὐτελῆ παρέτρεχε παρὰ τὴν πομπὴν
5 τοὺς μὲν προάγειν κελεύων, τοὺς δ' ἐπέχειν. κατὰ
δὲ τοὺς πότους αὐτὸς ἐπὶ τὰς εἰσόδους ἐφιστάμενος
οὓς μὲν εἰσῆγεν, οὓς δ' ἀνέκλινε, καὶ τοὺς διακόνους
6 δὲ τοὺς τὰς παραθέσεις φέροντας αὐτὸς εἰσήγαγε. καὶ
περιπορευόμενος οὗ μὲν προσεκάθιζεν, οὗ δὲ προσα-
νέπιπτε· καὶ ποτὲ μὲν ἀποθέμενος μεταξὺ τὸν ψω-
μόν, ποτὲ δὲ τὸ ποτήριον, ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο
καὶ περιῄει τὸν πότον, προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς
ἄλλοτε παρ' ἄλλοις, ἅμα δὲ καὶ τοῖς ἀκροάμασι προσ-
7 παίζων. προϊούσης δ' ἐπὶ πολὺ τῆς συνουσίας καὶ
πολλῶν ἤδη κεχωρισμένων, ὑπὸ τῶν μίμων ὁ βασι-
λεὺς εἰσεφέρετο ὅλος κεκαλυμμένος καὶ εἰς τὴν γῆν
8 ἐτίθετο, ὡς εἷς ὢν δῆτα τῶν μίμων. καὶ τῆς συμ-
φωνίας προκαλουμένης ἀναπηδήσας ὠρχεῖτο καὶ ὑπε-
κρίνετο μετὰ τῶν γελωτοποιῶν, ὥστε πάντας αἰσ-
9 χυνομένους φεύγειν. ταῦτα δὲ πάντα συνετελέσθη, ἐξ
ὧν τὰ μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐνοσφίσατο, παρασπον-
δήσας τὸν Φιλομήτορα βασιλέα παιδίσκον ὄντα, τὰ δὲ
10 καὶ τῶν φίλων συμβαλλομένων· ἱεροσυλήκει δὲ καὶ
τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν. [Athen. 5, p. 194, C — 195 F;
10, p. 439, A — D.]

5 Ὅτι μετὰ τὴν συντέλειαν τῶν ἀγώνων, ἄρτι τού-
των γεγονότων, ἧκον οἱ περὶ τὸν Τιβέριον πρεσβευ-
2 ταί, κατασκόπων ἔχοντες τάξιν. οἷς οὕτως ἐπιδεξίως

ἀπήντησεν Ἀντίοχος καὶ φιλοφρόνως ὥστε μὴ οἷον
τοὺς περὶ τὸν Τιβέριον ὑποπτεῦσαί τι περὶ αὐτοῦ
πραγματικὸν ἢ παρατριβῆς ἔμφασιν ἔχον ἐκ τῶν κατὰ
τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀλλὰ καὶ τῶν λεγόντων τι τοιοῦ-
τον καταγιγνώσκειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κατὰ τὴν
ἀπάντησιν φιλανθρωπίας· ὅς γε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ 3
τῆς αὐλῆς παρεχώρησε τοῖς πρεσβευταῖς, μικροῦ δὲ
καὶ τοῦ διαδήματος κατὰ τὴν ἐπίφασιν, καίπερ οὐκ 4
ὢν τῇ προαιρέσει τοιοῦτος, ἀλλὰ τοὐναντίον [ἀλλο-
τριώτατα διακείμενος πρὸς Ῥωμαίους].

Ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην παραγεγονότων πρεσβευτῶν 6
πλειόνων καὶ ἑτέρων, ἐπιφανεστάτων δὲ παρὰ μὲν
Ῥοδίων τῶν περὶ Ἀστυμήδην, παρὰ δὲ τῶν Ἀχαιῶν
τῶν περὶ Εὐρέαν καὶ Ἀναξίδαμον καὶ Σάτυρον, παρὰ
δὲ Προυσίου τῶν περὶ Πύθωνα, τούτοις ἐχρημάτισεν
ἡ σύγκλητος. οἱ μὲν οὖν παρὰ τοῦ Προυσίου κατη- 2
γορίαν ἐποιοῦντο Εὐμένους τοῦ βασιλέως, φάσκον-
τες αὐτῶν τέ τινα χωρία παραιρεῖσθαι τὸν Εὐμένη
καὶ τῆς Γαλατίας οὐκ ἀφίστασθαι τὸ παράπαν οὐδὲ
πειθαρχεῖν τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασιν, ἀλλὰ τοὺς 3
μὲν τὰ σφέτερα φρονοῦντας σωματοποιεῖν, τοὺς δὲ
τὰ Ῥωμαίων αἱρουμένους καὶ βουλομένους πολιτεύε-
σθαι τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασιν ἀκολούθως κατὰ
πάντα τρόπον ἐλαττοῦν. ἦσαν δέ τινες πρεσβευταὶ 4
καὶ παρὰ τῶν τῆς Ἀσίας πόλεων, οἳ κατηγόρουν τοῦ
βασιλέως, ἔμφασιν ποιοῦντες τῆς πρὸς τὸν Ἀντίοχον
κοινοπραγίας. ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα τῶν κα- 5
τηγορούντων οὔτ᾽ ἀπέρριπτε τὰς διαβολὰς οὔτ᾽ ἐξέ-
φαινε τὴν ἑαυτῆς γνώμην, ἀλλὰ συνετήρει παρ᾽
ἑαυτῇ, διαπιστοῦσα καθόλου τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη
καὶ τὸν Ἀντίοχον· τοῖς γε μὴν Γαλάταις ἀεί τι προσ- 6
ετίθει καὶ συνεπίσχυε περὶ τῆς ἐλευθερίας. οἱ δὲ 7

περὶ τὸν Τιβέριον, ἥκοντες ἀπὸ τῆς πρεσβείας, οὐδὲν
περιττότερον ἠδυνήθησαν οὔτ' αὐτοὶ διαλαβεῖν οὔτε
τῇ συγκλήτῳ διασαφῆσαι περὶ τῶν κατὰ τὸν Εὐμένη
καὶ τὸν Ἀντίοχον ἤπερ καὶ πρότερον ὄντες ἐν τῇ
8 Ῥώμῃ διελάμβανον. οὕτως αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς ἐξε-
τέμοντο τῇ κατὰ τὴν ἀπάντησιν φιλανθρωπίᾳ.
7 Μετὰ δὲ ταῦτα προσκαλεσαμένη τοὺς Ῥοδίους
2 διήκουε τούτων. ὁ δ' Ἀστυμήδης εἰσελθὼν μετρίως
ἔστη καὶ βέλτιον ἢ κατὰ τὴν πρὸ ταύτης πρεσβείαν·
3 ἀφέμενος γὰρ τοῦ κατηγορεῖν τῶν ἄλλων ὥρμησεν
ἐπὶ τὸ παραιτεῖσθαι, καθάπερ οἱ μαστιγούμενοι τὰς
πληγάς, φάσκων ἱκανοῖς προστίμοις περιπεπτωκέ-
4 ναι τὴν πατρίδα καὶ μείζοσι τῆς ἁμαρτίας. καὶ προσ-
θέμενος ἐξηγεῖτο τὰς ἐλαττώσεις, κεφαλαιωδῶς διεξ-
ιών, πρῶτον μὲν ὅτι Λυκίαν καὶ Καρίαν ἀπολωλέ-
κασιν, εἰς ἣν ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐδαπάνησαν χρημάτων
ἱκανὸν πλῆθος, τριττοὺς πολέμους ἀναγκασθέντες
πολεμεῖν αὐτοῖς, νυνὶ δὲ προσόδων ἐστέρηνται πολ-
5 λῶν ὧν ἐλάμβανον παρὰ τῶν προειρημένων. ἀλλ'
ἴσως, ἔφη, ταῦτα μὲν ἔχει λόγον· καὶ γὰρ ἐδώκαθ'
ὑμεῖς αὐτὰ τῷ δήμῳ, μετὰ χάριτος τὴν εὔνοιαν καὶ
χαρίζοντες αὐτὰ κατὰ λόγον ἐδοκεῖτε τοῦτο πράττειν,
6 ἐμπεσούσης τινὸς ὑποψίας καὶ διαφορᾶς ὑμῖν. ἀλλὰ
Καῦνον δήπου διακοσίων ταλάντων ἐξηγοράσαμεν
παρὰ τῶν Πτολεμαίου στρατηγῶν, καὶ Στρατονί-
κειαν ἐλάβομεν ἐν μεγάλῃ χάριτι παρ' Ἀντιόχου καὶ
7 Σελεύκου, καὶ παρὰ τούτων τῶν πόλεων ἀμφοτέρων
ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα τῷ δήμῳ πρόσοδος ἔπιπτε
8 καθ' ἕκαστον ἔτος. τούτων ἁπασῶν ἐστερήμεθα τῶν
προσόδων, θέλοντες πειθαρχεῖν τοῖς ὑμετέροις προσ-
9 τάγμασιν. ἐξ ὧν μείζονα φόρον ἐπιτεθείκατε τοῖς
Ῥοδίοις τῆς ἀγνοίας ἢ Μακεδόσι τοῖς διὰ παντὸς πο-

λεμίοις ὑμῖν ὑπάρξασι. τὸ δὲ μέγιστον σύμπτωμα 10
τῆς πόλεως· καταλέλυται γὰρ ἡ τοῦ λιμένος πρόσο-
δος ὑμῶν Δῆλον μὲν ἀτελῆ πεποιηκότων, ἀφῃρημέ-
νων δὲ τὴν τοῦ δήμου παρρησίαν, δι᾽ ἧς καὶ τὰ κατὰ
τὸν λιμένα καὶ τἄλλα πάντα τῆς πόλεως ἐτύγχανε τῆς
ἁρμοζούσης προστασίας. ὅτι δὲ τοῦτ᾽ ἔστιν ἀληθὲς 11
οὐ δυσχερὲς καταμαθεῖν· τοῦ γὰρ ἐλλιμενίου κατὰ 12
τοὺς ἀνώτερον χρόνους εὑρίσκοντος ἑκατὸν μυριάδας
δραχμῶν, νῦν εὑρίσκει πεντεκαίδεκα μυριάδας, ὥστε
καὶ λίαν, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, τὴν ὑμετέραν ὀργὴν
ἧφθαι τῶν κυρίων τόπων τῆς πόλεως. εἰ μὲν οὖν 13
συνεβεβήκει πάνδημον γεγονέναι τὴν ἁμαρτίαν καὶ
τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ δήμου, τάχ᾽ ἂν ἴσως ἐδοκεῖτε καὶ
ὑμεῖς εὐλόγως ἐπίμονον καὶ δυσπαραίτητον ἔχειν τὴν
ὀργήν· εἰ δὲ σαφῶς ἴστε παντάπασιν ὀλίγους γεγο- 14
νότας αἰτίους τῆς τοιαύτης ἀλογίας, καὶ τούτους ἅπαν-
τας ἀπολωλότας ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ δήμου, τί πρὸς τοὺς 15
μηδὲν αἰτίους ἀκαταλλάκτως ἔχετε, καὶ ταῦτα πρὸς
τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἶναι δοκοῦντες πρᾳότατοι καὶ
μεγαλοψυχότατοι; διόπερ, ὦ ἄνδρες, ἀπολωλεκὼς ὁ 16
δῆμος τὰς προσόδους, τὴν παρρησίαν, τὴν ἰσολογίαν,
ὑπὲρ ὧν τὸν πρὸ τοῦ χρόνον πᾶν ἀναδεχόμενος δια-
τετέλεκεν, ἀξιοῖ καὶ δεῖται πάντων ὑμῶν, ἱκανὰς 17
ἔχων πληγάς, λήξαντας τῆς ὀργῆς διαλυθῆναι καὶ
συνθέσθαι τὴν συμμαχίαν, ἵνα γένηται τοῦτο ἐμφα-
νὲς ἅπασιν ὅτι τὴν μὲν ὀργὴν ἀποτέθεισθε τὴν πρὸς
Ῥοδίους, ἀνακεχωρήκατε δ᾽ ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς αἵρε-
σιν καὶ φιλίαν. τούτου γὰρ χρείαν ἔχει νῦν ὁ δῆμος, 18
οὐ τῆς διὰ τῶν ὅπλων καὶ στρατιωτῶν συμμαχίας.
ταῦτα μὲν οὖν καὶ τούτοις παραπλήσια διαλεχθεὶς
Ἀστυμήδης ἐδόκει πρεπόντως τοῖς καιροῖς πεποιῆ-
σθαι τοὺς λόγους· πλεῖστά γε μὴν συνήργησαν τοῖς 19

Ῥοδίοις πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς συμμαχίας οἱ περὶ τὸν Τιβέριον ἄρτι παραγεγονότες. οὗτοι γὰρ ἀπομαρτυρήσαντες πρῶτον μὲν πᾶσι τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασι πεπειθαρχηκέναι τοὺς Ῥοδίους, ἔπειτα πάντας τοὺς αἰτίους τῆς ἀλλοτριότητος κατακεκρίσθαι θανάτου παρ᾽ αὐτοῖς, ἥττησαν τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ ἐποιήσαντο τὴν πρὸς Ῥωμαίους συμμαχίαν.

8 Ὅτι μετά τινα χρόνον εἰσῆλθον οἱ παρὰ τῶν
Ἀχαιῶν πρέσβεις, ἔχοντες ἐντολὰς ἀκολούθως ταῖς
2 ἀποκρίσεσιν, αἷς πρότερον ἔλαβον· αὗται δ᾽ ἦσαν
διότι θαυμάζουσι πῶς ὑπὲρ ὧν αὐτοὶ κεκρίκασι, περὶ
3 τούτων αὐτοὺς παρακαλοῦσι κρίνειν. διὸ τότε παρῆ-
σαν οἱ περὶ τὸν Εὐρέαν, πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐμφανίζον-
τες διότι τὸ μὲν ἔθνος οὔτε δικαιολογουμένων ἀκή-
κοε τῶν κατῃτιαμένων οὔτε κρίσιν οὐδεμίαν πεποίηται
4 περὶ αὐτῶν, τὴν δὲ σύγκλητον ἀξιοῖ πρόνοιαν ποιή-
σασθαι τῶν ἀνθρώπων, ἵνα κρίσεως τύχωσι καὶ μὴ
5 καταφθαρῶσιν ἄκριτοι, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὴν ἐξε-
τάσασαν διασαφῆσαι τοὺς ἐνόχους ὄντας τοῖς ἐγκλή-
μασιν· εἰ δὲ διὰ τοὺς περισπασμοὺς αὐτὴ μὴ δύνα-
ται τοῦτο ποιῆσαι, τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπιτρέψαι περὶ τοῦ
πράγματος, οἳ πειράσονται μισοπονήρως χρήσασθαι
6 τοῖς αἰτίοις. ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα τῶν πρε-
σβευτῶν, ἀκολούθως ταῖς ἐντολαῖς διαλεγομένων,
καὶ δυσχρηστοῦσα διὰ τὸ πανταχόθεν ἐξελέγχεσθαι·
7 τό τε γὰρ κρίνειν οὐκ ἐνόμιζεν αὐτῇ καθήκειν, τό τε
χωρὶς κρίσεως ἀπολύειν τοὺς ἄνδρας, πρόδηλον ἔχειν
8 ἐδόκει τὸν ὄλεθρον τοῖς φίλοις αὐτῶν· διόπερ ἀναγ-
καζομένη, καὶ βουλομένη παρελέσθαι καθόλου τὴν
ἐλπίδα τῶν πολλῶν ὑπὲρ τῆς τῶν κατεχομένων σω-
τηρίας, ἵνα συμμύσαντες πειθαρχῶσιν, ἐν μὲν Ἀχαΐᾳ
τοῖς περὶ τὸν Καλλικράτην, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πολι-

τεύμασι τοῖς δοκοῦσιν εἶναι Ῥωμαίων φίλοις, ἔγρα-
ψαν ἀπόκρισιν τοιαύτην, ὅτι ἡμεῖς οὐχ ὑπολαμβάνο- 9
μεν συμφέρειν, [οὔτε ἡμῖν] οὔτε τοῖς ὑμετέροις δή-
μοις τούτους τοὺς ἄνδρας ἐπανελθεῖν εἰς οἶκον.
ταύτης δὲ τῆς ἀποκρίσεως ἐκπεσούσης οὐ μόνον 10
περὶ τοὺς ἀνακεκλημένους ἐγένετό τις ὁλοσχερὴς
ἀθυμία καὶ παράλυσις τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς
Ἕλληνας ὡς ἂν εἰ κοινόν τι πένθος, ἅτε δοκούσης
τῆς ἀποκρίσεως ὁλοσχερῶς ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἐλπίδα
τῆς σωτηρίας τῶν ἀκληρούντων. κατὰ δὲ τὴν Ἑλ- 11
λάδα διαγγελθείσης τῆς ἀποκρίσεως τῆς τοῖς Ἀχαιοῖς
δεδομένης ὑπὲρ τῶν καταιτιαθέντων, τὰ μὲν πλήθη
συνετρίβη ταῖς διανοίαις, καί τις οἷον ἀπελπισμὸς
ὑπέδραμε τοὺς ἀνθρώπους, οἱ δὲ περὶ τὸν Χάροπα 12
καὶ Καλλικράτην καὶ πάντες οἱ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως
προεστῶτες μετέωροι πάλιν ἐγενήθησαν.

Ὅτι Τιβέριος τοὺς Καμμανοὺς τὰ μὲν βιασάμε- 9
νος, τὰ δὲ παραλογισάμενος, ὑπηκόους ἐποίησε Ῥω-
μαίοις.

Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην καὶ πλειόνων παραγεγονότων 2
ἐχρημάτισεν ἡ σύγκλητος τοῖς περὶ τὸν Ἄτταλον καὶ
τὸν Ἀθήναιον. συνέβαινε γὰρ τὸν Προυσίαν οὐ μόνον 3
αὐτὸν ἐνεργῶς κεχρῆσθαι ταῖς διαβολαῖς ταῖς κατὰ
τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἄτταλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Γαλά-
τας παρωξυγκέναι καὶ τοὺς Σελγεῖς καὶ πλείους ἑτέ-
ρους κατὰ τὴν Ἀσίαν πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. ὧν 4
χάριν ὁ βασιλεὺς Εὐμένης ἐξαπεστάλκει τοὺς ἀδελ-
φούς, ἀπολογησομένους πρὸς τὰς ἐπιφερομένας δια-
βολάς. οἳ καὶ παρελθόντες εἰς τὴν σύγκλητον ἐνδε- 5
χομένως ἔδοξαν πρὸς ἅπαντας τοὺς κατηγοροῦντας
ποιήσασθαι τὴν ἀπολογίαν, καὶ τέλος οὐ μόνον ἀπο-
τριψάμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας, ἀλλὰ καὶ τιμη-

6 θέντες ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἀσίαν. οὐ μὴν τῆς γε
κατὰ τὸν Εὐμένη καὶ κατὰ τὸν Ἀντίοχον ὑποψίας
ἔληγεν ἡ σύγκλητος, ἀλλὰ Γάιον Σουλπίκιον καὶ
Μάνιον Σέργιον καταστήσασα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελ-
7 λεν, ἅμα μὲν ἐποπτεύσοντας τὰ κατὰ τοὺς Ἕλληνας,
ἅμα δὲ τοῖς Μεγαλοπολίταις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις
8 διευκρινήσοντας περὶ τῆς ἀντιλεγομένης χώρας, μά-
λιστα δὲ πολυπραγμονήσοντας τὰ κατὰ τὸν Ἀντίοχον
καὶ κατὰ τὸν Εὐμένη, μή τις ἐξ αὐτῶν παρασκευὴ
γίγνεται καὶ κοινοπραγία κατὰ Ῥωμαίων. [Exc. de
legat. p. 173—179. 6, 7—8 p. 178.]

10 Ὅτι Γάιος ὁ Γάλλος, χωρὶς τῶν ἄρτι ῥηθέντων
ἀλογημάτων, παραγενόμενος εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκθέματα
2 κατὰ τὰς πόλεις ἐξέθηκε τὰς ἐπιφανεστάτας, κελεύ-
ων, εἴ τις βούλεται κατηγορεῖν Εὐμένους τοῦ βασι-
λέως, ἀπαντᾶν εἰς Σάρδεις ἐπί τινα χρόνον ὡρισμέ-
3 νον. μετὰ δὲ ταῦτα παραγενηθεὶς αὐτὸς εἰς τὰς
Σάρδεις, ἀποκαθίσας ἐν τῷ γυμνασίῳ ἐπὶ δέχ᾽ ἡμέ-
4 ρας διήκουε τῶν κατηγορούντων, πᾶσαν ἐπιδεχόμε-
νος αἰσχρολογίαν καὶ λοιδορίαν κατὰ τοῦ βασιλέως
5 καὶ καθόλου πᾶν ἕλκων πρᾶγμα καὶ κατηγορίαν, ἅτε
παρεστηκὼς ἄνθρωπος τῇ διανοίᾳ καὶ φιλοδοξῶν ἐν
τῇ πρὸς Εὐμένη διαφορᾷ. [Exc. Peir. p. 145.]

10a Ὅτι καθ᾽ ὅσον ἐδόκουν οἱ Ῥωμαῖοι βαρύτερον τῷ
Εὐμένει προσφέρεσθαι, κατὰ τοσοῦτο συνέβαινε τοὺς
Ἕλληνας προσοικειοῦσθαι, φύσει τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ
τῷ θλιβομένῳ τὴν εὔνοιαν προσνεμόντων. [Exc. Vat.
p. 438 M. 78 H.]

11 Ὅτι κατὰ τὴν Συρίαν Ἀντίοχος ὁ βασιλεύς, βουλό-
μενος εὐπορῆσαι χρημάτων, προέθετο στρατεύειν ἐπὶ
2 τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς τὴν Ἐλυμαΐδα. παραγε-
νόμενος δ᾽ ἐπὶ τοὺς τόπους, καὶ διαψευσθεὶς τῆς ἐλπί-

δος, διὰ τὸ μὴ συγχωρεῖν τῇ παρανομίᾳ τοὺς βαρ-
βάρους τοὺς οἰκοῦντας περὶ τὸν τόπον, ἀναχωρῶν ἐν 3
Τάβαις τῆς Περσίδος ἐξέλιπε τὸν βίον, δαιμονήσας, 4
ὥς ἔνιοί φασι, διὰ τὸ γενέσθαι τινὰς ἐπισημασίας
τοῦ δαιμονίου κατὰ τὴν περὶ τὸ προειρημένον ἱερὸν
παρανομίαν. [Exc. Peir. p. 145.]

Ὅτι Δημήτριος ὁ τοῦ Σελεύκου, πολὺν ἤδη χρόνον 12
κατεχόμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὴν ὁμηρείαν, πάλαι
μὲν ἐδόκει παρὰ τὸ δίκαιον κατέχεσθαι· δοθῆναι γὰρ 2
ὑπὸ Σελεύκου τοῦ πατρὸς τῆς ἐκείνου πίστεως ἕνε-
κεν, Ἀντιόχου δὲ μετειληφότος τὴν βασιλείαν οὐκ
ὀφείλειν ὑπὲρ τῶν ἐκείνου τέκνων ὁμηρεύειν. οὐ 3
μὴν ἀλλὰ τὸν μὲν πρὸ τοῦ χρόνον ἦγε τὴν ἡσυχίαν
καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀδυναμίαν· ἦν γὰρ ἔτι παῖς·
τότε δὲ τὴν ἀκμαιοτάτην ἔχων ἡλικίαν ἐποιήσατο λό- 4
γους, εἰσελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον, ἀξιῶν καὶ παρα-
καλῶν κατάγειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν βασιλείαν· καθήκειν
γὰρ αὐτῷ μᾶλλον ἢ τοῖς Ἀντιόχου τέκνοις τὴν ἀρχήν.
διαθεμένου δὲ καὶ πλείονας λόγους αὐτοῦ πρὸς τὴν 5
προειρημένην ὑπόθεσιν, καὶ μάλιστα προσδραμόντος
ἐν τῷ λέγειν, διότι συμβαίνει καὶ πατρίδα καὶ τρο-
φὸν τὴν Ῥώμην ὑπάρχειν αὐτῷ, καὶ τοὺς μὲν υἱοὺς
τῶν ἐκ τοῦ συνεδρίου ἅπαντας ἀδελφῶν ἔχειν διά-
θεσιν, τοὺς δὲ βουλευτὰς πατέρων, διὰ τὸ παραγενέ-
σθαι μὲν ἔτι νήπιος, τότε δὲ κατὰ τὴν ἡλικίαν ὑπάρ-
χειν ἐτῶν εἴκοσι καὶ τριῶν, ἐνετρέποντο μὲν ἅπαντες 6
ἀκούοντες ἐν ἑαυτοῖς, κοινῇ γε μὴν ἔδοξε τῇ συγκλή-
τῳ τὸν μὲν Δημήτριον κατασχεῖν, τῷ δὲ καταλελειμ-
μένῳ παιδὶ συγκατασκευάζειν τὴν ἀρχήν. τοῦτο δ' 7
ἐποίησεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὑπιδομένη τὴν ἀκμὴν τοῦ
Δημητρίου, μᾶλλον δὲ κρίνασα συμφέρειν τοῖς σφε-
τέροις πράγμασι τὴν νεότητα καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ

8 διαδεδεγμένου τὴν βασιλείαν. ἐγένετο δὲ τοῦτο δῆλον
9 ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων. εὐθέως γὰρ κατα-
στήσαντες πρεσβευτὰς τοὺς περὶ Γνάιον Ὀκταούιον
καὶ Σπόριον Λοκρήτιον καὶ Λεύκιον Αὐρήλιον ἐξέ-
πεμψαν, τοὺς διοικήσοντας τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν
10 ὡς αὐτὴ προῃρεῖτο, διὰ τὸ μηδέν' αὐτῶν ἐμπο-
δὼν στησόμενον τοῖς ἐπιταττομένοις, τοῦ μὲν βα-
σιλέως παιδὸς ὄντος, τῶν δὲ προεστώτων ἀσμενιζόν-
των ἐπὶ τῷ μὴ παραδεδόσθαι τὰ πράγματα τῷ Δη-
11 μητρίῳ· μάλιστα γὰρ τοῦτο προσεδόκων. οἱ μὲν οὖν
περὶ τὸν Γνάιον ἐξώρμησαν, ἔχοντες ἐντολὰς πρώτας
μὲν τὰς ναῦς τὰς καταφράκτους διαπρῆσαι, μετὰ δὲ
ταῦτα τοὺς ἐλέφαντας νευροκοπῆσαι καὶ καθόλου λυ-
12 μήνασθαι τὴν βασίλειον δύναμιν. προσενετείλαντο
δὲ τούτοις καὶ τὰ κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἐπισκέψα-
σθαι· συνέβαινε γὰρ τοὺς Μακεδόνας ἀήθεις ὄντας
δημοκρατικῆς καὶ συνεδριακῆς πολιτείας στασιάζειν
13 πρὸς αὐτούς. ἔδει δὲ τοὺς περὶ τὸν Γνάιον καὶ τὰ
περὶ τοὺς Γαλάτας καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀριαράθου βα-
14 σιλείαν ἐποπτεῦσαι. μετὰ δέ τινα χρόνον αὐτοῖς
ἐπαπεστάλη γράμματα παρὰ τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλεῖς διαλῦσαι κατὰ δύναμιν.
13 Ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους παρεγένοντο πρέ-
σβεις ἐκ τῆς Ῥώμης πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Μάρ-
κον Ἰούνιον, διευκρινήσοντες τὰ πρὸς τοὺς Γαλάτας
2 διαφέροντα τῷ βασιλεῖ. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἠδυνήθη-
σαν οἱ Τροκμοὶ δι' αὐτῶν ἀποτεμέσθαι τῆς Καπ-
παδοκίας οὐδέν, ἀλλ' ἐκ χειρὸς ᾠκοδομήσαντο τὴν
δόκην ἐπιβαλόμενοι τόλμαν, καταφυγόντες ἐπὶ Ῥω-
3 μαίους διαβάλλειν ἐπειρῶντο τὸν Ἀριαράθην. ὧν
χάριν ἀπεστάλησαν οἱ περὶ τὸν Ἰούνιον. πρὸς οὓς
ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος τοὺς ἁρμόζοντας λόγους, καὶ

τἄλλα φιλανθρώπως ὁμιλήσας, ἐκείνους μὲν εὐλο-
γοῦντας ἀπέστειλε. μετὰ δὲ ταῦτα παραγενομένων 4
πρεσβευτῶν τῶν περὶ Γνάιον Ὀκταούιον καὶ Σπόριον
Λοκρήτιον, καὶ διαλεγομένων τῷ βασιλεῖ πάλιν περὶ
τῶν πρὸς τοὺς Γαλάτας αὐτῷ διαφερόντων, βραχέα 5
περὶ τούτων κοινολογησάμενος, καὶ φήσας εὐεπάγω-
γος εἶναι πρὸς τὸ κριθέν, λοιπὸν ἤδη τὸν πλείω λό-
γον ὑπὲρ τῶν κατὰ Συρίαν ἐποιεῖτο πραγμάτων, εἰ-
δὼς ἐκεῖσε προάγοντας τοὺς περὶ τὸν Ὀκταούιον,
ὑποδεικνύων αὐτοῖς τὴν ἀκαταστασίαν τῆς βασιλείας 6
καὶ τὴν εἰκαιότητα τῶν προεστώτων αὐτῆς, καὶ προσ-
επαγγελλόμενος ἀκολουθήσειν μετὰ δυνάμεως καὶ
συνεφεδρεύσειν τοῖς καιροῖς, ἕως ἂν ἐπανέλθωσι πά-
λιν ἐκ τῆς Συρίας ἀσφαλῶς. οἱ δὲ περὶ τὸν Γνάιον, 7
ἐν πᾶσιν ἀποδεχόμενοι τὴν τοῦ βασιλέως εὔνοιαν καὶ
προθυμίαν, κατὰ μὲν τὸ παρὸν οὐκ ἔφασαν προσδεῖ-
σθαι τῆς παραπομπῆς, εἰς δὲ τὸ μέλλον, ἐάν τις ὑπο-
πίπτῃ χρεία, διασαφήσειν ἀόκνως· κρίνειν γὰρ αὐ-
τὸν ἕνα τῶν ἀληθινῶν Ῥωμαίοις φίλων.

Ὅτι παρεγένοντο κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν παρ' Ἀρια- 14
ράθου τοῦ νεωστὶ διαδεδεγμένου τὴν Καππαδοκῶν
βασιλείαν πρέσβεις, ἀνανεωσόμενοι τήν τε φιλίαν
καὶ συμμαχίαν τὴν προϋπάρχουσαν καὶ καθόλου πα- 2
ρακαλέσοντες τὴν σύγκλητον ἀποδέξασθαι τὴν τοῦ
βασιλέως εὔνοιαν καὶ προθυμίαν, ἣν ἔχει καὶ κοινῇ
καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς ἅπαντας Ῥωμαίους. ἡ δὲ σύγ- 3
κλητος διακούσασα τῶν λόγων, τήν τε φιλίαν ἀνε-
νεώσατο καὶ τὴν συμμαχίαν, καὶ καθόλου τὴν ὅλην
αἵρεσιν ἀποδεξαμένη τοῦ βασιλέως φιλάνθρωπος ἐγε-
νήθη. τοῦτο δ' ἐγένετο μάλιστα διὰ τὸ τοὺς περὶ τὸν 4
Τιβέριον, καθ' ὃν καιρὸν ἐξαπεστάλησαν ἐπισκεψό-
μενοι τὰ κατὰ τοὺς βασιλεῖς, ἐπανελθόντας εὐφήμους

λόγους ποιήσασθαι περί τε τοῦ πατρὸς καὶ καθόλου
5 *τῆς βασιλείας αὐτῶν. οἷς πιστεύσαντες οἱ τοῦ συν-*
εδρίου τούς τε πρεσβευτὰς φιλανθρώπως ἀπεδέξαντο
καὶ τὴν ὅλην αἵρεσιν τοῦ βασιλέως.

15 *Ὁ δὲ Ἀριαράθης ὁ βασιλεὺς Καππαδοκίας, προσ-*
δεδεγμένος τοὺς εἰς τὴν Ῥώμην ἀποσταλέντας πρε-
σβευτάς, νομίσας ἐκ τῶν ἀποκρίσεων ἐν ὀρθῷ κεῖ-
σθαι τὴν βασιλείαν αὐτῷ, ἐπειδὴ καθῖκται τῆς
Ῥωμαίων εὐνοίας, ἔθυε τοῖς θεοῖς χαριστήρια τῶν
2 *γεγονότων καὶ τοὺς ἡγεμόνας εἱστία. μετὰ δὲ ταῦτα*
πρεσβευτὰς ἀπέστειλε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Λυσίαν
εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, σπουδάζων ἀνακομίσασθαι τὰ
3 *τῆς ἀδελφῆς καὶ μητρὸς ὀστᾶ. τὸ μὲν οὖν ἐγκαλεῖν*
ὑπὲρ τοῦ γεγονότος ἀσεβήματος ἀπεδοκίμαζεν, οὐ
βουλόμενος ἐρεθίζειν τοὺς περὶ τὸν Λυσίαν, ἵνα μὴ
διαψευσθῇ τῆς προθέσεως, καίπερ βαρέως φέρων τὸ
γεγονός· ἀξιωματικὰς δὲ δοὺς ἐντολὰς ἐξαπέστειλε
4 *τοὺς πρέσβεις. τῶν δὲ περὶ τὸν Λυσίαν συγχωρη-*
σάντων, καὶ τῶν ὀστῶν ἀνακομισθέντων ὡς αὐτόν,
ἀποδεξάμενος μεγαλομερῶς τὴν παρουσίαν αὐτῶν
ἔθαψε παρὰ τὸν τοῦ πατρὸς τάφον κηδεμονικῶς.
[Exc. de legat. p. 179—184.]

15a *Ὅτι Ἀρταξίας ἐβούλετο ἐπανελεῖν Ἀρα.θ., πα-*
ραινέσεσι δὲ Ἀριαράθου τοῦτ' οὐκ ἔπραξεν, ἀλλ'
ἐντιμότερον εἶχεν αὐτὸν ἢ πρότερον· οὕτως ἥ τε τοῦ
δικαίου φύσις ἔχει μεγάλην δύναμιν αἵ τε τῶν ἀγα-
θῶν ἀνδρῶν γνῶμαι καὶ παραινέσεις, ὥστε μὴ μόνον
τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς πολλάκις σώζειν
καὶ μετατιθέναι τὰς φύσεις αὐτῶν πρὸς τὸ βέλτιον.

15b *Ὅτι παντὸς ἐπιστολίου τὸ κάλλος ἐστὶ συστατι-*
κώτερον. [Exc. Vat. p. 438 M. 78 H.]

16 *Ὅτι Ῥόδιοι, διαπεπνευκότες ἐκ τῆς περὶ αὐτοὺς*

γενομένης δυσχερείας, ἔπεμπον εἰς τὴν Ῥώμην πρε- 2
σβευτὰς τοὺς περὶ Κλεαγόραν Κάλυνδαν ἀξιώσον-
τας σφίσι παραχωρηθῆναι, περὶ δὲ τῶν ἐχόντων ἐν 3
τῇ Λυκίᾳ καὶ Καρίᾳ κτήσεις αἰτησομένους τὴν σύγ-
κλητον, ἵνα αὐτοῖς ἔχειν ἐξῇ, καθὰ καὶ πρότερον.
ἐψηφίσαντο δὲ καὶ κολοσσὸν στῆσαι τοῦ δήμου τῶν 4
Ῥωμαίων ἐν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τριακοντάπηχυν.

Ὅτι τῶν Καλυνδέων ἀποστάντων Καυνίων, καὶ 17
μετὰ ταῦτα πολιορκεῖν ἐπιβαλομένων αὐτοὺς τῶν
Καυνίων, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐπεκαλέσαντο Κνιδίους
οἱ Καλυνδεῖς· ὧν καὶ παραπεσόντων κατὰ βοήθει- 2
αν, ἐπὶ ποσὸν ἀντεῖχον τοῖς ὑπεναντίοις, ἀγωνιῶν- 3
τες δὲ τὸ μέλλον πρεσβεύειν μὲν . . . . ., ἐγχειρί-
ζοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ῥόδιοι, 4
πέμψαντες βοήθειαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
ταν, τήν τε πολιορκίαν ἔλυσαν καὶ παρέλαβον τὴν
πόλιν. συνέβη δὲ καὶ τὴν σύγκλητον αὐτοῖς βεβαιῶ- 5
σαι τὴν τῶν Καλυνδέων κτῆσιν. [Exc. de legat.
p. 182—183.]

Ὅτι Ῥόδιοι τἆλλα σῴζοντες τὴν τοῦ πολιτεύματος 17a
προστασίαν βραχὺ παρώλισθον ἐν τούτοις τοῖς και-
ροῖς, ὡς ἐμὴ δόξα· ἐπεδέξαντο γὰρ μυριάδας σίτου
ὀκτὼ καὶ εἴκοσι παρ᾽ Εὐμένους χάριν τοῦ τὸ λογευ-
θὲν ἐκ τούτων δανείζεσθαι, τὸν δὲ τόκον εἰς τοὺς
μισθοὺς ὑπάρχειν τοῖς παιδευταῖς καὶ διδασκάλοις
τῶν υἱῶν. τοῦτο δὲ στενοχωρίας ὑπαρχούσης, καθά- 2
περ ἐπὶ τῶν κατ᾽ ἰδίαν βίων, ἴσως ἂν ἐπιδέξαιτό τις
παρὰ τῶν φίλων ἕνεκα τοῦ μὴ περιιδεῖν ἀπαίδευτα
γενόμενα τὰ τέκνα διὰ τὴν ἀπορίαν· εὐκαιρῶν δὲ τῷ
βίῳ πᾶν ἄν τις ὑπομείναι μᾶλλον ἢ τὸν διδόμενον
τοῖς διδασκάλοις μισθὸν ἐρανίζεσθαι παρὰ τῶν φί-
λων· ὅσῳ δὲ μεῖζον δεῖ πόλιν ἰδιώτου φρονεῖν, 3

τοσῷδε καὶ τὸ πρέπον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν μᾶλλον ἢ
τῶν ἰδίων τηρητέον, Ῥοδίοις δὲ καὶ τελέως διά τε
τὴν εὐκαιρίαν τὴν ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ τὴν ἐπίφασιν
τῆς σεμνότητος. [Exc. Vat. p. 438 M. 79 H.]

18 Ὅτι μετὰ τὸ μερίσαι τοὺς Πτολεμαίους τὴν βασι-
λείαν παρεγένετο Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος εἰς τὴν
Ῥώμην, ἀθετεῖν βουλόμενος τὸν γεγονότα μερισμὸν
2 αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφόν, φάσκων οὐχ ἑκών, ἀλλὰ
κατ' ἀνάγκην τῷ καιρῷ περιληφθεὶς πεποιηκέναι τὸ
3 προσταττόμενον. καὶ παρεκάλει τὴν σύγκλητον με-
ρίσαι τὴν Κύπρον αὐτῷ· καὶ γὰρ καὶ τούτου γενο-
μένου καταδεεστέραν ἕξειν μερίδα τοῦ ἀδελφοῦ παρὰ
4 πολύ. τῶν δὲ περὶ τὸν Κανολήιον καὶ Κόιντον
ἀπομαρτυρούντων τοῖς περὶ τὸν Μένυλλον, τοῖς παρὰ
τοῦ πρεσβυτέρου παραγεγονόσι πρεσβευταῖς, διότι
καὶ τὴν Κυρήνην ὁ νεώτερος καὶ τὸ πνεῦμα δι' αὐ-
τοὺς ἔχοι· τοιαύτην γενέσθαι τὴν τῶν ὄχλων πρὸς
5 αὐτὸν ἀλλοτριότητα καὶ προσκοπήν· διὸ καὶ παρ'
ἐλπίδα καὶ παραδόξως δεδομένων αὐτῷ τῶν κατὰ
Κυρήνην πραγμάτων ἀσμένως δέξαιτο καὶ σφαγίων
τμηθέντων καὶ λάβοι τοὺς ὅρκους παρὰ τἀδελφοῦ
καὶ δοίη περὶ τούτου· τοῦ δὲ Πτολεμαίου πᾶσι τού-
6 τοις ἀντιλέγοντος, ἡ σύγκλητος, ἅμα μὲν ὁρῶσα τὸν
μερισμὸν * γεγονότα τελέως, ἅμα δὲ βουλομένη διε-
λεῖν τὴν βασιλείαν πραγματικῶς, αὐτῶν αἰτίων γε-
νομένων τῆς διαιρέσεως, συγκατέθετο τοῖς ὑπὸ τοῦ
νεωτέρου παρακαλουμένοις ἐπὶ τῷ σφετέρῳ συμφέ-
7 ροντι. πολὺ γὰρ ἤδη τοῦτο τὸ γένος ἐστὶ τῶν δια-
βουλίων παρὰ Ῥωμαίοις, ἐν οἷς διὰ τῆς τῶν πέλας
ἀγνοίας αὔξουσι καὶ κατασκευάζονται τὴν ἰδίαν ἀρ-
χὴν πραγματικῶς, ἅμα χαριζόμενοι καὶ δοκοῦντες εὐ-
8 εργετεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας. διὸ καὶ καθορῶντες τὸ

μέγεθος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δυναστείας, καὶ δεδιότες,
ἄν ποτε τύχῃ προστάτου, μὴ μεῖζον φρονῇ τοῦ καθή-
κοντος, κατέστησαν πρεσβευτὰς Τίτον Τορκουᾶτον 9
καὶ Γνάιον Μερόλαν τοὺς κατάξοντας ἐπὶ τὴν Κύ-
προν τὸν Πτολεμαῖον καὶ τελειώσοντας ἅμα τὴν ἐκεί-
νων καὶ τὴν αὑτῶν πρόθεσιν. καὶ παραχρῆμα τού- 10
τους ἐξαπέστειλαν, δόντες ἐντολὰς διαλῦσαι τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ κατασκευάσαι τῷ νεωτέρῳ τὴν Κύπρον
χωρὶς πολέμου.

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον προσπεσούσης τῆς 19
περὶ τὸν Γνάιον περιπετείας, ὡς ἀνῃρέθη, καὶ τῶν 2
παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου πρεσβευόντων ὧν ὁ Λυ-
σίας ἔπεμψε παραγεγονότων καὶ πολλοὺς διαθεμένων
λόγους ὑπὲρ τοῦ μὴ κεκοινωνηκέναι τῆς πράξεως
τοὺς τοῦ βασιλέως φίλους, ἡ μὲν σύγκλητος παρέ- 3
πεμπε τοὺς πρεσβευτάς, οὐ βουλομένη διδόναι περὶ
τούτων ἀπόφασιν οὐδεμίαν οὐδ᾽ ἐκτίθεσθαι καθό-
λου τὴν αὑτῆς γνώμην, ὁ δὲ Δημήτριος πτοηθεὶς 4
ἐπὶ τοῖς ἠγγελμένοις ἐξ αὐτῆς προσεκάλει τὸν Πολύ-
βιον, καὶ προσανέφερε διαπορῶν εἰ δεῖ πάλιν ἐντυ-
χεῖν τῇ συγκλήτῳ περὶ τῶν καθ᾽ αὑτόν. ὁ δὲ παρε- 5
κάλει μὴ δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον πταίειν, ἀλλ᾽ ἐν
ἑαυτῷ τὰς ἐλπίδας ἔχειν καὶ τολμᾶν τι βασιλείας
ἄξιον· πολλὰς γὰρ ὑποδεικνύειν ἀφορμὰς τοὺς ἐνε-
στῶτας καιρούς. ὁ δὲ Δημήτριος συννοήσας τὸ λεγό- 6
μενον, τότε μὲν ἀπεσιώπησε, μετ᾽ ὀλίγον δέ τινι τῶν
συνήθων Ἀπολλωνίῳ μετέδωκε περὶ τῶν αὐτῶν. ὁ 7
δὲ προειρημένος, ἄκακος ὢν καὶ κομιδῇ νέος, συνε-
βούλευε πεῖραν ἔτι λαβεῖν τῆς συγκλήτου· πεπεῖσθαι
γάρ, ἐπεὶ τῆς βασιλείας ἀλόγως αὐτὸν ἐστέρηκε, τῆς
γε ὁμηρείας αὐτὸν ἀπολύσειν· ἄτοπον γὰρ εἶναι τε- 8
λέως Ἀντιόχου τοῦ παιδὸς διαδεδεγμένου τὴν ἐν Συ-

ρίᾳ βασιλείαν Δημήτριον ὁμηρεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ.
9 *τούτοις μὲν οὖν τοῖς λόγοις πεισθεὶς πάλιν εἰσῆλ-*
θεν εἰς τὴν σύγκλητον ὁ προειρημένος, καὶ παρεκά-
λει τῆς γε κατὰ τὴν ὁμηρείαν ἀνάγκης αὐτὸν ἀπο-
λύειν, ἐπεὶ τὴν βασιλείαν ἔκριναν Ἀντιόχῳ συγκατα-
10 *σκευάζειν. καὶ πλείω δὲ πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν*
αὐτοῦ διαλεχθέντος ἔμεινεν ἡ σύγκλητος ἐπὶ τῆς
11 *αὐτῆς αἱρέσεως· ὅπερ εἰκὸς ἦν. καὶ γὰρ πρότερον*
οὐ διὰ τὸ μὴ λέγειν τὰ δίκαια τὸν Δημήτριον ἔκρινε
τὴν ἀρχὴν τῷ παιδὶ συνδιαφυλάττειν, ἀλλὰ διὰ τὸ
12 *συμφέρειν τοῖς σφετέροις πράγμασι, μενόντων δὲ τῶν*
ὅλων ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαθέσεως μένειν εἰκὸς ἦν καὶ
τὴν τῆς συγκλήτου διάληψιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς προαι-
ρέσεως.

20 *Πλὴν ὅ γε Δημήτριος μάτην ἐξᾴσας τὸ κύκνειον,*
καὶ γνοὺς ὅτι καλῶς αὐτῷ συνεβούλευεν ὁ Πολύβιος
2 *μὴ δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον πταίειν, μεταμεληθεὶς*
ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἅμα δὲ καὶ φύσει μεγαλόφρων
ὑπάρχων καὶ τόλμαν ἱκανὴν ἔχων πρὸς τὸ κριθέν,
εὐθέως ἐκάλει Διόδωρον προσφάτως ἐκ τῆς Συρίας
παραγεγονότα, καὶ μετεδίδου περὶ τῶν καθ' αὐτόν.
3 *ὁ δὲ Διόδωρος τροφεὺς μὲν ἐγεγόνει τοῦ Δημητρίου,*
πανοῦργος δ' ὢν καὶ κατωπτευκὼς ἐπιμελῶς τὰ κατὰ
4 *τὴν Συρίαν, ὑπεδείκνυεν αὐτῷ διότι τῶν μὲν ἐκεῖ*
τεταραγμένων διὰ τὸν Γναΐου φόνον, καὶ διαπιστούν-
των τῶν μὲν πολλῶν τοῖς περὶ τὸν Λυσίαν, τῶν δὲ
περὶ τὸν Λυσίαν τοῖς πολλοῖς, τῆς δὲ συγκλήτου πε-
πεισμένης ἐκ τῶν τοῦ βασιλέως φίλων γεγονέναι τὴν
εἰς τοὺς σφετέρους πρεσβευτὰς παρανομίαν, κάλλι-
5 *στον εἶναι καιρὸν ἐπιφανῆναι τοῖς πράγμασι· τα-*
χέως γὰρ τοὺς μὲν ἐκεῖ μεταρρίψειν τὴν βασιλείαν
εἰς αὐτόν, κἂν ὅλως μετὰ παιδὸς ἑνὸς ποιήσηται τὴν

παρουσίαν, τὴν δὲ σύγκλητον οὐ τολμήσειν ἔτι βοη-
θεῖν οὐδὲ συνεπισχύειν τοῖς περὶ τὸν Λυσίαν τοιαῦτα
διεργασαμένοις. λοιπὸν εἶναι τὸ λαθεῖν ἐκ τῆς Ῥώ- 6
μης ἀπελθόντας καὶ μηδένα λαβεῖν ἔννοιαν τῆς ἐπι-
βολῆς αὐτοῦ. δοξάντων δὲ τούτων μετεπέμπετο τὸν 7
Πολύβιον, καὶ δηλώσας τὰ δεδογμένα παρεκάλει συν-
επιλαβέσθαι τῆς ἐπιβολῆς καὶ συνδιανοηθῆναι πῶς
ἂν χειρισθείη τὰ κατὰ τὸν δρασμόν. συνέβαινε δὲ 8
κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Μένυλλον μὲν τὸν Ἀλαβαν-
δέα παρεῖναι πρεσβεύοντα παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου
βασιλέως Πτολεμαίου χάριν τοῦ συγκαταστῆναι καὶ
δικαιολογηθῆναι πρὸς τὸν νεώτερον Πτολεμαῖον·
ἐτύγχανε δὲ προϋπάρχουσα τῷ Πολυβίῳ πρὸς τὸν
Μένυλλον ἰσχυρὰ συνήθεια καὶ πίστις. διὸ καὶ νο- 9
μίσας αὐτὸν ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν
χρείαν συνέστησε τῷ Δημητρίῳ μετὰ μεγάλης σπου- 10
δῆς καὶ φιλοτιμίας. ὁ δὲ κοινωνήσας τῆς ἐπιβολῆς,
ἀνεδέξατο τήν τε ναῦν ἑτοιμάσειν καὶ τἄλλα πρὸς τὸν
πλοῦν ἀπαρτιεῖν. οὗτος μὲν οὖν εὑρὼν ἐν τῷ στό- 11
ματι τοῦ Τιβέριος ὁρμοῦσαν Καρχηδονίαν ναῦν ἱερα-
γωγόν, ταύτην ἐναυλώσατο· συμβαίνει δὲ τὰ πλοῖα 12
ταῦτα λαμβάνεσθαι κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Καρχηδόνος,
ἐφ' οἷς εἰς τὴν Τύρον ἐκπέμπουσιν οἱ Καρχηδόνιοι
τὰς πατρίους ἀπαρχὰς τοῖς θεοῖς· ἐναυλοῦτο δὲ φα-
νερῶς εἰς τὴν ἰδίαν ἀνακομιδήν. διὸ καὶ τήν τε τῶν 13
ἐπιμηνίων παρασκευὴν ἀνυπόπτως ἐποιεῖτο καὶ φα-
νερῶς ἐλάλει καὶ συνέταττε τοῖς ναυτικοῖς.

Ἐπειδὴ δὲ πάντ' ἦν ἕτοιμα τῷ ναυκλήρῳ καὶ λοι- 21
πὸν ἔδει τὸν Δημήτριον ἀπαρτίζειν τὰ καθ' αὑτόν,
τὸν τροφέα προαπέστειλεν εἰς τὴν Συρίαν ὠτακου-
στήσοντα καὶ κατοπτεύσοντα τὰ ἐκεῖ συμβαίνοντα
περὶ τοὺς ὄχλους. ὁ δὲ σύντροφος Ἀπολλώνιος ἐξ 2

ἀρχῆς αὐτῷ μετεῖχε τῆς ἐπιβολῆς· δυοῖν δ' ὑπαρχόν-
των ἀδελφῶν, Μελεάγρου καὶ Μενεσθέως, τούτοις
ἐκοινώσατο τὴν πρᾶξιν, ἄλλῳ δ' οὐδενὶ τῶν μετ'
3 αὐτοῦ, καίτοι πλειόνων ὄντων. οὗτοι δ' ἦσαν Ἀπολ-
λωνίου κατὰ φύσιν υἱοί, τοῦ μεγάλην μὲν εὐκαιρίαν
ἔχοντος παρὰ Σελεύκῳ, μεταστάντος δὲ κατὰ τὴν
4 Ἀντιόχου μετάληψιν τῆς ἀρχῆς εἰς Μίλητον. τῆς δὲ
συνταχθείσης ἡμέρας πρὸς τοὺς ναυτικοὺς συνεγγι-
ζούσης, ἔδει γενέσθαι παρά τινι τῶν φίλων ὑποδο-
5 χὴν πρὸς τὴν ἔξοδον. παρὰ γὰρ αὐτῷ ποιεῖν τὸ δεῖ-
πνον οὐχ οἷόν τ' ἦν· εἴθιστο γὰρ ἐπιμελῶς καλεῖν
6 ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν ὄντας. οἱ δὲ συνειδότες
τὴν πρᾶξιν ἔμελλον ἐξ οἴκου δειπνήσαντες ἐπὶ τὸ
πλοῖον ἥξειν, ἔχοντες ἕνα παῖδα μεθ' ἑαυτῶν ἕκα-
στος· τοὺς γὰρ λοιποὺς ἀπεστάλκεσαν εἰς Ἀναγνίας,
7 κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτοὶ παρεψόμενοι. τὸν δὲ Πο-
λύβιον συνέβαινε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἠσθενη-
κότα μένειν κατακλινῆ, εἰδέναι δὲ πάντα τὰ πρατ-
τόμενα, τοῦ Μενύλλου συνεχῶς αὐτῷ μεταδιδόντος
8 ἀεὶ περὶ τῶν ὑποπιπτόντων. διόπερ ἀγωνιάσας ὁ
προειρημένος μὴ τῆς συνουσίας ἑλκυσθείσης, ἅτε
τοῦ Δημητρίου συμποτικοῦ φυσικῶς καὶ νεωτέρου
τελέως ὑπάρχοντος, ἀπόρημά τι γένηται περὶ τὴν
9 ἔξοδον διὰ τὴν μέθην, γράψας βραχὺ πιττάκιον καὶ
σφραγισάμενος πέμπει παρ' αὐτοῦ παῖδα συσκοτά-
ζοντος ἄρτι τοῦ θεοῦ, συντάξας ἐκκαλεσάμενον τὸν
οἰνοχόον τοῦ Δημητρίου δοῦναι τὸ πιττάκιον, μηδὲν
εἰπόντα τίς ἢ παρὰ τίνος, καὶ κελεύειν ἀποδιδόναι
10 τῷ Δημητρίῳ παραχρῆμα διαναγνῶναι. γενομέ-
νων δὲ πάντων κατὰ τὸ συνταχθέν, λαβὼν ὁ Δη-
11 μήτριος ἐπανέγνω. τὸ δὲ πιττάκιον περιεῖχε τὰς γνώ-
μας ταύτας.

ὁ δρῶν τὰ τοῦ μέλλοντος οἴχεται φέρων.
ἴσον φέρει νύξ, τοῖς δὲ τολμῶσιν πλέον. 12
τόλμα τι, κινδύνευε, πρᾶττ᾽, ἀποτύγχανε, 13
Ἐπίτυχε, πάντα μᾶλλον ἢ σαυτὸν προοῦ.
νῆφε καὶ μέμνησ᾽ ἀπιστεῖν· ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν. 14

Ταῦτα διαναγνοὺς ὁ Δημήτριος, καὶ συννοή- 22
σας τὰς ὑποθέσεις, καὶ τίνες καὶ παρὰ τίνος εἰσί, πα-
ραυτίκα προσποιηθεὶς ὡς ἐπιναύσιος γεγονὼς ἀπηλ-
λάττετο, συμπροπεσόντων αὐτῷ καὶ τῶν φίλων. πα- 2
ραγενόμενος δ᾽ ἐπὶ σκηνὴν τοὺς μὲν ἀνεπιτηδείους
τῶν οἰκετῶν ἐξέπεμψεν εἰς τὰς Ἀναγνίας, συντάξας
λαβόντας τὰ λίνα καὶ τοὺς κύνας ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸ
Κίρκαιον· ἐκεῖ γὰρ ἐπιμελῶς εἰώθει κυνηγετεῖν τὸν 3
ὗν· ἐξ οὗ καὶ τῆς πρὸς τὸν Πολύβιον αὐτῷ συνηθείας
τὴν καταρχὴν γενέσθαι συνέπεσε. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς 4
περὶ τὸν Νικάνορα διεσάφει τὴν ἐπιβολήν, καὶ κοι-
νωνεῖν παρεκάλει τῶν αὐτῶν ἐλπίδων. πάντων δὲ 5
προθύμως δεξαμένων τὸν λόγον, παρήγγειλε κατὰ
σπουδὴν ἐπανελθόντας ἐπὶ τὰς ἰδίας καταλύσεις
τοῖς μὲν παισὶ συντάξαι προάγειν ὑπὸ τὴν ἑωθι-
νὴν εἰς τὰς Ἀναγνίας καὶ μετὰ τῶν κυνηγῶν ἀπαν-
τᾶν εἰς τὸ Κίρκαιον, αὐτοὺς δὲ λαβόντας ἐσθῆτας 6
τὰς ὁδοιπορικὰς ἀνακάμπτειν ὡς αὐτόν, εἰπόντας τοῖς
οἰκέταις ὅτι μετὰ τοῦ Δημητρίου συμμίξουσιν αὐτοῖς
κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἐπὶ τὸν προειρημένον τόπον. γε- 7
νομένων δὲ πάντων καθὼς προείρηται, προῆγον εἰς
τὴν Ὠστίαν νυκτὸς ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Τιβέριος. ὁ δὲ 8
Μένυλλος προπορευόμενος ἐκοινολογεῖτο τοῖς ναυτι-
κοῖς, φάσκων αὐτῷ προσπεπτωκέναι παρὰ τοῦ βασι-
λέως δι᾽ ὃ δέον ἐστὶν αὐτὸν μὲν μένειν κατὰ τὸ παρὸν
ἐν τῇ Ῥώμῃ, τῶν δὲ νεανίσκων τοὺς πιστοτάτους ἐκ-

πέμψαι πρὸς αὐτόν, παρ᾽ ὧν ἐπιγνώσεται πάντα τὰ
9 κατὰ τὸν ἀδελφόν. διόπερ αὐτὸς μὲν οὐκ ἔφησεν
ἐμβαίνειν, τοὺς δὲ νεανίσκους ἥξειν περὶ μέσας νύ-
10 κτας τοὺς μέλλοντας πλεῖν. τῶν δὲ ναυκλήρων ἀδια-
φορούντων διὰ τὸ μένειν αὐτοῖς τὸ ταχθὲν ναῦλον
ἐξ ἀρχῆς, καὶ πάντα κατηρτικότων ἐκ πολλοῦ τὰ πρὸς
11 τὸν πλοῦν, παρῆσαν οἱ περὶ τὸν Δημήτριον κατὰ τρί-
την φυλακὴν λήγουσαν, ὄντες ὀκτὼ καὶ παῖδες πέντε
12 καὶ παιδάρια τρία. τοῦ δὲ Μενύλλου κοινολογηθέν-
τος αὐτοῖς καὶ παραδείξαντος τὴν τῶν ἐπιμηνίων πα-
ρασκευήν, ἔτι δὲ συστήσαντος τῷ ναυκλήρῳ καὶ τοῖς
13 ἐπιβάταις ἐκτενῶς, οὗτοι μὲν ἐπέβησαν, ὁ δὲ κυβερ-
νήτης ἄρτι διαφαύσκοντος ἄρας τὰς ἀγκύρας ἐτέλει
τὸν πλοῦν, ἁπλῶς οὐδεμίαν ἔννοιαν ἔχων τοῦ πράγ-
ματος, ἀλλ᾽ ὡς στρατιώτας τινὰς ἄγων παρὰ τοῦ Με-
νύλλου πρὸς τὸν Πτολεμαῖον.

23 Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν οὐδεὶς ἐπι-
ζητήσειν ἔμελλε τὸν Δημήτριον οὐδὲ τοὺς μετ᾽ ἐκεί-
2 νου προάγοντας· οἱ μὲν γὰρ αὐτοῦ μένοντες ὡς ἐπὶ
τὸ Κίρκαιον ὡρμηκότα διελάμβανον, οἱ δὲ ἐν ταῖς
Ἀναγνίαις ἀπήντων ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον, ὡς ἐκεῖ
3 παρεσομένου. διὸ συνέβαινε τελέως ἄσημον εἶναι
τὸν δρασμόν, ἕως οὗ τῶν παίδων τις, μεμαστιγωμέ-
νος ἐν ταῖς Ἀναγνίαις, ἔδραμεν ἐπὶ τὸ Κίρκαιον, ὡς
4 ἐκεῖ τῷ Δημητρίῳ συμμίξων· οὐχ εὑρὼν δὲ πάλιν
εἰς τὴν Ῥώμην ἔτρεχεν, ὡς κατὰ πορείαν ἀπαντήσων.
5 οὐδαμῇ δὲ συντυχὼν αὐτῷ τοῦτο διεσάφησε τοῖς ἐν
Ῥώμῃ φίλοις καὶ τοῖς καταλελειμμένοις ἐπὶ τῆς οἰ-
6 κίας. ἐπιζητουμένου δὲ τοῦ Δημητρίου κατὰ τὴν τε-
τάρτην ἡμέραν ἀφ᾽ ἧς ὥρμησεν, ὑπενοήθη τὸ γε-
7 γονός. τῇ δὲ πέμπτῃ σύγκλητος εὐθέως συνήγετο
περὶ τούτων, ἐν ᾗ συνέβαινε τὸν Δημήτριον ἐκτὸς

ἤδη τοῦ πορθμοῦ τοῦ κατὰ Σικελίαν ὑπάρχειν. τὸ 8
μὲν οὖν διώκειν ἀπέγνωσαν, ἅμα μὲν ὑπολαμβάνον-
τες αὐτὸν πολὺ προειληφέναι κατὰ τὸν πλοῦν, καὶ
γὰρ ἔσχε φορὸν ἄνεμον, ἅμα δὲ προορώμενοι τὸ βου-
ληθέντες κωλύειν ἀδυνατήσειν· πρεσβευτὰς δὲ κατέ- 9
στησαν μετά τινας ἡμέρας τοὺς περὶ Τιβέριον Γράκ-
χον καὶ Λεύκιον Λέντλον καὶ Σερουίλιον Γλαυκίαν,
οἵτινες ἔμελλον πρῶτον μὲν ἐποπτεύσειν τὰ κατὰ τοὺς 10
Ἕλληνας, εἶτ' ἐπιβαλόντες ἐπὶ τὴν Ἀσίαν τά τε κατὰ
τὸν Δημήτριον καραδοκήσειν καὶ τὰς τῶν ἄλλων βα-
σιλέων προαιρέσεις ἐξετάσειν καὶ τὰ πρὸς τοὺς Γα-
λάτας ἀντιλεγόμενα τοῖς προειρημένοις διευκρινήσειν.
διὸ τὸν Τιβέριον κατεστήσαντο* πάντων αὐτόπτην γε- 11
γονέναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τούτοις ἦν. 12
[Exc. de legat. p. 184—192.]

Ὁ δὲ Δημήτριος προσανέχων τῇ παρουσίᾳ τοῦ 13
διαποσταλησομένου πρὸς αὐτόν. [Suidas v. προσα-
νέχων.]

Κάτων, ὡς Πολύβιος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ 24
τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν, ἐδυσχέραινε καὶ ἐκεκράγει
ὅτι τινὲς τὰς ξενικὰς τρυφὰς εἰσήγαγον εἰς τὴν Ῥώ-
μην, τριακοσίων μὲν δραχμῶν κεράμιον ταρίχων Πον- 2
τικῶν ὠνησάμενοι, καὶ μειράκια δ' εὔμορφα ὑπερ-
βαλλούσης ἀγρῶν τιμῆς. [Athen. 6, p. 274, F.]

Ὅτι τοσαύτη τις ἀκολασία καὶ τηλικαύτη . . . 3
ἐνεπεπτώκει ἐκτοπωτάτων ἔργων τοῖς νέοις ὥστε πολ-
λοὺς μὲν ἐρώμενον ἠγορακέναι ταλάντου, πολλοὺς
δὲ ταρίχου Ποντικοῦ κεράμιον τριακοσίων δραχμῶν.
ἐφ' οἷς καὶ Μάρκος [ἀγανακτῶν] εἶπέ ποτε πρὸς τὸν 4
δῆμον ὅτι μάλιστ' ἂν κατίδοιεν τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον
προκοπὴν τῆς πολιτείας ἐκ τούτων, ὅταν πωλούμενοι
πλεῖον εὑρίσκωσιν οἱ μὲν εὐπρεπεῖς παῖδες τῶν

ἀγρῶν, τὰ δὲ κεράμια τοῦ ταρίχου τῶν ζευγηλατῶν.
[Exc. Vat. p. 458 M. 78—79 H.]

25 *Μετὰ δὲ ταῦτα Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος παρα-*
γεγονὼς εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῶν πρεσβευτῶν
2 *συνήθροιζε ξενολόγιον ἐμβριθές. ἐν οἷς προσελά-*
βετο καὶ Δαμάσιππον τὸν Μακεδόνα, ὃς κατασφάξας
ἐν τῷ Φάκῳ τοὺς συνέδρους ἔφυγε μετὰ γυναικὸς
3 *καὶ τέκνων ἐκ τῆς Μακεδονίας. ἀφικόμενος δὲ εἰς*
τὴν τῶν Ῥοδίων Περαίαν, καὶ ξενισθεὶς ὑπὸ τοῦ
4 *δήμου, προετίθετο πλεῖν εἰς τὴν Κύπρον. οἱ δὲ περὶ*
τὸν Τορκουᾶτον, θεωροῦντες αὐτὸν συνεσταμένον
ξενικὴν χεῖρα βαρεῖαν, ὑπεμίμνησκον τῶν ἐντολῶν,
διότι δεῖ χωρὶς πολέμου ποιεῖσθαι τὴν κάθοδον·
5 *καὶ τέλος ἔπεισαν αὐτὸν ἕως Σίδης προαγαγόντα*
τὸ ξενολόγιον διαλύσασθαι καὶ τῆς εἰς Κύπρον ἐπι-
βολῆς ἀποστῆναι καὶ συμμίσγειν αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς
6 *τῶν Κυρηναίων ὅρους. αὐτοὶ δὲ πλεύσαντες εἰς*
τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἔφασαν παραστήσεσθαι τὸν βα-
σιλέα πρὸς τὰ παρακαλούμενα καὶ συναντήσειν ἐπὶ
7 *τοὺς ὅρους, ἔχοντες κἀκεῖνον μεθ᾽ αὑτῶν. τούτοις*
μὲν οὖν τοῖς λόγοις πεισθεὶς ὁ νεώτερος Πτολε-
μαῖος, ἀπογνοὺς τὰ κατὰ τὴν Κύπρον τὸ μὲν ξενο-
8 *λόγιον διέλυσεν, αὐτὸς δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰς Κρή-*
την ἀπέπλευσε, τόν τε Δαμάσιππον ἔχων μεθ᾽
ἑαυτοῦ καὶ τῶν πρεσβευτῶν ἕνα Γνάιον Μερόλαν·
ξενολογήσας δ᾽ ἐκ τῆς Κρήτης περὶ χιλίους στρα-
τιώτας ἀνήχθη, καὶ διάρας εἰς τὴν Λιβύην κατέσχεν
ἐπὶ τὸν Ἆπιν.

26 *Οἱ δὲ περὶ τὸν Τορκουᾶτον διακομισθέντες εἰς*
τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπειρῶντο μὲν παρακαλεῖν τὸν
πρεσβύτερον Πτολεμαῖον διαλύεσθαι πρὸς τὸν ἀδελ-
2 *φὸν καὶ συγχωρεῖν αὐτῷ τὴν Κύπρον· τοῦ δὲ Πτο-*

λεμαίου τὰ μὲν ἐπαγγελλομένου, τὰ δὲ παρακούον-
τος, καὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ κατατρίβοντος τὸν χρό-
νον, στρατοπεδεύων ὁ νεώτερος μετὰ τῶν Κρητῶν 3
ἐν τῇ Λιβύῃ περὶ τὸν Ἆπιν κατὰ τὸ συντεταγμένον,
καὶ τελέως ἀσχάλλων ἐπὶ τῷ μηδὲν διασαφήσασθαι,
τὸ μὲν πρῶτον ἐξαπέστειλε τὸν Γνάιον εἰς τὴν Ἀλε-
ξάνδρειαν, ὡς διὰ τούτου κἂν τῶν περὶ τὸν Τορκουᾶ-
τον ἐπιγενομένων. συνεξομοιωθέντος δὲ τούτου τοῖς 4
πρότερον, καὶ τοῦ χρόνου διελκομένου καὶ τετταρά-
κοντα διελθουσῶν ἡμερῶν, καὶ μηδενὸς προσπίπτον-
τος, εἰς ἀπορίαν ἐνέπιπτε περὶ τῶν ὅλων. ὁ γὰρ 5
πρεσβύτερος βασιλεὺς πᾶν γένος ἀρεσκείας προσφε-
ρόμενος πάντας ἐξιδιάσατο τοὺς πρεσβευτὰς καὶ
παρακατέσχε τὸ πλεῖον οὐχ ἑκόντας, ἀλλ᾽ ἄκοντας.
κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον προσέπεσε τῷ νεωτέρῳ 6
Πτολεμαίῳ τούς τε Κυρηναίους ἀφεστάναι καὶ τὰς
πόλεις συμφρονεῖν τούτοις, κεκοινωνηκέναι δὲ περὶ
τῆς ἀποστάσεως καὶ Πτολεμαῖον τὸν Συμπετῆσιν, ὃς 7
ἦν τὸ γένος Αἰγύπτιος, ἐπιστεύθη δὲ τὴν ἐπιμέλειαν
τῶν ὅλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καθ᾽ ὃν καιρὸν ἐποιεῖτο
τὸν πλοῦν εἰς τὴν Ῥώμην. τούτων δὲ προσπιπτόν- 8
των τῷ βασιλεῖ, καὶ μετ᾽ ὀλίγον διότι στρατοπεδεύ-
ουσιν ἐν τοῖς ὑπαίθροις οἱ Κυρηναῖοι, δείσας μὴ
βουλόμενος προσλαβεῖν τὴν Κύπρον καὶ τὴν Κυρή-
νην ἀπολέσῃ, πάντα τἄλλα πάρεργα θέμενος ἀνέ-
ζευξεν ἐπὶ Κυρήνης. παραγενόμενος δ᾽ εἰς τὸν μέ- 9
γαν καλούμενον Καταβαθμόν, κατέλαβε τοὺς Λίβυας
μετὰ τῶν Κυρηναίων κατέχοντας τὰς δυσχωρίας. ὁ 10
δὲ Πτολεμαῖος ἀπορούμενος ἐπὶ τῷ συμβαίνοντι,
τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν ἐμβιβάσας εἰς τὰ
πλοῖα περιπλεῖν τὰς δυσχωρίας ἐπέταξε καὶ κατὰ
νώτου τοῖς πολεμίοις ἐπιφαίνεσθαι, τοὺς δ᾽ ἡμίσεις

ἔχων αὐτὸς ἐβιάζετο κατὰ στόμα πρὸς τὴν ἀνάβασιν.
11 *τῶν δὲ Λιβύων καταπλαγέντων τὴν ἐξ ἀμφοῖν ἔφο-*
δον, καὶ λιπόντων τοὺς τόπους, ἅμα τῆς ἀναβάσεως
ἐγένετο κύριος καὶ τῆς ὑποκειμένης Τετραπυργίας,
ἐν ᾗ συνέβαινε πλῆθος ἄφθονον ὕδατος ὑπάρχειν.
12 *ὅθεν ἀφορμήσας ἑβδομαῖος ἧκε διὰ τῆς ἐρήμου.*
13 *παραπλεόντων δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἐπὶ Μοχυρίνου,*
συνέβαινε τοὺς Κυρηναίους στρατοπεδεύειν ὄντας
14 *εἰς ὀκτακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ περὶ πεντακοσίους. οἱ*
γὰρ Κυρηναῖοι, πεῖραν εἰληφότες τῆς τοῦ Πτολε-
μαίου προαιρέσεως ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν
πεπραγμένων, καὶ θεωροῦντες οὐ βασιλικήν, ἀλλὰ
τυραννικὴν οὖσαν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὅλην
15 *αἵρεσιν, οὐχ οἷοί τ' ἦσαν ἐθελοντὴν σφᾶς αὐτοὺς*
ὑποτάττειν, ἀλλὰ πᾶν ὑπομένειν ἐτόλμων, ἀντεχόμε-
16 *νοι τῆς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἐλπίδος. διὸ καὶ τότε*
συνεγγίσαντος αὐτοῦ ἐξ αὐτῆς παρετάξαντο· καὶ τέ-
λος ἡττήθη.

27 *Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦλθε καὶ Γνάιος ὁ*
Μερόλας ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας, διασαφῶν τῷ βασι-
λεῖ διότι εἰς οὐδὲν τῶν ἀξιουμένων προσελήλυθεν ὁ
ἀδελφός, ἀλλά φησι δεῖν μένειν ἐπὶ τοῖς ἐξ ἀρχῆς
2 *διωμολογημένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα διακούσας,*
εὐθέως προχειρισάμενος Κομανὸν καὶ Πτολεμαῖον
τοὺς ἀδελφοὺς ἐξαπέστελλε πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώ-
μην μετὰ τοῦ Γναΐου, διασαφήσοντας τῇ συγκλήτῳ
περὶ τῆς τἀδελφοῦ πλεονεξίας καὶ καταφρονήσεως.
3 *ἀπέλυσε δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τοὺς περὶ*
4 *Τίτον ἀπράκτους ὁ πρεσβύτερος Πτολεμαῖος. καὶ τὰ*
μὲν κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ Κυρήνην ἐπὶ τού-
των ἦν. [Exc. de legat. p. 192—195.]

28 *Ὅμοιοι γάρ εἰσιν οἱ τὴν Περαίαν κατοικοῦντες*

τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐκ τῶν δεσμῶν ἀνελπίστως λελυμένοις, οἵτινες ἀπιστοῦντες τοῖς παροῦσι μείζω μὲν λαμβάνουσι τῆς κατὰ φύσιν κινήσεως, οὐ δοκοῦσι δὲ γιγνώσκεσθαι παρὰ τοῖς ἀπαντῶσιν οὐδὲ συνορᾶσθαι διότι λέλυνται σαφῶς, ἐὰν μή τι παράλογον ποιῶσι καὶ τῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένον. [Exc. Vat. p. 438 M. 78 H.]

FRAGMENTA LIBRI XXXII.

1 Ὅτι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἧκον παρὰ
τοῦ νεωτέρου Πτολεμαίου πρέσβεις οἱ περὶ τὸν Κο-
μανὸν καὶ παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου παραπλησίως οἱ
2 περὶ τὸν Μένυλλον τὸν Ἀλαβανδέα. ὧν εἰσελθόν-
των εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ πολλῶν λόγων γιγνομέ-
νων καὶ φιλαπεχθῶν κατὰ πρόσωπον εἰς ἀλλήλους,
καὶ τῶν περὶ Τίτον καὶ Γνάιον ἀπομαρτυρούντων
καὶ συνεπισχυόντων τῷ νεωτέρῳ μετὰ πολλῆς σπου-
3 δῆς, ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ τοὺς περὶ Μένυλλον ἐν
πένθ' ἡμέραις ἀποτρέχειν ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ τὴν
συμμαχίαν ἀναιρεῖν τὴν πρὸς τὸν πρεσβύτερον,
πρὸς δὲ τὸν νεώτερον πέμψαι πρεσβευτὰς τοὺς δια-
4 σαφήσοντας τὰ δεδογμένα τῇ συγκλήτῳ. καὶ κατε-
στάθησαν Πόπλιος Ἀπούστιος καὶ Γάιος Λέντλος, οἳ
καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν Κυρήνην ἀνήγγει-
λαν τῷ Πτολεμαίῳ τὰ δεδογμένα μετὰ πολλῆς σπου-
5 δῆς. ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐπαρθεὶς εὐθέως ἐξενολόγει,
καὶ ταῖς ἐπιβολαῖς ὅλος καὶ πᾶς ἦν περὶ τὴν Κύπρον.
6 καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τούτοις ἦν.
2 Ὅτι κατὰ τὴν Λιβύην Μασσανάσσης, θεωρῶν τὸ
πλῆθος τῶν πόλεων τῶν περὶ τὴν μικρὰν Σύρτιν ἐκτι-
σμένων καὶ τὸ κάλλος τῆς χώρας, ἣν καλοῦσιν Ἐμ-
πόρια, καὶ πάλαι τὸ πλῆθος τῶν προσόδων τῶν γιγνο-

μένων ἐν τούτοις τοῖς τόποις ὀφθαλμιῶν, ἐπεβάλετο 2
καταπειράζειν τῶν Καρχηδονίων οὐ πολλοῖς ἀνώτε-
ρον χρόνοις τῶν λεγομένων καιρῶν. τῆς μὲν οὖν 3
χώρας ταχέως ἐγενήθη κύριος, ἅτε τῶν ὑπαίθρων
κρατῶν διὰ τὸ τοὺς Καρχηδονίους ἀεὶ μὲν ἀλλοτρί-
ους ὑπάρχειν τῆς ἐν τῇ γῇ χρείας, τότε δὲ καὶ τελέως
ἐκτεθηλύνθαι διὰ τὴν πολυχρόνιον εἰρήνην· τῶν δὲ 4
πόλεων οὐκ ἠδυνήθη γενέσθαι κύριος διὰ τὸ τοὺς
Καρχηδονίους ἐπιμελῶς τηρεῖν αὐτάς. ἀμφοτέρων 5
δὲ ποιουμένων τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὴν σύγκλητον
ὑπὲρ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ πρεσβευτῶν πολλά-
κις ἐληλυθότων διὰ ταῦτα παρ' ἑκατέρων, ἀεὶ συνέ- 6
βαινε τοὺς Καρχηδονίους ἐλαττοῦσθαι παρὰ τοῖς
Ῥωμαίοις οὐ τῷ δικαίῳ, ἀλλὰ τῷ πεπεῖσθαι τοὺς
κρίνοντας συμφέρειν σφίσι τὴν τοιαύτην γνώμην,
ἐπείτοι χρόνοις οὐ πολλοῖς ἀνώτερον αὐτὸς ὁ Μασ- 7
σανάσσης, διώκων τὸν Ἀφθῆρα τὸν ἀποστάτην μετὰ
στρατοπέδου δίοδον ᾐτήσατο τοὺς Καρχηδονίους διὰ
ταύτης τῆς χώρας, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουσαν, ὡς οὐδὲν
αὐτῷ προσηκούσης. οὐ μὴν ἀλλὰ τέλος εἰς τοῦτο 8
συνεκλείσθησαν οἱ Καρχηδόνιοι διὰ τῶν ἀποφάσεων
κατὰ τοὺς νῦν λεγομένους καιροὺς ὥστε μὴ μόνον
τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν ἀποβαλεῖν, ἀλλὰ καὶ πεν-
τακόσια τάλαντα προσθεῖναι τῆς καρπείας τῶν χρό-
νων, ἐξ οὗ συνέβη γενέσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν.

Ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν Προυσίας μὲν ἐξέπεμψεν 3
εἰς τὴν Ῥώμην πρεσβευτὰς μετὰ Γαλατῶν τοὺς κατη-
γορήσοντας Εὐμένους, οὗτος δὲ πάλιν τὸν ἀδελφὸν 2
Ἄτταλον ἐξαπέστειλεν ἀπολογησόμενον πρὸς τὰς δια-
βολάς. Ἀριαράθης δὲ τῇ τε Ῥώμῃ στέφανον ἀπὸ 3
χρυσῶν μυρίων ἔπεμψε καὶ πρεσβευτὰς τοὺς διασα-
φήσοντας τῇ συγκλήτῳ τὴν πρὸς τὸν Τιβέριον ἀπάν-

τησιν αὐτοῦ καὶ καθόλου παρακαλέσοντας διασαφεῖν
ὑπὲρ ὧν ἂν δέωνται, διότι πᾶν ποιεῖν ἕτοιμός ἐστι
Ῥωμαίοις τὸ παραγγελλόμενον.
4 Ὅτι τοῦ Μηνοχάρους παραγενηθέντος εἰς τὴν
Ἀντιόχειαν πρὸς Δημήτριον, καὶ διασαφήσαντος τῷ
βασιλεῖ τὴν γεγενημένην ἔντευξιν αὐτῷ πρὸς τοὺς
2 περὶ Τιβέριον ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ, νομίσας ὁ βασι-
λεὺς ἀναγκαιότατον εἶναι τῶν παρόντων τὸ τοὺς
προειρημένους ἄνδρας ἐξομιλῆσαι καθ' ὅσον οἷός τ'
3 ἦν, πάντα τἄλλα πάρεργα ποιησάμενος διεπέμπετο
πρὸς τούτους, τὸ μὲν πρῶτον εἰς Παμφυλίαν, μετὰ δὲ
ταῦτα πάλιν εἰς Ῥόδον, πάντα ποιήσειν Ῥωμαίοις
ἀναδεχόμενος, ἕως ἐξειργάσατο βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν
4 προσαγορευθῆναι. καὶ γὰρ ἦν ὁ Τιβέριος εὔνους
αὐτῷ διαφερόντως· διὸ καὶ μεγάλα συνεβάλετο πρὸς
τὸ καθικέσθαι καὶ κτήσασθαι τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν
5 αὐτῷ. ὁ δὲ Δημήτριος τυχὼν τῆς προειρημένης
ἀφορμῆς εὐθέως εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμπε πρεσβευτὰς
στέφανόν τε κομίζοντας καὶ τὸν αὐτόχειρα τοῦ Γναΐου
γεγονότα καὶ σὺν τούτοις τὸν κριτικὸν Ἰσοκράτην.
5 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἧκον παρὰ Ἀριαρά-
θου πρέσβεις στέφανόν τε κομίζοντες ἀπὸ μυρίων
χρυσῶν καὶ διασαφοῦντες τὴν τοῦ βασιλέως προαί-
2 ρεσιν, ἣν ἔχει πρὸς τὰ Ῥωμαίων πράγματα, * καὶ τού-
των μάρτυρας ἐπήγοντο τοὺς περὶ τὸν Τιβέριον.
3 ὧν ἀνθομολογησαμένων ἡ σύγκλητος τὸν στέφανον
ἀπεδέξατο μετὰ μεγάλης χάριτος καὶ τὰ μέγιστα τῶν
παρ' αὐτῇ νομιζομένων δώρων ἀνταπέστειλε, τόν τε
4 σκίπωνα καὶ τὸν ἐλεφάντινον δίφρον. τούτους μὲν
ἐξ αὐτῆς ἔτι πρὸ τοῦ χειμῶνος ἀπέλυσεν ἡ σύγκλητος.
5 μετὰ δὲ τούτους Ἀττάλου παραγενηθέντος ἤδη τῶν
ὑπάτων τὰς ἀρχὰς εἰληφότων, καὶ τῶν Γαλατῶν αὐ-

τοῦ κατηγορησάντων, οὓς ἀπεστάλκει Προυσίας, καὶ
πλειόνων ἑτέρων ἀπὸ τῆς Ἀσίας, διακούσασα πάν- 6
των ἡ σύγκλητος οὐ μόνον ἀπέλυσε τῶν διαβολῶν
τὸν Ἄτταλον, ἀλλὰ καὶ προσαυξήσασα τοῖς φιλαν-
θρώποις ἐξαπέστειλε· καθ' ὅσον γὰρ ἀπηλλοτρίωτο 7
τοῦ βασιλέως καὶ διεφέρετο πρὸς τὸν Εὐμένη, κατὰ
τοσοῦτον ἐφιλοποιεῖτο καὶ συνηῦξε τὸν Ἄτταλον.

Ὅτι ἧκον καὶ παρὰ τοῦ Δημητρίου τοῦ βασιλέως 6
πρέσβεις οἱ περὶ τὸν Μηνοχάρην, στέφανον ἀπὸ μυ-
ρίων χρυσῶν τῇ Ῥώμῃ κομίζοντες, ἅμα δὲ καὶ τὸν
προσενέγκαντα τῷ Γναΐῳ τὰς χεῖρας ἄγοντες. ἡ δὲ 2
σύγκλητος ἐπὶ πολὺν μὲν χρόνον διηπόρησε περὶ
τούτων πῶς δεῖ χρήσασθαι τοῖς πράγμασιν, ὅμως 3
δὲ προσεδέξατο καὶ τοὺς πρεσβευτὰς καὶ τὸν στέφα-
νον· τούς γε μὴν ἀγομένους ἀνθρώπους οὐ προσεδέ-
ξατο. καίτοι γε Δημήτριος οὐ μόνον τὸν Λεπτίνην 4
ἀπέστειλε τὸν αὐτόχειρα τοῦ Γναΐου γενόμενον, ἀλλὰ
καὶ τὸν Ἰσοκράτην. οὗτος δὲ ἦν μὲν γραμματικὸς 5
τῶν τὰς ἀκροάσεις ποιουμένων, φύσει δὲ ὢν λάλος
καὶ πέρπερος καὶ κατακορὴς προσέκοπτε μὲν καὶ τοῖς
Ἕλλησιν, ἅτε καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλκαῖον ἐν ταῖς συγ-
κρίσεσιν ἐπιδεξίως σκωπτόντων αὐτὸν καὶ διαχλευα-
ζόντων, παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν Συρίαν καὶ κατα- 6
φρονήσας τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἠρκεῖτο περὶ τῶν ἰδίων
ἐπιτηδευμάτων ποιούμενος τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ 7
πραγματικὰς ἀποφάσεις ἐξέβαλε, φάσκων δίκαια πε-
πονθέναι τὸν Γνάιον, δεῖν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πρε-
σβευτὰς ἀπολωλέναι πρὸς τὸ μηδὲ τὸν ἀγγελοῦντα
καταλειφθῆναι τοῖς Ῥωμαίοις τὸ γεγονός, ἵνα παύ-
σωνται τῶν ὑπερηφάνων ἐπιταγμάτων καὶ τῆς ἀνέ-
δην ἐξουσίας. τοιαῦτα μὲν οὖν ῥιψολογῶν ἐνέπεσεν
εἰς τὴν προειρημένην ἀτυχίαν.

7 Ἐγένετο δέ τι περὶ τοὺς προειρημένους ἄξιον
2 μνήμης. ὁ μὲν γὰρ Λεπτίνης μετὰ τὸ προσενέγκαι
Γναΐῳ τὰς χεῖρας εὐθέως ἐν τῇ Λαοδικείᾳ περιῄει
φανερῶς φάσκων δίκαια πεποιηκέναι τὸν Γάιον καὶ
3 μετὰ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ταῦτα πεπραχέναι. τοῦ
δὲ Δημητρίου παραλαβόντος τὰ πράγματα, προσεπο-
ρεύετο τῷ βασιλεῖ, παρακαλῶν αὐτὸν μὴ μετιέναι
τὸν Γναΐου φόνον μηδὲ βουλεύεσθαι μηδὲν δυσχερὲς
4 κατὰ τῶν Λαοδικέων· αὐτὸς γὰρ εἰς τὴν Ῥώμην πο-
ρεύσεσθαι καὶ διδάξειν τὴν σύγκλητον ὅτι μετὰ τῆς
5 τῶν θεῶν γνώμης ταῦτα πεποίηκε. καὶ πέρας διὰ
τὴν ἑτοιμότητα καὶ προθυμίαν οὗτος μὲν ἄνευ δε-
6 σμῶν ἤχθη καὶ φυλακῆς, ὁ δὲ Ἰσοκράτης ἐμπεσὼν
εἰς τὴν αἰτίαν ὁλοσχερῶς παρεξέστη τῇ διανοίᾳ. τοῦ
δὲ κλοιοῦ αὐτῷ περὶ τὸν τράχηλον περιτεθέντος καὶ
τῆς ἁλύσεως σπανίως μὲν καὶ τὴν τροφὴν προσίετο,
7 τῆς δὲ τοῦ σώματος θεραπείας εἰς τέλος ἀπέστη. διὸ
καὶ παρεγένετο εἰς τὴν Ῥώμην θέαμα θαυμάσιον, εἰς
ὃν ἀποβλέψας ἄν τις ὁμολογήσειε διότι καὶ κατὰ σῶ-
μα καὶ κατὰ ψυχὴν οὐδέν ἐστιν ἀνθρώπου φοβερώ-
8 τερον, ὅταν ἅπαξ ἀποθηριωθῇ. ἥ τε γὰρ ὄψις ἐκτό-
πως ἦν αὐτοῦ φοβερὰ καὶ θηριώδης, ὡς ἂν πλεῖον
ἐνιαυτοῦ μὴ τὸν ῥύπον, μὴ τοὺς ὄνυχας, μὴ τὰς
9 τρίχας ἀφῃρημένου, τά τε κατὰ τὴν διάνοιαν ἐκ
τῆς τῶν ὀμμάτων ἐμφάσεως καὶ κινήσεως τοιαύτην
ἐποιεῖτο τὴν φαντασίαν ὥστε τὸν θεασάμενον πρὸς
πᾶν ζῷον ἑτοιμότερον ἂν προσελθεῖν ἢ πρὸς ἐκεῖνον.
10 ὁ δὲ Λεπτίνης μένων ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς προαιρέσεως,
εἴς τε τὴν σύγκλητον ἕτοιμος ἦν εἰσπορεύεσθαι πρός
τε τοὺς ἐντυγχάνοντας ἁπλῶς ἀνθωμολογεῖτο περὶ
τῆς πράξεως, καὶ προσδιωρίζετο μηδὲν αὐτῷ δυσχε-
ρὲς ἀπαντήσειν ὑπὸ Ῥωμαίων, καὶ τέλος εὐστόχησε

τῆς ἐλπίδος· ἡ γὰρ σύγκλητος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὑπο- 11
λαβοῦσα διότι δόξει τοῖς πολλοῖς ἔχειν τοῦ φόνου δί-
κην, ἐὰν τοὺς αἰτίους παραλαβοῦσα τιμωρήσηται,
τούτους μὲν οὐ προσεδέξατο μικροῦ δεῖν, ἐτήρει 12
δὲ τὴν αἰτίαν ἀκέραιον, ὥστ' ἔχειν ἐξουσίαν, ὅτε
βουληθείη, χρήσασθαι τοῖς ἐγκλήμασι. διὸ καὶ τὴν 13
ἀπόκρισιν ἔδωκε τοιαύτην τῷ Δημητρίῳ, διότι τεύξε-
ται τῶν φιλανθρώπων, ἐὰν τὸ ἱκανὸν ποιῇ τῇ συγ-
κλήτῳ κατὰ τὴν τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν.

Ἧκον δὲ καὶ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις οἱ περὶ 14
Ξένωνα καὶ Τηλεκλῆν ὑπὲρ τῶν κατητιαμένων, καὶ
μάλιστα τοῦ Πολυβίου καὶ τοῦ Στρατίου χάριν· σχε- 15
δὸν γὰρ ἅπαντας, εἰ δὲ μή γε, τοὺς πλείστους ὁ
χρόνος ἤδη καταναλώκει, τούς γε δὴ καὶ μνήμης
ἀξίους. παρῆσαν δ' οἱ πρέσβεις ἐντολὰς ἔχοντες 16
ἁπλῶς ἀξιωματικάς, χάριν τοῦ πρὸς μηδὲν ἀντιφιλονι-
κεῖν τῇ συγκλήτῳ. εἰσπορευθέντων δὲ καὶ ποιησα- 17
μένων τοὺς ἁρμόζοντας λόγους οὐδ' ὥς οὐδὲν ἠνύ-
σθη, τὸ δ' ἐναντίον ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ μένειν ἐπὶ
τῶν ὑποκειμένων. [Exc. de legat. p. 195—201.]

Ὅτι τὸ μέγιστον καὶ κάλλιστον σημεῖον τῆς Λευ- 8
κίου Αἰμιλίου προαιρέσεως μεταλλάξαντος τὸν βίον
ἐγένετο πᾶσιν ἔκδηλον· οἷος γὰρ ὁ τρόπος ζῶντος 2
αὐτοῦ ἐδοξάζετο, τοιοῦτος εὑρέθη ὁ βίος μεταλλάξαν-
τος, ὃ μέγιστον εἴποι τις ἂν ὑπάρχειν τεκμήριον ἀρε-
τῆς. ὁ γὰρ πλεῖστον μὲν τῶν καθ' αὑτὸν ἐξ Ἰβηρίας 3
χρυσὸν εἰς τὴν Ῥώμην μετενηνοχώς, μεγίστων δὲ
θησαυρῶν κύριος γενόμενος ἐν Μακεδονίᾳ, πλείστης
δὲ περὶ τὰ προειρημένα τετευχὼς ἐξουσίας, τοσοῦτον 4
ἀπέλιπε τὸν ἴδιον βίον ὥστε [τοὺς υἱοὺς] μὴ δύνασθαι
τὴν φερνὴν τῇ γυναικὶ διαλῦσαι πᾶσαν ἐκ τῶν ἐπί-
πλων, εἰ μὴ τῶν ἐγγείων τινὰς προσαπέδοντο κτήσεων.

ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰ-
5 ρήκαμεν. ἐξ ὧν εἴποι τις ἂν καταλελύσθαι τὴν δόξαν
τῶν θαυμαζομένων παρὰ τοῖς Ἕλλησι περὶ τοῦτο τὸ
6 μέρος ἀνδρῶν· εἰ γὰρ τὸ διδομένων χρημάτων ἐπὶ
τῷ τοῦ διδόντος συμφέροντι, τούτων ἀπέχεσθαι θαυ-
μαστόν ἐστιν, ὃ λέγεται γεγονέναι περί τε τὸν Ἀθη-
ναῖον Ἀριστείδην καὶ περὶ τὸν Θηβαῖον Ἐπαμεινών-
7 δαν, τὸ κύριον γενόμενον αὐτὸν ἁπάσης τῆς βασιλείας,
καὶ λαβόντα τὴν ἐξουσίαν ὡς βούλεται χρήσασθαι,
μηδενὸς ἐπιθυμῆσαι πόσῳ θαυμαστότερόν ἐστιν;
8 εἰ δ' ἀπίστῳ τὸ λεγόμενον δόξει ἐοικέναι τισίν,
ἐκεῖνο δεῖ λαμβάνειν ἐν νῷ, διότι σαφῶς ὁ γράφων
ᾔδει μάλιστα Ῥωμαίους ἀναληψομένους εἰς τὰς χεῖ-
ρας τὰ βιβλία ταῦτα διὰ τὸ τὰς ἐπιφανεστάτας καὶ
τὰς πλείστας αὐτῶν πράξεις ἐν τούτοις περιέχεσθαι·
9 παρ' οἷς οὔτ' ἀγνοεῖσθαι ταῦτα δυνατὸν οὔτε συγ-
10 γνώμης τεύξεσθαι τὸν ψευδολόγον εἰκός, διόπερ οὐ-
δεὶς ἂν ἑκὼν εἰς πρόδηλον ἀπιστίαν καὶ καταφρόνη-
11 σιν ἔδωκεν αὑτόν. καὶ τοῦτο μνημονεύεσθαι παρ'
ὅλην τὴν πραγματείαν ἡμῖν, ὅταν τι παράδοξον δο-
κῶμεν λέγειν περὶ Ῥωμαίων.

9 Τῆς δὲ κατὰ τὴν διήγησιν ἐφόδου καὶ τῶν
καιρῶν ἐφεστακότων ἡμᾶς ἐπὶ τὴν οἰκίαν ταύτην,
βούλομαι τὸ κατὰ τὴν προτέραν βίβλον ἐν ἐπαγγελίᾳ
καταλειφθὲν συνεκπληρῶσαι τῶν φιληκόων ἕνεκα.
2 προϋπεσχόμην γὰρ διηγήσεσθαι διὰ τί καὶ πῶς ἐπὶ
τοσοῦτο προέκοψε καὶ θᾶττον ἢ καθῆκεν ἐξέλαμψεν
3 ἡ τοῦ Σκιπίωνος ἐν τῇ Ῥώμῃ δόξα, σὺν δὲ τούτῳ
πῶς ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθῆναι συνέβη τῷ Πολυβίῳ
τὴν πρὸς τὸν προειρημένον φιλίαν καὶ συνήθειαν
ὥστε μὴ μόνον ἕως τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπι-
διατεῖναι τὴν περὶ αὐτῶν φήμην, ἀλλὰ καὶ τοῖς πορ-

*ρωτέρῳ γνώριμον γενέσθαι τὴν αἵρεσιν καὶ συμπερι-
φορὰν αὐτῶν. διότι μὲν οὖν ἡ καταρχὴ τῆς συστά- 4
σεως ἐγενήθη τοῖς προειρημένοις ἔκ τινος χρήσεως
βιβλίων καὶ τῆς περὶ τούτων λαλιᾶς δεδηλώκαμεν·
προβαινούσης δὲ τῆς συνηθείας καὶ τῶν ἀνακεκλημέ- 5
νων ἐκπεμπομένων ἐπὶ τὰς πόλεις, διέσπευσαν ὅ τε
Φάβιος καὶ ὁ Σκιπίων οἱ τοῦ Λευκίου νεανίσκοι πρὸς
τὸν στρατηγὸν μεῖναι τὸν Πολύβιον ἐν τῇ Ῥώμῃ. γε- 6
νομένου δὲ τούτου, καὶ τῆς συμπεριφορᾶς ἐπὶ πολὺ
προκοπτούσης, ἐγένετο συγκύρημά τι τοιοῦτον. ἐκ- 7
πορευομένων γάρ ποτε κατ' αὐτὸ πάντων ἐκ τῆς
οἰκίας τῆς τοῦ Φαβίου, συνέβη τὸν μὲν Φάβιον ἐπὶ
τὴν ἀγορὰν ἀπονεῦσαι, τὸν δὲ Πολύβιον ἐπὶ θάτερα
μετὰ τοῦ Σκιπίωνος. προαγόντων δ' αὐτῶν ὁ Πό- 8
πλιος ἡσυχῇ καὶ πρᾴως τῇ φωνῇ φθεγξάμενος καὶ
τῷ χρώματι γενόμενος ἐνερευθής, Τί δέ, φησίν, ὦ Πο- 9
λύβιε, δύο τρώγομεν ἀδελφοί, καὶ διαλέγει συνεχῶς
καὶ πάσας τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις ποιεῖ
πρὸς ἐκεῖνον, ἐμὲ δὲ παραπέμπεις; ἢ δῆλον ὅτι καὶ 10
σὺ περὶ ἐμοῦ τὴν αὐτὴν ἔχεις διάληψιν, ἣν καὶ τοὺς
ἄλλους πολίτας ἔχειν πυνθάνομαι; δοκῶ γάρ εἶναι 11
πᾶσιν ἡσύχιός τις καὶ νωθρός, ὡς ἀκούω, καὶ πολὺ
κεχωρισμένος τῆς Ῥωμαϊκῆς αἱρέσεως καὶ πράξεως,
ὅτι κρίσεις οὐχ αἱροῦμαι λέγειν. τὴν δ' οἰκίαν οὔ 12
φασι τοιοῦτον ζητεῖν προστάτην ἐξ ἧς ὁρμῶμαι, τὸ
δ' ἐναντίον· ὃ καὶ μάλιστά με λυπεῖ.*

*Ὁ δὲ Πολύβιος ξενισθεὶς τῇ τοῦ μειρακίου κα- 10
ταρχῇ τῶν λόγων, οὐ γὰρ εἶχε πλέον ἐτῶν ὀκτωκαί-
δεκα τότε, Μὴ πρὸς θεῶν, Σκιπίων, ἔφη, μήτε λέγε 2
ταῦτα μήτ' ἐν νῷ λάμβανε τὸ παράπαν. οὔτε γὰρ κα- 3
ταγιγνώσκων οὔτε παραπέμπων ἐγώ σε ποιῶ τοῦτο,
πολλοῦ γε δεῖ, ἀλλὰ τῷ πρεσβύτερον εἶναι τὸν ἀδελ-*

φὸν ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις ἄρχομαί τ' ἀπ' ἐκείνου καὶ
λήγω πάλιν εἰς ἐκεῖνον ἔν τε ταῖς ἀποφάσεσι καὶ
συμβουλίαις πρὸς ἐκεῖνον ἀπερείδομαι, δοκῶν καὶ
4 σὲ τῆς αὐτῆς μετέχειν γνώμης. ἐκεῖνό γε μήν σου
ἄγαμαι νῦν ἀκούων, ὅτι δοκεῖ σοι τὸ πραΰτερον εἶ-
ναι τοῦ καθήκοντος τοῖς ἐκ ταύτης τῆς οἰκίας ὁρμω-
5 μένοις· δῆλος γὰρ εἶ διὰ τούτων μέγα φρονῶν. ἐγὼ
δὲ κἂν αὐτὸς ἡδέως σοι συνεπιδοίην ἐμαυτὸν καὶ
συνεργὸς γενοίμην εἰς τὸ καὶ λέγειν τι καὶ πράττειν
6 ἄξιον τῶν προγόνων. περὶ μὲν γὰρ τὰ μαθήματα,
περὶ ἃ νῦν ὁρῶ σπουδάζοντας ὑμᾶς καὶ φιλοτιμου-
μένους, οὐκ ἀπορήσετε τῶν συνεργησόντων ὑμῖν
7 ἑτοίμως, καὶ σοὶ κἀκείνῳ· πολὺ γὰρ δή τι φῦλον
ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐπιρρέον ὁρῶ κατὰ τὸ παρὸν τῶν
8 τοιούτων ἀνθρώπων. εἰς δὲ τὰ λυποῦντά σε νῦν,
καθὼς φής, δοκῶ μηδένα συναγωνιστὴν καὶ συνερ-
9 γὸν ἄλλον εὑρεῖν ἂν ἡμῶν ἐπιτηδειότερον. ἔτι δὲ
ταῦτα λέγοντος τοῦ Πολυβίου, λαβόμενος ἀμφοτέ-
ραις χερσὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ καὶ πιέσας ἐμπαθῶς, Εἰ
γὰρ ἐγὼ ταύτην, φησίν, ἴδοιμι τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ σὺ
πάντα τἆλλα δεύτερα θέμενος ἐμοὶ προσέξεις τὸν
10 νοῦν καὶ μετ' ἐμοῦ συμβιώσει· δόξω γὰρ αὐτόθεν
εὐθέως ἐμαυτῷ καὶ τῆς οἰκίας ἄξιος εἶναι καὶ τῶν
11 προγόνων. ὁ δὲ Πολύβιος τὰ μὲν ἔχαιρε, θεωρῶν
τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ μειρακίου, τὰ δὲ
διηπορεῖτο, λαμβάνων ἐν νῷ τὴν ὑπεροχὴν τῆς οἰ-
12 κίας καὶ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἀνδρῶν. πλὴν ἀπό γε
ταύτης τῆς ἀνθομολογήσεως οὐκέτι τὸ μειράκιον ἐχω-
ρίσθη τοῦ Πολυβίου, πάντα δ' ἦν αὐτῷ δεύτερα τῆς
ἐκείνου συμπεριφορᾶς.

11 Ἀπὸ δὲ τούτων τῶν καιρῶν λοιπὸν ἤδη κατὰ τὸ
συνεχὲς ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων πεῖραν αὐτῶν

διδόντες ἀλλήλοις εἰς πατρικὴν καὶ συγγενικὴν ἦλ-
θον αἵρεσιν καὶ φιλοστοργίαν πρὸς ἀλλήλους. πρώτη 2
δέ τις ἐνέπεσεν ὁρμὴ καὶ ζῆλος τῶν καλῶν τὸ τὴν
ἐπὶ σωφροσύνῃ δόξαν ἀναλαβεῖν, καὶ παραδραμεῖν ἐν
τούτῳ τῷ μέρει τοὺς κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ὑπάρ-
χοντας. ὢν δὲ μέγας οὗτος καὶ δυσέφικτος ὁ στέφα- 3
νος εὐθήρατος ἦν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐν τῇ
Ῥώμῃ διὰ τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁρμὴν τῶν πλείστων. οἱ 4
μὲν γὰρ εἰς ἐρωμένους τῶν νέων, οἱ δ' εἰς ἑταίρας
ἐξεκέχυντο, πολλοὶ δὲ εἰς ἀκροάματα καὶ πότους καὶ
τὴν ἐν τούτοις πολυτέλειαν, ταχέως ἡρπακότες ἐν τῷ
Περσικῷ πολέμῳ τὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τοῦτο τὸ μέ-
ρος εὐχέρειαν. καὶ τηλικαύτη τις ἐνεπεπτώκει περὶ 5
τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ἀκρασία τοῖς νέοις ὥστε πολ-
λοὺς μὲν ἐρώμενον ἠγορακέναι ταλάντου . . . .
συνέβη δὲ τὴν παροῦσαν αἵρεσιν οἷον ἐκλάμψαι κατὰ 6
τοὺς νῦν λεγομένους καιροὺς πρῶτον μὲν διὰ τὸ κα-
ταλυθείσης τῆς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείας δοκεῖν ἀδή-
ριτον αὐτοῖς ὑπάρχειν τὴν περὶ τῶν ὅλων ἐξουσίαν,
ἔπειτα διὰ τὸ πολλὴν ἐπίφασιν γενέσθαι τῆς εὐδαι- 7
μονίας περί τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ περὶ τὰ
κοινά, τῶν ἐκ Μακεδονίας μετακομισθέντων εἰς τὴν
Ῥώμην χορηγίων. πλὴν ὅ γε Σκιπίων, ὁρμήσας ἐπὶ 8
τὴν ἐναντίαν ἀγωγὴν τοῦ βίου, καὶ πάσαις ταῖς ἐπι-
θυμίαις ἀντιταξάμενος καὶ κατὰ πάντα τρόπον ὁμο-
λογούμενον καὶ σύμφωνον ἑαυτὸν κατασκευάσας κατὰ
τὸν βίον, ἐν ἴσως πέντε τοῖς πρώτοις ἔτεσι πάνδημον
ἐποιήσατο τὴν ἐπ' εὐταξίᾳ καὶ σωφροσύνῃ δόξαν.
μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὸ συνεχὲς ὥρμησεν ἐπὶ τὸ περὶ 9
τὰ χρήματα μεγαλοψυχίᾳ καὶ καθαρότητι διενεγκεῖν
τῶν ἄλλων. πρὸς δὲ τοῦτο τὸ μέρος καλὴν μὲν ὑπο- 10
δοχὴν εἶχε τὴν μετὰ τοῦ κατὰ φύσιν πατρὸς συμβίω-

σιν, καλὰς δ' ἐκ φύσεως ὁρμὰς αὐτὸς ἐπὶ τὸ δέον·
πολλὰ δὲ αὐτῷ καὶ ταὐτόματον συνήργησε πρὸς τὴν
ἐπιβολὴν ταύτην.

12 Πρώτη μὲν γὰρ αὐτῷ μετήλλαξε τὸν βίον ἡ τοῦ
κατὰ θέσιν πατρὸς μήτηρ, ἥτις ἦν ἀδελφὴ μὲν τοῦ
κατὰ φύσιν πατρὸς αὐτοῦ Λευκίου, γυνὴ δὲ τοῦ
κατὰ θέσιν πάππου Σκιπίωνος τοῦ μεγάλου προσα-
2 γορευθέντος. ταύτης ἀπολιπούσης οὐσίαν μεγάλην
κληρονόμος ὢν πρῶτον ἐν τούτοις ἔμελλε πεῖραν
3 δώσειν τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως. συνέβαινε δὲ τὴν
Αἰμιλίαν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῇ προειρημένῃ γυ-
ναικί, μεγαλομερῆ τὴν περίστασιν ἔχειν ἐν ταῖς γυ-
ναικείαις ἐξόδοις, ἅτε συνηκμακυῖαν τῷ βίῳ καὶ τῇ
4 τύχῃ τῇ Σκιπίωνος· χωρὶς γὰρ τοῦ περὶ τὸ σῶμα
καὶ τὴν ἀπήνην κόσμου καὶ τὰ κανᾶ καὶ τὰ ποτήρια
καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν θυσίαν, ποτὲ μὲν ἀργυρᾶ,
ποτὲ δὲ χρυσᾶ, πάντα συνεξηκολούθει κατὰ τὰς ἐπι-
5 φανεστάτας ἐξόδους αὐτῇ, τό τε τῶν παιδισκῶν καὶ
τὸ τῶν οἰκετῶν τῶν παρεπομένων πλῆθος ἀκόλουθον
6 ἦν τούτοις. ταύτην δὴ τὴν περικοπὴν ἅπασαν εὐ-
θέως μετὰ τὸν τῆς Αἰμιλίας τάφον ἐδωρήσατο τῇ
μητρί, ᾗ συνέβαινε κεχωρίσθαι μὲν ἀπὸ τοῦ Λευ-
κίου πρότερον ἤδη χρόνοις πολλοῖς, τὴν δὲ τοῦ βίου
χορηγίαν ἐλλιπεστέραν ἔχειν τῆς κατὰ τὴν εὐγένειαν
7 φαντασίας. διὸ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον ἀνακεχωρηκυίας
αὐτῆς ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐξόδων, τότε κατὰ τύχην οὔ-
σης ἐπιφανοῦς καὶ πανδήμου θυσίας, ἐκπορευομένης
αὐτῆς ἐν τῇ τῆς Αἰμιλίας περικοπῇ καὶ χορηγίᾳ, καὶ
πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῶν ὀρεωκόμων καὶ τοῦ ζεύγους
8 καὶ τῆς ἀπήνης τῆς αὐτῆς ὑπαρχούσης, συνέβη τὰς
γυναῖκας θεωμένας τὸ γεγονὸς ἐκπλήττεσθαι τὴν τοῦ
Σκιπίωνος χρηστότητα καὶ μεγαλοψυχίαν, καὶ πάσας

προτεινούσας τὰς χεῖρας εὔχεσθαι τῷ προειρημένῳ
πολλὰ καὶ ἀγαθά. τοῦτο δὲ πανταχῇ μὲν ἂν εἰκό- 9
τως φαίνοιτο καλόν, ἐν δὲ Ῥώμῃ καὶ θαυμαστόν·
ἁπλῶς γὰρ οὐδεὶς οὐδενὶ δίδωσι τῶν ἰδίων ὑπαρχόν-
των ἑκὼν οὐδέν. πρώτη μὲν οὖν αὕτη καταρχὴ τῆς 10
ἐπὶ καλοκἀγαθίᾳ φήμης αὐτῷ συνεκύρησε, καὶ μεγά-
λην ἐποίησε προκοπήν, ἅτε τοῦ τῶν γυναικῶν γέ-
νους καὶ λάλου καὶ κατακόρους ὄντος, ἐφ' ὅ,τι ἂν
ὁρμήσῃ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς Σκιπίωνος μὲν τοῦ μεγά- 13
λου θυγατράσιν, ἀδελφαῖς δὲ τοῦ κατὰ θέσιν πα-
τρός, ... λαβόντος, αὐτὸν ἔδει τὴν ἡμίσειαν ἀπο-
δοῦναι τῆς φερνῆς. ὁ γὰρ πατὴρ συνέθετο μὲν 2
ἑκατέρᾳ τῶν θυγατέρων πεντήκοντα τάλαντα δώ-
σειν, τούτων δὲ τὸ μὲν ἥμισυ παραχρῆμα τοῖς ἀν- 3
δράσιν ἔδωκεν ἡ μήτηρ, τὸ δ' ἥμισυ κατέλειπεν
ἀποθνήσκουσα προσοφειλόμενον, ὅθεν ἔδει τὸν Σκι- 4
πίωνα διαλύειν τοῦτο τὸ χρέος ταῖς τοῦ πατρὸς ἀδελ-
φαῖς. κατὰ δὲ τοὺς Ῥωμαίων νόμους δέον ἐν τρισὶν 5
ἔτεσιν ἀποδοῦναι τὰ προσοφειλόμενα χρήματα τῆς
φερνῆς ταῖς γυναιξί, προδοθέντων πρώτων τῶν ἐπί-
πλων εἰς δέκα μῆνας κατὰ τὸ παρ' ἐκείνοις ἔθος,
εὐθέως ὁ Σκιπίων συνέταξε τῷ τραπεζίτῃ τῶν εἴ- 6
κοσι καὶ πέντε ταλάντων ἑκατέρᾳ ποιήσασθαι τὴν
ἀνταπόδοσιν ἐν τοῖς δέκα μησί. τοῦ δὲ Τιβερίου καὶ 7
τοῦ Νασικᾶ Σκιπίωνος, οὗτοι γὰρ ἦσαν ἄνδρες τῶν
προειρημένων γυναικῶν, ἅμα τῷ διελθεῖν τοὺς δέκα
μῆνας προσπορευομένων πρὸς τὸν τραπεζίτην, καὶ
πυνθανομένων εἴ τι συνετέτακτο Σκιπίων αὐτῷ περὶ
τῶν χρημάτων, κἀκείνου κελεύοντος αὐτοὺς κομίζε-
σθαι καὶ ποιοῦντος τὴν διαγραφὴν ἑκατέρῳ τῶν εἴκοσι
καὶ πέντε ταλάντων, ἀγνοεῖν αὐτὸν ἔφασαν· δεῖν γὰρ 8

αὐτοὺς οὐ πᾶν κατὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ τὸ τρίτον μέρος
9 κομίζεσθαι κατὰ τοὺς νόμους. τοῦ δὲ φάσκοντος οὕ-
τως αὐτῷ συντεταχέναι τὸν Σκιπίωνα, διαπιστήσαν-
τες προῆγον ἐπὶ τὸν νεανίσκον, διειληφότες ἐκεῖνον
10 ἀγνοεῖν. καὶ τοῦτ' ἔπασχον οὐκ ἀλόγως· οὐ γὰρ
οἷον πεντήκοντα τάλαντα δοίη τις ἂν ἐν Ῥώμῃ πρὸ
τριῶν ἐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ τάλαντον ἓν πρὸ τῆς τεταγμέ-
11 νης ἡμέρας· τοιαύτη τίς ἐστι καὶ τηλικαύτη περὶ
πάντας ἅμα μὲν ἀκρίβεια περὶ τὸ διάφορον, ἅμα δὲ
12 λυσιτέλεια περὶ τὸν χρόνον. οὐ μὴν ἀλλὰ προσπο-
ρευθέντων αὐτῶν καὶ πυνθανομένων πῶς τῷ τρα-
πεζίτῃ συντέταχε, τοῦ δ' εἰπόντος ἀποδοῦναι πᾶν τὸ
χρῆμα ταῖς ἀδελφαῖς, ἀγνοεῖν αὐτὸν ἔφασαν, ἅμα τὸ
13 κηδεμονικὸν ἐμφανίζοντες· ἐξεῖναι γὰρ αὐτῷ κατὰ
τοὺς νόμους χρῆσθαι τοῖς διαφόροις ἱκανὸν ἔτι χρό-
14 νον. ὁ δὲ Σκιπίων ἔφη ἀγνοεῖν τούτων οὐδέν, ἀλλὰ
πρὸς μὲν τοὺς ἀλλοτρίους τὴν ἐκ τῶν νόμων ἀκρί-
βειαν τηρεῖν, τοῖς δὲ συγγενέσι καὶ φίλοις ἁπλῶς
15 χρῆσθαι καὶ γενναίως κατὰ δύναμιν. διὸ παραλαμ-
βάνειν αὐτοὺς ἐκέλευε πᾶν τὸ χρῆμα παρὰ τοῦ τρα-
16 πεζίτου. οἱ δὲ περὶ τὸν Τιβέριον ταῦτ' ἀκούσαντες
ἐπανῆγον σιωπῶντες, καταπεπληγμένοι μὲν τὴν τοῦ
Σκιπίωνος μεγαλοψυχίαν, κατεγνωκότες δὲ τῆς αὑ-
τῶν μικρολογίας, καίπερ ὄντες οὐδενὸς δεύτεροι Ῥω-
μαίων.

14 Μετὰ δ' ἔτη δύο μεταλλάξαντος τοῦ κατὰ φύ-
σιν πατρὸς αὐτοῦ Λευκίου, καὶ καταλιπόντος κληρο-
νόμους τῆς οὐσίας αὐτόν τε καὶ τὸν ἀδελφὸν Φάβιον,
2 καλόν τι καὶ μνήμης ἄξιον ἐποίησεν. ὁ γὰρ Λεύκιος,
ὑπάρχων ἄτεκνος διὰ τὸ τοὺς μὲν εἰς ἑτέρας οἰκίας
ἐκδεδόσθαι, τοὺς δ' ἄλλους υἱούς, οὓς ἔτρεφε δια-
δόχους αὑτοῦ καὶ τοῦ γένους, πάντας μετηλλαχέναι,

τούτοις ἀπέλιπε τὴν οὐσίαν. ὁ δὲ Σκιπίων, θεωρῶν 3
αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν καταδεέστερον ὄντα τοῖς ὑπάρ-
χουσιν, ἐξεχώρησε πάντων τῶν ὑπαρχόντων, οὔσης
τῆς ὅλης τιμήσεως ὑπὲρ ἑξήκοντα τάλαντα, διὰ τὸ
μέλλειν οὕτως ἴσον ὑπάρχειν αὐτῷ κατὰ τὴν οὐσίαν
τὸν Φάβιον. γενομένου δὲ τούτου περιβοήτου, προσ- 4
έθηκεν ἕτερον τούτῳ δεῖγμα τῆς αὑτοῦ προαιρέσεως
ἐμφανέστερον· βουλομένου γὰρ τἀδελφοῦ μονομαχίας 5
ἐπὶ τῷ πατρὶ ποιεῖν, οὐ δυναμένου δὲ δέξασθαι τὴν
δαπάνην διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀναλισκομένων χρημά-
των, καὶ ταύτης τὴν ἡμίσειαν εἰσήνεγκεν ὁ Σκιπίων
ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας. ἔστι δ' οὐκ ἐλάττων ἡ σύμπασα 6
τριάκοντα ταλάντων, ἐάν τις μεγαλομερῶς ποιῇ.
. . . . φήμης περὶ αὐτοῦ διαδιδομένης μετήλλαξεν ἡ 7
μήτηρ. ὁ δὲ τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ κομίσασθαί τι ὧν 8
πρότερον ἐδωρήσατο, περὶ ὧν ἀρτίως εἶπον, ὥστε
καὶ ταῦτα καὶ τὴν λοιπὴν οὐσίαν τὴν τῆς μητρὸς
ἅπασαν ἀπέδωκε ταῖς ἀδελφαῖς, ἧς οὐδὲν αὐταῖς προσ-
ῆκε κατὰ τοὺς νόμους. διὸ πάλιν τῶν ἀδελφῶν παρα- 9
λαβουσῶν τὸν ἐν ταῖς ἐξόδοις κόσμον καὶ τὴν περίστα-
σιν τὴν τῆς Αἰμιλίας, πάλιν ἐκαινοποιήθη τὸ μεγαλό-
ψυχον καὶ φιλοίκειον τῆς τοῦ Σκιπίωνος προαιρέσεως.

Ταῦτα μὲν οὖν προκατεσκευασμένος ἐκ τῆς πρώ- 10
της ἡλικίας Πόπλιος Σκιπίων προῆλθε πρὸς τὸ φι-
λοδοξεῖν σωφροσύνῃ καὶ καλοκἀγαθίᾳ. εἰς ἣν ἴσως 11
ἑξήκοντα τάλαντα δαπανήσας, τοσαῦτα γὰρ ἦν προει-
μένος τῶν ἰδίων, ὁμολογουμένην ἔσχε τὴν ἐπὶ κα-
λοκἀγαθίᾳ φήμην, οὐχ οὕτω τῷ πλήθει τῶν χρημά-
των τὸ προκείμενον κατεργασάμενος ὡς τῷ καιρῷ
τῆς δόσεως καὶ τῷ χειρισμῷ τῆς χάριτος. τὴν δὲ σω- 12
φροσύνην περιεποιήσατο δαπανήσας μὲν οὐδέν, πολ-
λῶν δὲ καὶ ποικίλων ἡδονῶν ἀποσχόμενος προσεκέρ-

13 δανε τὴν σωματικὴν ὑγίειαν καὶ τὴν εὐεξίαν, ἥτις
αὐτῷ παρ' ὅλον τὸν βίον παρεπομένη πολλὰς ἡδονὰς
καὶ καλὰς ἀμοιβὰς ἀπέδωκεν ἀνθ' ὧν πρότερον ἀπέσ-
χετο τῶν προχείρων ἡδονῶν.

15 Λοιποῦ δ' ὄντος τοῦ κατὰ τὴν ἀνδρείαν, καὶ
κυριωτάτου σχεδὸν ἐν πάσῃ μὲν πολιτείᾳ, μάλιστα δ'
ἐν τῇ Ῥώμῃ, μεγίστην ἔδει καὶ τὴν ἄσκησιν περὶ
2 τοῦτο τὸ μέρος ποιήσασθαι. καλὸν μὲν οὖν τι πρὸς
ταύτην τὴν ἐπιβολὴν αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς τύχης ἐγέ-
3 νετο συνέργημα. τῶν γὰρ ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων
μεγίστην ποιουμένων σπουδὴν περὶ τὰς κυνηγεσίας,
καὶ Μακεδόνων ἀνεικότων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους τό-
4 πους πρὸς τὴν τῶν θηρίων συναγωγήν, ταῦτα συν-
έβη τὰ χωρία τετηρῆσθαι μὲν ἐπιμελῶς, καθάπερ καὶ
πρότερον, πάντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, κεκυνηγῆ-
σθαι δὲ μηδέποτε τῶν τεττάρων ἐτῶν διὰ τοὺς πε-
ρισπασμούς· ᾗ καὶ θηρίων ὑπῆρχε πλήρη παντοδα-
5 πῶν. τοῦ δὲ πολέμου λαβόντος κρίσιν ὁ Λεύκιος,
καλλίστην ὑπολαμβάνων καὶ τὴν ἄσκησιν καὶ τὴν
ψυχαγωγίαν ὑπάρχειν τοῖς νέοις τὴν περὶ τὰ κυνη-
γέσια, τούς τε κυνηγοὺς συνέστησε τοὺς βασιλικοὺς
τῷ Σκιπίωνι, καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν περὶ τὰ κυνηγέ-
6 σια παρέδωκε τούτῳ πᾶσαν· ἧς ἐπιλαβόμενος ὁ προ-
ειρημένος, καὶ νομίσας οἷον εἰ βασιλεύειν, ἐν τούτῳ
κατεγίγνετο πάντα τὸν χρόνον ὅσον ἐπέμεινε τὸ στρα-
7 τόπεδον μετὰ τὴν μάχην ἐν τῇ Μακεδονίᾳ. γενομέ-
νης δὲ μεγάλης ἐξουσίας περὶ τοῦτο τὸ μέρος, ἅτε καὶ
κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀκμαίως ἔχοντος αὐτοῦ καὶ κατὰ
φύσιν οἰκείως διακειμένου, καθάπερ εὐγενοῦς σκύ-
λακος, ἐπίμονον αὐτοῦ συνέβη γενέσθαι τὴν περὶ τὰς
8 κυνηγεσίας ὁρμήν. διὸ καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν
Ῥώμην καὶ προσλαβὼν τὸν τοῦ Πολυβίου πρὸς τοῦτο

τὸ μέρος ἐνθουσιασμόν, ἐφ' ὅσον οἱ λοιποὶ τῶν νέων
περὶ τὰς κρίσεις καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς ἐσπούδαζον,
κατὰ τὴν ἀγορὰν ποιούμενοι τὴν διατριβήν, καὶ διὰ
τούτων συνιστάνειν ἑαυτοὺς ἐπειρῶντο τοῖς πολλοῖς,
ἐπὶ τοσοῦτον ὁ Σκιπίων ἐν ταῖς κυνηγεσίαις ἀνα- 9
στρεφόμενος καὶ λαμπρὸν ἀεί τι ποιῶν καὶ μνήμης
ἄξιον, καλλίω δόξαν ἐξεφέρετο τῶν ἄλλων. οἷς μὲν 10
γὰρ οὐκ ἦν ἐπαίνου τυχεῖν, εἰ μὴ βλάψαιέν τινα τῶν
πολιτῶν· ὁ γὰρ τῶν κρίσεων τρόπος τοῦτ' ἐπιφέρειν
εἴωθεν· ὁ δ' ἁπλῶς οὐδένα λυπῶν ἐξεφέρετο τὴν 11
ἐπ' ἀνδρείᾳ δόξαν πάνδημον, ἔργῳ πρὸς λόγον ἁμιλ-
λώμενος. τοιγαροῦν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτον παρέ-
δραμε τοὺς καθ' αὑτὸν ὅσον οὐδείς πω μνημονεύε-
ται Ῥωμαίων, καίπερ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορευθεὶς
ἐν φιλοδοξίᾳ τοῖς ἄλλοις ἅπασι πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἔθη
καὶ νόμιμα.

Ἐγὼ δὲ πλείω πεποίημαι λόγον ὑπὲρ τῆς Σκι- 16
πίωνος αἱρέσεως ἐκ τῆς πρώτης ἡλικίας, ἡδεῖαν μὲν
ὑπολαμβάνων εἶναι τοῖς πρεσβυτέροις, ὠφέλιμον δὲ
τοῖς νέοις τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, μάλιστα δὲ βουλό- 2
μενος πίστιν παρασκευάζειν τοῖς μέλλουσι λέγεσθαι
ἐν ταῖς ἑξῆς βίβλοις περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸ μήτε διαπο-
ρεῖν τοὺς ἀκούοντας διὰ τὸ παράδοξόν τι φανήσεσθαι
τῶν συμβαινόντων μετὰ ταῦτα περὶ αὐτὸν μήτ' ἀφαι- 3
ρουμένους τἀνδρὸς τὰ κατὰ λόγον γεγονότα κατορ-
θώματα τῇ τύχῃ προσάπτειν, ἀγνοοῦντας τὰς αἰτίας,
ἐξ ὧν ἕκαστα συνέβη γενέσθαι, πλὴν τελέως ὀλίγων,
ἃ δεῖ μόνα προσάπτειν τῇ τύχῃ καὶ ταὐτομάτῳ. ταῦτα 4
μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον ἡμεῖς διεληλυθότες κατὰ τὴν
παρέκβασιν, αὖθις ἐπάνιμεν ἐπὶ τὴν ἐκτροπὴν τῆς
ὑποκειμένης διηγήσεως. [Exc. Peir. p. 145—162.]

Ὅτι παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἧκον πρέσβεις καὶ παρὰ 17

τῶν Ἀχαιῶν οἱ περὶ Θεαρίδαν καὶ Στέφανον ὑπὲρ
2 τῶν ῥυσίων. τοῖς γὰρ Δηλίοις δοθείσης ἀποκρίσεως
παρὰ Ῥωμαίων μετὰ τὸ συγχωρηθῆναι τὴν Δῆλον
τοῖς Ἀθηναίοις αὐτοῖς μὲν ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς νήσου,
3 τὰ δ' ὑπάρχοντα κομίζεσθαι, μεταστάντες εἰς Ἀχαΐαν
οἱ Δήλιοι καὶ πολιτογραφηθέντες ἐβούλοντο τὸ δί-
καιον ἐκλαβεῖν παρὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸ πρὸς
4 τοὺς Ἀχαιοὺς σύμβολον. τῶν δ' Ἀθηναίων φασκόν-
των μηδὲν εἶναι πρὸς αὐτοὺς τῆς δικαιοδοσίας ταύ-
της, ᾐτοῦντο ῥύσια τοὺς Ἀχαιοὺς οἱ Δήλιοι κατὰ
5 τῶν Ἀθηναίων. ὑπὲρ ὧν τότε πρεσβεύσαντες ἔλα-
βον ἀπόκρισιν κυρίας εἶναι τὰς κατὰ τοὺς νόμους
γεγενημένας παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς οἰκονομίας περὶ τῶν
Δηλίων.

18 Ὅτι τῶν Ἰσσίων πλεονάκις πεπρεσβευκότων εἰς
τὴν Ῥώμην, καὶ διασαφούντων ὅτι Δελματεῖς τὴν
χώραν ἀδικοῦσι καὶ τὰς πόλεις τὰς μετ' αὐτῶν ταττ-
2 τομένας· αὗται δέ εἰσιν Ἐπέτιον καὶ Τραγύριον·
3 ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Δαορσῶν ἐγκαλούντων, ἐξαπέ-
στειλεν ἡ σύγκλητος πρεσβευτὰς τοὺς περὶ Γάιον
Φάννιον ἐποπτεύσοντας τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα, καὶ
4 μάλιστα τούτων τὰ κατὰ τοὺς Δελματεῖς. οὗτοι δέ,
μέχρι μὲν ἔζη Πλεύρατος, ὑπήκουον ἐκείνῳ· μεταλ-
λάξαντος δὲ τούτου τὸν βίον, καὶ διαδεξαμένου Γεν-
θίου τὴν βασιλείαν, ἀποστάντες ἀπὸ τούτου τοῖς ὁμό-
ροις προσεπολέμουν καὶ κατεστρέφοντο τοὺς ἀστυ-
γείτονας, ὧν ἔνιοι καὶ φόρους αὐτοῖς ἔφερον· ὁ δὲ
5 φόρος ἦν θρέμματα καὶ σῖτος. καὶ οἱ μὲν περὶ Φάν-
νιον ἐπὶ τούτοις ἐξώρμησαν.

19 Ὅτι τῶν περὶ τὸν Γάιον Φάννιον παραγεγονότων
ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος, καὶ διασαφούντων ὅτι τοσοῦτον
ἀπέχοιεν οἱ Δελματεῖς τοῦ διορθοῦσθαί τι τῶν ἐγκα-

*λουμένων πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτῶν φάσκοντας ἀδικεῖ-
σθαι συνεχῶς ὡς οὐδὲ λόγον ἐπιδέχοιντο καθόλου
παρ' αὐτῶν, λέγοντες οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι καὶ Ῥωμαί-
οις κοινόν· πρὸς δὲ τούτοις διεσάφουν μήτε κατάλυ-* 2
*μα δοθῆναι σφίσι μήτε παροχήν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵπ-
πους, οὓς εἶχον παρ' ἑτέρας πόλεως, ἀφελέσθαι τοὺς
Δελματεῖς μετὰ βίας αὐτῶν· ἑτοίμους δ' εἶναι καὶ* 3
*τὰς χεῖρας προσάγειν, εἰ μὴ συνείξαντες τῷ καιρῷ
μετὰ πολλῆς ἡσυχίας ἐποιήσαντο τὴν ἀπόλυσιν. ὧν* 4
*ἡ σύγκλητος ἀκούσασα μετ' ἐπιστάσεως ἠγανάκτει
μὲν καὶ ἐπὶ τῇ τῶν Δελματέων ἀπειθείᾳ καὶ σκαιό-
τητι, τὸ δὲ πλεῖστον ὑπέλαβε τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον
εἶναι πρὸς τὸ πολεμῆσαι τοῖς προειρημένοις διὰ πλεί-
ους αἰτίας. τά τε γὰρ μέρη ταῦτα τῆς Ἰλλυρίδος τὰ* 5
*νεύοντα πρὸς τὸν Ἀδρίαν ἀνεπίσκεπτα τελέως ἦν αὐ-
τοῖς, ἐξ οὗ Δημήτριον τὸν Φάριον ἐξέβαλον, τούς τε* 6
*κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀνθρώπους οὐκ ἐβούλοντο κατ' οὐ-
δένα τρόπον ἀποθηλύνεσθαι διὰ τὴν πολυχρόνιον
εἰρήνην· ἔτος γὰρ ἦν τότε δωδέκατον ἀπὸ τοῦ πρὸς* 7
*Περσέα πολέμου καὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πράξεων.
διόπερ ἐβουλεύοντο, πόλεμον ἐνστησάμενοι πρὸς τοὺς* 8
*προειρημένους, ἅμα μὲν ὡς ἂν εἰ καινοποιῆσαι τὰς
ὁρμὰς καὶ προθυμίας τῶν ἰδίων ὄχλων, ἅμα δὲ κα-
ταπληξάμενοι τοὺς Ἰλλυριοὺς ἀναγκάσαι πειθαρχεῖν
τοῖς ὑπ' αὐτῶν παραγγελλομένοις. αὗται μὲν οὖν* 9
*ἦσαν αἰτίαι δι' ἃς ἐπολέμησαν Ῥωμαῖοι Δελμα-
τεῦσι· τοῖς γε μὴν ἐκτὸς τὸν πόλεμον ἀναδεικνύ-
ειν, ὡς διὰ τὴν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς ὕβριν κεκρικότες
πολεμεῖν.*

Ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀριαράθης παρεγένετο εἰς τὴν Ῥώ- 20
μην ἔτι θερείας οὔσης· τότε δέ, παρειληφότων τὰς 2
ἀρχὰς τῶν περὶ τὸν Σέξτον Ἰούλιον, ἐγίγνετο περὶ

τὰς κατ' ἰδίαν ἐντεύξεις, οἰκείαν ποιούμενος περικο-
πὴν καὶ φαντασίαν τῆς ὑποκειμένης περιστάσεως.
3 παρῆσαν δὲ καὶ παρὰ Δημητρίου πρέσβεις οἱ περὶ
τὸν Μιλτιάδην πρὸς ἑκατέραν τὴν ὑπόθεσιν ἡρμο-
σμένοι· καὶ γὰρ περὶ Ἀριαράθου ἀπολογεῖσθαι καὶ
4 κατηγορεῖν αὐτοῦ παρεσκευάζοντο φιλαπεχθῶς. ἀπε-
στάλκει δὲ καὶ Ὀροφέρνης πρεσβευτὰς τοὺς περὶ Τι-
μόθεον καὶ Διογένην, στέφανόν τε κομίζοντας τῇ
Ῥώμῃ καὶ τὴν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν ἀνανεωσο-
μένους, τὸ δὲ πλεῖον συγκαταστησομένους τῷ Ἀρια-
ράθῃ, καὶ τὰ μὲν ἀπολογησομένους, τὰ δὲ κατηγορή-
5 σοντας. ἐν μὲν οὖν ταῖς κατ' ἰδίαν ἐντεύξεσι μείζω
φαντασίαν εἶλκον οἱ περὶ τὸν Διογένην καὶ Μιλτιά-
δην, ἅτε καὶ κατὰ τὸ πλῆθος πρὸς ἕνα συγκρινόμενοι
καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περικοπὴν εὐτυχοῦντες πρὸς
6 ἐπταικότα θεωρούμενοι· παραπλησίως δὲ καὶ περὶ
7 τὴν τῶν πραγμάτων ἐξήγησιν πολὺ περιῆσαν· πᾶν
μὲν γὰρ καὶ πρὸς παντοῖα λέγειν ἐθάρρουν, οὐδένα
λόγον ποιούμενοι τῆς ἀληθείας, τὸ δὲ λεγόμενον
8 ἀνυπεύθυνον ἦν, οὐκ ἔχον τὸν ἀπολογησόμενον. λοι-
πὸν ἀκονιτὶ τοῦ ψεύδους ἐπικρατοῦντος ἐδόκει σφίσι
τὰ πράγματα κατὰ γνώμην χωρεῖν. [Exc. de legat.
p. 201—204.]

9 Ὀροφέρνην ὀλίγον χρόνον Καππαδοκίας βασι-
λεύσαντα καὶ παριδόντα τὰς πατρίους ἀγωγὰς Πολύ-
βιός φησιν ἐν τῇ τριακοστῇ δευτέρᾳ εἰσαγαγεῖν τὴν
Ἰακὴν καὶ τεχνητὴν ἀσωτίαν. [Athen. 10, p. 440, B.]

20[a] Ὅτι Λυκίσκου τοῦ Αἰτωλοῦ ταραχώδους ὄντος
καὶ θορυβώδους, ἀναιρεθέντος δὲ τούτου, τὸ ἑξῆς οἱ
Αἰτωλοὶ [ὡμοφρόνησαν καὶ] ὡμονόησαν ἑνὸς ἀνθρώ-
2 που παραχωρήσαντος· τηλικαύτη τίς ἐστιν, ὡς ἔοικε,
δύναμις ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων φύσεσιν ὥστε μὴ

*μόνον στρατόπεδα καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐθνικὰς
συστάσεις καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς τῆς οἰκουμέ-
νης δι' ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν ποτὲ μὲν τῶν
μεγίστων κακῶν, ποτὲ δὲ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν πεῖ-
ραν λαμβάνειν.*

Ὅτι Λυκίσκος κάκιστος ὢν καλῶς κατέστρεψε τὸν 3
*βίον, ὥστε τοὺς πλείστους εἰκότως ὀνειδίζειν τῇ τύχῃ
διότι τὸ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἆθλον τὴν εὐθανασίαν
τοῖς χειρίστοις ἐνίοτε περιτίθησιν.* [Exc. Vat. p. 440
M. 79—80 H.]

Ὅτι τὰ κατὰ τὴν Αἰτωλίαν καλῶς διετέθη κατε- 21
*σβεσμένης ἐν αὐτοῖς τῆς ἐμφυλίου στάσεως μετὰ τὸν
Λυκίσκου θάνατον, καὶ Μνασίππου τοῦ Κορωναίου* 2
*μεταλλάξαντος τὸν βίον βελτίων ἦν ἡ διάθεσις κατὰ
τὴν Βοιωτίαν, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν
Χρεμία γεγονότος ἐκποδών. σχεδὸν γὰρ ὡς ἂν εἰ
καθαρμόν τινα συνέβη γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος, τῶν
ἀλιτηρίων αὐτῆς ἐκ τοῦ ζῆν μεθισταμένων. καὶ γὰρ* 4
*καὶ τὸν Ἠπειρώτην Χάροπα συνεκύρησε κατὰ τὸν
ἐνιαυτὸν τοῦτον ἐν Βρεντεσίῳ μεταλλάξαι τὸν βίον.
τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἤπειρον ἔτι ἐν ἀκαταστασίαις ἦν καὶ* 5
*ταραχαῖς, ὡς ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, διὰ τὴν Χά-
ροπος ὠμότητα καὶ παρανομίαν, ἐξ οὗ συνέβη τελε-
σθῆναι τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον. μετὰ γὰρ τὸ κα-* 6
*τακρῖναι Λεύκιον Ἀνίκιον καὶ τοὺς μὲν . . . τῶν ἐπι-
φανῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἀπαγαγεῖν εἰς τὴν Ῥώμην,
ὅσοι καὶ βραχεῖαν ὑποψίαν εἶχον, τότε λαβὼν ὁ Χά-* 7
*ροψ τὴν ἐξουσίαν ὃ βούλοιτο πράττειν, οὐκ ἔστι τῶν
δεινῶν ὁποῖον οὐκ ἐποίει, τὰ μὲν δι' αὑτοῦ, τὰ δὲ
διὰ τῶν φίλων, ἅτε νέος μὲν ὢν αὐτὸς κομιδῇ, συν-* 8
*δεδραμηκότων δὲ πρὸς αὐτὸν τῶν χειρίστων καὶ τῶν
εἰκαιοτάτων ἀνθρώπων διὰ τὸν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων*

9 νοσφισμόν. εἶχε δὲ οἷον ἐφεδρείαν καὶ ῥοπὴν πρὸς
τὸ πιστεύεσθαι διότι πράττει κατά τινα λόγον ἃ
ποιεῖ καὶ μετὰ τῆς Ῥωμαίων γνώμης τήν τε προϋ-
πάρχουσαν αὐτῷ σύστασιν πρὸς τοὺς προειρημένους
καὶ πρὸς ταύτῃ Μύρτωνα πρεσβύτην ἄνθρωπον καὶ
10 τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικάνορα, τἄλλα τε μετρίους ἀνθρώ-
πους καὶ δοκοῦντας εἶναι Ῥωμαίων φίλους, οἳ πολύ
τι κεχωρισμένοι τὸν πρὸ τοῦ χρόνον ἁπάσης ἀδικίας
οὐκ οἶδ' ὅπως τότε συνεπέδωκαν αὑτοὺς εἰς τὸ συν-
επισχύειν καὶ κοινωνεῖν ταῖς τοῦ Χάροπος ἀνομίαις.
11 ἐπειδὴ δ' ὁ προειρημένος τοὺς μὲν κατὰ τὴν ἀγορὰν
ἀναφανδὸν ἐφόνευσε, τοὺς δ' ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις,
ἐνίους δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπαπο-
στέλλων ἐδολοφόνησε, καὶ πάντων τῶν τεθνεώτων
ἐξηνδραποδίσατο τοὺς βίους, ἄλλην ἐπεισῆγε μηχα-
12 νήν. προέγραφε γὰρ τοὺς εὐκαιροῦντας τοῖς βίοις
13 φυγάδας, οὐ μόνον ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας· ἀνα-
ταθεὶς δὲ τὸν φόβον τοῦτον ἐχρηματίζετο ἀεὶ τοὺς
μὲν ἄνδρας δι' ἑαυτοῦ, τὰς δὲ γυναῖκας διὰ τῆς μη-
14 τρὸς Φιλώτιδος· πάνυ γὰρ εὐφυὲς ἐγένετο καὶ τοῦτο
τὸ πρόσωπον, πρὸς δὲ βίαν καὶ πλεῖόν τι δυνάμενον
συνεργεῖν ἢ κατὰ γυναῖκα.

22 Ἐπειδὴ δὲ πάντας ἐξηργυρίσαντο κατὰ τὸ δυνα-
τόν, εἰσῆγον εἰς τὸν δῆμον οὐδὲν ἧττον ἅπαντας
2 τοὺς προγεγραμμένους. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἐν τῇ Φοι-
νίκῃ τὰ μὲν διὰ τὸν φόβον, τὰ δὲ καὶ δελεαζόμενοι
διὰ τῶν περὶ τὸν Χάροπα, κατέκριναν οὐ φυγῆς,
ἀλλὰ θανάτου πάντας τοὺς προσαγγελθέντας ὡς ἀλ-
3 λότρια φρονοῦντας Ῥωμαίων. οὗτοι μὲν οὖν πάντες
ἔφυγον, ὁ δὲ Χάροψ ὥρμησεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἔχων
χρήματα καὶ τοὺς περὶ τὸν Μύρτωνα μεθ' αὑτοῦ,
βουλόμενος ἐπισφραγίσασθαι διὰ τῆς συγκλήτου τὴν

αὐτοῦ παρανομίαν. ἐν ᾧ καιρῷ κάλλιστον μὲν ἐγέ- 4
νετο δεῖγμα τῆς Ῥωμαίων αἱρέσεως, κάλλιστον δὲ
θέαμα πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τοῖς παρεπιδήμοις, μάλιστα
δὲ τοῖς ἀνακεκλημένοις· ὅ τε γὰρ Μάρκος, ἀρχιε- 5
ρεὺς ὢν καὶ πρῶτος τῆς συγκλήτου γραφόμενος, ὅ τε
Λεύκιος ὁ τὸν Περσέα νικήσας, μεγίστην ἔχων πίστιν
καὶ δύναμιν, πυνθανόμενοι τὰ πεπραγμένα τῷ Χά-
ροπι κατὰ τὴν Ἤπειρον ἐκώλυσαν εἰς τὰς οἰκίας αὐ-
τῶν εἰσιέναι τὸν Χάροπα. οὗ γενομένου περιβοήτου 6
πάντες ἐγενήθησαν οἱ παρεπιδημοῦντες περιχαρεῖς,
ἀποδεχόμενοι τὸ μισοπόνηρον τῶν Ῥωμαίων. μετὰ 7
δὲ ταῦτα τοῦ Χάροπος εἰσελθόντος εἰς τὴν σύγκλη-
τον, οὐ συγκατέθετο τοῖς ἀξιουμένοις οὐδ᾽ ἐβουλήθη
δοῦναι ῥητὴν ἀπόκρισιν, ἀλλὰ τοῖς ἀποστελλομένοις 8
πρεσβευταῖς ἔφη δώσειν ἐντολὰς ἐπισκέψασθαι περὶ
τῶν γεγονότων. ὁ δὲ Χάροψ ἀναχωρήσας ταύτην μὲν 9
τὴν ἀπόκρισιν ἀπεσιώπησε, γράψας δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν
ὑπόθεσιν ἁρμόζουσαν ἀπήγγειλεν ὡς συνευδοκούν-
των Ῥωμαίων τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ πραττομένοις.

Ὅτι Εὐμένης ὁ βασιλεὺς τῇ μὲν σωματικῇ δυνάμει 23
παραλελυμένος ἦν, τῇ δὲ τῆς ψυχῆς λαμπρότητι προσ-
αντεῖχεν, ἀνὴρ ἐν μὲν τοῖς πλείστοις οὐδενὸς δεύτε- 2
ρος τῶν καθ᾽ αὑτὸν βασιλέων γενόμενος, περὶ δὲ τὰ
σπουδαιότατα καὶ κάλλιστα μείζων καὶ λαμπρότερος·
ὅς γε πρῶτον μὲν παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν 3
βασιλείαν συνεσταλμένην τελέως εἰς ὀλίγα καὶ λιτὰ
πολισμάτια ταῖς μεγίσταις τῶν καθ᾽ αὑτὸν δυνα-
στειῶν ἐφάμιλλον ἐποίησε τὴν ἰδίαν ἀρχήν, οὐ τύχῃ 4
τὸ πλεῖον συνεργῷ χρώμενος, οὐδ᾽ ἐκ περιπετείας,
ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγχινοίας καὶ φιλοπονίας, ἔτι δὲ πρά-
ξεως τῆς αὑτοῦ. δεύτερον φιλοδοξότατος ἐγενήθη καὶ 5
πλείστας μὲν τῶν καθ᾽ αὑτὸν βασιλέων πόλεις Ἑλλη-

νίδας εὐηργέτησε, πλείστους δὲ κατ' ἰδίαν ἀνθρώ-
6 *πους ἐσωματοποίησε. τρίτον ἀδελφοὺς ἔχων τρεῖς*
καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ πρᾶξιν *, *πάντας τούτους*
συνέσχε πειθαρχοῦντας αὐτῷ καὶ δορυφοροῦντας καὶ
7 *σώζοντας τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα. τοῦτο δὲ σπα-*
νίως εὕροι τις ἂν γεγονός.

8 *Ὅτι Ἄτταλος ὁ ἀδελφὸς Εὐμένους παραλαβὼν τὴν*
ἐξουσίαν πρῶτον ἐξήνεγκε δεῖγμα τῆς αὑτοῦ προαι-
ρέσεως καὶ πράξεως τὴν Ἀριαράθου καταγωγὴν ἐπὶ
τὴν βασιλείαν. [Exc. Peir. p. 162—169.]

24 *Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον παραγεγονότων πρε-*
σβευτῶν ἐξ Ἠπείρου παρά τε τῶν τὴν Φοινίκην κα-
τεχόντων καὶ παρὰ τῶν ἐκπεπτωκότων, καὶ ποιησα-
2 *μένων λόγους κατὰ πρόσωπον, ἔδωκεν ἀπόκρισιν*
αὐτοῖς ἡ σύγκλητος ὅτι δώσει περὶ τούτων ἐντολὰς
τοῖς ἀποστελλομένοις πρεσβευταῖς εἰς τὴν Ἰλλυρίδα
μετὰ Γαΐου Μαρκίου. [Exc. de legat. p. 204.]

25 *Ὅτι Προυσίας μετὰ τὸ νικῆσαι τὸν Ἄτταλον μετὰ τὸ*
παρελθεῖν πρὸς τὸ Πέργαμον παρασκευασάμενος θυ-
σίαν πολυτελῆ προσήγαγε πρὸς τὸ τέμενος τοῦ Ἀσκλη-
2 *πιοῦ, καὶ βουθυτήσας καὶ καλλιερήσας τότε μὲν*
3 *ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν παρεμβολήν, κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦ-*
σαν καταστήσας τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ Νικηφόριον
τούς τε νεὼς ἅπαντας διέφθειρε καὶ τὰ τεμένη τῶν
θεῶν, ἐσύλησε δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰ λίθινα
4 *τῶν ἀγαλμάτων. τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τὸ τοῦ Ἀσκλη-*
πιοῦ ἄγαλμα βαστάσας, περιττῶς ὑπὸ Φυρομάχου
5 *κατεσκευασμένον, ἀπήνεγκεν ὡς αὑτόν, ᾧ τῇ πρό-*
τερον ἡμέρᾳ κατασπένδων ἐβουθύτει καὶ κατηύχετο,
δεόμενος, ὅπερ εἰκός, ἵλεων αὐτῷ γενέσθαι καὶ εὐ-
6 *μενῆ κατὰ πάντα τρόπον. ἐγὼ δὲ τὰς τοιαύτας δια-*
θέσεις καὶ πρότερον εἴρηκά που, περὶ Φιλίππου

ποιούμενος τὸν λόγον, μανικάς. τὸ γὰρ ἅμα μὲν 7
θύειν καὶ διὰ τούτων ἐξιλάσκεσθαι τὸ θεῖον, προσ-
κυνοῦντα καὶ λιπαροῦντα τὰς τραπέζας καὶ τοὺς βω-
μοὺς ἐξάλλως, ὅπερ ὁ Προυσίας εἴθιστο ποιεῖν γο-
νυπετῶν καὶ γυναικιζόμενος, ἅμα δὲ ταῦτα καὶ λυ- 8
μαίνεσθαι καὶ διὰ τῆς τούτων καταφθορᾶς τὴν εἰς
τὸ θεῖον ὕβριν διατίθεσθαι, πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις
εἶναι θυμοῦ λυττῶντος ἔργα καὶ ψυχῆς ἐξεστηκυίας
τῶν λογισμῶν; ὃ καὶ τότε συνέβαινε γίγνεσθαι περὶ 9
τὸν Προυσίαν. ἀνδρὸς μὲν γὰρ ἔργον οὐδὲν ἐπιτελεσά-
μενος κατὰ τὰς προσβολάς, ἀγεννῶς δὲ καὶ γυναικοθύ-
μως χειρίσας καὶ τὰ πρὸς θεοὺς καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώ-
πους, μετήγαγε τὸ στράτευμα πρὸς Ἐλαίαν· καὶ κατα- 10
πειράσας τῆς Ἐλαίας καί τινας προσβολὰς ποιησάμενος,
οὐδὲν δὲ πράττειν δυνάμενος διὰ τὸ Σώσανδρον τὸν
τοῦ βασιλέως σύντροφον εἰσεληλυθότα μετὰ στρατιω-
τῶν εἴργειν αὐτοῦ τὰς ἐπιβολάς, ἀπῆρεν ἐπὶ Θυατεί-
ρων. κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν 11
τῆς ἐν Ἱερᾷ κώμῃ μετὰ βίας ἐσύλησεν. ὁμοίως καὶ τὸ 12
τοῦ Κυννείου Ἀπόλλωνος τέμενος τὸ περὶ Τῆμνον οὐ
μόνον ἐσύλησεν, ἀλλὰ καὶ τῷ πυρὶ διέφθειρε. καὶ 13
ταῦτα διαπραξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκείαν, οὐ
μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς πεπολε-
μηκώς. ἐταλαιπώρησε δὲ καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα 14
τῷ Προυσίᾳ κατὰ τὴν ἐπάνοδον ὑπό τε τοῦ λιμοῦ
καὶ τῆς δυσεντερίας, ὥστε παρὰ πόδας ἐκ θεοπέμ-
πτου δοκεῖν ἀπηντῆσθαι μῆνιν αὐτῷ διὰ ταύτας τὰς
αἰτίας. [Exc. Peir. p. 169—170.]

Ὅτι Ἄτταλος ἡττηθεὶς παρὰ Προυσίου, προ- 26
χειρισάμενος Ἀθήναιον τὸν ἀδελφὸν ἐξαπέστειλε
μετὰ τῶν περὶ τὸν Πόπλιον, διασαφήσοντα τῇ συγ-
κλήτῳ τὸ γεγονός. οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ τοῦ μὲν Ἀν- 2

δρονίκου παραγενομένου καὶ διασαφοῦντος τὰ περὶ
τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν πολεμίων οὐ προσεῖχον,
3 ἀλλ' ὑπενόουν τὸν Ἄτταλον, βουλόμενον αὐτὸν ἐπι-
βαλεῖν τῷ Προυσίᾳ τὰς χεῖρας, προφάσεις προκατα-
4 σκευάζεσθαι καὶ προκαταλαμβάνειν διαβολαῖς· ἅμα
δὲ τοῦ τε Νικομήδους καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀντίφιλον,
τῶν παρὰ τοῦ Προυσίου πρεσβευτῶν, διαμαρτυρομέ-
νων μηδὲν εἶναι τούτων, ἔτι μᾶλλον ἠπίστει τὰ λε-
5 γόμενα περὶ τοῦ Προυσίου. μετὰ δέ τινα χρόνον
ἐπιδιασαφουμένης τῆς πραγματείας, ἀμφιδοξήσασα
περὶ τῶν προσπιπτόντων ἡ σύγκλητος ἐξαπέστειλε
πρεσβευτὰς Λεύκιον Ἀπουλήιον καὶ Γάιον Πετρώνιον
τοὺς ἐπισκεψομένους πῶς ἔχει τὰ κατὰ τοὺς προειρη-
μένους βασιλεῖς. [Exc. de legat. p. 204.]

FRAGMENTA LIBRI XXXIII.

Ὅτι ἡ σύγκλητος ἔτι κατὰ χειμῶνα διακούσασα τῶν 1
περὶ τὸν Πόπλιον Λέντλον ὑπὲρ τῶν κατὰ Προυσίαν
διὰ τὸ νεωστὶ παραγεγονέναι τούτους ἐκ τῆς Ἀσίας,
εἰσεκαλέσατο καὶ τὸν Ἀθήναιον τὸν Ἀττάλου τοῦ
βασιλέως ἀδελφόν. οὐ μέντοι πολλῶν προσεδεήθη 2
λόγων, ἀλλ᾽ εὐθέως καταστήσασα πρεσβευτὰς συνεξ-
απέστειλε τῷ προειρημένῳ τοὺς περὶ Γάιον Κλαύ-
διον Κέντωνα καὶ Λεύκιον Ὁρτήσιον καὶ Γάιον
Αὐρουγκολήιον, ἐντολὰς δοῦσα κωλύειν τὸν Πρου-
σίαν Ἀττάλῳ πολεμεῖν.
Παρεγένοντο δὲ καὶ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις 3
εἰς Ῥώμην ὑπὲρ τῶν κατεχομένων οἱ περὶ Ξένωνα
τὸν Αἰγιέα καὶ Τηλεκλέα τὸν Αἰγεάτην. ὧν ποιησα- 4
μένων λόγους ἐν τῇ συγκλήτῳ καὶ τοῦ διαβουλίου
προτεθέντος, παρ᾽ ὀλίγον ἦλθον ἀπολῦσαι τοὺς κα-
τῃτιαμένους οἱ τοῦ συνεδρίου. τὴν δ᾽ αἰτίαν ἔσχε 5
τοῦ μὴ συντελεσθῆναι τὴν ἀπόλυσιν Αὖλος Ποστού-
μιος, στρατηγὸς ὢν ἑξαπέλεκυς καὶ βραβεύων τὸ δια-
βούλιον. τριῶν γὰρ οὐσῶν γνωμῶν, μιᾶς μὲν τῆς 6
ἀφιέναι κελευούσης, ἑτέρας δὲ τῆς ἐναντίας ταύτης,
τρίτης δὲ τῆς ἀπολύειν μέν, ἐπισχεῖν δὲ κατὰ τὸ πα-
ρόν, καὶ πλείστων δὲ ὄντων τῶν ἀφιέντων, παρελ- 7
θὼν τὴν μίαν γνώμην διηρώτα τὰς δύο καθολικῶς,
οἷς δοκεῖ τοὺς ἀνακεκλημένους ἀφιέναι καὶ τοὐναν-

8 *τίον. λοιπὸν οἱ κατὰ τὸ παρὸν ἐπέχειν κελεύοντες προσέβησαν πρὸς τοὺς μὴ φάσκοντας δεῖν ἀπολύειν, καὶ πλείους ἐγενήθησαν τῶν ἀφιέντων. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τούτων ἦν.* [Exc. de legat. p. 204—205.]

9 Animadversa tripartita varietas est in tribus philosophis, quos Athenienses Romam ad senatum populumque Romanum legaverant impetratum uti multam remitterent, quam fecerant iis propter Oropi vastationem. Ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus. Et in senatum quidem introducti interprete usi sunt C. Acilio senatore: sed ante ipsi seorsum quisque ostentandi gratia magno conventu hominum dissertaverunt. Tum admirationi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum trium sui cuiusque generis facundiam. Violenta, inquiunt, et rapida Carneades dicebat, scita et teretia Critolaus, modesta Diogenes et sobria. [Gellius 7, 14.]

2 *Ὅτι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης πρεσβευτῶν ἀνακαμψάντων εἰς τὴν Ἀχαΐαν, καὶ διασαφούντων ὅτι παρ' ὀλίγον ἔλθοι τὰ πράγματα τοῦ πάντας ἐπανελθεῖν τοὺς*
2 *κατεχομένους, εὐέλπιδες γενόμενοι καὶ μετεωρισθέντες οἱ πολλοὶ πάλιν ἐξ αὐτῆς ἔπεμπον Τηλεκλέα τὸν Μεγαλοπολίτην καὶ Ἀναξίδαμον. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πελοπόννησον ἐπὶ τούτων ἦν.* [Exc. de legat. p. 205.]

3 . . . *προτείνειν αὐτῷ πεντακόσια τάλαντα παραχωρήσαντι τῆς Κύπρου καὶ τἄλλα συνακολουθήσοντα λυσιτελῆ καὶ τίμια παρ' αὐτοῦ συνεπιδεικνύειν προσενεγκαμένῳ τὴν χρείαν ταύτην. — τῷ δὲ Πτολεμαίῳ γενομένης προσαγγελίας παρεῖναι τὸν Ἀρχίαν.* [Suidas vv. *προτείνειν* et *προσαγγελία*.]

2 *Ὅτι Ἀρχίας βουλόμενος τὴν Κύπρον προδοῦναι τῷ Δημητρίῳ, καὶ φωραθεὶς καὶ εἰς κρίσιν ἀχθείς,*

καλῳδίῳ τῶν ἐκ τῆς αὐλαίας [παραπετασμάτων]
ἑαυτὸν ἀπεκρέμασε. τῷ γὰρ ὄντι διὰ τὰς ἐπιθυμίας 3
κενοὶ κενὰ λογίζονται κατὰ τὴν παροιμίαν. καὶ γὰρ 4
ἐκεῖνος δόξας πεντακόσια τάλαντα προσλήψεσθαι καὶ
τὰ προϋπάρχοντα χρήματα καὶ τὸ πνεῦμα προσαπέ-
βαλεν. [Exc. Peir. p. 170.]

Ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἧκον πρεσβευταὶ καὶ 4
παρὰ Μασσαλιητῶν, οἳ πάλαι μὲν κακῶς πάσχοντες 2
ὑπὸ τῶν Λιγυστίνων, τότε δὲ συγκλειόμενοι τελέως,
καὶ πρὸς τούτοις καὶ πολιορκουμένων τῶν πόλεων
Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, ἐξαπέστειλαν πρεσβευτὰς
εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς τά τε γιγνόμενα διασαφήσοντας
καὶ δεησομένους σφίσι βοηθεῖν. ὧν καὶ παρελθόντων 3
εἰς τὴν σύγκλητον, ἔδοξε τῷ συνεδρίῳ πρεσβευτὰς
πέμψαι τοὺς ἅμα μὲν αὐτόπτας γενησομένους τῶν
γιγνομένων, ἅμα δὲ πειρασομένους λόγῳ διορθώσα-
σθαι τῶν βαρβάρων τὴν ἄγνοιαν.

Ὅτι κατὰ τοὺς καιρούς, καθ' οὓς ἐξέπεμψεν ἡ 5
σύγκλητος τὸν Ὀπίμιον ἐπὶ τὸν τῶν Ὀξυβίων πόλε-
μον, ἧκε Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ 2
παρελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ἐποιεῖτο κατηγορίαν
τἀδελφοῦ, φέρων τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιβουλῆς ἐπ' ἐκεῖ-
νον. ἅμα δὲ τὰς ἐκ τῶν τραυμάτων οὐλὰς ὑπὸ τὴν 3
ὄψιν δεικνὺς καὶ τὴν λοιπὴν δεινολογίαν ἀκόλουθον
τούτοις διατιθέμενος, ἐξεκαλεῖτο τοὺς ἀνθρώπους
πρὸς ἔλεον. ἧκον δὲ καὶ παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου πρέ- 4
σβεις οἱ περὶ τὸν Νεολαΐδαν καὶ Ἀνδρόμαχον, ἀπο-
λογούμενοι πρὸς τὰς ὑπὸ τἀδελφοῦ γενομένας κατη-
γορίας. ὧν ἡ σύγκλητος οὐδ' ἀνέχεσθαι δικαιολο- 5
γουμένων ἠβουλήθη, προκατειλημμένη ταῖς ὑπὸ τοῦ
νεωτέρου διαβολαῖς· ἀλλὰ τούτοις μὲν ἐπανάγειν ἐκ
τῆς Ῥώμης προσέταξεν ἐξ αὐτῆς, τῷ δὲ νεωτέρῳ 6

πέντε πρεσβευτὰς καταστήσασα τοὺς περὶ Γνάιον
Μερόλαν καὶ Λεύκιον Θέρμον, καὶ πεντήρη δοῦσα
τῶν πρεσβευτῶν ἑκάστῳ, τούτοις μὲν παρήγγειλε
7 κατάγειν Πτολεμαῖον εἰς Κύπρον, τοῖς δὲ κατὰ τὴν
Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν συμμάχοις ἔγραψαν ἐξεῖναι
συμπράττειν τῷ Πτολεμαίῳ τὰ κατὰ τὴν κάθοδον.

6 Ὅτι τῶν περὶ τὸν Ὁρτήσιον καὶ Αὐρουγκολήιον
παραγεγονότων ἐκ τοῦ Περγάμου, καὶ διασαφούντων
τήν τε τοῦ Προυσίου καταφρόνησιν τῶν τῆς συγκλή-
2 του παραγγελμάτων καὶ διότι παρασπονδήσας καὶ
συγκλείσας εἰς τὸ Πέργαμον αὐτούς τε καὶ τοὺς περὶ
τὸν Ἄτταλον πᾶσαν βίαν ἐνεδείξατο καὶ παρανομίαν,
3 ἡ σύγκλητος ὀργισθεῖσα καὶ βαρέως φέρουσα τὸ γε-
γονὸς ἐξ αὐτῆς δέκα πρεσβευτὰς κατέστησε τοὺς περὶ
Λεύκιον Ἀνίκιον καὶ Γάιον Φάννιον καὶ Κόιντον
4 Φάβιον Μάξιμον, καὶ παραχρῆμα ἐξαπέστειλεν, ἐν-
τολὰς αὐτοῖς δοῦσα διαλῦσαι τὸν πόλεμον καὶ τὸν
Προυσίαν ἀναγκάσαι δίκας ὑποσχεῖν Ἀττάλῳ τῶν
κατὰ τὸν πόλεμον ἀδικημάτων.

7 Ὅτι τῶν Μασσαλιητῶν διαπρεσβευσαμένων πρὸς
Ῥωμαίους, κακῶς πάσχειν αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Λιγυστί-
νων, παραχρῆμα κατέστησαν Φλαμίνιον καὶ Ποπί-
2 λιον Λαινᾶτον καὶ Λεύκιον Πόπιον πρεσβευτάς. οἳ
καὶ πλέοντες μετὰ τῶν Μασσαλιητῶν προσέσχον τῆς
3 Ὀξυβίων χώρας κατὰ πόλιν Αἴγιτναν. οἱ δὲ Λιγυ-
στῖνοι, προακηκοότες ὅτι πάρεισιν ἐπιτάξοντες αὐτοῖς
λύειν τὴν πολιορκίαν, τοὺς μὲν ἄλλους ἔτι καθορμι-
4 ζομένους ἐπελθόντες ἐκώλυσαν τῆς ἀποβάσεως, τὸν
δὲ Φλαμίνιον καταλαβόντες ἀποβεβηκότα καὶ τὰς
ἀποσκευὰς ἀποτεθειμένον, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐκέλευον
αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπολύεσθαι, τοῦ δὲ παρακούον-
5 τος ἤρξαντο τὰ σκεύη διαρπάζειν. τῶν δὲ παίδων

καὶ τῶν ἀπελευθέρων ἀντιποιουμένων καὶ κωλυόν-
των ἀπεβιάζοντο καὶ προσέφερον τούτοις τὰς χεῖρας.
ἐν ᾧ καιρῷ καὶ τοῦ Φλαμινίου βοηθοῦντος τοῖς ἰδί- 6
οις, τοῦτον μὲν κατέτρωσαν, δύο δὲ τῶν οἰκετῶν
κατέβαλον, τοὺς δὲ λοιποὺς κατεδίωξαν εἰς τὴν ναῦν,
ὥστε τὸν Φλαμίνιον μόλις ἀποκόψαντα τἀπόγυα καὶ
τὰς ἀγκύρας διαφυγεῖν τὸν κίνδυνον. οὗτος μὲν 7
ἀποκομισθεὶς εἰς Μασσαλίαν ἐθεραπεύετο μετὰ πά-
σης ἐπιμελείας· ἡ δὲ σύγκλητος πυθομένη τὰ γεγο- 8
νότα, παραχρῆμα τὸν ἕνα τῶν ὑπάτων Κόιντον Ὀπί-
μιον ἐξαπέστειλε μετὰ δυνάμεως πολεμήσοντα τοῖς
Ὀξυβίοις καὶ Δεκιήταις.

Ὁ δὲ Κόιντος συναθροίσας τὰς δυνάμεις εἰς τὴν 8
τῶν Πλακεντίνων πόλιν, καὶ ποιησάμενος τὴν πο-
ρείαν διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν, ἧκεν εἰς τοὺς Ὀξυ-
βίους. στρατοπεδεύσας δὲ παρὰ τὸν Ἄπρωνα ποταμὸν 2
ἀνεδέχετο τοὺς πολεμίους, πυνθανόμενος αὐτοὺς
ἀθροίζεσθαι καὶ προθύμους εἶναι πρὸς τὸ διακινδυ-
νεύειν. καὶ προσαγαγὼν τὴν στρατιὰν ὁ Κόιντος 3
πρὸς τὴν Αἴγιτναν, ἐν ᾗ συνέβη τοὺς πρεσβευτὰς
παρασπονδηθῆναι, τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἑλὼν ἐξην-
δραποδίσατο, καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ὕβρεως ἀπέστειλε
δεσμίους εἰς τὴν Ῥώμην. καὶ ταῦτα διαπραξάμενος 4
ἀπήντα τοῖς πολεμίοις. οἱ δ' Ὀξύβιοι, νομίζοντες 5
ἀπαραίτητον αὐτοῖς εἶναι τὴν εἰς τοὺς πρεσβευτὰς
ἁμαρτίαν, παραλόγῳ τινὶ χρησάμενοι θυμῷ καὶ λα-
βόντες ὁρμὴν παραστατικήν, πρὶν ἢ τοὺς Δεκιήτας
αὐτοῖς συμμῖξαι, περὶ τετρακισχιλίους ἀθροισθέντες
ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ Κόιντος ἰδὼν 6
τὴν ἔφοδον καὶ τὸ θράσος τῶν βαρβάρων τὴν μὲν
ἀπόνοιαν αὐτῶν κατεπλάγη, θεωρῶν δὲ μηδενὶ λόγῳ
ταύτῃ χρωμένους τοὺς ἐχθροὺς εὐθαρσὴς ἦν, ἅτε τρι-

βὴν ἐν πράγμασιν ἔχων καὶ τῇ φύσει διαφερόντως
7 *ἀγχίνους ὑπάρχων. διόπερ ἐξαγαγὼν τὴν αὑτοῦ*
στρατιάν, καὶ παρακαλέσας τὰ πρέποντα τοῖς καιροῖς,
8 *ᾔει βάδην ἐπὶ τοὺς πολεμίους. χρησάμενος δὲ συν-*
τόνῳ προσβολῇ ταχέως ἐνίκησε τοὺς ἀντιταξαμένους,
καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς
9 *ἠνάγκασε φυγεῖν προτροπάδην. οἱ δὲ Δεκιῆται ἠθροι-*
σμένοι παρῆσαν ὡς μεθέξοντες τοῖς Ὀξυβίοις τῶν
10 *αὐτῶν κινδύνων· ὑστερήσαντες δὲ τῆς μάχης τούς*
τε φεύγοντας ἐξεδέξαντο καὶ μετ᾽ ὀλίγον συνέβαλον
τοῖς Ῥωμαίοις μετὰ μεγάλης ὁρμῆς καὶ προθυμίας.
11 *ἡττηθέντες δὲ τῇ μάχῃ παραυτίκα πάντες παρέδω-*
καν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν εἰς τὴν Ῥωμαίων
12 *πίστιν. ὁ δὲ Κόιντος κύριος γενόμενος τούτων τῶν*
ἐθνῶν παραυτίκα μὲν τῆς χώρας ὅσην ἐνεδέχετο
προσέθηκε τοῖς Μασσαλιήταις, εἰς δὲ τὸ μέλλον ὅμη-
ρα τοὺς Λιγυστίνους ἠνάγκασε διδόναι κατά τινας
13 *τακτοὺς χρόνους τοῖς Μασσαλιήταις· αὐτὸς δὲ παρο-*
πλίσας τοὺς ἀντιταξαμένους καὶ διελὼν τὴν δύναμιν
ἐπὶ τὰς πόλεις, αὐτοῦ τὴν παραχειμασίαν ἐποιήσατο.
14 *καὶ ταῦτα μὲν ὀξεῖαν ἔλαβε καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν*
συντέλειαν. [Exc. de legat. p. 206—209.]

9 *Ὅτι Ἀριστοκράτης ὁ τῶν Ῥοδίων στρατηγὸς ἦν*
μὲν κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἀξιωματικὸς καὶ καταπλη-
2 *κτικός. διόπερ ἐκ πάντων τούτων ὑπέλαβον οἱ Ῥό-*
διοι τελέως ἀξιόχρεων ἡγεμόνα καὶ προστάτην ἔχειν
3 *τοῦ πολέμου. διεψεύσθησαν μέντοι γε τῶν ἐλπίδων·*
ἐλθὼν γὰρ εἰς τὰς πράξεις ὥσπερ εἰς πῦρ, καθά-
περ τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων, ἀλλοῖος ἐφάνη.
4 *τοῦτο δ᾽ ἐγένετο δῆλον ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων.* [Exc.
Peir. p. 170. Ponenda autem haec potius p. 54, post 2.]

10 *Ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἄτταλος ἔτι κατὰ χειμῶνα*

συνήθροιζε μεγάλας δυνάμεις, ἅτε καὶ τῶν περὶ τὸν
Ἀριαράθην καὶ τὸν Μιθριδάτην ἐξαπεσταλκότων
αὐτῷ στρατιὰν ἱππέων καὶ πεζῶν κατὰ τὴν συμμα-
χίαν, ὧν ἡγεῖτο Δημήτριος Ἀριαράθου. ὄντος δὲ 2
περὶ ταύτας αὐτοῦ τὰς κατασκευὰς ἧκον ἐκ τῆς Ῥώ-
μης οἱ δέκα πρέσβεις, οἳ καὶ συμμίξαντες αὐτῷ περὶ
Κάδους καὶ κοινολογηθέντες περὶ τῶν πραγμάτων
ὥρμησαν πρὸς τὸν Προυσίαν. ἐπειδὴ δὲ συνέμιξαν, 3
διεσάφουν αὐτῷ τὰ παρὰ τῆς συγκλήτου μετὰ πολ-
λῆς ἐπιστάσεως. ὁ δὲ Προυσίας ἔνια μὲν τῶν προσ- 4
ταττομένων προσεδέχετο, τοῖς δὲ πλείστοις ἀντέλεγε.
διόπερ οἱ Ῥωμαῖοι προσκόψαντες αὐτῷ τήν τε φι- 5
λίαν ἀπείπαντο καὶ τὴν συμμαχίαν, καὶ πάντες ἐξ
αὐτῆς ἀπηλλάττοντο πάλιν ὡς τὸν Ἄτταλον. ὁ δὲ 6
Προυσίας μετανοήσας μέχρι μέν τινος ἐπηκολούθει
λιπαρῶν, ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἤνυεν, ἀπαλλαγεὶς ἐν ἀμηχα-
νίαις ἦν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὸν μὲν Ἄτταλον ἐκέλευον 7
προκαθίσαντα τῆς αὐτοῦ χώρας μετὰ δυνάμεως αὐ-
τὸν μὲν μὴ κατάρχειν τοῦ πολέμου, ταῖς δὲ πόλεσι
ταῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς κώμαις τὴν ἀσφάλειαν παρα-
σκευάζειν· αὐτοὶ δὲ μερίσαντες σφᾶς αὐτούς, οἱ μὲν 8
ἔπλεον κατὰ σπουδὴν ἀπαγγελοῦντες τῇ συγκλήτῳ
τὴν ἀπείθειαν τοῦ Προυσίου, τινὲς δὲ ἐπὶ τῆς Ἰω-
νίας ἐχωρίσθησαν, ἕτεροι δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντου καὶ
τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον τόπων, μίαν ἔχοντες καὶ 9
τὴν αὐτὴν πρόθεσιν ἅπαντες ἀπὸ μὲν τῆς Προυσίου
φιλίας καὶ συμμαχίας ἀποκαλεῖν τοὺς ἀνθρώπους,
Ἀττάλῳ δὲ προσνέμειν τὴν εὔνοιαν καὶ συμμαχεῖν
κατὰ δύναμιν.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Ἀττάλου ἀδελφὸς 11
Ἀθήναιος κατέπλευσε ναυσὶ καταφράκτοις ὀγδοή-
κοντα, ὧν αἱ πέντε μὲν τετρήρεις ἦσαν Ῥοδίων τῶν 2

ἀποσταλεισῶν εἰς τὸν Κρητικὸν πόλεμον, εἴκοσι δὲ
Κυζικηνῶν, ἑπτὰ δὲ ἐπὶ ταῖς εἴκοσι τῶν περὶ τὸν
3 Ἄτταλον, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἄλλων συμμάχων. ποιη-
σάμενος δὲ τὸν πλοῦν ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ συνά-
ψας ταῖς πόλεσι ταῖς ὑπὸ Προυσίαν ταττομέναις, ἀπο-
βάσεις τε συνεχεῖς ἐποιεῖτο καὶ κακῶς διετίθει τὴν
4 χώραν. ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα τῶν παρὰ τοῦ
Προυσίου πρεσβευτῶν ἀνακεχωρηκότων, ἐξ αὐτῆς
τρεῖς ἄλλους ἀπέστειλεν, Ἄππιόν τε τὸν Κλαύδιον
5 καὶ Λεύκιον Ὄππιον καὶ Αὖλον Ποστούμιον. οἳ καὶ
παραγενόμενοι εἰς τὴν Ἀσίαν διέλυσαν τὸν πόλεμον,
εἰς τὰς τοιαύτας συνθήκας ἐπαγαγόμενοι τοὺς βασι-
6 λέας ἀμφοτέρους ὥστε παραχρῆμα μὲν εἴκοσι κατα-
φράκτους νῆας ἀποδοῦναι Προυσίαν Ἀττάλῳ, πεντα-
7 κόσια δὲ τάλαντα κατενεγκεῖν ἐν ἔτεσιν εἴκοσι· τὴν
δὲ χώραν ἀμφοτέρους ἔχειν ἣν καὶ πρότερον εἶχον,
8 ὅτε εἰς τὸν πόλεμον ἐνέβαινον· διορθώσασθαι δὲ
Προυσίαν καὶ τὴν καταφθορὰν τῆς χώρας τῆς τε
Μηθυμναίων καὶ τῶν Αἰγαιέων καὶ τῆς Κυμαίων καὶ
Ἡρακλειωτῶν, ἑκατὸν τάλαντα δόντα τοῖς προειρη-
9 μένοις. γραφεισῶν δ' ἐπὶ τούτοις τῶν συνθηκῶν,
ἀπῆγον τὰς δυνάμεις εἰς τὴν οἰκείαν οἱ περὶ τὸν
10 Ἄτταλον, τὰς ναυτικὰς καὶ τὰς πεζάς. καὶ τῆς μὲν
Ἀττάλου καὶ Προυσίου διαφορᾶς τοιοῦτος ὅ τε κατὰ
μέρος χειρισμὸς ἐγενήθη τῶν πράξεων [καὶ τὸ τέλος].
[Exc. de legat. p. 210—211.]

12 Ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ Πριηνεῖς
2 ἐνέπεσον παραλόγῳ συμφορᾷ. δεξάμενοι γὰρ παρ'
Ὀροφέρνους, ὅτ' ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς, ἐν παρακατα-
θήκῃ τετρακόσια τάλαντα, ἀπῃτοῦντο κατὰ τοὺς ἑξῆς
3 χρόνους ὑπ' Ἀριαράθου, ὅτε μετέλαβε τῆς ἀρχῆς. οἱ
μὲν οὖν Πριηνεῖς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὀρθῶς ἵσταντο,

φάσκοντες οὐδενὶ προήσεσθαι τὰ χρήματα ζῶντος
Ὀροφέρνους πλὴν αὐτῷ τῷ παραθεμένῳ· ὁ δ' Ἀρια- 4
ράθης πολλοῖς ἐδόκει παραπίπτειν τοῦ καθήκοντος,
ἀπαιτῶν τὴν ἀλλοτρίαν παραθήκην. οὐ μὴν ἀλλ' ἕως 5
μὲν τούτου τάχ' ἄν τις ἔχοι συγγνώμην αὐτῷ κατα-
πειράζοντι, τῷ δοκεῖν τῆς ἐκείνου βασιλείας εἶναι τὰ
χρήματα· τὸ δὲ καὶ πορρωτέρω προβαίνειν ὀργῆς
καὶ φιλοτιμίας οὐδαμῶς ἐδόκει γενέσθαι κατὰ λόγον.
κατὰ δὲ τοὺς νῦν λεγομένους καιροὺς ἐπαποστείλας 6
ἐλεηλάτει τὴν χώραν τῶν Πριηνέων, συνεργοῦντος
Ἀττάλου καὶ παροξύνοντος διὰ τὴν ἰδίαν διαφοράν,
ἣν εἶχε πρὸς τοὺς Πριηνεῖς. πολλῶν δὲ καὶ σωμά- 7
των καὶ θρεμμάτων ἀπολομένων καὶ πρὸς τῇ πόλει
πτωμάτων γενομένων, ἀμύνασθαι μὲν οὐχ οἷοί τ'
ἦσαν οἱ Πριηνεῖς, ἐπρέσβευον δὲ καὶ πρὸς Ῥοδίους,
μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον . . . . . ὁ δὲ 8
οὐ προσεῖχε τοῖς λεγομένοις. καὶ Πριηνεῖς μὲν μεγά-
λας ἔχοντες ἐλπίδας ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν χρημάτων
τοῖς ἐναντίοις ἐνεκύρησαν· τῷ μὲν γὰρ Ὀροφέρνει 9
τὴν παραθήκην ἀπέδωκαν, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως
Ἀριαράθου ἱκαναῖς τισι βλάβαις περιέπεσον ἀδίκως
διὰ τὴν παραθήκην. [Exc. Peir. p. 170—173.]

Ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν πρὸς τὸ 12a
πλεῖον ἐπιθυμίαν καὶ τὸ πνεῦμα προσέθηκαν τοῖς
χρήμασιν, οἷς Ὀροφέρνης ὁ τῆς Καππαδοκίας βασι-
λεὺς καταληπτὸς γενόμενος ἀπώλετο καὶ τῆς βασι-
λείας ἐξέπεσεν. ἡμεῖς δὲ συγκεφαλαιωσάμενοι τὴν 2
τούτου κάθοδον ἐπανάξομεν τὴν διήγησιν ἐπὶ τὴν
εἰθισμένην τάξιν, ᾗ χρώμεθα παρ' ὅλην τὴν πραγμα-
τείαν· καὶ γὰρ νῦν ὑπερβάντες τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα 3
προελάβομεν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰ κατὰ τὴν Καπ-
παδοκίαν διὰ τὸ μηδεμίαν εὔλογον ἔχειν διαίρεσιν

τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπόπλουν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πράγ-
4 ματα κάθοδον τοῦ Ἀριαράθου. διόπερ ἐπάνειμι δηλώσων τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γενόμενα περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς. ἐν οἷς ἴδιον καὶ παράλογον πρᾶγμα συνέβη γενέσθαι περὶ τὴν τῶν Ὠρωπίων πόλιν· ὑπὲρ οὗ τὰ μὲν ἀναδραμόντες, τὰ δὲ προλαβόντες τοῖς χρόνοις συγκεφαλαιωσόμεθα τὴν ὅλην πρᾶξιν, ἵνα μὴ κατὰ μέρος αὐτῆς οὔσης οὐδ' ὅλως ἐπιφανοῦς, ἐν διῃρημένοις χρόνοις ἀπαγγέλλοντες εὐτελῆ καὶ ἀσαφῆ
5 ποιῶμεν τὴν διήγησιν. ὅταν γὰρ μόλις τὸ ὅλον ἄξιον ἐπιστάσεως φαίνηται τοῖς ἀκούουσιν, ἦπού γε τοῖς κατὰ μέρος ἐκ διαστήματος λεγομένοις συμπράξει τις τῶν φιλομαθούντων.

6 Ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις ὡς ἐπίπαν ἄνθρωποι συμφρονοῦσι, κατὰ δὲ τὰς ἀποτυχίας ἀσχάλλοντες τοῖς πράγμασιν ἑλκώδεις καὶ δύσκολοι γίγνονται πρὸς τοὺς φίλους· ὃ καὶ περὶ τὸν Ὀροφέρνην συνέβη γενέσθαι τῶν πραγμάτων αὐτῷ ἀντιπιπτόντων καὶ τῷ Θεοτίμῳ καὶ μεμφομένων ἀλλήλοις. [Exc. Vat. p. 440—441 M. 80 H.]

13 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν τῇ Ῥώμῃ τῶν ἐκ τῆς Ἀχαΐας πρεσβευτῶν εἰσελθόντων εἰς τὴν σύγκλητον περὶ τῶν ἀνακεκλημένων, ἔδοξε τῷ συνεδρίῳ μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. [Exc. de legat. p. 211—212.]

14 Δημήτριόν φησι Πολύβιος ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τριακοστῇ τὸν ἐκ τῆς Ῥώμης τὴν ὁμηρείαν διαφυγόντα, βασιλεύσαντα Σύρων, πολυπότην ὄντα, τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας μεθύσκεσθαι. [Athen. 10, p. 440, B.]

Ὅτι ὁ Ἡρακλείδης ἔτι τῆς θερείας ἀκμαζούσης παρῆν εἰς τὴν Ῥώμην ἄγων τὴν Λαοδίκην καὶ τὸν
2 Ἀλέξανδρον. ποιούμενος δὲ τὴν παρεπιδημίαν μετὰ

τερατείας ἅμα καὶ κακουργίας ἐνεχρόνιζε, κατασκευα-
ζόμενος τὰ περὶ τὴν σύγκλητον.

Καὶ Ἀστυμήδης ὁ Ῥόδιος, πρεσβευτὴς ἅμα καὶ 3
ναύαρχος καθεσταμένος, παρελθὼν ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν
σύγκλητον διελέγετο περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς
Κρηταιεῖς. ἡ δὲ σύγκλητος προσέχουσα τὸν νοῦν 4
ἐπιμελῶς, παραχρῆμα πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλε τοὺς
περὶ Κόιντον λύσοντας τὸν πόλεμον.

Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ Κρηταιεῖς πρε- 15
σβευτὰς ἀπέστειλαν πρὸς Ἀχαιοὺς ὑπὲρ βοηθείας
τοὺς περὶ Ἀντιφάταν Τηλεμνάστου Γορτύνιον, πα-
ραπλησίως δὲ καὶ Ῥόδιοι τοὺς περὶ Θεοφάνην. οὔ- 2
σης δὲ τῆς συνόδου τῶν Ἀχαιῶν ἐν Κορίνθῳ, καὶ
διαλεγομένων τῶν πρεσβευτῶν ἑκατέρων ὑπὲρ τῆς
βοηθείας, ἔρρεπον ταῖς γνώμαις οἱ πολλοὶ μᾶλλον
ἐπὶ τοὺς Ῥοδίους, ἐντρεπόμενοι καὶ τὸ τῆς πόλεως 3
ἀξίωμα καὶ τὴν ὅλην αἵρεσιν τῆς πολιτείας καὶ τῶν
ἀνδρῶν. εἰς ἃ βλέπων Ἀντιφάτας ἐβουλήθη πάλιν 4
ἐπεισελθεῖν, τοῦ δὲ στρατηγοῦ συγχωρήσαντος ἐχρή-
σατο λόγοις βαρυτέροις ἢ κατὰ Κρῆτα καὶ σπουδαιο-
τέροις· καὶ γὰρ ἦν ὁ νεανίσκος οὐδαμῶς Κρητικός, 5
ἀλλὰ πεφευγὼς τὴν Κρητικὴν ἀναγωγίαν. διὸ καὶ 6
συνέβαινε τοὺς Ἀχαιοὺς ἐπιδέχεσθαι τὴν παρρησίαν
αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον ἔτι διὰ τὸ τὸν πατέρα τοῦ προει-
ρημένου Τηλέμναστον μετὰ πεντακοσίων Κρητῶν ἐλ-
θόντα συμπεπολεμηκέναι τὸν πρὸς Νάβιν πόλεμον
εὐγενῶς αὐτοῖς. πλὴν διακούσαντες οὐδὲν ἧττον ὁρ- 7
μὴν εἶχον οἱ πολλοὶ τοῖς Ῥοδίοις βοηθεῖν, ἕως Καλ-
λικράτης ὁ Λεοντήσιος ἀναστὰς οὐκ ἔφη δεῖν οὔτε
πολεμεῖν οὐδενὶ χωρὶς τῆς Ῥωμαίων γνώμης οὔτε
βοήθειαν πέμπειν οὐδενὶ κατ' οὐδενός. καὶ διὰ 8

ταῦτα κατίσχυσε μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. [Exc. de legat. p. 212—213.]

15[a] Ὅτι οἱ Ῥόδιοι δυσθετούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν εἰς παραλόγους τινὰς ἐνέπεσον ὁρμὰς καὶ παρασκευάς, καὶ εἰς παραπλησίαν διάθεσιν ἦλθον τοῖς ἐν
2 ταῖς πολυχρονίοις ἀρρωστίαις δυσποτμοῦσι. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πολλάκις ἐπειδὰν πάντα ποιοῦντες κατὰ λόγον τῆς θεραπείας καὶ πειθαρχοῦντες τοῖς ἰατροῖς μὴ δύνωνται τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον προκοπῆς ἅψασθαι, δυσθετούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν ἀποδυσπετεῖν ἀναγκάζονται, καὶ τινὲς μὲν θύταις καὶ μάντεσι προσέχειν, ἔνιοι δὲ πάσης ἐπῳδῆς καὶ παντὸς περιάμματος πεῖραν λαμβάνειν. ὃ καὶ περὶ τοὺς Ῥοδίους συνέβαινε·
3 πάντων γὰρ αὐτοῖς παρὰ δόξαν ἀπαντωμένων ἠναγκάζοντο παντὶ τῷ λεγομένῳ προσέχειν καὶ πᾶσαν ἐλπίδα σωματοποιεῖν καὶ προσδέχεσθαι. καὶ τοῦτ' ἐδόκουν
4 πάσχειν εἰκότως· ὅταν γὰρ μηδὲν ἀνύηται τῶν κατὰ λόγον, δέῃ δὲ κατ' ἀνάγκην ἐνεργεῖσθαι τὸ συνεχές, ἀνάγκη πεῖραν λαμβάνειν καὶ τῶν παρὰ λόγον. διὸ καὶ Ῥόδιοι ἐμπεσόντες εἰς τοιαύτην διάθεσιν ἐποίησάν τι τῶν γινομένων, καὶ ὃν ἀπεδοκίμασαν ἄρχοντα, τοῦτον πάλιν εἵλοντο ἄρχοντα, καὶ ἄλλα τινὰ παράλογα. [Exc. Vat. p. 441 M. 81 H.]

16 Ὅτι πρέσβεων διαφόρων παραγενομένων εἰς τὴν Ῥώμην ἡ σύγκλητος πρῶτον μὲν εἰσεκαλέσατο τὸν
2 Εὐμένους τοῦ βασιλέως υἱὸν Ἄτταλον· παρεγεγόνει γὰρ ἔτι παῖς ὢν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς Ῥώμην χάριν τοῦ τῇ τε συγκλήτῳ συσταθῆναι καὶ τὰς πα-
3 τρικὰς ἀνανεώσασθαι φιλίας καὶ ξενίας. οὗτος μὲν οὖν φιλανθρώπως ὑπό τε τῆς συγκλήτου καὶ τῶν πατρικῶν φίλων ἀποδεχθείς, καὶ λαβὼν ἀποκρίσεις ἃς ἐβούλετο καὶ τιμὰς ἁρμοζούσας τῇ καθ' αὐτὸν

ἡλικίᾳ, μετά τινας ἡμέρας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκείαν,
πασῶν αὐτὸν τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεων ἐκτενῶς 4
καὶ μεγαλοψύχως ἀποδεξαμένων κατὰ τὴν δίοδον.
ἧκε δὲ καὶ Δημήτριος κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν, τυχὼν 5
δὲ μετρίας ἀποδοχῆς ὡς παῖς αὖθις ἀνεχώρησεν εἰς
τὴν οἰκείαν. ὁ δ' Ἡρακλείδης κεχρονικὼς ἐν τῇ 6
Ῥώμῃ παρῆλθεν εἰς τὴν σύγκλητον, ἔχων μεθ' ἑαυ-
τοῦ τὴν Λαοδίκην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον. πρῶτον μὲν 7
οὖν ὁ νεανίσκος ἐποιήσατό τινας μετρίους λόγους,
ἠξίου δὲ Ῥωμαίους μνησθῆναι τῆς πρὸς τὸν Ἀντί-
οχον τὸν αὑτοῦ πατέρα φιλίας καὶ συμμαχίας, μά-
λιστα δὲ συγκατασκευάζειν αὐτῷ τὴν βασιλείαν· εἰ 8
δὲ μή, συγχωρῆσαι τὴν κάθοδον καὶ μὴ κωλῦσαι τοὺς
βουλομένους συμπράττειν αὐτῷ πρὸς τὸ καθικέσθαι
τῆς πατρῴας ἀρχῆς. ὁ δ' Ἡρακλείδης παραλαβὼν 9
τὸν λόγον, καὶ πολλήν τινα ποιησάμενος Ἀντιόχου
μὲν μνείαν ἐπ' ἀγαθῷ, Δημητρίου δὲ κατηγορίαν,
εἰς τοῦτο κατήντησεν ὅτι δεῖ συγχωρεῖν τὴν κάθοδον
τῷ νεανίσκῳ καὶ τῇ Λαοδίκῃ κατὰ τὸ δίκαιον, οὖσιν
Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως ἐκγόνοις κατὰ φύσιν. τοῖς 10
μὲν οὖν μετρίοις τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν ἤρεσκε τού-
των, ἀλλὰ καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ δράματος ἐνενό-
ουν καὶ τὸν Ἡρακλείδην ἐβδελύττοντο προφανῶς.
οἱ δὲ πολλοὶ τεθεραπευμένοι ταῖς Ἡρακλείδου γοη- 11
τείαις συγκατηνέχθησαν ἐπὶ τὸ γράφειν δόγμα τοιοῦ-
τον· Ἀλέξανδρος καὶ Λαοδίκη, βασιλέως υἱοί, φίλου 12
καὶ συμμάχου ἡμετέρου γεγενημένου, ἐπελθόντες ἐπὶ
τὴν σύγκλητον λόγους ἐποιήσαντο· ἡ δὲ σύγκλητος 13
αὐτοῖς ἐξουσίαν ἔδωκεν ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν κα-
ταπορεύεσθαι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς, ὡς ἠξίουν, ἔδο-
ξεν. ὁ δ' Ἡρακλείδης ἐπιλαβόμενος τῆς ἀφορμῆς 14
ταύτης εὐθέως ἐξενολόγει καὶ προσεκαλεῖτο τῶν

15 ἐπιφανῶν ἀνδρῶν. ἀφικόμενος δ' εἰς τὴν Ἔφεσον ἐγένετο περὶ τὴν παρασκευὴν τῆς προκειμένης ἐπιβολῆς. [Exc. de legat. p. 213—214.]

17 Ὅτι ὅταν ἅπαξ οἱ πολλοὶ σχῶσιν ὁρμὴν πρὸς τὸ φιλεῖν ἢ μισεῖν τινας ὑπερβαλλόντως, πᾶσα πρόφασις ἱκανὴ γίγνεται πρὸς τὸ συντελεῖν τὰς αὐτῶν προθέσεις.

2 Ἀλλὰ γὰρ ὀκνῶ μήποτε εἰς τὸ περιφερόμενον
ἐμπεσὼν λάθω, πότερον ὁ τὸν τράγον ἀμέλγων ἀφρο-
νέστερος ἢ ὁ τὸ κόσκινον ὑπέχων· δοκῶ γὰρ [μὴ]
κἀγὼ πρὸς ὁμολογουμένην ψευδολογίαν ἀκριβολογού-
μενος καὶ τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον εἰσφέρων παρα-
3 πλήσιόν τι ποιεῖν· διὸ καὶ μάτην τελέως περὶ τούτων
λέγειν, εἰ μή τις καὶ γράφειν ἐνύπνια βούλεται καὶ
θεωρεῖν ἐγρηγορότως ἐνύπνια. [Exc. Vat. p. 442 M.
81 H.]

FRAGMENTA LIBRI XXXIV.

Οἱ δ' ἐν τῇ κοινῇ τῆς ἱστορίας γραφῇ [*τὰ τῆς Ἑλ-* 1
λαδικῆς γεωγραφίας ἐπραγματεύσαντο], *χωρὶς ἀπο-*
δείξαντες τὴν τῶν ἠπείρων τοπογραφίαν, καθάπερ 2
Ἔφορός τε ἐποίησε καὶ Πολύβιος. [Strabo 8, p. 332.]
Πολύβιος φήσας περὶ τῶν Ἑλληνικῶν καλῶς μὲν 3
Εὔδοξον, κάλλιστα δ' Ἔφορον ἐξηγεῖσθαι περὶ κτί-
σεων, συγγενειῶν, μεταναστάσεων, ἀρχηγετῶν, ἡμεῖς 4
δέ, φησί, τὰ νῦν ὄντα δηλώσομεν καὶ περὶ θέσεως
τόπων καὶ διαστημάτων· τοῦτο γάρ ἐστιν οἰκειότατον
χωρογραφίᾳ. [Strabo 10, p. 465.]
Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς ἀνάπτειν κενὴν τερατολο- 2
γίαν οὐχ Ὁμηρικόν. προσπίπτει γάρ, ὡς εἰκός, ὡς 2
πιθανώτερον ἂν οὕτω τις ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τι
καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι 3
περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν. [Strabo 1,
p. 20.]
Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς 4
πλάνης. τὸν γὰρ Αἴολον τὸν προσημαίνοντα τοὺς 5
ἔκπλους ἐν τοῖς κατὰ τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρό-
μοις οὖσι καὶ δυσέκπλοις διὰ τὰς παλιρροίας ταμίαν
τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί,
καθάπερ Δαναὸν μὲν τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παρα- 6
δείξαντα, Ἀτρέα δὲ τοῦ ἡλίου τὸν ὑπεναντίον τῷ

οὐρανῷ δρόμον, μάντεις τε καὶ ἱεροσκοπουμένους
7 ἀποδείκνυσθαι βασιλέας· τούς θ' ἱερέας τῶν Αἰγυ-
πτίων καὶ Χαλδαίους καὶ μάγους, σοφίᾳ τινὶ διαφέ-
ροντας τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν
8 παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν. οὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα
ἕκαστον τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον τι-
9 μᾶσθαι. ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος οὐκ ἐᾷ τὸν
Αἴολον ἐν μύθου σχήματι ἀκούεσθαι, οὐδ' ὅλην τὴν
Ὀδυσσέως πλάνην, ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦ-
10 σθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ, τὸ δ' ὅλον
περὶ Σικελίαν καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι καὶ τοῖς
ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τἀπιχώρια λέγουσι τὰ
11 περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. οὐκ ἐπαινεῖ δὲ οὐδὲ
τὴν τοιαύτην τοῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι
φησὶ τότ' ἂν εὑρεῖν τινα ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται,
ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συρράψαντα τὸν τῶν ἀνέ-
12 μων ἀσκόν. καὶ τοῦτο δ' οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμ-
βαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον καὶ τὴν θήραν τῶν γα-
λεωτῶν, τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης,

13 αὐτοῦ δ' ἰχθυάᾳ σκόπελον περιμαιμώωσα,
δελφῖνάς τε κύνας τε καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσι
κῆτος.

14 τοὺς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν
Ἰταλίαν, ἐπειδὰν ἐκπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικε-
λίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζῴων,
15 οἷον δελφίνων καὶ κυνῶν καὶ ἄλλων κητωδῶν, ἐκ δὲ
τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, οὓς καὶ
16 ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνας φησί. συμβαίνειν γὰρ
ταὐτὸν ἐνθάδε καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου
καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς καὶ ὕλης
ἐμπιμπραμένης· ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν
τὸ πῦρ ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορὰν γίγνεσθαι τοῖς κρείττοσι.

Ταῦτα δ' εἰπὼν διηγεῖται τῶν γαλεωτῶν θή- 3
ραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον. σκοπὸς γὰρ 2
ἐφέστηκε κοινὸς ὑφορμοῦσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις
πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφίδιον. καὶ ὁ μὲν 3
ἐλαύνει, ὁ δ' ἐπὶ τῆς πρῴρας ἕστηκε δόρυ ἔχων,
σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώ-
του· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῷον.
συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χει- 4
ρός, εἶτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς
τῆς ἐπιδορατίδος· ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι καὶ χα- 5
λαρῶς ἐνήρμοσται τῷ δόρατι ἐπίτηδες, καλῴδιον δ'
ἔχει μακρὸν ἐξημμένον. τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρω-
θέντι, ἕως ἂν κάμῃ σφαδᾷζον καὶ ὑποφεῦγον· τότε δ' 6
ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν γῆν ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνου-
σιν, ἐὰν μὴ μέγα ᾖ τελέως τὸ σῶμα. κἂν ἐκπέσῃ δὲ 7
εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ
πηκτὸν ἔκ τε δρυὸς καὶ ἐλάτης, ὥστε βαπτιζομένου
τοῦ δρυΐνου βάρει μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν καὶ εὐα-
νάληπτον. συμβαίνειν δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ 8
τοῦ σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην διὰ τὸ μέγεθος τοῦ
ξίφους τῶν γαλεωτῶν καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζῴου
συαγρώδη εἶναι καὶ τὴν θήραν. ἔκ τε δὴ τῶν τοιού- 9
των εἰκάζοι τις ἄν, φησί, περὶ Σικελίαν γενέσθαι
τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσ-
ῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἣ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι
τῷ Σκυλλαίῳ, καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Χαρύβδεως λε- 10
γομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι. τὸ δὲ 11

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν

ἀντὶ τοῦ δὶς γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα ἢ ἱστορικόν.
καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων 12
εἰρημένοις συμφωνεῖν.

4 *Εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι
δεῖν ἢ ἄγνοιαν ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ἢ συνέστηκεν
2 ἐξ ἱστορίας καὶ διαθέσεως καὶ μύθου. τῆς μὲν οὖν
ἱστορίας ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν νεῶν καταλόγῳ
τὰ ἑκάστοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τοῦ ποιη-
τοῦ, τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν,
3 ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον· τῆς δὲ
διαθέσεως ἐνάργειαν εἶναι τὸ τέλος, ὡς ὅταν μαχο-
4 μένους εἰσάγῃ, μύθου δὲ ἡδονὴν καὶ ἔκπληξιν. τὸ
δὲ πάντα πλάττειν οὐ πιθανὸν οὐδ' Ὁμηρικόν· τὴν
γὰρ ἐκείνου ποίησιν φιλοσόφημα πάντας νομίζειν,
οὐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησί, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς
τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα μηδ' ἱστορίαν ἀπ' αὐτῶν
5 ζητεῖν. πιθανώτερόν τε τὸ*

ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

*ἐν βραχεῖ διαστήματι δέχεσθαι, οἱ γὰρ ὀλοοὶ οὐκ εὐ-
θύδρομοι, ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν οὐρίων πνεόντων
6 συνεχῶς. συνθεὶς δὲ τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ
στήλας σταδίων δισμυρίων καὶ δισχιλίων πεντακο-
σίων, εἰ, φησί, τοῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέ-
ραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς, ἑκάστης ἂν ἡμέρας ὁ πλοῦς
7 συμβαίνοι σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων. τίς οὖν
ἱστόρηκεν ἐκ Λυκίας ἢ Ῥόδου δευτεραῖόν τινα ἀφιγ-
μένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὄντος τοῦ διαστήματος
8 σταδίων τετρακισχιλίων; πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας
πῶς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν οὐδ' ἅπαξ διὰ τοῦ
πορθμοῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεύς, ἀπολογεῖται διότι καὶ
οἱ ὕστερον ἔφευγον ἅπαντες τὸν πλοῦν τοῦτον. τοι-
αῦτα μὲν εἴρηκεν.* [Strabo 1, p. 23 seq.]

5 *Πολύβιος τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν τοὺς μὲν
ἀρχαίους ἐᾶν φησι, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξε-
τάζειν, Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευ-*

ταῖον πραγματευσάμενον περὶ γεωγραφίας, καὶ Πυ-
θέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολλούς, ὅλην μὲν 2
τὴν Βρεττανικὴν ἐμβαδὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὴν
δὲ περίμετρον πλειόνων ἢ τεττάρων μυριάδων ἀπο-
δόντος τῆς νήσου, προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ 3
τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε
γῆ καθ' αὑτὴν ὑπῆρχεν ἔτι οὔτε θάλαττα οὔτ' ἀήρ,
ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ
ἐοικός, ἐν ᾧ φησι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰω- 4
ρεῖσθαι καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν
εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτὸν μήτε πλωτὸν ὑπάρ-
χοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑορα- 5
κέναι, τἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. ταῦτα μὲν τὰ τοῦ 6
Πυθέου, καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε πᾶσαν ἐπέλ-
θοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ Γαδείρων
ἕως Τανάιδος· φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ 7
αὐτὸ τοῦτο πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ καὶ πένητι τὰ το-
σαῦτα διαστήματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο. τὸν δ' 8
Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις,
ὅμως περί τε τῆς Βρεττανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν
κατὰ Γάδειρα καὶ τὴν Ἰβηρίαν. πολὺ δέ φησι βέλ- 9
τιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ· ὁ μέντοι γε
εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι, ὁ δὲ
καὶ μέχρι τῶν τοῦ κόσμου περάτων κατωπτευκέναι
τὴν προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης πᾶσαν, ἣν οὐδ' ἂν τῷ
Ἑρμῇ πιστεῦσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν 10
Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέᾳ δὲ πιστεύειν,
καὶ ταῦτα μηδὲ Δικαιάρχου πιστεύσαντος. τὸ μὲν 11
οὖν "μηδὲ Δικαιάρχου πιστεύσαντος" γελοῖον, ὥσπερ
ἐκείνῳ κανόνι χρήσασθαι προσῆκον, καθ' οὗ τοσού-
τους ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται· Ἐρατοσθένους δὲ 12
εἴρηται ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐ-

13 ρώπης ἄγνοια. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ
συγγνώμη τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκεί-
14 νους· Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγ-
γνοίη; ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γέ ἐστιν ὁ λαοδογμα-
τικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιοῦνται περὶ τῶν ἐν
τούτοις τοῖς τόποις διαστημάτων καὶ ἐν ἄλλοις πολ-
λοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων.
6 τοῦ γοῦν Δικαιάρχου μυρίους μὲν εἰπόντος τοὺς
ἐπὶ στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σταδίους, πλεί-
ους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυ-
χοῦ, τοῦ δ' ἐπὶ στήλας τὸ μέχρι τοῦ πορθμοῦ τρισ-
χιλίους ἀποδόντος, ὡς γίγνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισ-
2 χιλίους τὸ ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι στηλῶν, τοὺς μὲν
τρισχιλίους ἐᾶν φησιν εἴτ' εὖ λαμβάνονται εἴτε μή,
τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὔτε τὴν παρα-
λίαν ἐκμετροῦντι οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους.
3 τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλείᾳ γω-
νίᾳ, βεβηκυίᾳ ἐπί τε τοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν στηλῶν,
4 κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Νάρβωνα, ὥστε συνίστασθαι
τρίγωνον, βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθεῖαν,
πλευρὰς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν·
5 ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Νάρβωνος μυρίων
ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἡ δὲ
6 λοιπὴ μικρῷ ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων. καὶ μὴν
πλεῖστον μὲν διάστημα ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν
Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος
σταδίων οὐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων, κατὰ τὸ Σαρδό-
7 νιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. ἀλλ' ἔστω, φησί, καὶ
ἐκεῖνο τρισχιλίων, προειλήφθω δ' ἐπὶ τούτοις δισ-
χιλίων σταδίων τὸ τοῦ κόλπου βάθος τοῦ κατὰ Νάρ-
βωνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν
8 τοῦ ἀμβλυγωνίου. δῆλον οὖν, φησίν, ἐκ τῆς παιδι-

κῆς μετρήσεως ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἡ ἀπὸ τοῦ
πορθμοῦ ἐπὶ στήλας ἔγγιστα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ
πελάγους εὐθείας πεντακοσίοις σταδίοις. προστεθέν- 9
των δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὸν πορθμὸν
τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται στάδιοι, αὐτοὶ οἱ
ἐπ' εὐθείας, πλείους ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε.
πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατι- 10
κὸν δεήσει, φησί, τιθέναι κατ' ἐκεῖνον.

Ἀλλ', ὦ φίλε Πολύβιε, φαίη τις ἄν, ὥσπερ τού- 11
του τοῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίστησι τὸν ἔλεγχον ἡ
πεῖρα ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτός, εἰς μὲν Λευκάδα 12
ἐκ Πελοποννήσου ἑπτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς
ἴσους εἰς Κόρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κε-
ραύνια τοὺς ἴσους καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν,
ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν
σταδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα, οὕτω κά- 13
κεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὃ Δικαίαρχος
εἶπε, τὸ ἀπὸ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας εἶναι σταδίων
ἑπτακισχιλίων, καὶ ὃ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι· ὁμολογοῦσι 14
γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων εἶ-
ναι καὶ δισχιλίων. [Strabo 1, p. 104 seq.]

Πῶς οὐκ ἂν εἰκότως δόξειεν ἀπολεληρηκέναι 15
καὶ ὑπερβεβηκέναι τὸν Βεργαῖον Ἀντιφάνην καὶ
καθόλου μηδενὶ καταλιπεῖν ὑπερβολὴν ἀνοίας τῶν
ἐπιγιγνομένων; [Exc. Peir. p. 173.]

Ἑξῆς δὲ τὰ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ 7
μὲν εὖ, τὰ δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκεῖνος. ἐξ Ἰθάκης 2
μὲν γὰρ εἰς Κόρκυραν τριακοσίους εἰπόντος πλείους
φησὶν εἶναι τῶν ἐνακοσίων, ἐξ Ἐπιδάμνου δὲ εἰς
Θεσσαλονίκειαν ἐνακοσίους ἀποδόντος πλείους τῶν
δισχιλίων φησί. ταῦτα μὲν εὖ, ἀπὸ δὲ Μασσαλίας 3
ἐπὶ στήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρή-

*νης ἑξακισχιλίους, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείους ἢ ἐνα-
κισχιλίους τοὺς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης
μικρὸν ἐλάττους ἢ ὀκτακισχιλίους· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς
4 ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. οἱ γὰρ νῦν ὁμολογοῦσιν,
εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, μὴ
μείζω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν
σύμπασαν Ἰβηρίαν ἀπὸ Πυρήνης ἕως τῆς ἑσπερίου
5 πλευρᾶς. ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν ὀκτακισ-
χιλίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν
ἐκβολῶν, οὐ δήπου τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν, οὐ
γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο, ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων·
καίτοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον
6 διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους. πάλιν δὲ τοῦτο μὲν
ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατο-
σθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ' ὅπου τὰ μαχόμενα
7 ἀποφαίνεται, ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν
περιοικεῖσθαι φήσας τὰ ἔξωθεν αὐτῆς, εἴ γε τὰ πρὸς
δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσιν ἐκεῖνοι,
τούτων ἐκλαθόμενος κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίο-
8 δον τῶν Γαλατῶν οὐδαμοῦ μέμνηται. τὸ δὲ μῆκος
τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐστι τοῦ συνάμφω τῆς τε
Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκθείς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγ-
9 κρισιν ποιεῖται. τὸ μὲν γὰρ στόμα τὸ κατὰ στήλας
φησὶν ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστίν, ὁ δὲ Τά-
10 ναϊς ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς· ἐλαττοῦται δὴ τοῦ
συνάμφω μήκους τῷ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς
καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει
πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους
ἡμικυκλίου.* [Strabo 2, p. 106 seq.]

11 *Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι,
βέλτιον μὲν οὗτος εἴρηκε περὶ αὐτῶν Ἐρατοσθέ-
12 νους, οὔπω δὲ ἱκανῶς. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη,*

τὴν ἐπὶ τὰς στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν πορθμόν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία, καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου καὶ τοῦ Εὐξείνου πάντ' ἔθνη καὶ τοῦ Τανάιδος·
οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται, 13
τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέας καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ
Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θρᾴκης τινά, τε- 14
τάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν χερρόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον στενά, ἔχουσι δ' αὐτὴν Θρᾷκες, πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον καὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος. [Strabo 2, p. 108.]

Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τετάρτῃ καὶ τρια- 8
κοστῇ τῶν Ἱστοριῶν περὶ τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ Λυσιτανίας χώρας διαλεγόμενός φησιν ὅτι βάλανοί εἰσι κατὰ βάθος ἐν τῇ αὐτόθι θαλάττῃ πεφυτευμέναι, ὧν τὸν
καρπὸν σιτουμένους τοὺς θύννους πιαίνεσθαι. διόπερ 2
οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις λέγων ὗς εἶναι θαλαττίους τοὺς θύννους. [Athen. 7, p. 302, C.]

Λέγει δ' ὁ Πολύβιος καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκ- 3
πίπτειν τὴν βάλανον ταύτην, εἰ μὴ ἄρα, φησί, καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει καὶ ἡ πλησιόχωρος ταύτῃ. [Strabo 3, p. 145.]

Τὴν κατὰ Λυσιτανίαν, χώρα δ' ἐστὶν αὕτη τῆς 4
Ἰβηρίας, ἣν νῦν Ῥωμαῖοι Σπανίαν ὀνομάζουσι, διηγούμενος εὐδαιμονίαν Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν φησιν ὡς αὐτόθι διὰ τὴν τοῦ ἀέρος εὐκρασίαν καὶ τὰ ζῷα πολύγονα καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ καρποὶ
οὐδέποτε φθείρονται· ῥόδα μὲν γὰρ αὐτόθι καὶ λευ- 5
κόια καὶ ἀσπάραγοι καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις οὐ
πλεῖον διαλείπει μηνῶν τριῶν, τὸ δὲ θαλάττιον ὄψον 6

*καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὴν χρηστότητα καὶ
κατὰ τὸ κάλλος μεγάλην ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γι-
7 γνόμενον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. καὶ ὁ μὲν τῶν
κριθῶν Σικελικὸς μέδιμνός ἐστι δραχμῆς, ὁ δὲ τῶν
πυρῶν ἐννέα ὀβολῶν Ἀλεξανδρινῶν, τοῦ δ' οἴνου
8 δραχμῆς ὁ μετρητής, καὶ ἔριφος ὁ μέτριος ὀβολοῦ,
καὶ λαγώς. τῶν δ' ἀρνῶν τριώβολον καὶ τετρώβολον
ἡ τιμή, ὗς δὲ πίων ἑκατὸν μνᾶς ἄγων πέντε δραχ-
9 μῶν, καὶ πρόβατον δυοῖν, τάλαντον δὲ σύκων
τριῶν ὀβολῶν, μόσχος δραχμῶν πέντε καὶ βοῦς ζύ-
10 γιμος δέκα. τὰ δὲ τῶν ἀγρίων ζώων κρέα σχεδὸν
οὐδὲ κατηξιοῦτο τιμῆς, ἀλλ' ἐν ἐπιδόσει καὶ χάριτι τὴν
ἀλλαγὴν ποιοῦνται τούτων.* [Athen. 8, p. 330—331, C.]

9 *Τοὺς τὴν Βαιτικὴν ἐνοικοῦντας Τουρδητανούς
2 τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν, οἱ μὲν τοὺς
αὐτοὺς νομίζοντες, οἱ δ' ἑτέρους· ὧν ἐστι καὶ Πο-
λύβιος, συνοίκους φήσας τοῖς Τουρδητανοῖς πρὸς
3 ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους. — τῇ δὲ τῆς χώρας εὐ-
δαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολού-
θησε τοῖς Τουρδητανοῖς, καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ
τὴν γειτνίασιν, ὡς δ' εἴρηκε Πολύβιος, διὰ τὴν συγ-
γένειαν.* [Strabo 3, p. 139 et 151.]

4 *Καὶ Δικαίαρχος δὲ καὶ Ἐρατοσθένης καὶ Πολύ-
βιος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν
ἀποφαίνουσι τὰς στήλας.* [Strabo 3, p. 170.]

5 *Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ
τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν
ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, πότιμον, ἣν ταῖς παλιρροίαις
τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν, κατὰ μὲν τὰς πλήμας
ἐκλείπουσαν, κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις πληρουμένην.
6 αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς
τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπῖπτον καλυφθείσης μὲν*

*αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θα-
λάττης εἴργεται τῶν οἰκείων τοιούτων ἐξόδων, ἀνα-
στρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς
πόρους καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν, γυμνωθείσης δὲ πάλιν* 7
*εὐθυπορῆσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὥστ'
ἀναβλύειν εὐπόρως.* [Strabo 3, p. 172.]

Πολύβιος δὲ τῶν περὶ Καρχηδόνα Νέαν ἀργυ- 8
*ρείων μνησθεὶς μέγιστα μὲν εἶναί φησι, διέχειν δὲ
τῆς πόλεως ὅσον εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύ-
κλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου τέτταρας μυριάδας* 9
*ἀνθρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέροντας
τότε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν
δισμυρίας καὶ πεντακισχιλίας δραχμάς. τὴν δὲ κα-* 10
*τεργασίαν τὴν μὲν ἄλλην ἐῶ· μακρὰ γάρ ἐστι· τὴν
δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖτίν φησι κόπτεσθαι καὶ
κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαττᾶσθαι· κόπτεσθαι δὲ πάλιν
τὰς ὑποστάσεις, καὶ πάλιν διηθουμένας ἀποχεομένων
τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν* 11
*χωνευθεῖσαν ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου καθαρὸν τὸ
ἀργύριον ἐξάγειν.* [Strabo 3, p. 147.]

Πολύβιος καὶ τὸν Ἄναν καὶ τὸν Βαῖτιν ἐκ τῆς 12
*Κελτιβηρίας ῥεῖν φησι, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐνα-
κοσίους σταδίους.* [Strabo 3, p. 148.]

Πολύβιος τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτι- 13
*βήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν συλλέγει ταῖς ἄλλαις
πόλεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν.* [Strabo 3,
p. 162.]

Τοιαύτην τινὰ ὑφίσταται τῇ κατασκευῇ καὶ λαμ- 14
πρότητι Πολύβιος Ἴβηρός τινος βασιλέως οἰκίαν. ὃν 15
*καὶ ἐξηλωκέναι λέγει τὴν τῶν Φαιάκων τρυφήν, πλὴν
τοῦ τοὺς κρατῆρας ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας ἑστάναι πλή-*

ρεις οἴνου κριθίνου, ἀργυροῦς ὄντας καὶ χρυσοῦς. [Athen. 1, p. 16, C.]

10 *Πολύβιος ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν μετὰ τὴν Πυρήνην φησὶν ἕως τοῦ Νάρβωνος ποταμοῦ πεδίον εἶναι, δι' οὗ φέρεσθαι ποταμοὺς Ἰλλέβεριν καὶ Ῥόσκυνον, ῥέοντας παρὰ πόλεις ὁμω-*
2 *νύμους, κατοικουμένας ὑπὸ Κελτῶν. ἐν οὖν τῷ πεδίῳ τούτῳ εἶναι τοὺς λεγομένους ἰχθῦς ὀρυκτούς.*
3 *εἶναι δὲ τὸ πεδίον λεπτόγειον καὶ πολλὴν ἄγρωστιν ἔχον πεφυκυῖαν· ὑπὸ δὲ τα´την διάμμου τῆς γῆς οὔσης ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς πήχεις, ὑπορρεῖν τὸ πλαζό-*
4 *μενον ἀπὸ τῶν ποταμῶν ὕδωρ, μεθ' οὗ ἰχθύες κατὰ τὰς παρεκχύσεις ὑποτρέχοντες ὑπὸ τὴν γῆν χάριν τῆς τροφῆς, φιληδοῦσι γὰρ τῇ τῆς ἀγρώστεως ῥίζῃ, πεποιήκασι πᾶν τὸ πεδίον πλῆρες ἰχθύων ὑπογείων, οὓς ἀνορύττοντες λαμβάνουσιν.* [Athen. 8, p. 332, A, B.]

5 *Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων Πολύβιος ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ, φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον, ἀλλὰ δίστομον.* [Strabo 4, p. 183.]

6 *Ὁ δὲ Λίγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. πρότερον δὲ Κορβιλὼν ὑπῆρχεν ἐμπόριον ἐπὶ τούτῳ τῷ ποταμῷ, περὶ ἧς εἴρηκε Πολύβιος,*
7 *μνησθεὶς τῶν ὑπὸ Πυθέου μυθολογηθέντων, ὅτι Μασσαλιωτῶν μὲν τῶν συμμιξάντων Σκιπίωνι οὐδεὶς εἶχε λέγειν οὐδὲν μνήμης ἄξιον ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος περὶ τῆς Βρεττανικῆς, οὐδὲ τῶν ἐκ Νάρβωνος οὐδὲ τῶν ἐκ Κορβιλῶνος, αἵπερ ἦσαν ἄρισται πόλεις τῶν ταύτῃ, Πυθέας δ' ἐθάρρησε τοσαῦτα ψεύσασθαι.* [Strabo 4, p. 190.]

8 *Φησὶ Πολύβιος καὶ ἰδιόμορφόν τι γεννᾶσθαι ζῷον ἐν ταῖς Ἄλπεσιν, ἐλαφοειδὲς τὸ σχῆμα πλὴν αὐχένος*
9 *καὶ τριχώματος, ταῦτα δ' ἐοικέναι κάπρῳ, ὑπὸ δὲ τῷ*

*γενείῳ πυρῆνα ἴσχειν ὅσον σπιθαμιαῖον ἀκρόκομον,
πωλικῆς κέρκου τὸ πάχος.* [Strabo 4, p. 207.]

Φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτοῦ κατ' Ἀκυληίαν μά- 10
*λιστα ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς εὑρεθῆναι
χρύσειον οὕτως εὐφυὲς ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύ-
ραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι
χρυσόν. τὸ δ' ὄρυγμα μὴ πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεν-* 11
τεκαίδεκα ποδῶν. εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτό- 12
*θεν καθαρόν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, τοῦ ὀγδόου
μέρους μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χω-
νείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. συνεργασαμέ-* 13
*νων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ πα-
ραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ
μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν. αἰσθομένους δὲ τοὺς* 14
*Ταυρίσκους μονοπωλεῖν ἐκβαλόντας τοὺς συνεργα-
ζομένους.* [Strabo 4, p. 208.]

Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων 15
*καὶ τοῦ ὕψους λέγων παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἕλλη-
σιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταΰγετον, τὸ Λύκαιον, Παρ-
νασσόν, Ὄλυμπον, Πήλιον, Ὄσσαν, ἐν δὲ Θρᾴκῃ Αἷ-
μον, Ῥοδόπην, Δούνακα. καί φησιν ὅτι τούτων μὲν* 16
*ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι
δυνατόν, αὐθημερὸν δὲ καὶ περιελθεῖν, τὰς δ' Ἄλ-* 17
*πεις οὐδ' ἂν πεμπταῖος ἀναβαίη τις· τὸ δὲ μῆκός
ἐστι δισχιλίων καὶ διακοσίων σταδίων τὸ παρῆκον
παρὰ τὰ πεδία. τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει* 18
*μόνον, διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγγιστα τῷ Τυρρηνικῷ
πελάγει, εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων, ἣν Ἀννίβας διῆλ-
θεν, εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν, τετάρτην δὲ τὴν διὰ
Ῥαιτῶν, ἁπάσας κρημνώδεις. λίμνας δὲ εἶναί φησιν* 19
*ἐν τοῖς ὄρεσι πλείους μέν, τρεῖς δὲ μεγάλας, ὧν ἡ
μὲν Βήνακος ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων, πλά-*

τος δὲ [*ἑκατὸν*] *τριάκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος·*
20 *ἡ δ' ἑξῆς Λάριος τετρακοσίων, πλάτος δὲ στενω-*
τέρα τῆς πρότερον, ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν·
21 *τρίτη δὲ Οὐερβανὸς μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων στα-*
δίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν
Τίκινον. πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συρρέουσι. [Strabo
4, p. 208 seq.]

11 *Πολύβιος διάφορον οἶνον ἐν Καπύῃ φησὶ γίγνεσθαι τὸν ἀναδενδρίτην καλούμενον, ᾧ μηδένα συγκρίνεσθαι.* [Athen. 1, p. 31, D.]

2 *Φησὶ Πολύβιος πεζῇ μὲν εἶναι τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ Ἰαπυγίας μέχρι πορθμοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων, κλύζεσθαι δ' αὐτὴν τῷ Σικελικῷ πελάγει, πλέοντι δὲ καὶ πεντακοσίων δέουσαν.* [Strabo 5, p. 211.]

3 *Τῆς Τυρρηνίας μῆκος μὲν τὸ μέγιστον εἶναί φασι τὴν παραλίαν ἀπὸ Λούνης μέχρι Ὠστίων δισχιλίων που καὶ πεντακοσίων σταδίων· — Πολύβιος δ' οὐκ εὖ καὶ τοὺς πάντας χιλίους τετρακοσίους τριάκοντα λέγει.* [Strabo 5, p. 222.]

4 *Αἰθάλη, νῆσος Τυρσηνῶν. Πολύβιος δ' ἐν τριακοστῇ τετάρτῃ λέγει Αἰθάλειαν τὴν Λῆμνον καλεῖσθαι.* [Steph. Byz.]

5 *Καλοῦσι κρατῆρα τὸν κόλπον τὸν ἀπὸ τοῦ Μι-*
σηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου, δυεῖν ἀκρωτηρίων, κολ-
πούμενον. ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἠόνων Καμπανία
πᾶσα ἵδρυται, πεδίον εὐδαιμονέστατον τῶν ἁπάν-
6 *των. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησι τὴν χώραν ταύτην*
Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι,
7 *Πολύβιος δ' ἐμφαίνει δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα· Ὀπι-*
κοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύ-
την τὴν περὶ τὸν Κρατῆρα. [Strabo 5, p. 242.]

Πολύβιος ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμιλιάσθαι φησί, 8
καὶ εἶναι μίλια πεντακόσια ἑξήκοντα δύο εἰς Σήναν
πόλιν, ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀκυληίαν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα
ὀκτώ. [Strabo 6, p. 285.]

Μετὰ δὲ ταύτας [*τὰς Ἰαπύγων ἄκρας*] *τὸ Λακί-*
νιον Ἥρας ἱερόν, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν καὶ πολ- 9
λῶν ἀναθημάτων μεστόν. τὰ διάρματα δ' οὐκ εὐκρι-
νῶς λέγεται· πλὴν ὥς γε ἐπὶ τὸ πολὺ σταδίους ἀπὸ 10
πορθμοῦ μέχρι Λακινίου Πολύβιος ἀποδίδωσι χι-
λίους καὶ τριακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ καὶ δίαρμα εἰς 11
Ἰαπυγίαν ἑπτακοσίους. [Strabo 6, p. 261.]

Πολύβιος τῶν τριῶν κρατήρων [*τῆς Ἱερᾶς Ἡφαί-* 12
στου] *τὸν μὲν κατερρυηκέναι φησὶν ἐκ μέρους, τοὺς*
δὲ συμμένειν· τὸν δὲ μέγιστον τὸ χεῖλος ἔχειν περι- 13
φερὲς ὂν πέντε σταδίων, κατ' ὀλίγον δὲ συνάγεσθαι
εἰς πεντήκοντα ποδῶν διάμετρον· καθ' οὗ βάθος εἶ- 14
ναι τὸ μέχρι θαλάττης σταδιαῖον, ὥστε καθορᾶν ταῖς
νηνεμίαις. ἐὰν μὲν οὖν νότος μέλλῃ πνεῖν, ἀχλὺν 15
ὁμιχλώδη καταχεῖσθαι κύκλῳ φησὶ τῆς νησῖδος, ὥστε
μηδὲ τὴν Σικελίαν ἄπωθεν φαίνεσθαι, ὅταν δὲ βο- 16
ρέας, φλόγας καθαρὰς ἀπὸ τοῦ λεχθέντος κρατῆρος
εἰς ὕψος ἐξαίρεσθαι καὶ βρόμους ἐκπέμπεσθαι μεί-
ζους· τὸν δὲ ζέφυρον μέσην τινὰ ἔχειν τάξιν. τοὺς 17
δ' ἄλλους κρατῆρας ὁμοειδεῖς μὲν εἶναι, τῇ δὲ βίᾳ
λείπεσθαι τῶν ἀναφυσημάτων· ἔκ τε δὴ τῆς διαφο- 18
ρᾶς τῶν βρόμων καὶ ἐκ τοῦ πόθεν ἄρχεται τὰ ἀνα-
φυσήματα καὶ αἱ φλόγες καὶ αἱ λιγνύες προσημαί-
νεσθαι καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα
ἄνεμον πνεῖν.... τῶν γοῦν ἐν Λιπάραις γενομένης 19
ἀπλοίας προειπεῖν τινάς φησι τὸν ἐσόμενον ἄνεμον,
καὶ μὴ διαψεύσασθαι. ἀφ' οὗ δὴ τὸ μυθωδέστατον 20
δοκοῦν εἰρῆσθαι τῷ ποιητῇ οὐ μάτην φαίνεσθαι

λεχθέν, ἀλλ' αἰνιξαμένου τὴν ἀλήθειαν, ὅταν φῇ τα-
μίαν τῶν ἀνέμων τὸν Αἴολον. [Strabo 6, p. 276.]

12 *Πρὸς τῷ Πόντῳ τὸ Αἶμόν ἐστιν ὄρος, μέγιστον*
τῶν ταύτῃ καὶ ὑψηλότατον, μέσην πως διαιροῦν τὴν
2 *Θρᾴκην, ἀφ' οὗ φησι Πολύβιος ἀμφοτέρας καθορᾶ-*
σθαι τὰς θαλάττας, οὐκ ἀληθῆ λέγων· καὶ γὰρ τὸ
διάστημα μέγα τὸ πρὸς τὸν Ἀδρίαν καὶ τὰ ἐπισκο-
τοῦντα πολλά. [Strabo 7, p. 313.]
3 *Ἐκ δὲ τῆς Ἀπολλωνίας εἰς Μακεδονίαν ἡ Ἐγνα-*
τία ἐστὶν ὁδὸς πρὸς ἕω, βεβηματισμένη κατὰ μίλιον
καὶ κατεστηλωμένη μέχρι Κυψέλων καὶ Ἕβρου ποτα-
μοῦ· μιλίων δ' ἐστὶ πεντακοσίων τριάκοντα πέντε.
4 *λογιζομένῳ δέ, ὡς μὲν οἱ πολλοί, τὸ μίλιον ὀκτα-*
στάδιον τετρακισχίλιοι ἂν εἶεν στάδιοι, καὶ ἐπ' αὐ-
5 *τοῖς διακόσιοι ὀγδοήκοντα, ὡς δὲ Πολύβιος, προστι-*
θεὶς τῷ ὀκτασταδίῳ δίπλεθρον, ὅ ἐστι τρίτον σταδίου,
προσθετέον ἄλλους σταδίους ἑκατὸν ἑβδομήκοντα
6 *ὀκτώ, τὸ τρίτον τοῦ τῶν μιλίων ἀριθμοῦ. συμβαί-*
νει δ' ἀπὸ ἴσου διαστήματος συμπίπτειν εἰς τὴν αὐ-
τὴν ὁδὸν τούς τ' ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμηθέντας καὶ
7 *τοὺς ἐξ Ἐπιδάμνου. ἡ μὲν οὖν πᾶσα Ἐγνατία καλεῖ-*
ται, ἡ δὲ πρώτη ἐπὶ Κανδαουίας λέγεται, ὄρους Ἰλ-
λυρικοῦ, διὰ Λυχνιδοῦ πόλεως καὶ Πυλῶνος, τόπου
ὁρίζοντος ἐν τῇ ὁδῷ τήν τε Ἰλλυρίδα καὶ τὴν Μακε-
8 *δονίαν. ἐκεῖθεν δ' ἐστὶ παρὰ Βαρνοῦντα διὰ Ἡρα-*
κλείας καὶ Λυγκηστῶν καὶ Ἐορδῶν εἰς Ἔδεσσαν καὶ
9 *Πέλλαν μέχρι Θεσσαλονικείας· μίλια δ' ἐστί, φησὶ*
Πολύβιος, ταῦτα διακόσια ἑξήκοντα ἑπτά. [Strabo
7, p. 322 seq.]

10 *Ἡ τῆς Πελοποννήσου περίμετρος μὴ κατακολπί-*
ζοντι τετρακισχιλίων σταδίων, ὡς Πολύβιος. [Strabo
8, p. 335.]

Πολυβίου δ' εἰρηκότος τὸ ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὰς 11
ἄρκτους μέχρι τοῦ Ἴστρου διάστημα περὶ μυρίους στα-
δίους, εὐθύνει τοῦτο ὁ Ἀρτεμίδωρος οὐκ ἀτόπως....
κατ' ἐκεῖνον δὴ συμβαίνει τὸ ἐκ [τοῦ Ἴστρου ἐπὶ τὰς
Μαλ]έας ἑξακισχιλίων πεντακοσίων. αἴτιον δὲ τούτου
τὸ μὴ τὴν σύντομον καταμετρεῖν, ἀλλὰ τὴν τυχοῦσαν,
ἣν ἐπορεύθη τῶν στρατηγῶν τις. [Strabo 8, p. 389.]

Τὰ δ' ἐπ' εὐθείας τούτοις μέχρι τῆς Ἰνδικῆς τὰ 13
αὐτὰ κεῖται καὶ παρὰ τῷ Ἀρτεμιδώρῳ, ἅπερ καὶ
παρὰ τῷ Ἐρατοσθένει. λέγει δὲ καὶ Πολύβιος περὶ 2
τῶν ἐκεῖ μάλιστα δεῖν πιστεύειν ἐκείνῳ. ἄρχεται δὲ 3
ἀπὸ Σαμοσάτων τῆς Κομμαγηνῆς, ἣ πρὸς τῇ διαβά-
σει καὶ τῷ Ζεύγματι κεῖται. εἰς δὲ Σαμόσατα ἀπὸ 4
τῶν ὅρων τῆς Καππαδοκίας τῶν περὶ Τόμισα ὑπερ-
θέντι τὸν Ταῦρον σταδίους εἴρηκε τετρακοσίους καὶ
πεντήκοντα. [Strabo 14, p. 663 seq.]

Ὁ γοῦν Πολύβιος γεγονὼς ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ 14
βδελύττεται τὴν τότε κατάστασιν, καί φησι τρία γένη 2
τὴν πόλιν οἰκεῖν, τό τε Αἰγύπτιον καὶ ἐπιχώριον φῦ-
λον, ὀξὺ καὶ πολιτικόν, καὶ τὸ μισθοφορικόν, βαρὺ 3
καὶ πολὺ καὶ ἀνάγωγον· ἐξ ἔθους γὰρ παλαιοῦ ξέ-
νους ἔτρεφον τοὺς τὰ ὅπλα ἔχοντας, ἄρχειν μᾶλλον ἢ
ἄρχεσθαι δεδιδαγμένους διὰ τὴν τῶν βασιλέων οὐ-
δένειαν. τρίτον δ' ἦν γένος τὸ τῶν Ἀλεξανδρέων, 4
οὐδ' αὐτὸ εὐκρινῶς πολιτικὸν διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας,
κρεῖττον δ' ἐκείνων ὅμως· καὶ γὰρ εἰ μιγάδες, Ἕλ- 5
ληνες ὅμως ἀνέκαθεν ἦσαν καὶ ἐμέμνηντο τοῦ κοι-
νοῦ τῶν Ἑλλήνων ἔθους. ἠφανισμένου δὲ καὶ τούτου 6
τοῦ πλήθους, μάλιστα ὑπὸ τοῦ Εὐεργέτου τοῦ Φύ-
σκωνος, καθ' ὃν ἧκεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ Πολύ-
βιος, καταστασιαζόμενος γὰρ ὁ Φύσκων πλεονάκις 7
τοῖς στρατιώταις ἐφίει τὰ πλήθη καὶ διέφθειρε, τοι- 8

οὕτων δή, φησίν, ὄντων τῶν ἐν τῇ πόλει λοιπὸν ἦν τῷ ὄντι τὸ τοῦ ποιητοῦ

Αἴγυπτόνδ' ἰέναι δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.

[Strabo 17, p. 797 seq.]

15 Polybius latitudinem Europae ab Italia ad Oceanum scripsit XI. L esse ... [Per] Lugdunum ad portum Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, XI. LXVIIII. [Plinius N. H. 4, 23, 37.]

Polybius a Gaditano freto longitudinem directo cursu ad os Maeotis XXXIV. XXXVII D prodidit, ab eodem initio ad orientem recto cursu Siciliam XII. L, Cretam CCCLXXV, Rhodum CLXXXVII D, Chelidonias tantundem, Cyprum CCXXV, inde Syriae Seleuciam Pieriam CXV. Quae computatio efficit XXIII. XL. [Plinius 6, 33, 38.]

In ipso capite Baeticae ab ostio freti p. XXV mill. Gadis, longa, ut Polybius scribit, XII, lata III. Abest a continente proxima parte minus pedes DCC, reliqua plus VII. [Plinius 4, 22, 36.]

Ultra Siciliam quod est ad Salentinos Ausonium [mare] Polybius appellat. [Plinius 3, 5, 10.]

Inter duos Bosporos, Thracium et Cimmerium, directo cursu, ut auctor est Polybius, D intersunt. [Plinius 4, 12, 24.]

Agrippa totius Africae a mari Atlantico cum inferiore Aegypto XXX longitudinem, Polybius et Eratosthenes, diligentissimi existimati, ab Oceano ad Carthaginem magnam XI, ab ea Canopum Nili proximum ostium XVI. XXVIII fecerunt. [Plinius 5, 6, 6.]

Scipione Aemiliano res in Africa gerente Polybius annalium conditor, ab eo accepta classe scrutandi illius

orbis gratia circumvectus, prodidit a monte eo [Atlante] ad occasum versus saltus plenos feris, quas generat Africa, ad flumem Anatin CCCCLXXXXVI. *) [Plinius 5, 1, 1.]

Ad proximam [duarum Syrtium], quae minor est, a Carthagine CCC Polybius tradit, ipsam centum m. passuum aditu, trecentorum ambitu. [Plinius 5, 4, 4.]

Polybius in extrema Mauretania contra montem Atlantem a terra stadia VIII abesse prodidit Cernen. [Plinius 6, 31, 36.]

Magnitudo dentium [elephantorum] videtur quidem in templis praecipua, sed tamen in extremis Africae, qua confinis Aethiopiae est, postium vicem in domiciliis praebere, sepesque in iis et pecorum stabulis pro palis elephantorum dentibus fieri Polybius tradidit, auctore Gulussa regulo. [Plinius 8, 10, 10.]

Polybius, Aemiliani comes, in senecta hominem ab leonibus appeti refert, quoniam ad persequendas feras vires non suppetant. Tunc obsidere Africae urbes, eaque

---

*) Quae sequuntur apud Plinium «Ab eo Lixum CCV Agrippa, Lixum a Gaditano freto CXII abesse» quum ita scripsisset Harduinus vol. 1, p. 241: «Ab eo Lixum CCV. M. passuum: a Gaditano freto CXII. M. passuum abesse», omissis verbis *Agrippa* et *Lixum,* qui illum sequerentur, amplum deinde multorum versuum additamentum, quo de locis, fluviis, montibus gentibusque Africanis agitur, Polybii esse crediderunt. Quod restituto in novissimis editionibus Agrippae nomine iam Polybio ita est ademptum ut omnia haec Agrippae tribuantur, non Polybio, in quem vix caderet tam accurata rerum in Africa aut cognitio aut tot barbarorum nominum enumeratio. Utriusque scriptoris nomen omisit Solinus c. 24.

de causa crucifixos vidisse se cum Scipione, quia ceteri metu poenae similis absterrerentur eadem noxa. [Plinius 8, 16, 18.]

Polybius auctor est penicillos super aegrum suspensos quietiores facere noctes. [Plinius 31, 11, 47.]

FRAGMENTA LIBRI XXXV.

[Πύρινος πόλεμος ὁ Ῥωμαίων πρὸς Κελτίβηρας 1
συσταθείς.] θαυμαστὴν γὰρ ἔσχε τὴν ἰδιότητα τήν
τε συνέχειαν τῶν ἀγώνων. τοὺς γὰρ κατὰ τὴν Ἑλ- 2
λάδα πολέμους καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν ὡς ἐπίπαν
μία μάχη κρίνει, σπανίως δὲ δευτέρα, καὶ τὰς μάχας
αὐτὰς εἷς καιρὸς ὁ κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον καὶ
σύμπτωσιν τῆς δυνάμεως· κατὰ δὲ τοῦτον τὸν πόλε- 3
μον τἀναντία συνέβαινε τοῖς προειρημένοις. τοὺς 4
μὲν γὰρ κινδύνους ὡς ἐπίπαν ἡ νὺξ διέλυε, τῶν ἀν-
δρῶν οὔτ' εἴκειν ταῖς ψυχαῖς οὔτε παρακαθιέναι τοῖς
σώμασι βουλομένων διὰ τὸν κόπον, ἀλλ' ἐξ ὑποστρο-
φῆς καὶ μεταμελείας αὖθις ἄλλας ἀρχὰς ποιουμένων·
τόν γε μὴν ὅλον πόλεμον καὶ τὴν συνέχειαν τῶν ἐκ 5
παρατάξεως διακρίσεων ὁ χειμὼν ἐπὶ ποσὸν διεῖργε.
καθόλου γὰρ εἴ τις διανοηθείη πύρινον πόλεμον, 6
οὐκ ἂν ἕτερον ἢ τοῦτον νοήσειε. [Suidas v. πύρινος
πόλεμος.]

Ὅτι ἐπειδὴ οἱ Κελτίβηρες ἀνοχὰς ποιησάμενοι 2
πρὸς Μάρκον Κλαύδιον τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων
ἐξαπέστειλαν τὰς πρεσβείας εἰς τὴν Ῥώμην, οὗτοι
μὲν τὴν ἡσυχίαν ἦγον, καραδοκοῦντες τὴν ἀπόφασιν
τῆς συγκλήτου, Μάρκος δὲ στρατεύσας εἰς τοὺς Λυ- 2
σιτανούς, καὶ τὴν Νερκόβρικα πόλιν κατὰ κράτος
ἑλών, ἐν Κορδύβᾳ τὴν παραχειμασίαν ἐποιεῖτο. τῶν 3

δὲ πρέσβεων εἰς τὴν Ῥώμην παραγενομένων, τοὺς
μὲν παρὰ τῶν Βελλῶν καὶ Τίττων, ὅσοι τὰ Ῥωμαίων
4 ᾑροῦντο, παρεδέξαντο πάντας εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ
παρὰ τῶν Ἀραυακῶν πέραν τοῦ Τιβέρεως ἐκέλευσαν
κατασκηνοῦν, διὰ τὸ πολεμίους ὑπάρχειν, ἕως ἂν βου-
5 λεύσωνται περὶ τῶν ὅλων. γενομένου δὲ καιροῦ πρὸς
ἔντευξιν, κατὰ πόλιν ὁ στρατηγὸς εἰσῆγε πρώτους τοὺς
6 συμμάχους. οἱ δὲ καίπερ ὄντες βάρβαροι πολλοὺς διε-
τίθεντο λόγους καὶ πάσας ἐξευκρινεῖν ἐπειρῶντο τὰς
7 διαφοράς, ὑποδεικνύντες ὡς εἰ μὴ συστήσονται καὶ
τεύξονται τῆς ἁρμοζούσης κολάσεως οἱ πεπολεμηκό-
τες, παραυτίκα μέν, ἐπανελθόντων τῶν Ῥωμαϊκῶν
στρατοπέδων ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ἐκ χειρὸς ἐπιθήσουσι
8 τὴν δίκην αὐτοῖς, ὡς προδόταις γεγονόσι, ταχὺ δὲ
πάλιν αὐτοὶ κινήσουσι πραγμάτων ἀρχήν, ἐὰν ἀνε-
πιτίμητοι διαφύγωσιν ἐκ τῆς πρώτης ἁμαρτίας, ἑτοί-
μους δὲ πάντας πρὸς καινοτομίαν ποιήσουσι τοὺς
κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ὡς ἱκανοὶ γεγονότες ἀντίπαλοι
9 Ῥωμαίοις. διόπερ ἠξίουν ἢ μένειν τὰ στρατόπεδα
κατὰ τὴν Ἰβηρίαν καὶ διαβαίνειν καθ' ἕκαστον ἔτος
ὕπατον ἐφεδρεύσοντα τοῖς συμμάχοις καὶ κολάσοντα
10 τὰς Ἀραυακῶν ἀδικίας, ἢ βουλομένοις ἀπάγειν τὰς
δυνάμεις παραδειγματιστέον εἶναι τὴν τῶν προειρη-
μένων ἐπανάστασιν, ἵνα μηδεὶς ἔτι ποιεῖν θαρρῇ τὸ
11 παραπλήσιον τούτοις. οἱ μὲν οὖν Βελλῶν καὶ Τίτ-
των συμμαχοῦντες Ῥωμαίοις ταῦτα καὶ τὰ τούτοις
12 παραπλήσια διελέχθησαν. ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσήγαγον
13 τοὺς παρὰ τῶν πολεμίων. οἱ δ' Ἀραυάκαι παρελ-
θόντες κατὰ μὲν τὴν ὑπόκρισιν ἐχρῶντο τοῖς λόγοις
ὑποπεπτωκότως καὶ ταπεινῶς, τῇ γε μὴν προαιρέσει,
14 ὡς διέφαινον, οὐκ εἰκούσῃ τοῖς λόγοις οὐδ' ἡττωμένῃ.
καὶ γὰρ τὰ τῆς τύχης ἄδηλα πολλάκις ὑπεδείκνυον, καὶ

τὰς προγεγενημένας μάχας ἀμφιδηρίτους ποιοῦντες ἐν
πάσαις ἐμφάσιν ἀπέλιπον ὡς ἐπικυδεστέρων αὐτῶν
γεγονότων. τέλος δ' ἦν τῶν λόγων, εἰ μέν τι δεῖ 15
ῥητὸν πρόστιμον ὑπομένειν τῆς ἀγνοίας, ἀναδέχεσθαι
τοῦτο ἔφασαν, τελεσθέντος δὲ τοῦ προστάγματος
ἐπανάγειν ἠξίουν ἐπὶ τὰς κατὰ Τιβέριον ὁμολογίας
αὐτοῖς γενομένας πρὸς τὴν σύγκλητον.

Οἱ δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ διακούσαντες ἀμφοτέ- 3
ρων εἰσήγαγον τοὺς παρὰ τοῦ Μαρκέλλου πρέσβεις.
θεωροῦντες δὲ καὶ τούτους ῥέποντας ἐπὶ τὴν διάλυ- 2
σιν καὶ τὸν στρατηγὸν προσνέμοντα τὴν αὑτοῦ γνώ-
μην τοῖς πολεμίοις μᾶλλον ἢ τοῖς συμμάχοις, τοῖς 3
μὲν Ἀρανάκαις ἔδωκαν καὶ τοῖς συμμάχοις ἀπόκρισιν
ὅτι Μάρκελλος ἀμφοτέροις ἐν Ἰβηρίᾳ διασαφήσει τὴν
τῆς συγκλήτου γνώμην, αὐτοὶ δὲ νομίσαντες τοὺς 4
συμμάχους ἀληθῆ καὶ συμφέροντα σφίσι λέγειν, τοὺς
δὲ Ἀρανάκας ἀκμὴν μέγα φρονεῖν, τὸν δὲ στρατηγὸν
ἀποδειλιᾶν τὸν πόλεμον, ἐντολὰς ἔδωκαν δι' ἀπορ- 5
ρήτων τοῖς παρ' ἐκείνου πρεσβευταῖς πολεμεῖν γεν-
ναίως καὶ τῆς πατρίδος ἀξίως. ἐπειδὴ δὲ τὸν πόλε- 6
μον ἐποιήσαντο κατάμονον, πρῶτον μὲν τῷ Μαρκέλλῳ
διαπιστήσαντες ἕτερον στρατηγὸν ἔμελλον διαπέμπειν
εἰς τὴν Ἰβηρίαν· ἤδη γὰρ ἔτυχον ὕπατοι τότε καθε- 7
σταμένοι καὶ τὰς ἀρχὰς παρειληφότες Αὖλος Ποστού-
μιος καὶ Λεύκιος Λικίνιος Λεύκολλος. ἔπειτα περὶ 8
τὰς παρασκευὰς ἐγίγνοντο φιλοτίμως καὶ μεγαλομε-
ρῶς, νομίζοντες διὰ ταύτης τῆς πράξεως κριθήσεσθαι
τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν· κρατηθέντων μὲν γὰρ τῶν 9
ἐχθρῶν πάντας ὑπέλαβον σφίσι ποιήσειν τὸ προσ-
ταττόμενον, ἀποτριψαμένων δὲ τὸν ἐνεστῶτα φόβον
οὐ μόνον Ἀρανάκας καταθαρρήσειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς
ἄλλους ἅπαντας.

4 Ὅσῳ δὲ φιλοτιμότερον ἡ σύγκλητος διέκειτο πρὸς
τὸν πόλεμον, τοσούτῳ σφίσι τὰ πράγματα ἀπέβαινε
2 παραδοξότερα. τοῦ μὲν γὰρ Κοΐντου τοῦ τὸν πρότε-
ρον ἐνιαυτὸν στρατηγήσαντος ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ τῶν μετ᾽
αὐτοῦ στρατευσαμένων ἠγγελκότων εἰς τὴν Ῥώμην
τήν τε συνέχειαν τῶν ἐκ παρατάξεως κινδύνων καὶ
τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν
3 Κελτιβήρων, τοῦ δὲ Μαρκέλλου προφανῶς ἀποδει-
λιῶντος τὸν πόλεμον, ἐνέπεσέ τις πτοία τοῖς νέοις
παράλογος, οἵαν οὐκ ἔφασαν οἱ πρεσβῦται γεγενη-
4 μένην πρότερον. εἰς γὰρ τοῦτο προύβη τὰ τῆς ἀποδει-
λιάσεως ὥστε μήτε χιλιάρχους προσπορεύεσθαι πρὸς
τὴν ἀρχὴν τοὺς ἱκανούς, ἀλλ᾽ ἐλλείπειν τὰς χώρας,
τὸ πρότερον εἰθισμένων πολλαπλασιόνων προσπο-
5 ρεύεσθαι τῶν καθηκόντων, μήτε τοὺς εἰσφερομέ-
νους ὑπὸ τῶν ὑπάτων πρεσβευτὰς ὑπακούειν, οὓς
6 ἔδει πορεύεσθαι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ, τὸ δὲ μέγι-
στον τοὺς νέους διακλίνειν τὰς καταγραφὰς καὶ τοι-
αύτας πορίζεσθαι προφάσεις ἃς λέγειν μὲν αἰσχρὸν
ἦν, ἐξετάζειν δ᾽ ἀπρεπές, ἐπιτέμνειν δ᾽ ἀδύνατον.
7 τέλος δὲ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν
ἀμηχανίαις ὄντων τί τὸ πέρας ἔσται τῆς τῶν νέων
ἀναισχυντίας, τούτῳ γὰρ ἠναγκάζοντο χρῆσθαι τῷ
8 ῥήματι διὰ τὰ συμβαίνοντα, Πόπλιος Κορνήλιος
[Ἀφρικανός], νέος μὲν ὤν, δοκῶν δὲ σύμβουλος γεγο-
νέναι τοῦ πολέμου, τὴν ἐπὶ καλοκἀγαθίᾳ καὶ σωφρο-
σύνῃ δόξαν ὁμολογουμένην πεποιημένος, τῆς δὲ ἐπ᾽
9 ἀνδρείᾳ φήμης προσδεόμενος, θεωρῶν τὴν σύγκλη-
τον ἀπορουμένην, ἀναστὰς εἶπεν εἴτε χιλίαρχον εἴτε
πρεσβευτὴν πέμπειν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰβηρίαν μετὰ
τῶν ὑπάτων ἐξεῖναι· πρὸς ἀμφότερα γὰρ ἑτοίμως
10 ἔχειν. καίτοι γ᾽ ἔφη κατ᾽ ἰδίαν μὲν αὐτῷ τὴν εἰς

Μακεδονίαν ἔξοδον ἅμα μὲν ἀσφαλεστέραν εἶναι ....
συνέβαινε γὰρ τότε τοὺς Μακεδόνας ἐπ' ὀνόματος 11
καλεῖν τὸν Σκιπίωνα διαλύσοντα τὰς ἐν αὐτοῖς στά-
σεις· ἀλλὰ τοὺς τῆς πατρίδος καιροὺς ἔφη κατεπεί- 12
γειν μᾶλλον καὶ καλεῖν εἰς τὴν Ἰβηρίαν τοὺς ἀληθι-
νῶς φιλοδοξοῦντας. πᾶσι δὲ παραδόξου φανείσης 13
τῆς ἐπαγγελίας καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν ἄλ-
λην εὐλάβειαν, παραυτίκα μὲν εὐθέως συνέβη μεγά-
λην ἀποδοχὴν γενέσθαι τοῦ Σκιπίωνος, ἔτι δὲ μᾶλ-
λον ταῖς ἑξῆς ἡμέραις· οἱ γὰρ πρότερον ἀποδειλιῶν- 14
τες, ἐκτρεπόμενοι τὸν ἐκ παραθέσεως ἔλεγχον, οἱ μὲν
πρεσβεύσειν ἐθελοντὴν ἐπηγγέλλοντο τοῖς στρατη-
γοῖς, οἱ δὲ πρὸς τὰς στρατιωτικὰς καταγραφὰς προσ-
επορεύοντο κατὰ συστρέμματα καὶ συνηθείας. [Exc.
de legat. p. 214—218.]

Ἐνέπεσε δέ τις ὁρμὴ τῷ Σκιπίωνι καὶ διαπόρη- 5
σις, εἰ δεῖ συμβαλεῖν καὶ μονομαχῆσαι πρὸς τὸν
βάρβαρον. [Suidas v. *ἐνέπεσε.*]

Ὁ δὲ ἵππος ὁ τοῦ Σκιπίωνος ἐδυσχρήστησε μὲν 2
ὑπὸ τῆς πληγῆς, οὐ μὴν ὁλοσχερῶς ἐσφάλμησε. διό-
περ ὀρθὸς ἀπέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ὁ Σκιπίων. [Suidas
v. *ἀποσφαλμήσας.*]

Ὑπὲρ τῶν ἐξ Ἀχαΐας φυγάδων ἐντευχθεὶς ὁ Κά- 6
των διὰ Πολύβιον ὑπὸ Σκιπίωνος, ὡς πολὺς ἐν τῇ
συγκλήτῳ λόγος ἐγίγνετο, τῶν μὲν διδόντων κάθο-
δον αὐτοῖς, τῶν δ' ἐνισταμένων, ἀναστὰς ὁ Κάτων, 2
Ὥσπερ οὐκ ἔχοντες, εἶπεν, ὃ πράττωμεν, καθήμεθα
τὴν ἡμέραν ὅλην περὶ γεροντίων Γραικῶν ζητοῦντες,
πότερον ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν ἢ τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ νεκρο-
φόρων ἐκκομισθῶσι. ψηφισθείσης δὲ τῆς καθόδου 3
τοῖς ἀνδράσιν, ἡμέρας ὀλίγας οἱ περὶ τὸν Πολύβιον
διαλιπόντες αὖθις ἐπεχείρουν εἰς τὴν σύγκλητον

*εἰσελθεῖν, ὅπως ἃς πρότερον εἶχον ἐν Ἀχαΐᾳ τιμὰς
οἱ φυγάδες ἀναλάβοιεν, καὶ τοῦ Κάτωνος ἀπεπει-*
4 *ρῶντο τῆς γνώμης. ὁ δὲ μειδιάσας ἔφη τὸν Πολύ-
βιον, ὥσπερ τὸν Ὀδυσσέα, βούλεσθαι πάλιν εἰς τὸ
τοῦ Κύκλωπος σπήλαιον εἰσελθεῖν, τὸ πιλίον ἐκεῖ* 5
καὶ τὴν ζώνην ἐπιλελησμένον. [Plut. Cat. mai. c. 9.]

FRAGMENTA LIBRI XXXVI.

Ἴσως δέ τινες ἐπιζητήσουσι πῶς ἡμεῖς οὐκ ἐν 1a
ἀγωνίσματι κεχρήμεθα προφερόμενοι τοὺς κατὰ μέ-
ρος λόγους, τοιαύτης ὑποθέσεως ἐπειλημμένοι καὶ
τηλικαύτης πράξεως· ὅπερ οἱ πλεῖστοι ποιοῦσι τῶν
συγγραφέων, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη διατιθέμενοι
τοὺς ἐνόντας λόγους. ἐγὼ δὲ διότι μὲν οὐκ ἀποδοκι- 2
μάζω τοῦτο τὸ μέρος ἐν πλείοσι τόποις τῆς ἱστορίας
δῆλον πεποίημαι, πολλάκις ἀπηγγελκὼς δημηγορίας
καὶ συντάξεις ἀνδρῶν πολιτικῶν· ὅτι δ' οὐκ ἐκ παν-
τὸς τρόπου τοῦτο προαιροῦμαι πράττειν νῦν ἔσται
συμφανές· οὔτε γὰρ ὑπόθεσιν ἐπιφανεστέραν ταύ-
της εὑρεῖν ῥᾴδιον οὔτε ὕλην πλείω καὶ παράθεσιν.
καὶ μὴν οὐδὲ προχειρότερον ἕτερον ἐμοὶ τῆς τοιαύ-
της παρασκευῆς. ἀλλ' οὔτε τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν 3
οἶμαι πρέπειν πρὸς πᾶν τὸ προτεθὲν διαβούλιον εὑ-
ρησιλογεῖν καὶ διεξοδικοῖς χρῆσθαι λόγοις, ἀλλ' ἀεὶ
τοῖς ἁρμόζουσι πρὸς τὸν ὑποκείμενον καιρόν, οὔτε 4
τοῖς ἱστοριογράφοις ἐμμελετᾶν τοῖς ἀκούουσιν οὐδ'
ἐναποδείκνυσθαι τὴν αὑτῶν δύναμιν, ἀλλὰ τὰ κατ'
ἀλήθειαν ῥηθέντα καθ' ὅσον οἷόν τε πολυπραγμο-
νήσαντας διασαφεῖν, καὶ τούτων τὰ καιριώτατα καὶ
πραγματικώτατα.

Πάλαι δὲ τούτου κεκυρωμένου βεβαίως ἐν ταῖς 1b
ἑκάστων γνώμαις καιρὸν ἐζήτουν ἐπιτήδειον καὶ πρό-

φασιν εὐσχήμονα πρὸς τοὺς ἐκτός. πολὺ γὰρ δὴ τού-
του τοῦ μέρους ἐφρόντιζον Ῥωμαῖοι, καλῶς φρο-
2 νοῦντες· ἔνστασις γὰρ πολέμου κατὰ τὸν Δημήτριον
δικαία μὲν δοκοῦσα εἶναι καὶ τὰ νικήματα ποιεῖ
μείζω καὶ τὰς ἀποτεύξεις ἀσφαλεστέρας, ἀσχήμων δὲ
3 καὶ φαύλη τἀναντία ἀπεργάζεται· διὸ καὶ τότε περὶ
τῆς τῶν ἐκτὸς διαλήψεως πρὸς ἀλλήλους διαφερόμε-
νοι παρ' ὀλίγον ἀπέστησαν τοῦ πολέμου. [Exc. Vat.
p. 443—444 M. 81—82 H.]

1 Ὅτι τῶν Καρχηδονίων πάλαι βουλευομένων περὶ
τοῦ πῶς ἀπαντῆσαι δεῖ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀπόκρι-
σιν, καὶ τῶν Ἰτυκαίων ὑποτεμομένων τὴν ἐπίνοιαν
αὐτῶν, τοῖς Ῥωμαίοις τὴν ἑαυτῶν παραδόντων πό-
2 λιν, ὁλοσχερὴς ἀμηχανία περιέστη τοὺς ἀνθρώπους.
μιᾶς γὰρ ἐλπίδος ἔτι φαινομένης αὐτοῖς, εἰ συγκατα-
βαῖεν εἰς τὸ δοῦναι τὴν ἐπιτροπὴν περὶ αὐτῶν, διότι
3 πάντως εὐδοκεῖν ποιήσουσι τοὺς Ῥωμαίους, διὰ τὸ
μηδ' ἐν ταῖς μεγίσταις περιστάσεσι καταπολεμηθέν-
τες, καὶ πρὸς τοῖς τείχεσι τῶν πολεμίων ὑπαρχόν-
των, μηδέποτε τὴν ἐπιτροπὴν δεδωκέναι τῆς πατρί-
4 δος, καὶ ταύτης τῆς ἐπινοίας τὸν καρπὸν ἀπέβαλον,
5 προκαταληφθέντες ὑπὸ τῶν Ἰτυκαίων· οὐδὲν γὰρ
ξένον οὐδὲ παράδοξον ἔμελλε φανήσεσθαι τοῖς Ῥω-
6 μαίοις, εἰ ταὐτὸν ποιήσαιεν τοῖς προειρημένοις. οὐ
μὴν ἀλλὰ κακῶν αἱρέσεως καταλειπομένης, ἢ τὸν
πόλεμον ἀναδέχεσθαι γενναίως ἢ διδόναι τὴν ἐπι-
7 τροπὴν περὶ τῶν καθ' αὐτούς, πολλοὺς καὶ ποικί-
λους ἐν τῷ συνεδρίῳ δι' ἀπορρήτων ποιησάμενοι
λόγους κατέστησαν πρεσβευτὰς αὐτοκράτορας, καὶ
τούτους ἐξαπέστελλον, δόντες ἐντολὴν βλέποντας
πρὸς τὰ παρόντα πράττειν τὸ δοκοῦν [συμφέρειν] τῇ
8 πατρίδι. ἦσαν δ' οἱ πρεσβεύοντες Γίσκων Στρυτά-

νος ἐπικαλούμενος, Ἀμίλκας, Μίσδης, Γιλλίμας, Μά-
γων. ἧκον δὲ οἱ πρέσβεις παρὰ τῶν Καρχηδονίων 9
εἰς Ῥώμην, καὶ καταλαβόντες πόλεμον δεδογμένον,
καὶ τοὺς στρατηγοὺς ὡρμηκότας μετὰ τῶν δυνάμεων,
οὐκέτι διδόντων βουλὴν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, ἔδω-
καν τὴν ἐπιτροπὴν περὶ αὐτῶν.

Περὶ δὲ τῆς ἐπιτροπῆς εἴρηται μὲν ἡμῖν καὶ πρό- 2
τερον, ἀναγκαῖον δ' ἐστὶ καὶ νῦν ὑπομνῆσαι κεφα-
λαιωδῶς. οἱ γὰρ διδόντες αὑτοὺς εἰς τὴν Ῥωμαίων 2
ἐπιτροπὴν διδόασι πρῶτον μὲν χώραν τὴν ὑπάρχου-
σαν αὐτοῖς καὶ πόλεις τὰς ἐν ταύτῃ, σὺν δὲ τούτοις
ἄνδρας καὶ γυναῖκας τοὺς ὑπάρχοντας ἐν τῇ χώρᾳ
καὶ ταῖς πόλεσιν ἅπαντας, ὁμοίως ποταμούς, λιμέ- 3
νας, ἱερά, τάφους, συλλήβδην ὥστε πάντων εἶναι
κυρίους Ῥωμαίους, αὐτοὺς δὲ τοὺς διδόντας ἁπλῶς
μηκέτι μηδενός. γενομένης δὲ τῆς ἀνθομολογήσεως 4
τοιαύτης ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσ-
κληθέντων αὐτῶν εἰς τὸ συνέδριον, ἔλεγεν ὁ στρα-
τηγὸς τὴν τῆς συγκλήτου γνώμην, ὅτι καλῶς αὐτῶν
βεβουλευμένων δίδωσιν αὐτοῖς ἡ σύγκλητος τήν τ'
ἐλευθερίαν καὶ τοὺς νόμους, ἔτι δὲ τὴν χώραν ἅπα-
σαν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων κτῆσιν, καὶ κοι-
νῇ καὶ κατ' ἰδίαν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ταῦτ' ἀκού- 5
σαντες ἔχαιρον, δόξαντες ὡς ἐν κακῶν αἱρέσει καλῶς
σφίσι κεχρῆσθαι τὴν σύγκλητον, ἅτε τῶν ἀναγκαιο-
τάτων καὶ μεγίστων αὐτοῖς συγκεχωρημένων. μετὰ 6
δὲ ταῦτα τοῦ στρατηγοῦ διασαφοῦντος διότι τεύξον-
ται τούτων, ἐὰν τριακοσίους ὁμήρους εἰς τὸ Λιλύ-
βαιον ἐκπέμψωσιν ἐν τριάκονθ' ἡμέραις τοὺς υἱοὺς
τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς γερουσίας καὶ τοῖς
ὑπὸ τῶν ὑπάτων παραγγελλομένοις πειθαρχήσωσιν,
ἐπὶ ποσὸν ἠπόρησαν ποῖά ποτε τὰ διὰ τῶν ὑπάτων 7

τοῖς ἔσται παραγγελλόμενα· πλὴν τότε γε ἐξ αὐτῆς
ὥρμησαν, σπεύδοντες ἀναγγεῖλαι τῇ πατρίδι περὶ
8 τούτων. παραγενόμενοι δ' εἰς τὴν Καρχηδόνα διε-
9 σάφουν τοῖς πολίταις τὰ κατὰ μέρος. οἱ δὲ διακού-
σαντες τἄλλα μὲν ἐνδεχομένως ἐνόμιζον βεβουλεῦ-
σθαι τοὺς πρεσβευτάς· περὶ δὲ πόλεως μὴ γεγονέναι
μνείαν εἰς μεγάλην ἐπίστασιν αὐτοὺς ἦγε καὶ πολ-
λὴν ἀμηχανίαν.
3 Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ φασὶ Μάγωνα τὸν Βρέτ-
τιον χρήσασθαι λόγοις ἀνδρώδεσι καὶ πραγματικοῖς.
2 δύο γάρ, ὡς ἔοικε, καιροὺς ἔφασκεν εἶναι τοῦ βου-
λεύσασθαι περὶ σφῶν καὶ τῆς πατρίδος, ὧν τὸν μὲν
3 ἕνα παρεῖσθαι. δεῖν γὰρ οὐ μὰ Δία νῦν διαπορῆσαι
τί διὰ τῶν ὑπάτων αὐτοῖς παραγγελθήσεται καὶ διὰ
τί περὶ πόλεως οὐδεμίαν ἐποιήσατο μνείαν ἡ σύγ-
κλητος, ἀλλὰ καθ' ὃν καιρὸν ἐδίδοσαν τὴν ἐπιτρο-
4 πήν· δόντας δὲ σαφῶς γιγνώσκειν διότι πᾶν τὸ
παραγγελλόμενον ἐπιδεκτέον ἐστίν, ἐὰν μὴ τελέως
5 ὑπερήφανον ᾖ καὶ παρὰ τὴν προσδοκίαν· εἰ δὲ μή,
τότε πάλιν βουλεύσασθαι πότερα δεῖ προσδέχεσθαι
τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν καὶ πάσχειν ὅ,τι ποτ'
ἂν οὗτος ἐπιφέρῃ τῶν δεινῶν, ἢ κατορρωδήσαντας
τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐθελοντὴν ἀναδέχεσθαι
6 πᾶν τὸ προσταττόμενον. πάντων δὲ διὰ τὸν ἐφε-
στῶτα πόλεμον καὶ διὰ τὸ τῆς προσδοκίας ἄδηλον
φερομένων ἐπὶ τὸ πειθαρχεῖν τοῖς παραγγελλομένοις,
7 ἔδοξε πέμπειν τοὺς ὁμήρους εἰς τὸ Λιλύβαιον. καὶ
παραυτίκα καταλέξαντες τριακοσίους τῶν νέων ἐξέ-
πεμπον μετὰ μεγάλης οἰμωγῆς καὶ δακρύων, ἅτε
προπεμπόντων ἕκαστον τῶν ἀναγκαίων καὶ συγγε-
νῶν, καὶ μάλιστα τῶν γυναικῶν ἐκκαουσῶν τὴν τοι-
8 αύτην διάθεσιν. ἐπεὶ δὲ κατέπλευσαν εἰς τὸ Λιλύ-

*βαιον, οἱ μὲν ἐξ αὐτῆς παρεδόθησαν διὰ τῶν ὑπάτων
Κοΐντῳ Φαβίῳ Μαξίμῳ· συνέβαινε γὰρ τοῦτον ἐπὶ
τῆς Σικελίας τετάχθαι στρατηγὸν τότε. δι' οὗ πα-* 9
*ρακομισθέντες ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ῥώμην συνεκλείσθη-
σαν ὁμοῦ πάντες εἰς τὸ τῆς ἑκκαιδεκήρους νεώριον.*

Καὶ τῶν μὲν ὁμήρων ἐκεῖσε ὑπαρχόντων οἱ 4
στρατηγοὶ κατήχθησαν εἰς τὴν τῆς Ἰτύκης ἄκραν. 2
*τούτων δὲ προσπεπτωκότων τοῖς Καρχηδονίοις ὀρθὴ
καὶ περίφοβος ἦν ἡ πόλις διὰ τὴν ἀδηλότητα τῶν
προσδοκωμένων. οὐ μὴν ἀλλ' ἔδοξεν αὐτοῖς πρε-* 3
*σβευτὰς πέμπειν τοὺς πευσομένους τῶν ὑπάτων τί
δεῖ ποιεῖν, καὶ διασαφήσοντας ὅτι πρὸς πᾶν τὸ πα-
ραγγελλόμενον ἕτοιμοι πάντες εἰσί. τῶν δὲ πρε-* 4
*σβευτῶν ἀφικομένων εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων παρεμ-
βολὴν καὶ τοῦ συνεδρίου συναχθέντος, εἰσελθόντες
οἱ πρέσβεις διελέγοντο κατὰ τὰς ἐντολάς. ὁ δὲ πρε-* 5
*σβύτερος τῶν ὑπάτων ἐπαινέσας αὐτῶν τὴν πρόθε-
σιν καὶ προαίρεσιν, ἐκέλευε παραδιδόναι τά τε ὅπλα
καὶ τὰ βέλη πάντα χωρὶς δόλου καὶ ἀπάτης. οἱ δὲ* 6
*πρέσβεις ποιήσειν μὲν ἔφασαν τὸ παραγγελλόμενον,
σκοπεῖσθαι δ' αὐτοὺς ἠξίουν τὸ συμβησόμενον, ἐὰν
αὐτοὶ μὲν παραχωρήσωσι τῶν ὅπλων, ἐκεῖνοι δὲ λα-
βόντες ἀποπλεύσωσιν. ὅμως ταῦτα ἔδωκαν.* [Exc.
de legat. p. 218—222.]

Δῆλον ἐγένετο διότι μέγα τὸ βάσταγμα τῆς πό- 7
*λεως ἦν· πλείονα γὰρ εἴκοσι μυριάδων ὅπλα παρέ-
δωκαν Ῥωμαίοις καὶ καταπέλτας δισχιλίους.* [Suidas
v. *βάσταγμα*.]

Ἁπλῶς δὲ οὐδὲν εἶδος τῶν μελλόντων ἔγνω- 5
σαν, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς τῶν πρέσβεων ἐμφάσεως ὀτ- 2
*τευόμενοι εἰς παντοδαπὰς οἰμωγὰς καὶ θρήνους ἐνέ-
πιπτον.* [Suidas vv. *ἁπλῶς*, *ὀττευομένη*.]

3 *Οἱ δὲ πάντες ἅμα ἀνακραγόντες ἐξ αὐτῆς οἷον*
4 *εἰ παρελύθησαν. ταχὺ δὲ τοῦ λόγου διαδοθέντος εἰς*
τὸ πλῆθος, οὐκέτι * *συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ἀλογίαν,*
ἀλλ' οἱ μὲν ἐπὶ τοὺς πρεσβευτὰς ὥρμων, ὡς αἰτίους
5 *σφίσι τῶν κακῶν ὄντας τούτων, οἱ δὲ ἐπὶ τοὺς κα-*
τειλημμένους τῶν Ἰταλικῶν, καὶ εἰς τούτους ἀπηρεί-
σαντο τὸν θυμόν, οἱ δὲ πρὸς τὰς πύλας τῆς πόλεως.
.[Suidas v. *ἀλογία*.]

6 *Τὰς προφυλακὰς βλέπων ὁ Φαμέας, ὢν οὐκ ἄψυ-*
χος, ἐξέκλινε τὰς πρὸς τὸν Σκιπίωνα συμπλοκάς.
2 *καί ποτε συνεγγίσας ταῖς ἐφεδρείαις, προβαλόμενος*
ὀφρῦν ἀπότομον, ἐπέστη καὶ πλείω χρόνον. [Suidas
vv. *ἄψυχος, Φαμέας*.]

3 *Αἱ δὲ σημαῖαι τῶν Ῥωμαίων συνεπεφεύγεσαν*
εἰς βουνόν· καὶ πάντων δόντων γνώμας ὁ Σκιπίων
4 *ἔφη, ὅταν ἐξ ἀκεραίου βουλεύωνται, καὶ πλείω ποι-*
εῖσθαι πρόνοιαν τοῦ μηδὲν παθεῖν ἢ τοῦ δρᾶσαι κα-
κῶς τοὺς ἐχθρούς. [Suidas v. *σημαῖαι*.]

5 *Οὐ χρὴ θαυμάζειν εἰ φιλοτιμότερον ἐξηγούμεθα*
τὰ κατὰ τὸν Σκιπίωνα καὶ πᾶν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτοῦ
μετὰ διαστολῆς ἐξαγγέλλομεν. [Suidas v. *διαστολή*.]

6 *Ἐν γὰρ τῇ Ῥώμῃ Μάρκον Πόρκιον ἀκούσαντα*
τὰς ἀριστείας Σκιπίωνος εἰπεῖν

οἶος πέπνυται· τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν.

[Suidas v. *ἀΐσσουσιν*.]

FRAGMENTA LIBRI XXXVII.

Ὅτι περὶ Καρχηδονίων, ὅτε κατεπολέμησαν αὐ- 1[a]
τοὺς οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν Ψευδο-
φίλιππον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολλοὶ καὶ παντοῖοι
διεφέροντο λόγοι, τὰς μὲν ἀρχὰς περὶ τῶν κατὰ Καρ-
χηδονίους, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν
Ψευδοφίλιππον. τὰ μὲν οὖν περὶ Καρχηδονίους ἀμ- 2
φιδοξουμένας εἶχε τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς διαλήψεις·
ἔνιοι μὲν γὰρ συγκατῄνουν τοῖς Ῥωμαίοις, φάσκοντες
αὐτοὺς φρονίμως καὶ πραγματικῶς βουλεύσασθαι
περὶ τῆς δυναστείας· τὸ γὰρ τὸν ἐπικρεμάμενον
φόβον καὶ τὴν πολλάκις μὲν ἠμφισβητηκυῖαν πρὸς
αὐτοὺς πόλιν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας, ἔτι δὲ καὶ νῦν
δυναμένην ἀμφισβητῆσαι σὺν καιρῷ, ταύτην ἐπα-
νελομένους βεβαιῶσαι τῇ σφετέρᾳ πατρίδι τὴν ἀρ-
χὴν νοῦν ἐχόντων εἶναι καὶ μακρὰν βλεπόντων ἀν-
θρώπων.

Ἔνιοι δὲ τούτοις ἀντέλεγον, φάσκοντες οὐ τῆς 1[b]
.... τους τὴν προαίρεσιν κατεκτήσαντο τὴν
ἡγεμονίαν, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἀθηναίων καὶ
Λακεδαιμονίων ἐκτρέπεσθαι φιλαρχίαν, καὶ βραδύ-
τερον μὲν ἐκείνων ὁρμᾶν, ἥξειν δ' ἐπὶ ταὐτὸ τέλος
ἐκ τῶν προφαινομένων. πρότερον μὲν γὰρ πᾶσι πε- 2
πολεμηκέναι μέχρι τοῦ κρατῆσαι καὶ συγχωρῆσαι τοὺς

ἀντιταξαμένους ὅτι δεῖ πείθεσθαι σφίσι καὶ ποιεῖν τὸ παραγγελλόμενον· νῦν δὲ προοίμιον μὲν ἐκτεθεῖσθαι τῆς ἰδίας προαιρέσεως τὰ κατὰ Περσέα, βαστάσαντας ἐκ ῥιζῶν τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, τετελειωκέναι δὲ κατὰ τὸ παρὸν διὰ τῆς περὶ Καρχηδονίων
3 διαλήψεως· μηδενὸς γὰρ ἀνηκέστου γεγονότος ἐξ ἐκείνων ἀνηκέστως καὶ βαρέως βεβουλεῦσθαι περὶ αὐτῶν, πᾶν ἀναδεχομένων καὶ πᾶν ὑπομενόντων ποιήσειν τὸ προσταττόμενον.

1c Ἕτεροι δὲ καθόλου τε πολιτικὸν εἶναι τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος ἔφασαν καὶ τοῦτο ἴδιον εἶναι καὶ ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, ἐπὶ τῷ καὶ τοὺς πολέμους ἁπλῶς καὶ γενναίως πολεμεῖν, μὴ νυκτεριναῖς ἐπιθέσεσι χρωμένους μηδ' ἐνέδραις, πᾶν δὲ τὸ δι' ἀπάτης καὶ δόλου γιγνόμενον ἀποδοκιμάζοντας, μόνους δὲ τοὺς ἐκ προδήλου καὶ κατὰ πρόσωπον κινδύ-
2 νους ὑπολαμβάνοντας αὐτοῖς καθήκειν. νῦν δὲ πάντα περὶ τοὺς Καρχηδονίους δι' ἀπάτης καὶ δόλου κεχειρικέναι, κατὰ βραχὺ τὸ μὲν προτείνοντας, τὸ δ' ἐπικρυπτομένους, ἕως οὗ παρείλοντο πάσας τὰς ἐλπίδας τοῦ βοηθεῖν αὐτοῖς τοὺς συμμάχους. τοῦτο δὲ μοναρχικῆς πραγματοκοπίας οἰκεῖον εἶναι μᾶλλον ἢ πολιτικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς αἱρέσεως καὶ προσεοικὸς ἀσεβήματι καὶ παρασπονδήματι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον.
3 ἦσαν δέ τινες οἳ καὶ τούτοις ἀντιλέγοντες. εἰ μὲν γὰρ πρὶν ἢ δοῦναι τοὺς Καρχηδονίους τὴν ἐπιτροπὴν αὑτῶν οὕτως ἐχείριζον τὰ πράγματα, κατὰ βραχὺ τὰ μὲν προτείνοντες, τὰ δὲ παραγυμνοῦντες, εἰκότως
4 ἂν αὐτοὺς ἐνόχους φαίνεσθαι τοῖς ἐγκαλουμένοις· εἰ δὲ δόντων αὐτῶν τῶν Καρχηδονίων τὴν ἐπιτροπὴν ὥστε βουλεύεσθαι Ῥωμαίους ὅ,τι ποτὲ φαίνοιτο περὶ αὐτῶν, οὕτω κατὰ τὴν ἐξουσίαν ὥς ποτε δοκεῖ σφίσι

τὸ κριθὲν ἐπέταττον καὶ παρήγγελλον, οὐκέτι τὸ γιγνό-
μενον ἀσεβήματι παραπλήσιον εἶναι, καὶ μὴν οὐδὲ πα-
ρασπονδήματι μικροῦ δεῖν· ἔνιοι δ' ἔτι ἔφασαν οὐκ
ἀδικήματι τὸ παράπαν· τριῶν γὰρ οὐσῶν διαφορῶν,
εἰς ἃς τὸ πᾶν ἔγκλημα φύσει καταβαίνει, εἰς οὐδε-
μίαν ἐμπίπτειν τούτων τὸ γιγνόμενον ὑπὸ Ῥωμαίων·
ἀσέβημα μὲν γὰρ εἶναι τὸ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς 5
γονεῖς καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἁμαρτάνειν, παρασπόν-
δημα δὲ τὸ παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς ἐγγράπτους
ὁμολογίας πραττόμενον, ἀδίκημα δὲ τὸ παρὰ τοὺς
νόμους καὶ τοὺς ἐθισμοὺς ἐπιτελούμενον, ὧν οὐδενὶ
εἰς τὸ παρὸν ἐνόχους εἶναι Ῥωμαίους· οὐ γὰρ εἰς 6
τοὺς θεοὺς οὐδ' εἰς τοὺς γονεῖς οὐδ' εἰς τοὺς τεθνεῶ-
τας ἐξαμαρτάνειν, οὐδὲ μὴν ὅρκους οὐδὲ συνθήκας
παραβαίνειν, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοὺς ἐγκαλεῖν τοῖς
Καρχηδονίοις ὅτι παραβεβήκασι. καὶ μὴν οὐδὲ νό-
μους οὐδὲ ἐθισμοὺς οὐδὲ τὴν κατ' ἰδίαν πίστιν ἀθε-
τεῖν· λαβόντες γὰρ τὴν ἐπιτροπὴν παρ' ἑκόντων ὃ 7
βούλοιντο πράττειν, οὐ πειθαρχούντων τοῖς παραγ-
γελλομένοις, οὕτως αὐτοῖς προσάγειν τὴν ἀνάγκην.
περὶ μὲν οὖν Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων ταῦτ'
ἐλέγετο.

Περὶ δὲ τοῦ Ψευδοφιλίππου τὸ μὲν πρῶτον 1d
οὐδ' ἀνεκτὸς ὁ λόγος ἐφαίνετο· πάρεστί τις ἐπὶ τὴν
Μακεδονίαν ἀεροπετὴς Φίλιππος, καταφρονήσας οὐ
μόνον Μακεδόνων, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίων, οὐδεμίαν
ἀφορμὴν εὔλογον ἔχων πρὸς τὴν ἐπιβολήν, ἅτε γι- 2
γνωσκομένου τοῦ κατ' ἀλήθειαν Φιλίππου διότι
σχεδὸν ὀκτωκαίδεκα γεγονὼς ἐτῶν μετήλλαξε τὸν
βίον ἐν Ἄλβᾳ τῆς Ἰταλίας δυσὶν ὕστερον ἔτεσιν αὐ-
τοῦ τοῦ Περσέως. μετὰ δὲ μῆνας τρεῖς ἢ τέτταρας
προσπεσούσης φήμης διότι νενίκηκε μάχῃ τοὺς Μα-

κεδόνας πέραν τοῦ Στρυμόνος κατὰ τὴν Ὀδομαντικήν, τινὲς μὲν ἀπεδέχοντο τὸν λόγον, οἱ δὲ πλείους
3 ἀκμὴν ἠπίστουν. μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν ἅμα τοῦ λόγου προσπίπτοντος ὅτι νικᾷ μάχῃ τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ τάδε τοῦ Στρυμόνος καὶ πάσης Μακεδονίας κρατεῖ, καὶ Θετταλῶν γράμματα καὶ πρεσβευτὰς πεμψάντων πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ παρακαλούντων βοηθεῖν, ὡς καὶ περὶ αὐτοὺς ὑπάρχοντος κινδύνου,
4 θαυμαστὸν ἐφάνη καὶ παράδοξον τὸ γεγονός· οὐδεμία γὰρ οὔτε πιθανότης οὔτ' εὔλογον προυφαίνετο περὶ τοῦ συμβεβηκότος. τοιαῦται μὲν οὖν περὶ τούτων ἦσαν διαθέσεις. [Exc. Vat. p. 444—447 M. 82—84 H.]

1 Μούσειον, τόπος περὶ τὸν Ὄλυμπον τὸν ἐν Μακεδονίᾳ. Πολύβιος τριακοστῷ ἑβδόμῳ. [Steph. Byz.]

1e Ὅτι προσπεσόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον γραμμάτων τοῖς Ἀχαιοῖς παρὰ τοῦ Μανιλίου διότι καλῶς ποιήσουσι Πολύβιον τὸν Μεγαλοπολίτην ἐκπέμψαντες μετὰ σπουδῆς εἰς Λιλύβαιον, ὡς χρείας οὔσης αὐτοῦ δημοσίας ἕνεκεν πραγμάτων, ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς ἐκπέμπειν ἀκολούθως τοῖς ὑπὸ τοῦ ὑπάτου γε-
2 γραμμένοις. ἡμεῖς δὲ νομίζοντες ἑαυτοῖς καθήκειν κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸ πειθαρχεῖν Ῥωμαίοις, πάντα τἄλλα πάρεργα [θέμενοι] θερείας ἀρχομένης ἐξε-
3 πλεύσαμεν. ἀφικόμενοι δ' εἰς Κέρκυραν καὶ καταλαβόντες αὐτοῦ γράμματα παρὰ τῶν ὑπάτων προσπεπτωκότα τοῖς Κερκυραίοις, ἐν οἷς διεσάφουν ὅτι τοὺς μὲν ὁμήρους ἤδη παραδεδώκασιν αὐτοῖς οἱ Καρχηδόνιοι πάντας, ἕτοιμοι δ' εἰσὶν αὐτοῖς πειθαρχεῖν, νομίσαντες [δὲ] λελύσθαι τὸν πόλεμον καὶ μηκέτι χρείαν ἡμῶν εἶναι μηδεμίαν, αὖθις ἀπεπλεύσαμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

1f Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν ἐὰν ποτὲ μὲν τῷ κυρίῳ

σημαίνωμεν αὐτοὺς ὀνόματι, ποτὲ δὲ ταῖς κοιναῖς
ἐμφάσεσιν, οἷον οὕτως, ἐμοῦ δὲ ταῦτ' εἰπόντος, καὶ
πάλιν, ἡμῶν δὲ συγκαταθεμένων. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐμ- 2
πεπλεγμένων ἡμῶν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μελλούσας
ἱστορεῖσθαι πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι μεταλαμβάνειν
τὰς περὶ αὐτῶν σημασίας, ἵνα μήτε τοὔνομα συνεχῶς
προφερόμενοι προσκόπτωμεν ταυτολογοῦντες μήτε
πάλιν ἐμοῦ καὶ δι' ἐμὲ παρ' ἕκαστον λέγοντες λά-
θωμεν εἰς φορτικὴν διάθεσιν ἐμπίπτοντες, ἀλλὰ συγ- 3
χρώμενοι πᾶσι τούτοις καὶ μεταλαμβάνοντες ἀεὶ τὸ
τῷ καιρῷ πρέπον ἐφ' ὅσον οἷόν τε διαφεύγωμεν τὸ
λίαν ἐπαχθὲς τῆς περὶ αὐτῶν λαλιᾶς, ἐπειδὴ φύσει
μὲν ἀπρόσδεκτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἀναγκαῖος
δ' ὑπάρχει πολλάκις, ὅταν μὴ δυνατὸν ἄλλως ἢ δη-
λῶσαι τὸ προκείμενον. γέγονε δέ τι πρὸς τοῦτο τὸ 4
μέρος ἡμῖν οἷον ἐκ ταὐτομάτου συνέργημα τὸ μηδένα
μέχρι γε τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν ταὐτὸν ἡμῖν ὄνομα
κεκληρονομηκέναι κυρίως, ὅσον γε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι.

Ὅτι κατά τι σύμπτωμα τῶν μὲν τοῦ Καλλικρά- 1g
τους εἰκόνων εἰσφερομένων κατὰ τὸ σκότος, τῶν δὲ τοῦ
Λυκόρτα κατὰ τὴν [αὐτὴν] ἡμέραν ἐκφερομένων εἰς
τὸ φῶς κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν, πάντας ἠνάγκαξε
τὸ γιγνόμενον ἐπιφθέγγεσθαι διότι δεῖ μηδέποτε τοῖς
καιροῖς ὑπερηφάνως χρῆσθαι κατὰ τῶν πέλας, εἰδότα διότι καὶ λίαν τοῦτ' ἐστὶν ἴδιον ἐπιτήδευμα τῆς τύχης, τὸ τοῖς αὐτῶν ἐπινοήμασι καὶ νομοθετήμασιν ἐξ ὑποστροφῆς αὐτοὺς ὑποβάλλειν τοὺς νομοθετήσαντας.

Ὅτι αὐτὸ τὸ φύσει φιλόκαινον τῶν ἀνθρώπων 2
ἱκανόν ἐστι πρὸς πᾶσαν μεταβολήν.

Ὅτι Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν πρεσβευτὰς τοὺς ἐπιληψο- 1h
μένους τῆς ὁρμῆς τῆς τοῦ Νικομήδους καὶ κωλύσον-

2 τας τὸν Ἄτταλον πολεμεῖν τῷ Προυσίᾳ, καὶ κατε-
στάθησαν Μάρκος Λικίνιος, ἄνθρωπος ποδαγρικὸς
καὶ τελέως ἀδύνατος τοῖς ποσί, καὶ μετὰ τούτου Αὖ-
λος Μαγκῖνος, ὃς κεραμῖδος εἰς τὴν κεφαλὴν ἐμπε-
σούσης αὐτῷ τηλικαύτας καὶ τοσαύτας οὐλὰς εἶχε
διὰ τῆς κεφαλῆς ὥστε θαυμαστὸν εἶναι πῶς ἐσώθη,
καὶ Λεύκιος Μαλλιολέων, ὃς πάντων ἐδόκει Ῥωμαίων
3 ἀναισθητότατος ὑπάρχειν. τῆς δὲ πράξεως προσδεο-
μένης τάχους καὶ τόλμης ἐδόκουν ἀφυέστατοι πρὸς
τὴν χρείαν εἶναι ταύτην οἱ καθεσταμένοι. διὸ καί
φασι Μάρκον Πόρκιον τὸν Κάτωνα προσαγορευόμε-
νον εἰπεῖν ἐν τῇ συγκλήτῳ διότι συμβήσεται μὴ μό-
νον ἀπολόμενον φθάσαι τὸν Προυσίαν, ἀλλὰ καὶ
4 τὸν Νικομήδην γηράσαντα ἐν τῇ βασιλείᾳ· πῶς γὰρ
οἷόν τε καταταχῆσαι, πῶς δὲ καταταχήσαντας ἀνύσα-
σθαί τι τὴν πρεσβείαν, μήτε πόδας μήτε κεφαλὴν μήτε
καρδίαν ἔχοντας; [Exc. Vat. p. 448—449 M. 85—
86 H.]

2 Ὅτι Προυσίας ὁ βασιλεύς, εἰδεχθὴς ὢν κατὰ τὴν
ἔμφασιν, καίπερ ἐκ συλλογισμοῦ βελτίων ὑπάρχων,
ἥμισυς ἀνὴρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ πρὸς τὰς πο-
2 λεμικὰς χρείας ἀγεννὴς καὶ γυναικώδης. οὐ γὰρ μό-
νον δειλὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς κακοπαθείας ἀλλό-
τριος, καὶ συλλήβδην ἐκτεθηλυμμένος καὶ τῇ ψυχῇ
3 καὶ τῷ σώματι παρ' ὅλον τὸν βίον· ὅπερ ἥκιστα βού-
λονται περὶ τοὺς βασιλεῖς ὑπάρχειν ἅπαντες μέν,
4 μάλιστα δὲ τὸ τῶν Βιθυνῶν γένος. πολλὴ δέ τις
ἀσέλγεια καὶ περὶ τὰς σωματικὰς ἐπιθυμίας αὐτῷ
5 συνεξηκολούθει. παιδείας δὲ καὶ φιλοσοφίας καὶ τῶν
6 ἐν τούτοις θεωρημάτων ἄπειρος εἰς τέλος ἦν, καὶ
συλλήβδην τοῦ καλοῦ τί ποτ' ἐστὶν οὐδ' ἔννοιαν
εἶχε, Σαρδαναπάλλου δὲ βάρβαρον βίον ἔζη καὶ μεθ'

ἡμέραν καὶ νύκτωρ. τοιγαροῦν ἅμα τῷ βραχείας ἐλ- 7
πίδος τὸ τῶν βασιλευομένων πλῆθος λαβέσθαι ἀμε-
τάκλητον ὁρμὴν ἔσχεν εἰς τὸ μὴ μόνον ἀλλότρια φρο-
νεῖν τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν βούλεσθαι παρ'
αὐτοῦ λαμβάνειν.

Ὅτι Μασανάσσης ὁ ἐν Λιβύῃ τῶν Νομάδων βα- 3
σιλεὺς ἀνὴρ ἦν τῶν καθ' ἡμᾶς βασιλέων ἄριστος καὶ
μακαριώτατος, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη πλείω τῶν ἑξήκον- 2
τα, ὑγιεινότατος ὢν καὶ πολυχρονιώτατος· ἐνενήκοντα
γὰρ ἐτῶν ἐγεγόνει. ἐγένετο δὲ καὶ δυναμικώτατος 3
τῶν καθ' αὑτὸν κατὰ τὴν σωματικὴν ἕξιν, ὃς ὅτε μὲν
στῆναι δέοι, στὰς ἐν τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι δι' ἡμέρας
ἔμενε, καθεζόμενος δὲ πάλιν οὐκ ἠγείρετο. καὶ τὴν 4
ἐπὶ τῶν ἵππων κακοπάθειαν ἡμέραν καὶ νύκτα συν-
εχῶς διακαρτερῶν οὐδὲν ἔπασχε. σημεῖον δὲ τῆς 5
σωματικῆς αὐτοῦ δυνάμεως· ἔχων ἐνενήκοντα ἔτη
καθ' ὃν καιρὸν μετήλλαξε τὸν βίον, υἱὸν ἀπέλιπε
τεττάρων ἐτῶν, ὄνομα Στέμβανον, ὃν μετὰ ταῦτα
Μικίψης υἱοποιήσατο, πρὸς δὲ τούτῳ υἱοὺς τέτταρας.
διὰ δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους τούτων εὔνοιαν διετή- 6
ρησε τὸν ὅλον βίον πάσης ἐπιβουλῆς καὶ παντὸς οἰ-
κείου μιάσματος ἄμοιρον αὐτοῦ γενέσθαι τὴν βασι-
λείαν. τὸ δὲ μέγιστον καὶ θειότατον τούτου· τῆς γὰρ 7
Νομαδίας ἁπάσης ἀχρήστου τὸν πρὸ τοῦ χρόνον
ὑπαρχούσης, καὶ νομιζομένης ἀδυνάτου τῇ φύσει
πρὸς ἡμέρους καρποὺς ὑπάρχειν, πρῶτος καὶ μόνος 8
ὑπέδειξε διότι δύναται πάντας ἐκφέρειν τοὺς ἡμέ-
ρους καρποὺς οὐδ' ὁποίας ἧττον, ἑκάστῳ τῶν υἱ-
ῶν ἐν διαστάσει μυριοπλέθρους ἀγροὺς κατασκευά-
σας παμφόρους. τῇ μὲν οὖν ἐκείνου μεταστάσει ταῦτ' 9
ἄν τις εὐλόγως ἐπιφθέγξαιτο καὶ δικαίως. ὁ δὲ Σκι- 10
πίων παραγενόμενος εἰς τὴν Κίρταν ἡμέρᾳ τρίτη

μετὰ τὸν τοῦ βασιλέως θάνατον διῴκησε καλῶς
πάντα. [Exc. Peir. p. 173—174.]

11 Μασανάσσην ἱστορεῖ Πολύβιος ἐνενήκοντα μὲν
ἐτῶν ἀποθανεῖν, τετράετες καταλιπόντα παιδάριον
12 ἐξ αὑτοῦ γεγεννημένον· ὀλίγῳ δ' ἔμπροσθεν τῆς τε-
λευτῆς μάχῃ νικήσαντα Καρχηδονίους ὀφθῆναι τῇ
ὑστεραίᾳ πρὸ τῆς σκηνῆς ῥυπαρὸν ἄρτον ἐσθίοντα,
καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας εἰπεῖν ὅτι τοῦτο ποιεῖ
...... [Plut. Mor. p. 791, F — 792, A.]

4 Ἐγὼ δέ, φησὶν ὁ Πολύβιος ἐπιτιμῶν τοῖς τὴν
τύχην καὶ τὴν εἱμαρμένην ἐπιγράφουσιν ἐπί τε τὰς
κοινὰς πράξεις καὶ τὰς κατ' ἰδίαν περιπετείας, νῦν
βούλομαι περὶ τούτου τοῦ μέρους διαστείλασθαι καθ'
ὅσον ὁ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ἐπιδέχεται τρό-
2 πος. ὧν μὲν [ἡμῖν] ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τὰς αἰτίας
καταλαβεῖν ἄνθρωπον ὄντα, περὶ τούτων ἴσως ἂν
τις ἀπορῶν ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἀναφορὰν ποιοῖτο καὶ
τὴν τύχην, οἷον ὄμβρων καὶ ὑετῶν ἐξαισίων ἐπιφορὰ
συνεχής, ἢ τἀναντία πάλιν αὐχμῶν καὶ πάγων καὶ
διὰ ταῦτα φθορὰ καρπῶν, ὁμοίως λοιμικαὶ διαθέσεις
συνεχεῖς, ἄλλα παραπλήσια τούτοις, ὧν οὐκ εὐμαρὲς
3 τὴν αἰτίαν εὑρεῖν. διόπερ εἰκότως περὶ τῶν τοιού-
των ἀκολουθοῦντες ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις διὰ τὴν
ἀπορίαν, ἱκετεύοντες καὶ θύοντες ἐξιλασκόμενοι τὸ
θεῖον, πέμπομεν ἐρησόμενοι τοὺς θεοὺς τί ποτ' ἂν
ἢ λέγουσιν ἢ πράττουσιν ἡμῖν ἄμεινον εἴη καὶ γέ-
4 νοιτο παῦλα τῶν ἐνεστώτων κακῶν. ὧν δὲ δυνατόν
ἐστι τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἣν ἐγένετο τὸ
συμβαῖνον, οὔ μοι δοκεῖ τῶν τοιούτων δεῖν ἐπὶ τὸ
θεῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀναφοράν, λέγω δὲ οἷον οὕτως.
ἐπέσχεν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς τὴν Ἑλλάδα πᾶ-
σαν ἀπαιδία καὶ συλλήβδην ὀλιγανθρωπία, δι' ἣν

αἵ τε πόλεις ἐξηρημώθησαν καὶ ἀφορίαν εἶναι συνέ-
βαινε, καίπερ οὔτε πολέμων συνεχῶν ἐσχηκότων
ἡμᾶς οὔτε λοιμικῶν περιστάσεων. εἴ τις οὖν περὶ 5
τούτου συνεβούλευσεν εἰς θεοὺς πέμπειν ἐρησομένους
τί ποτ' ἂν ἢ λέγοντες ἢ πράττοντες πλείονες γιγνοί-
μεθα καὶ κάλλιον οἰκοίημεν τὰς πόλεις, ἆρ' οὐ μάταιος
ἂν ἐφαίνετο, τῆς αἰτίας προφανοῦς ὑπαρχούσης καὶ
τῆς διορθώσεως ἐν ἡμῖν κειμένης; τῶν γὰρ ἀνθρώ- 6
πων εἰς ἀλαζονείαν καὶ φιλοχρημοσύνην, ἔτι δὲ ῥᾳ-
θυμίαν ἐκτετραμμένων, καὶ βουλομένων μήτε γαμεῖν
μήτ' ἐὰν γήμωσι, τὰ γιγνόμενα τέκνα τρέφειν, ἀλλὰ
μόλις ἓν τῶν πλείστων ἢ δύο, χάριν τοῦ πλουσίους
τούτους καταλιπεῖν καὶ σπαταλῶντας θρέψαι, ταχέως
ἔλαθε τὸ κακὸν αὐξηθέν. καὶ γὰρ ἑνὸς ὄντος ἢ δυ- 7
εῖν, εἰ τούτων τὸν μὲν πόλεμος ἢ νόσος ἐνστᾶσα πα-
ρείλετο, δῆλον ὡς ἀνάγκη καταλείπεσθαι τὰς οἰκή-
σεις ἐρήμους, καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν μελιττῶν τὰ
σμήνη, τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ βραχὺ καὶ τὰς πό-
λεις ἀπορουμένας ἀδυνατεῖν. ὑπὲρ ὧν οὐδὲ χρεία 8
παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι πῶς ἂν ἀπολυθείημεν
τῆς τοιαύτης βλάβης· ὁ γὰρ τυχὼν τῶν ἀνθρώπων
ἐρεῖ διότι μάλιστα μὲν αὐτοὶ δι' αὑτῶν, μεταθέμενοι
τὸν ζῆλον, εἰ δὲ μή, νόμους γράψαντες, ἵνα τρέφηται
τὰ γιγνόμενα. περὶ τούτων οὖν οὔτε μάντεων οὔτε 9
τερατειῶν χρεία. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν
κατὰ μέρος. ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἐφ' ὧν ἀλήπτους ἢ
δυσλήπτους εἶναι τὰς αἰτίας συμβαίνει, ὑπεραυνειν·
ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ περὶ Μακεδόνας γεγενημένον. Μα- 10
κεδόνες μὲν γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων πολλῶν καὶ μεγάλων
ἐτετεύχεσαν φιλανθρωπιῶν, κοινῇ μὲν πάντες ἀπολυ-
θέντες τῶν ἀρχικῶν ἐπιταγμάτων καὶ φόρων καὶ με-
ταλαβόντες ἀπὸ δουλείας ὁμολογουμένης ἐλευθερίαν,

ἰδίᾳ δὲ | πάλιν καὶ τὰ πλεῖστα ἐκλυθέντες ἐκ μεγάλων . . . . καὶ φόνων ἐμ[φυλίων] διὰ τῆς Ῥωμαίων . . . . μίας· . . ἅμα δυσμενείας μὲν ἢ βλάβης τῆς ἐν τοῖς πρότερον καιροῖς πρὸς Ῥω[μαίους] ἔτι γεύ . . . . . . φιλ- . . . . πόλεως· ὑπὸ δὲ τοῦ Ψευδοφιλίππου πρῶτον μὲν πρ . . . . εξετοι διήτ . . . . πολλοὺς μὲν ἀν . . . . . . φρ . . . . πλείστους ἐπεῖδον αὐτῶν ἐν πάνυ . . . . . χρ . . . φυγ . . . . . . ντας καὶ στρ . . . . . έντας καὶ φονευθέντας ἢ τῶν ἐν τοῖς πρότερον καιροῖς ὑπὸ τῶν κατ' ἀλήθειαν βασι . . . . ἤδη τοῦτο γε εχ . . ῶς ἀπαντεσι ἐπὶ το . . . . εἴ . . . . αι τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλέων, ὡς . . . . ὑβρίζ . . . . . καὶ . . . . πλείστοις εμος τῶν βρ . . . . καὶ . . . . Ῥωμαίων στρατοπεδεύματος ἐξ αὐτῆς μεταμέλοι· ἐν ἀδικ . . . . τῶν πρὸ τοῦ Ψευδοφιλίππου μὲν εἰς αὐτοὺς παρανομημάτων· οἱ δὲ τὸ . . . . πολλῶν τε μετὰ μὲν τοῦ Δημητρίου καὶ πάλιν μετὰ Περσέως μαχόμενοι πρὸς Ῥωμαίους ἡττήθησαν, ἀνδρὶ δὲ στυγνῷ συναγωνιζόμενοι καὶ περὶ τῆς τούτου βασιλείας ἀνδραγαθήσαντες ἐνί-

κησαν Ῥωμαίους. ἐξ ὧν τίς οὐκ ἂν ἐπαπορήσειεν 11
ἐπὶ τῷ συμβάντι; τὴν γὰρ αἰτίαν εὑρεῖν τούτων
δυσχερές. διόπερ ἄν τις ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέ- 12
σεων δαιμονοβλάβειαν εἴποι τὸ γεγονὸς καὶ μῆνιν
ἐκ θεῶν ἅπασι Μακεδόσιν ἀπηντῆσθαι. δῆλον δ'
ἔσται ἐκ τῶν λέγεσθαι μελλόντων. [Ζήτει ἐν τῷ
περὶ ἥττης.] [Exc. Vat. p. 449—452 M. 86—88 H.]

FRAGMENTA LIBRI XXXVIII.

1[a] Ὅτι ἡ ὀγδόη καὶ τριακοστὴ βίβλος περιέχει τὴν
συντέλειαν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀτυχίας. καίπερ γὰρ
τῆς Ἑλλάδος καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος πλεονάκις
ἐπταικυίας, ὅμως οὐδ᾿ ὁποίοις ἄν τις τῶν πρότερον
ἐλαττωμάτων οἰκειότερον ἐφαρμόσαι τὸ τῆς ἀτυχίας
ὄνομα καὶ τὴν ἔννοιαν ταύτην ὡς τοῖς καθ᾿ ἡμᾶς
2 γεγονόσιν. οὐ γὰρ μόνον ἀφ᾿ ὧν ἔπαθον ἐλεήσαι τις
ἂν τοὺς Ἕλληνας, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐφ᾿ οἷς ἔπραξαν
ἠτυχηκέναι νομίσειε, πυθόμενος περὶ ἑκάστων τὰς
ἀληθείας. δοκοῦντος γοῦν μεγίστου πάθους γεγονέ-
ναι τοῦ περὶ τοὺς Καρχηδονίους οὐκ ἔλαττον ἄν τις
ἡγήσαιτο, κατὰ δέ τι μεῖζον τὸ περὶ τὴν Ἑλλάδα
3 τότε συμβάν. οἱ μὲν γὰρ τόπον ἔσχατον ἀπολογίας
γε πρὸς τοὺς ἐπιγιγνομένους περὶ σφῶν ἀπέλιπον,
οὗτοι δ᾿ οὐδ᾿ ἀφορμὴν εὔλογον ἔδοσαν τοῖς βουλο-
4 μένοις σφίσι βοηθεῖν ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων. καὶ
Καρχηδόνιοι μὲν ἅμα ταῖς περιπετείαις ἄρδην ἀφα-
νισθέντες ἀνεπαίσθητοι τῶν σφετέρων εἰς τὸ μέλ-
λον ἐγένοντο συμπτωμάτων, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφορῶν-
τες τὰς αὑτῶν ἀτυχίας παισὶ παίδων παραδόσιμον
5 ἐποίησαν τὴν ἀκληρίαν. καὶ καθ᾿ ὅσον τοὺς ζῶντας
μετὰ τιμωρίας ἐλεεινοτέρους νομίζομεν τῶν ἐν αὐτοῖς
τοῖς δεινοῖς ἐκλιπόντων τὸν βίον, κατὰ τοσοῦτο καὶ

τὰς τότε περιπετείας τῶν Ἑλλήνων ἐλεεινοτέρας νο-
μιστέον τῶν συμβάντων Καρχηδονίοις, ἐὰν μή τις
ἀφρόντιστος τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ καλοῦ, πρὸς
αὐτὸ δὲ τὸ συμφέρον ἀποβλέπων ποιῆται τὴν ἀπό-
φασιν. ὅτι δέ ἐστι τὸ νῦν εἰρημένον ὑφ' ἡμῶν ἀλη- 6
θὲς εἴποι τις ἂν ὑπομνησθεὶς καὶ παραθεὶς τὰς
δοκούσας μεγίστας συμφορὰς γεγονέναι κατὰ τὴν
Ἑλλάδα πρὸς τὰ νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα.

Μέγιστον ἡ τύχη δοκεῖ φόβον ἐπιστῆσαι τοῖς 1b
Ἕλλησι κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν εἰς τὴν Εὐρώπην·
τότε γὰρ ἐκινδύνευσαν μὲν πάντες, ἔπταισαν δὲ τε-
λέως ὀλίγιστοι, μάλιστα δὲ τούτων Ἀθηναῖοι· προϊ- 2
δόμενοι γὰρ ἐμφρόνως τὸ μέλλον ἐξέλιπον τὴν πα-
τρίδα μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν. βλάβην μὲν οὖν ὁ
καιρὸς αὐτοῖς ἐπήνεγκε· κύριοι γὰρ γενηθέντες οἱ
βάρβαροι πικρῶς διέφθειραν τὰς Ἀθήνας· οὐ μὴν 3
ὄνειδος οὐδ' αἰσχύνην, τὸ δ' ἐναντίον εὔκλειαν παρὰ
πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν μεγίστην ἀπηνέγκαντο, ὅτι
πάντα ἐν ἐλάττονι θέμενοι τῆς αὐτῆς τύχης εἵλοντο
κοινωνεῖν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι. τοιγαροῦν καλῇ χρη- 4
σάμενοι προαιρέσει παρὰ πόδας οὐ μόνον ἀνεκτή-
σαντο τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἑαυτῶν χώραν, ἀλλὰ καὶ
περὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἡγεμονίας μετ' ὀλίγον
ἠμφισβήτουν πρὸς Λακεδαιμονίους. μετὰ δὲ ταῦτα 5
πάλιν ὑπὸ Σπαρτιατῶν καταπολεμηθέντες εἰς τοῦτ'
ἀνάγκης ἦλθον ὥστε καθελεῖν τὰ τείχη τῆς αὑτῶν
πατρίδος. ἀλλὰ καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίων, οὐκ Ἀθη-
ναίων ἄν τις εἶναι φήσειε τοὔγκλημα, διότι βαρύτε-
ρον ἐχρήσαντο τῇ δοθείσῃ σφίσι παρὰ τῆς τύχης ἐξ-
ουσίᾳ. Σπαρτιᾶται ἡττηθέντες ὑπὸ [τῶν Θηβαίων] 6
πάλιν ἀπέβαλον τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, καὶ
μετὰ ταῦτα τῆς τῶν ἐκτὸς ἀρχῆς ἀποστάντες συνε-

7 κλείσθησαν εἰς τοὺς [τῆς Λακωνι]κῆς ὅρους. τί δὴ
τοῦτ' αἰσχρόν, εἰ περὶ τῶν ἐκτὸς ἀμφισβητοῦντες
ἐπὶ τοσοῦτον ἔπταισαν ὥστε πάλιν ἐπὶ τὴν πάτριον
ἀναχωρῆσαι δυναστείαν; διὸ τὰ γεγονότα ταῦτα συμ-
πτώματα μὲν εἶναι φατέον, ἀτυχήματα δ' οὐδαμῶς
8 ῥητέον. Μαντινεῖς ἠναγκάσθησαν ἐκλιπεῖν τὴν πα-
τρίδα διοικισθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ δια-
σπασθέντες οἰκῆσαι κατὰ κώμας· ἀλλὰ πάντες ἐπὶ
τούτοις οὐ τὴν τῶν Μαντινέων ἀβουλίαν, ἀλλὰ τὴν
9 Λακεδαιμονίων ὠνείδιζον. Θηβαῖοι μὲν τὰ ἔσχατα
ἐπεῖδον, ἄρδην τὴν αὑτῶν πατρίδα γενομένην ἀνά-
στατον, ὅτε προθέμενος Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀσίαν
διαβαίνειν ὑπέλαβε διὰ τῆς εἰς Θηβαίους τιμωρίας
τῷ φόβῳ φρουρήσειν τοὺς Ἕλληνας κατὰ τοὺς ἰδίους
περισπασμούς· ἀλλὰ τότε πάντες ἠλέουν μὲν τοὺς
Θηβαίους ὡς ἄδικα καὶ δεινὰ πεπονθότας, διεδικαίου
10 δὲ τὴν πρᾶξιν ταύτην οὐδεὶς Ἀλεξάνδρου. τοιγαρ-
οῦν βραχεῖ χρόνῳ τυχόντες ἐπικουρίας τινὸς αὖθις
ᾤκουν τὴν πατρίδα μετ' ἀσφαλείας. ὁ γὰρ παρὰ τῶν
ἐκτὸς ἔλεος οὐ μικρὸν δῶρόν ἐστι τοῖς ἀδίκως ἀκλη-
2 ροῦσιν, εἴ γε πολλάκις ἰδεῖν ἔστιν ἅμα ταῖς τῶν
πολλῶν ὁρμαῖς καὶ τὴν τύχην μεταβαλλομένην καὶ
τοὺς κρατοῦντας αὐτοὺς μεταμελομένους καὶ διορ-
θουμένους τὰς τῶν παραλόγως ἠτυχηκότων περιπε-
3 τείας. πάλιν ἐπέθεντο κατά τινας καιροὺς Χαλκι-
δεῖς καὶ Κορίνθιοι καί τινες ἕτεραι πόλεις διὰ τὴν
τῶν τόπων εὐφυΐαν τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλεῦσι,
4 καὶ φρουρὰς εἶχον· ἀλλὰ τοὺς μὲν δουλεύοντας πάν-
τες ἐσπούδαζον κατὰ δύναμιν ἐλευθεροῦν, τοὺς δὲ
καταδουλωσαμένους ἐμίσουν καὶ πολεμίους ἡγοῦντο
διὰ τέλους. καθόλου δὴ κατὰ πόλεις ἔπταιον καὶ
κατὰ πόλιν ἐσφάλλοντο τὸν πρὸ τοῦ χρόνου ὡς

ἐπίπαν, οἱ μὲν ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ πραγμάτων ἀμφισ- 5
βητοῦντες, οἱ δὲ ὑπὸ μονάρχων καὶ βασιλέων πα-
ρασπονδούμενοι· διὸ καὶ σπάνιον ἦν οἷς ὄνειδος
ἠκολούθει τῶν ἀκληρούντων ἢ καὶ τὸ τῆς τύχης
ὄνομα δ......ον· ἀκληρεῖν μὲν γὰρ ἅπαντας ἡγητέον
καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν τοὺς παραλόγοις συμφοραῖς
περιπίπτοντας, ἀτυχεῖν δὲ μόνους τούτους οἷς διὰ
τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν ὄνειδος αἱ πράξεις ἐπιφέρουσι.
κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἠτύχησαν ἅμα Πε- 6
λοποννήσιοι, Βοιωτοί, Φωκεῖς, ...εῖς, [Λοκροί],
τινὲς τῶν τὸν Ἰόνιον κατοικούντων κόλπον, μετὰ δὲ
τούτους ἔτι Μακεδόνες· οἵ γε μὴ μόνον κατὰ τὸ πλῆ-
θος [ὑπερεχρημάτησαν μεγαλείως] ἔν τισι τῶν πρότε-
ρον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἑνὸς ἀκηριον ἐπίπαν οὐκ
ἠκλήρησαν, ἀλλ' ἠτύχησαν ἀτυχίαν αἰσχρὰν ὡς ὀνομα-
στὸν καὶ ἐπονείδιστον· ἅμα μὲν γὰρ ἀπιστίαν, ἅμα δ'
ἀνανδρίαν ἔδειξαν, καὶ πράξεις αὐτοῖς ἐπήνεγκαν διὰ
τὴν ἀτ............ἅμα. τοιγαροῦν στερηθέντες πάν- 7
των τῶν καλῶν, οἱ μὲν ὑπὸ στέ...., ἔνιοι δὲ καὶ δ....
........ντες εἰς τὰς πόλεις τότε παρεδέξαντο ῥάβδους
καὶ πελέκεις ἐθελο......· ἐν μεγάλῃ γὰρ ιπω διὰ
τὴν [ὑπερ]βολ[ὴν] τῶν ἰδίων ἀμ..........[εἰ χρ]ὴ
[λέγειν] ἰδίων· ἐγὼ γὰρ ἠγνοηκέναι [μὲν φαίην
ἂν τοὺς] πολ[λοὺς] καὶ παραπ[επαικέναι, τοὺς δὲ
προεστῶτας] ἡμαρτ[ηκέναι τοὺς αἰτίους] γεγονότας
τῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἀγνοίας.

Ὑπὲρ ὧν οὐ δεήσει θαυμάζειν ἐὰν παρεκβαί- 1[d]
νοντες τὸ τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως ἦθος ἐπιδεικτικω-
τέραν καὶ φιλοτιμοτέραν φαινώμεθα ποιούμενοι περὶ
αὐτῶν τὴν ἀπαγγελίαν. καίτοι τινὲς ἴσως ἐπιτιμή-
σουσιν ἡμῖν ὡς φιλαπεχθῶς ποιουμένοις τὴν γραφήν,

οἷς καθῆκον ἦν μάλιστα πάντων περιστέλλειν τὰς
2 τῶν Ἑλλήνων ἁμαρτίας. ἐγὼ δ' οὔτε φίλον οὐδέποτ'
ἂν ὑπολαμβάνω γνήσιον νομισθῆναι παρὰ τοῖς ὀρθῶς
φρονοῦσι τὸν δεδιότα καὶ φοβούμενον τοὺς μετὰ
παρρησίας λόγους, καὶ μὴν οὐδὲ πολίτην ἀγαθὸν τὸν
ἐγκαταλείποντα τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν ἐσομένην ὑπ'
ἐνίων προσκοπὴν παρ' αὐτὸν τὸν καιρόν· συγγραφέα
δὲ κοινῶν πράξεων οὐδ' ὅλως ἀποδεκτέον τὸν ἄλλο
3 τι περὶ πλείονος ποιούμενον τῆς ἀληθείας. ὅσῳ γὰρ
εἰς πλείους διατείνει καὶ πλείω χρόνον ἡ διὰ τῶν
ὑπομνημάτων παράδοσις τῶν πρὸς καιρὸν λεγομέ-
νων, τοσούτῳ χρὴ μᾶλλον καὶ τὸν γράφοντα περὶ
πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν καὶ τοὺς ἀκούοντας
4 ἀποδέχεσθαι τὴν τοιαύτην αἵρεσιν. κατὰ μὲν γὰρ τοὺς
τῶν περιστάσεων καιροὺς καθήκει βοηθεῖν [τοὺς]
Ἕλληνας ὄντας [τοῖς] Ἕλλησι κατὰ πάντα τρόπον, τὰ
μὲν ἀμύνοντας, τὰ δὲ περιστέλλοντας, τὰ δὲ παραι-
τουμένους τὴν τῶν κρατούντων ὀργήν· ὅπερ ἡμεῖς
ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐποιήσαμεν ἀληθινῶς·
5 τὴν δ' ὑπὲρ τῶν γεγονότων τοῖς ἐπιγενομένοις διὰ
τῶν ὑπομνημάτων παράδοσιν ἀμιγῆ παντὸς [ψεύδους]
ἀπολείπεσθαι χάριν τοῦ μὴ ταῖς ἀκοαῖς τέρπεσθαι
κατὰ τὸ παρὸν τοὺς ἀναγιγνώσκοντας, ἀλλὰ ταῖς
ψυχαῖς διορθοῦσθαι πρὸς τὸ μὴ πλεονάκις ἐν τοῖς
αὐτοῖς διασφάλλεσθαι. καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ
τοσοῦτον ἡμῖν εἰρήσθω. [Exc. Vat. p. 452—455 M.
88—91 H.]

1 Ὅτι παραγενομένων ἐκ Πελοποννήσου τῶν περὶ
τὸν Αὐρήλιον πρεσβευτῶν, καὶ διασαφούντων τὰ
συμβεβηκότα περὶ αὐτούς, ὅτι παρ' ὀλίγον τοῖς ὅλοις
ἐκινδύνευσαν, καὶ λεγόντων μετ' αὐξήσεως καὶ και-
2 νολογίας· οὐ γὰρ ὡς κατὰ περιπέτειαν ἐπ' αὐτοὺς

ἥκοντος τοῦ δεινοῦ διεσάφουν, ἀλλ' ὡς κατὰ πρόθε-
σιν ὡρμηκότων τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τῷ παραδειγματί-
ζειν αὐτούς· ἡ σύγκλητος ἠγανάκτησε μὲν ἐπὶ τοῖς 3
γεγονόσιν ὡς οὐδέποτε, καὶ παραχρῆμα πρεσβευτὰς
κατεστήσατο τοὺς περὶ τὸν Ἰούλιον, καὶ τούτους
ἔπεμπε δοῦσα τοιαύτας ἐντολάς, διότι δεῖ μετρίως 4
ἐπιτιμήσαντας καὶ μεμψαμένους ἐπὶ τοῖς γεγονόσι τὸ
πλεῖον παρακαλεῖν καὶ διδάσκειν τοὺς Ἀχαιοὺς μήτε
τοῖς ἐπὶ τὰ χείριστα παρακαλοῦσι προσέχειν μήτ'
αὐτοὺς λαθεῖν εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἀλλοτριότητα
διεμπεσόντας, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ποιήσασθαί τινα 5
διόρθωσιν τῶν ἠγνοημένων, ἀπερεισαμένους τὴν
ἄγνοιαν ἐπὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἁμαρτίας. ἐξ ὧν καὶ 6
λίαν δῆλον ἐγένετο διότι καὶ τοῖς περὶ τὸν Αὐρήλιον
ἔδωκε τὰς ἐντολὰς οὐ διασπάσαι βουλομένη τὸ
ἔθνος, ἀλλὰ πτοῆσαι καὶ καταπλήξασθαι [βουλομένη]
τὴν αὐθάδειαν καὶ τὴν ἀπέχθειαν τῶν Ἀχαιῶν. τι- 7
νὲς μὲν οὖν ὑπελάμβανον καθ' ὑπόκρισιν τοὺς Ῥω-
μαίους ....., διὰ τὸ μένειν ἀτελῆ τὰ κατὰ Καρχη-
δόνα· τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ οὕτως εἶχεν, ἀλλ' ἀποδεδεγμέ- 8
νοι τὸ ἔθνος ἐκ πολλοῦ χρόνου, καὶ νομίζοντες ἔχειν
αὐτὸ πιστὸν μάλιστα τῶν Ἑλληνικῶν, ἀνασοβῆσαι
μὲν ἔκριναν διὰ τὸ φρονηματίζεσθαι πέρα τοῦ δέον-
τος, πόλεμον δ' ἀναλαβεῖν ἢ διαφορὰν ὁλοσχερῆ
πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς οὐδαμῶς ἐβούλοντο.

Ὅτι οἱ περὶ τὸν Σέξτον προάγοντες ἐκ τῆς Ῥώμης 2
εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀπήντησαν τοῖς περὶ τὸν Θεα-
ρίδαν, οἳ ἦσαν πρεσβευταὶ πεμφθέντες ὑπὸ τῶν 2
Ἀχαιῶν παραιτησόμενοι καὶ διδάξοντες τὴν σύγ-
κλητον ὑπὲρ τῶν εἰς τοὺς περὶ τὸν Αὐρήλιον γενο-
μένων ἀλογημάτων. οἷς καὶ συμμίξαντες οἱ προειρη- 3
μένοι παρεκάλεσαν αὐτοὺς ἀνακάμπτειν πρὸς τὴν

Ἀχαΐαν, ὅτι περὶ πάντων τούτων ἔχουσιν ἐντολὰς
4 *αὐτοὶ διαλέγεσθαι τοῖς Ἀχαιοῖς. παραγενομένων δὲ*
τῶν περὶ τὸν Σέξτον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ
διαλεγομένων τοῖς Ἀχαιοῖς ἐν τῇ τῶν Αἰγιέων πόλει,
καὶ προφερομένων πολλοὺς καὶ φιλανθρώπους λό-
5 *γους, καὶ τὸ περὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἔγκλημα παρα-*
πεμπόντων, καὶ σχεδὸν οὐδὲν προσδεόμενον δι-
καιολογίας, ἀλλὰ βέλτιον ἐκδεχομένων τὸ γεγονὸς
αὐτῶν τῶν Ἀχαιῶν, καθόλου δὲ παρακαλούντων μὴ
πορρωτέρω προβῆναι τῆς ἁμαρτίας μήτε τῆς εἰς αὐ-
6 *τοὺς μήτε τῆς εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, τὸ μὲν σω-*
φρονοῦν μέρος ἀσμένως ἀπεδέχετο τὰ λεγόμενα καὶ
λίαν ἐνετρέπετο, συνειδὸς αὐτῷ τὰ πεπραγμένα καὶ
πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνον τὰ συμβαίνοντα τοῖς πρὸς
7 *Ῥωμαίους ἀντιταττομένοις, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀν-*
θρώπων ἀντιλέγειν μὲν οὐδὲν εἶχε τοῖς ὑπὸ τῶν περὶ
τὸν Σέξτον λεγομένοις δικαίοις, ἀλλ' ἦγε τὴν ἡσυ-
8 *χίαν, ἔμενε δὲ νοσοῦν καὶ διεφθαρμένον. οἱ δὲ*
περὶ τὸν Δίαιον καὶ Κριτόλαον, καὶ πάντες οἱ μετ-
έχοντες αὐτοῖς τῆς αὐτῆς γνώμης, οὗτοι δὲ ἦσαν
ὥσπερ ἐπίτηδες ἐξ ἑκάστης πόλεως κατ' ἐκλογὴν οἱ
9 *χείριστοι καὶ τοῖς θεοῖς ἐχθροὶ καὶ λοιμῶν αἴτιοι τὸ*
δὲ ἔθνος, καθάπερ ἐν παροιμίᾳ ἔφη, οὐ μόνον τὰ
διδόμενα τῇ δεξιᾷ παρὰ Ῥωμαίων ἐδέχοντο τῇ λαιᾷ
χειρί, καθόλου δὲ καὶ συλλήβδην παρέπαιον τοῖς λο-
10 *γισμοῖς. ὑπέλαβον γὰρ τοὺς Ῥωμαίους διά τε τὰς ἐν*
τῇ Λιβύῃ καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἰβηρίαν πράξεις, δεδιότας
τὸν ἀπὸ τῶν Ἀχαιῶν πόλεμον, πᾶν ὑπομένειν καὶ
11 *πᾶσαν προΐεσθαι φωνήν. διὸ νομίσαντες ἴδιον τὸ*
παρόν, ἀπεκρίθησαν φιλανθρώπως τοῖς πρεσβευταῖς
τοὺς μὲν περὶ τὸν Θεαρίδαν ὅμως ἀποστέλλειν εἰς
τὴν σύγκλητον, αὐτοὶ δὲ παρακολουθήσαντες εἰς τὴν

Τεγέαν καὶ κοινολογηθέντες τοῖς Λακεδαιμονίοις,
....ἵνα γένηταί τις ὡμολογημένη λύσις τοῦ πολέμου.
ταῦτα δ' ἀποκριθέντες ἐν τοῖς ἑξῆς ἦγον ἐπὶ τὴν 12
πάλαι προκειμένην αὐτοῖς ἄγνοιαν τὸ ταλαίπωρον
ἔθνος. καὶ τοῦτ' εἰκότως συνέβαινε γίγνεσθαι δι' 13
ἀπειρίαν καὶ κακίαν τῶν κρατούντων.

Τὸ δὲ τέλος τῆς ἀπωλείας ἠνύσθη τοιῷδέ τινι 3
τρόπῳ. παραγενομένων γὰρ εἰς τὴν Τεγέαν τῶν 2
περὶ τὸν Σέξτον, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπισπα-
σαμένων χάριν τοῦ σύμφωνον αὐτοῖς γενέσθαι πρὸς
τοὺς Ἀχαιοὺς τήν τε περὶ τῶν προγεγονότων ἐγκλημά-
των δικαιοδοσίαν καὶ τὴν κατὰ τὸν πόλεμον ἐποχήν,
ἕως ἂν πέμψωσι Ῥωμαῖοι τοὺς περὶ τῶν ὅλων ἐπι-
σκεψομένους, συνεδρεύσαντες οἱ περὶ τὸν Κριτόλαον 3
ἔκριναν τοὺς μὲν ἄλλους διακλῖναι τὴν ἀπάντησιν,
τὸν δὲ Κριτόλαον προάγειν εἰς τὴν Τεγέαν. ὁ μὲν 4
οὖν προειρημένος ἤδη σχεδὸν ἀπηλπικότων τῶν περὶ
τὸν Σέξτον ἦλθε, γενομένης δὲ συγκαταστάσεως 5
πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς οὐδὲν συγκατέβαινε,
φήσας οὐκ ἔχειν ἐξουσίαν οὐδὲν οἰκονομεῖν ἄνευ τῆς
τῶν πολλῶν γνώμης· ἐπανοίσειν δὲ τοῖς Ἀχαιοῖς εἰς
τὴν ἑξῆς ἔφη σύνοδον, [ἣν ἔδει] γενέσθαι μετὰ μῆ-
νας ἕξ. διὸ σαφῶς ἐπιγνόντες οἱ περὶ τὸν Σέξτον 6
ἐθελοκακοῦντα τὸν Κριτόλαον, καὶ δυσχεραίνοντες
ἐπὶ τοῖς ἀπαντωμένοις, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους
ἀπέλυσαν εἰς τὴν οἰκείαν, αὐτοὶ δ' ἐπανῆγον εἰς
τὴν Ἰταλίαν, κατεγνωκότες ἄγνοιαν καὶ μανίαν τοῦ
Κριτολάου. ὁ δὲ Κριτόλαος χωρισθέντων τούτων 7

---

5. Ad versum qui incipit *κρατούντων. τὸ δὲ τέλος* margo codicis Monacensis n. 267: *Ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων*: *τ* (cum compendio) *περὶ τῶν στρα*:

ἐπιπορευόμενος κατὰ τὸν χειμῶνα τὰς πόλεις ἐκκλη-
σίας συνῆγε, προφάσει μὲν χρώμενος ὅτι βούλεται
τὰ ῥηθέντα πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τοὺς ἐν τῇ
8 Τεγέᾳ διασαφεῖν αὐτοῖς, τῇ δ' ἀληθείᾳ κατηγορίαν
ποιούμενος Ῥωμαίων καὶ πᾶν τὸ λεγόμενον ὑπ' ἐκεί-
9 νων ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενος, ἐξ ὧν δυσμένειαν
10 καὶ μῖσος ἐνειργάζετο τοῖς ὄχλοις. ἅμα δὲ τούτοις
παρήγγειλε τοῖς ἄρχουσι μὴ πράττειν τοὺς ὀφειλέτας
μηδὲ παραδέχεσθαι τοὺς ἀπαγομένους εἰς φυλακὴν
πρὸς τὰ χρέα, τοὺς δ' ἐράνους ἐπιμόνους ποιεῖν, ἕως
11 ἂν λάβῃ τὰ τοῦ πολέμου κρίσιν. λοιπὸν ἐκ τῆς
τοιαύτης δημαγωγίας πᾶν τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ
πιστὸν ἐγίγνετο καὶ πρὸς πᾶν τὸ παραγγελλόμενον
ἕτοιμον ἦν τὸ πλῆθος, περὶ μὲν οὖν τοῦ μέλλοντος
ἀδυνατοῦν προνοεῖσθαι, τῇ δὲ παρ' αὐτὰ χάριτι καὶ
ῥαστώνῃ δελεαζόμενον.

4 Ὁ δὲ Κόιντος ὁ Καικίλιος ἐν τῇ Μακεδονίᾳ τάδε
πυνθανόμενος καὶ τὴν ἐν Πελοποννήσῳ γενομένην
ἀκρισίαν καὶ ταραχήν, ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς Γνάιον
Παπείριον καὶ τὸν νεώτερον ἀλίωνα μαῖνον, σὺν δὲ
2 τούτοις Αὖλον Γαβίνιον καὶ Γάιον Φάννιον· οἳ καὶ
συνηγμένων τῶν Ἀχαιῶν εἰς Κόρινθον κατὰ τύχην
ἐλθόντες εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ παραχθέντες εἰς
τὰ πλήθη, διετίθεντο πολλοὺς οὗτοι καὶ φιλανθρώ-
πους λόγους, παραπλησίους τοῖς περὶ τὸν Σέξτον,
3 πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι φιλοτιμίαν χάριν τοῦ μὴ προ-
βῆναι τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς ὁλοσχερεστέραν ἀπέχθειαν
πρὸς Ῥωμαίους μήτε διὰ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους
προφάσεως μήτε διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους ἀλλο-
4 τριότητος. ὧν οἱ μὲν πολλοὶ διακούοντες οὐδαμῶς
ἠνείχοντο, χλευάζοντες δὲ τοὺς πρέσβεις μετὰ θορύ-
5 βου καὶ κραυγῆς ἐξέβαλλον. καὶ γὰρ συνηθροίσθη

πλῆθος ἐργαστηριακῶν καὶ βαναύσων ἀνθρώπων
ὅσον οὐδέποτε· πᾶσαι μὲν ἐκορύζων αἱ πόλεις, παν-
δημεὶ δὲ καὶ μάλιστά πως ἡ τῶν Κορινθίων. ὀλί- 6
γοις δέ τισι καὶ λίαν ἤρεσκε τὰ λεγόμενα διὰ τῶν
πρεσβευτῶν. ὁ δὲ Κριτόλαος, ὥσπερ κατ' εὐχὴν 7
ὑποθέσεως ἐπειλημμένος καὶ θεάτρου συνενθου-
σιῶντος καὶ παρεστηκότος ταῖς διανοίαις, κατανί-
στατο μὲν τῶν ἀρχόντων, διέσυρε δὲ τοὺς ἀντιπολι-
τευομένους, ἐνεπαρρησιάζετο δὲ τοῖς τῶν Ῥωμαίων
πρεσβευταῖς, φάσκων βούλεσθαι μὲν Ῥωμαίων φίλος 8
ὑπάρχειν, δεσπότας δ' οὐκ ἂν εὐδοκῆσαι κτησάμενος.
καθόλου δὲ παρῄνει, λέγων ὡς ἐὰν μὲν ἄνδρες ὦσιν, 9
οὐκ ἀπορήσουσι συμμάχων, ἐὰν δ' ἀνδρόγυνοι, κυ-
ρίων. καὶ πολλὰ δή τινα πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν 10
ἐμπορεύων καὶ μεθοδευόμενος ἐκίνει καὶ παρώξυνε
τοὺς ὄχλους. ἐποίει δ' ἐμφάσεις καὶ περὶ τοῦ μὴ 11
τυχόντως χρῆσθαι ταῖς ἐπιβολαῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν βα-
σιλέων τινὰς καὶ τῶν πολιτευμάτων ἔνια κοινωνεῖν
αὐτῷ τῆς προθέσεως. τῶν δὲ τῆς γερουσίας βουλο- 5
μένων ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ κωλύειν αὐτὸν τῶν τοιού-
των λόγων, περισπασάμενος τοὺς στρατιώτας κατα-
νίστατο, κελεύων προσελθεῖν, ἐγγίσαι, τολμῆσαί
τινα μόνον ἅψασθαι τῆς χλαμύδος. καθόλου δ' ἔφη 2
πολὺν ἤδη χρόνον παρακατεσχηκὼς αὐτὸν οὐκέτι
δύνασθαι καρτερεῖν, ἀλλ' ἐρεῖν τὸ φαινόμενον. δεῖν 3
γὰρ οὐ Λακεδαιμονίους οὐδὲ Ῥωμαίους ἀγωνιᾶν οὕτως
ὡς τοὺς ἐξ αὐτῶν συνεργοῦντας τοῖς ἐχθροῖς· εἶναι
γάρ τινας τοὺς πλεῖον Ῥωμαίοις εὐνοοῦντας καὶ Λα-
κεδαιμονίοις ἢ τοῖς σφετέροις πράγμασι. καὶ τού- 4
των πίστιν ἔφερεν· ἔφη γὰρ Εὐαγόραν τὸν Αἰγιέα
καὶ τὸν Τριταιέα Στρατίον πάντα τὰ λεγόμενα δι'
ἀπορρήτων ἐν ταῖς συναρχίαις διασαφεῖν τοῖς περὶ

5 τὸν Γνάιον. τοῦ δὲ Στρατίου συμμεμιχέναι μὲν τοῖς
ἀνθρώποις ὁμολογοῦντος, καὶ μετὰ ταῦτα συμμίξειν
φάσκοντος φίλοις οὖσι καὶ συμμάχοις, ἀνηγγελκέναι
δὲ ὁρκιζόμενος μηδὲν τῶν ἐν ταῖς συναρχίαις εἰρημέ-
νων, ὀλίγοι μέν τινες ἐπίστευον, οἱ δὲ πλείους προσ-
6 εδέχοντο τὰς διαβολάς. ὁ δὲ Κριτόλαος παροξύνας
τοὺς ὄχλους διὰ τῆς τούτων κατηγορίας ἔπεισε τοὺς
Ἀχαιοὺς πάλιν ψηφίσασθαι λόγῳ μὲν τὸν πρὸς Λα-
κεδαιμονίους πόλεμον, ἔργῳ δὲ τὸν πρὸς Ῥωμαίους·
7 καὶ προσεπεμέτρησεν ἕτερον ψήφισμα παράνομον,
ὥστε κυρίους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἐπὶ στρα-
τηγίαν αἱρήσονται· δι' οὗ τρόπον τινὰ μοναρχικὴν
ἀνέλαβεν ἐξουσίαν.
8 Οὗτος μὲν οὖν ταῦτα διοικησάμενος ἐγίγνετο
περὶ τὸ πραγματοκοπεῖν καὶ Ῥωμαίοις ἐπιβάλλειν τὰς
χεῖρας, οὐδενὶ λόγῳ τοῦτο πράττων, ἀλλὰ πάντων
9 ἀσεβεστάτοις καὶ παρανομωτάτοις ἐπιβαλλόμενος·
τῶν δὲ πρέσβεων ὁ μὲν Γνάιος εἰς Ἀθήνας ἀπῆρε κἀ-
κεῖθεν εἰς Λακεδαίμονα, προσεδρεύσων τοῖς καιροῖς,
ὁ δ' Αὖλος εἰς Ναύπακτον, οἱ δὲ δύο μέχρι τῆς τοῦ
Καικιλίου παρουσίας ἔμειναν ἐν ταῖς Ἀθήναις. καὶ
τὰ μὲν κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. [Exc.
de legat. p. 222—228.]

FRAGMENTA LIBRI XXXIX.

Οὐ γὰρ ἀγνοῶ διότι τινὲς ἐπιλήψονται τῆς πραγ- 1[a]
*ματείας, φάσκοντες ἀτελῆ καὶ διερριμμένην ἡμᾶς
πεποιῆσθαι τὴν ἐξήγησιν τῶν πραγμάτων· ἐπιβαλ-
λόμενοι λόγου χάριν διεξιέναι τὴν Καρχηδόνος πο-
λιορκίαν, κἄπειτα μεταξὺ ταύτην ἀπολείποντες καὶ
μεσολαβήσαντες σφᾶς αὐτοὺς μεταβαίνομεν ἐπὶ τὰς
Ἑλληνικὰς κἀντεῦθεν ἐπὶ τὰς Μακεδονικὰς ἢ Συρια-
κὰς ἤ τινας ἑτέρας πράξεις· ζητεῖν δὲ τοὺς φιλομα-* 2
*θοῦντας τὸ συνεχὲς καὶ τὸ τέλος ἱμείρειν ἀκοῦσαι
τῆς προθέσεως· καὶ γὰρ τὴν ψυχαγωγίαν καὶ τὴν
ὠφέλειαν οὕτω μᾶλλον συνεκτρέχειν τοῖς προσέχου-
σιν. ἐμοὶ δ' οὐχ οὕτω δοκεῖ, τὸ δ' ἐναντίον. μάρτυρα* 3
*δὲ τούτων ἐπικαλεσαίμην ἂν αὐτὴν τὴν φύσιν, ἥτις
κατ' οὐδ' ὁποίαν τῶν αἰσθήσεων εὐδοκεῖ τοῖς αὐτοῖς
ἐπιμένειν κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλ' ἀεὶ μεταβολῆς ἐστιν
οἰκεία, τοῖς δ' αὐτοῖς ἐγκυρεῖν ἐκ διαστήματος βούλε-
ται καὶ διαφορᾶς. εἴη δ' ἂν τὸ λεγόμενον ἐναργὲς πρῶ-* 4
*τον μὲν ἐκ τῆς ἀκοῆς, ἥτις οὔτε κατὰ τὰς μελῳδίας οὔτε
κατὰ τὰς λεκτικὰς ὑποκρίσεις εὐδοκεῖ συνεχῶς ταῖς
αὐταῖς ἐπιμένειν στάσεσιν, ὁ δὲ μεταβολικὸς τρόπος
καὶ καθόλου πᾶν τὸ διερριμμένον καὶ μεγίστας ἔχον
ἀλλαγὰς καὶ πυκνοτάτας αὐτὴν κινεῖ. παραπλησίως* 5
καὶ τὴν γεῦσιν εὕροι τις ἂν οὐδὲ τοῖς πολυτελεστάτοις

*βρώμασιν ἐπιμένειν δυναμένην, ἀλλὰ σικχαίνουσαν
καὶ χαίρουσαν ταῖς μεταβολαῖς, καὶ προσηνεστέρως
ἀποδεχομένην πολλάκις καὶ τὰ λιτὰ τῶν ἐδεσμάτων
6 ἢ τὰ πολυτελῆ διὰ τὸν ξενισμόν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ
τὴν ὅρασιν ἴδοι τις ἂν γιγνόμενον· ἥκιστα γὰρ δύνα-
ται πρὸς ἓν μένειν ἀτενίζουσα, κινεῖ δ' αὐτὴν ἡ ποικι-
7 λία καὶ μεταβολὴ τῶν ὁρωμένων. μάλιστα δὲ περὶ τὴν
ψυχὴν τοῦτό τις ἂν ἴδοι συμβαῖνον· αἱ γὰρ μεταλήψεις
τῶν ἀτενισμῶν καὶ τῶν ἐπιστάσεων οἷον ἀναπαύσεις
1b εἰσὶ τοῖς φιλοπόνοις τῶν ἀνδρῶν. διὸ καὶ τῶν ἀρ-
χαίων συγγραφέων οἱ λογιώτατοι δοκοῦσί μοι προσ-
αναπεπαῦσθαι τῷ τρόπῳ τούτῳ, τινὲς μὲν οὖν μυ-
θικαῖς καὶ διηγηματικαῖς κεχρημένοι παρεκβάσεσι,
τινὲς δὲ καὶ πραγματικαῖς, ὥστε μὴ μόνον ἐν αὐτοῖς
τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ποιεῖσθαι τὰς μετα-
2 βάσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκτὸς περιλαμβάνειν. λέγω
δὲ οἷον ἐπειδὰν τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐξηγούμενοι
καὶ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου πράξεις μεταξὺ τὰς
κατὰ Πελοπόννησον Λακεδαιμονίων ἐπιβολὰς διη-
γῶνται, καὶ πάλιν τὰς [ἀπ'] Ἀθηναίων, ἔτι δὲ τὰς
κατὰ Μακεδονίαν ἢ τὴν Ἰλλυρίδα, κἄπειτα διατρί-
ψαντες λέγωσι τὴν Ἰφικράτους εἰς Αἴγυπτον στρα-
τείαν καὶ τὰ Κλεάρχῳ πραχθέντα παρανομήματα
3 κατὰ τὸν Πόντον. ἐξ ὧν κεχρημένους μὲν ἅπαντας
εὕροι τις ἂν τῷ τοιούτῳ χειρισμῷ, κεχρημένους γε
μὴν ἀτάκτως, ἡμᾶς δὲ τεταγμένως. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ
μνησθέντες πῶς Βάρδυλις ὁ τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεὺς
καὶ Κερσοβλέπτης ὁ τῶν Θρᾳκῶν κατεκτήσαντο τὰς
δυναστείας, οὐκέτι προστιθέασι τὸ συνεχές, οὐδ'
ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τἀκόλουθον ἐκ διαστήματος, ἀλλὰ
καθάπερ ἐν ποιήματι χρησάμενοι πάλιν ἐπανάγουσιν
4 ἐπὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεις. ἡμεῖς δὲ πάντας διηρη-*

μένοι τοὺς ἐπιφανεστάτους τόπους τῆς οἰκουμένης καὶ τὰς ἐν τούτοις πράξεις, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔφοδον ἀεὶ ποιούμενοι κατὰ τὴν τάξιν τῆς διαλήψεως, ἔτι δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος ὡρισμένως ἐξηγούμενοι τὰς καταλλήλους πράξεις ἐνεστηκυίας, ἀπολείπομεν πρόδηλον τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν ἐπαναγωγὴν ἐπὶ τὸν συνεχῆ λόγον καὶ τὰς μεσολαβηθείσας ἀεὶ τῶν πράξεων, ὥστε μηδὲν ἐλλιπὲς γίγνεσθαι τοῖς φιληκόοις τῶν προειρημένων. καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον. [Exc. Vat. p. 455—457 M. 91—93 H.]

Ὅτι Ἀσδρούβας ὁ στρατηγὸς Καρχηδονίων κενό- 1
δοξος ἦν καὶ ἀλαζὼν καὶ πολὺ κεχωρισμένος τῆς πραγ-
ματικῆς καὶ στρατηγικῆς δυνάμεως. πολλὰ δ' εἰσὶ ση- 2
μεῖα τῆς ἀκρισίας αὐτοῦ. πρῶτον μὲν γὰρ παρῆν ἐν
πανοπλίᾳ, πορφυρίδα θαλαττίαν ἐπιπεπορπημένος, ἡ-
νίκα Γολόσσῃ συνεγίγνετο τῷ τῶν Νομάδων βασιλεῖ,
μετὰ μαχαιροφόρων δέκα. ἔπειτα προβὰς ἀπὸ τῶν δέκα 3
ὅσον εἴκοσι πόδας ἀπέστη, καὶ προβεβλημένος τάφρον
καὶ χάρακα κατένευε τῷ βασιλεῖ προσιέναι πρὸς αὐτόν,
καθῆκον γίγνεσθαι τοὐναντίον. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Γο- 4
λόσσης, ἀφελῶς ἔχων Νομαδικῷ τινι τρόπῳ, μόνος
προσήει πρὸς αὐτόν· καὶ προσεγγίσας ἤρετο τίνα
φοβούμενος τὴν πανοπλίαν ἔχων ἥκε. τοῦ δ' εἰπόν- 5
τος ὅτι Ῥωμαίους, Οὐκ ἂν ἄρ', ἔφησεν ὁ Γολόσσης,
ἔδωκας σαυτὸν εἰς τὴν πόλιν μηδεμίαν ἔχων ἀνάγκην.
πλὴν τί βούλει καὶ τί παρακαλεῖς; φησίν. ὁ δ' 6
Ἀσδρούβας, Ἐγώ, φησί, πρεσβευτήν σε παρακαλῶ
γενέσθαι πρὸς τὸν στρατηγόν, καὶ πᾶν ἀναδέχεσθαι
διότι ποιήσομεν τὸ προσταττόμενον· μόνον ἀπόσχεσθε
τῆς ταλαιπώρου πόλεως ταύτης. καὶ ὁ Γολόσσης, 7
Παιδικὴν δοκεῖς μοι, φησίν, ἀξίωσιν ἀξιοῦν, ὦ βέλ-
τιστε· ὑπὲρ ὧν γὰρ ἐξ ἀκεραίου πρεσβευόμενοι ἔτι 8

καθημένων ἐν Ἰτύκῃ Ῥωμαίων οὐκ ἐδύνασθε πεί-
θειν, τίνι λόγῳ νῦν ἀξιοῖς ταῦτά σοι συγχωρεῖσθαι,
περιτετειχισμένος καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
καὶ σχεδὸν ἁπάσας ἀπεγνωκὼς τὰς τῆς σωτηρίας
9 ἐλπίδας; ὁ δ' Ἀσδρούβας ἀγνοεῖν αὐτὸν ἔφη· καὶ
γὰρ ἐπὶ τοῖς ἔξωθεν συμμάχοις ἀκμὴν καλὰς ἐλπίδας
ἔχειν· οὐ γάρ πω τὰ περὶ τοὺς Μαυρουσίους ἠκηκόει
καὶ τὰ περὶ τῶν ὑπαίθρων δυνάμεων [ὅτι σώζονται]·
καὶ οὐκ ἀπελπίζειν τὰ καθ' αὑτούς· μάλιστα δὲ πε-
ποιθέναι τῇ τῶν θεῶν συμμαχίᾳ καὶ ταῖς ἐν ἐκείνοις
10 ἐλπίσιν· οὐ γὰρ περιόψεσθαι σφᾶς προφανῶς παρα-
σπονδουμένους, ἀλλὰ πολλὰς δώσειν ἀφορμὰς πρὸς
11 σωτηρίαν. διὸ παρακαλεῖν ἠξίου τὸν στρατηγὸν καὶ
τῶν θεῶν ἕνεκεν καὶ τῆς τύχης φείσασθαι τῆς πό-
λεως, εἰδότα σαφῶς διότι μὴ δυνάμενοι τυχεῖν τού-
του κατασφαγήσονται πρότερον ἢ παραχωρήσουσι
12 ταύτης. τότε μὲν οὖν ταῦτα καὶ παραπλήσια δια-
λεχθέντες ἐχωρίσθησαν, ταξάμενοι μετὰ τρίτην ἡμέ-
2 ραν πάλιν συμπορεύεσθαι· τοῦ δὲ Γολόσσου μετα-
δόντος τῷ στρατηγῷ περὶ τῶν εἰρημένων, γελάσας
ὁ Πόπλιος, Ταῦτα μέλλων ἀξιοῦν, ἔφη, τοιαύτην
καὶ τηλικαύτην ἀσέβειαν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους
ἡμῶν ἐνεδείξω, καὶ νῦν ἐπὶ τοῖς θεοῖς τὰς ἐλπί-
δας ἔχεις, παραβεβηκὼς καὶ τοὺς τῶν ἀνθρώ-
2 πων νόμους; τοῦ δὲ βασιλέως βουλομένου τι προσ-
υπομιμνήσκειν τὸν Σκιπίωνα, καὶ μάλιστα διότι δεῖ
3 συντέλειαν ἐπιτίθεσθαι τοῖς πράγμασι· χωρὶς γὰρ
τῶν ἀδήλων καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ὑπάτων ἤδη
συνεγγίζειν, ἧς δεῖν ἔφη στοχάζεσθαι, μὴ τοῦ χει-
μῶνος προκαταλαβόντος ἐπελθὼν ἕτερος ἀκονιτὶ λά-
4 βῃ τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ἐκείνου πόνων· καὶ δὴ τού-
των λεγομένων ἐπιστήσας ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσεν

ἀναγγέλλειν διότι δίδωσι τὴν ἀσφάλειαν αὐτῷ καὶ
γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ δέκα τῶν συγγενῶν καὶ
φίλων οἰκίαις, σὺν δὲ τούτοις δέκα τάλαντα λα-
βεῖν ἐκ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων καὶ τῶν οἰκετῶν
ἑκατὸν οὓς ἂν αἱρῆται. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Γολόσσης 5
ἔχων τὰ φιλάνθρωπα συνῄει πρὸς τὸν Ἀσδρούβαν
τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν· ὁ δὲ πάλιν ἐξεπορεύετο μετὰ 6
μεγάλης ἀξίας ἐν τῇ πορφυρίδι καὶ τῇ πανοπλίᾳ βά-
δην, ὥστε τοὺς ἐν ταῖς τραγῳδίαις τυράννους πολύ
τι προσοφείλειν. ἦν μὲν οὖν καὶ φύσει σάρκινος, 7
τότε δὲ καὶ κοιλίαν εἰλήφει καὶ τῷ χρώματι παρὰ
φύσιν ἐπικεκαυμένος ἦν, ὥστε δοκεῖν ἐν πανηγύρει
που διαιτᾶσθαι παραπλησίως τοῖς σιτευτοῖς βουσίν,
ἀλλὰ μὴ τηλικούτων καὶ τοιούτων κακῶν προστατεῖν
ὧν οὐδ᾽ ἂν ἐφίκοιτο τῷ λόγῳ διεξιὼν οὐδείς. οὐ 8
μὴν ἀλλ᾽ ἐπεὶ συνῆλθε τῷ βασιλεῖ καὶ διήκουσε
τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ προτεινομένων, πολλάκις
τὸν μηρὸν πατάξας, τοὺς θεοὺς καὶ τὴν τύχην ἐπι-
καλεσάμενος, οὐδέποτε ταύτην ἔσεσθαι τὴν ἡμέραν
ἔφασκεν ἐν ᾗ συμβήσεται τὸν ἥλιον Ἀσδρούβαν
βλέπειν ἅμα καὶ τὴν πατρίδα πυρπολουμένην· κα- 9
λὸν γὰρ ἐντάφιον εἶναι τοῖς εὖ φρονοῦσι τὴν πα-
τρίδα καὶ τὸ ταύτης πῦρ. ὥσθ᾽ ὅτε μὲν εἰς τὰς ἀπο- 10
φάσεις αὐτοῦ τις βλέψειε, θαυμάζειν τὸν ἄνδρα καὶ
τὸ μεγαλόψυχον τῶν λόγων, ὅτε δ᾽ εἰς τὸν χειρισμὸν
τῶν πραγμάτων, τὴν ἀγέννειαν καταπλήττεσθαι καὶ
τὴν ἀνανδρίαν· ὃς πρῶτον μὲν τῶν ἄλλων πολιτῶν 11
διαφθειρομένων ὁλοσχερῶς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ πότους
αὐτὸς συνῆγε καὶ δευτέρας τραπέζας παρετίθετο πο-
λυτελεῖς καὶ διὰ τῆς ἰδίας εὐεξίας παρεδειγμάτιζε
τὴν ἐκείνων ἀτυχίαν· ἄπιστον μὲν γὰρ ἦν τὸ τῶν 12
ἀποθνησκόντων πλῆθος, ἄπιστον δὲ τὸ τῶν αὐτομο-

13 *λούντων καθ' ἡμέραν διὰ τὸν λιμόν· ἔπειτα τοὺς
μὲν διαχλευάζων, οἷς δ' ἐνυβρίζων καὶ φονεύων, κα-
τεπλήττετο τοὺς πολλούς, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ συν-
εῖχε τὴν ἐξουσίαν, ἣ μόλις ἂν χρήσαιτο τύραννος
ἐν εὐτυχούσῃ πόλει, κἂν δεδυστυχηκυίᾳ πατρίδι.*
14 *διὸ καὶ λίαν δοκῶ καλῶς ἡμῖν εἰρῆσθαι διότι προ-
στάτας πραγμάτων ὁμοιοτέρους τῶν παρὰ τοῖς Ἕλ-
λησι τότε καὶ παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις ὑπαρξάντων*
15 *οὐκ ἂν εὕροι τις ῥαδίως. τοῦτο δ' ἔσται δῆλον,
ὅταν ἐκ παραθέσεως τὸν ὑπὲρ ἐκείνων ποιώμεθα
λόγον.* [Exc. Peir. p. 177—181.]

16 Imperator (Iulianus, oppugnans Pirisaboram Babyloniae urbem), omnes aleae casus inter mutuas clades experiri festinans, cuneatim stipatus densatisque clypeis ab ictu sagittarum defensus, veloci saltu comitantibus promptis prope portam venit hostilem crasso ferro crustatam. Et licet saxis et glande ceterisque telis cum periculo salutis premeretur, fodicare tamen paratos valvarum latera, ut aditum patefacerent, vocibus increpans crebris, non ante discessit quam telorum congerie, quae superiaciebantur, se iam cerneret obruendum. Evasit cum omnibus tamen paucis levius vulneratis ipse innoxius, verecundo rubore suffusus. Legerat enim Æmilianum Scipionem cum historiarum conditore Polybio Megalopolitano Arcade et triginta militibus portam Carthaginis impetu simili subfodisse. Sed fides recepta scriptorum veterum recens factum defendit. Æmilianus enim testudine lapidea tectam successerat portam: sub qua tutus et latens, dum moles saxeas detegunt hostes, urbem nudatam irrupit. Iulianus vero locum patentem aggressus, obumbrata cœli facie fragmentis montium et missilibus, aegre repulsus abscessit. (Ammianus Marcellinus 24, 2, 14—17.)

Ἐπεὶ δὲ παρελθὼν [ὁ Σκιπίων] εἰς τὸ τεῖχος τῶν 17
Καρχηδονίων ἐκ τῆς ἄκρας ἀμυνομένων, [μὴ σὺ] τὴν
διὰ μέσου θάλασσαν οὐ πάνυ βαθεῖαν οὖσαν τοῦ
Πολυβίου συμβουλεύοντος αὐτῷ κατασπεῖραι τριβό-
λους σιδηροῦς ἢ σανίδας ἐμβάλλειν κεντρωτάς, ὅπως
μὴ διαβαίνοντες οἱ πολέμιοι προσμάχωνται τοῖς χώ-
μασιν, ἔφη γελοῖον εἶναι κατειληφότας τὰ τείχη καὶ
τῆς πόλεως ἐντὸς ὄντας εἶτα πράττειν ὅπως οὐ μα-
χοῦνται τοῖς πολεμίοις. [Plut. Apophth. p. 200, A, B.]

Ὅτι τοῦ Ἀσδρούβου τοῦ τῶν Καρχηδονίων στρα- 3
τηγοῦ ἱκέτου παραγενομένου τοῖς τοῦ Σκιπίωνος γό-
νασιν ὁ στρατηγὸς ἐμβλέψας εἰς τοὺς συνόντας,
Ὁρᾶτ', ἔφη, τὴν τύχην, ὦ ἄνδρες, ὡς ἀγαθὴ παρα-
δειγματίζειν ἐστὶ τοὺς ἀλογίστους τῶν ἀνθρώπων.
οὗτός ἐστιν Ἀσδρούβας ὁ νεωστὶ πολλῶν αὐτῷ φι- 2
λανθρώπων προτεινομένων ὑφ' ἡμῶν ἀπαξιῶν, φά-
σκων δὲ κάλλιστον ἐντάφιον εἶναι τὴν πατρίδα καὶ
τὸ ταύτης πῦρ, νῦν πάρεστι μετὰ στεμμάτων δεόμε-
νος ἡμῶν τυχεῖν τῆς ζωῆς καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας
ἔχων ἐν ἡμῖν. ἃ τίς οὐκ ἂν ὑπὸ τὴν ὄψιν θεασά- 3
μενος ἐν νῷ λάβοι διότι δεῖ μηδέποτε λέγειν μηδὲ
πράττειν μηδὲν ὑπερήφανον ἄνθρωπον ὄντα; καὶ 4
προελθόντες τινὲς τῶν αὐτομόλων ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ
τέγους παρῃτοῦντο τοὺς προμαχομένους ἀνασχεῖν μι-
κρόν· τοῦ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος ἐπισχεῖν, ἤρ-
ξαντο τὸν Ἀσδρούβαν λοιδορεῖν οἱ μὲν εἰς ἐπιορκίαν,
φάσκοντες αὐτὸν πολλάκις ἐπὶ τῶν ἱερῶν ὀμωμοκέ-
ναι μὴ προλείψειν αὐτούς, οἱ δὲ εἰς ἀνανδρίαν καὶ
καθόλου τὴν τῆς ψυχῆς ἀγένειαν· καὶ ταῦτ' ἐποίουν
μετὰ χλευασμοῦ καὶ λοιδορίας ἀσυροῦς καὶ δυσμε-
νικῆς.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἡ γυνὴ θεωροῦσα 5

τὸν Ἀσδρούβαν προκαθήμενον τοῦ στρατηγοῦ προῆλθεν ἐκ τῶν αὐτομόλων, αὐτὴ μὲν ἐλευθερίως καὶ σεμνῶς ἠμφιεσμένη, τοὺς δὲ παῖδας ἐν χιτωνίσκοις ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους προσειληφυῖα ταῖς χερσὶ μετὰ
6 *τῶν ἰδίων ἐνδυμάτων. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὀνομαστὶ προσεφώνει τὸν Ἀσδρούβαν, τοῦ δ' ἀποσιωπῶντος καὶ νεύοντος εἰς τὴν γῆν τὰς μὲν ἀρχὰς τοὺς θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ τῷ στρατηγῷ μεγάλας ἐπαήνει τὰς χάριτας, διότι τὸ μὲν ἐκείνου μέρος οὐκ αὐτὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα σώζεται· βραχὺ δ' ἐπισχοῦσα τὸν Ἀσδρούβαν ἤρετο πῶς αὐτὸς μὲν . . . . κατ' ἰδίαν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ πορίζοιτο τὴν δωρεὰν αὖ . . . . ἀλλ' ὅλον αἰσχίστως καταλείπων τὰ πράγ[ματα καὶ] τοὺς ἀστοὺς αὐτῷ πιστεύοντας ὑπέλθοι πρὸς τοὺς πολεμίους, πῶς δὲ πρὸς τούτοις τολμᾷ καθῆσθαι νῦν θαλλοὺς ἔχων πρὸς οὓς . . . . πολλάκις οὐδέποτε ταύτην ἔσεσθαι τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ συμβήσεται τὸν ἥλιον ἅμα καθορᾶν Ἀσδρούβαν [ζῶντα] καὶ τὴν πατρίδα πυρπολουμένην· οὐ μὴν ἀλλ' οὗ ἦν . . ελέ* (desunt tredecim circiter litterae) *εἰς φυλ . . . . οὖσαν σὺ πεποίηκας . . . .*
(deest versus)
. . . *ἐπὶ ταῦτα πάλιν* (reliqua versus pars deest)
ἑκὼν (reliqua versus pars deest)
θασο (reliqua versus pars deest cum aliis octo, quorum in sexto fuisse versus Homericos infra ab Appiano *) memoratos coniicit Heysius)

---

*) *Ὁ δὲ Σκιπίων Καρχηδόνα ὁρῶν τότε ἄρδην τελευτῶσαν ἐς πανωλεθρίαν ἐσχάτην λέγεται μὲν δακρῦσαι καὶ φανερὸς γενέσθαι κλαίων ὑπὲρ πολεμίων· ἐπὶ πολὺ δ' ἔννους ἐφ' ἑαυτοῦ γενόμενός τε καὶ συνιδὼν ὅτι καὶ πόλεις καὶ ἔθνη*

τούτου κάλλιον ἔ...... μετ .... καθαπερεὶ τοῦτ' εἴρηται τὸ παρ' [Ὁμήρῳ, ὁ Πόπλιος] ἐπιστρέψας ἐξ αὐτῆς καὶ λαβόμενός μου τῆς δεξιᾶς, ὦ Πολύβιε, ἔφη, καλὸν μέν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐγὼ δέδια καὶ πεφόβημαι μήποτέ τις ἄλλος τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσει περὶ τῆς ἡμετέρας πατρίδος....................
.... πραγματικωτέραν καὶ νουνεχεστέραν οὐ ῥᾴδιον
εἰπεῖν· τὸ γὰρ ἐν τοῖς μεγίστοις κατορθώμασι καὶ 7
ταῖς τῶν ἐχθρῶν συμφοραῖς ἔννοιαν λαμβάνειν τῶν οἰκείων πραγμάτων καὶ τῆς ἐναντίας περιστάσεως καὶ καθόλου πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις τὴν τῆς τύχης ἐπισφάλειαν ἀνδρός ἐστι μεγάλου καὶ τελείου καὶ συλλήβδην ἀξίου μνήμης. [Exc. Vat. p. 458—459 M. 93—95 H.]

καὶ ἀρχὰς ἁπάσας δεῖ μεταβαλεῖν, ὥσπερ ἀνθρώπους, δαίμονα, καὶ τοῦτ' ἔπαθε μὲν Ἴλιον, εὐτυχής ποτε πόλις, ἔπαθε δὲ ἡ Ἀσσυρίων καὶ Μήδων καὶ Περσῶν ἐπ' ἐκείνοις ἀρχὴ μεγίστη γενομένη, καὶ ἡ μάλιστα ἔναγχος ἐκλάμψασα ἡ Μακεδόνων, εἴτε ἑκὼν εἴτε προφυγόντος αὐτὸν τοῦδε τοῦ ἔπους (εἰπεῖν),

ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο.

Πολυβίου δ' αὐτὸν ἐρομένου σὺν παρρησίᾳ, καὶ γὰρ ἦν αὐτοῦ καὶ διδάσκαλος, ὅ,τι βούλοιτο ὁ λόγος, φασὶν οὐ φυλαξάμενον ὀνομάσαι τὴν πατρίδα σαφῶς, ὑπὲρ ἧς ἄρα εἰς τἀνθρώπεια ἀφορῶν ἐδεδίει. καὶ τάδε μὲν Πολύβιος αὐτὸς ἀκούσας συγγράφει. [Appianus Pun. c. 132.] Conf. Diodor. Exc. Vat. 32, 24, et ipse Polybius 18, 18, 13, ubi de Scipionis abstinentia agens, quum Carthago caperetur, addit: *Ἀλλὰ γὰρ ὑπὲρ μὲν τούτων οἰκειότερον λαβόντες καιρὸν ποιησόμεθα τὴν ἐπὶ πλεῖον διαστολήν.* Polybii verba Kusterus putabat quae Suidas habet v. *ἀστάθμητος*, vol. 1, p. 616, C, ubi post aliorum anonymorum huius vocabuli exempla additur hoc item anonymi scriptoris: *Καὶ τὸ ποιητικὸν εἰπεῖν,*

2 Ὁ δὲ Ἀσδρούβας ἐβουλήθη, τούτῳ συμμίξας καὶ φιλανθρωπηθείς, ἀπελθεῖν εἰς τοὺς ἔξω τόπους. [Suidas v. φιλανθρωπηθεὶς sine nomine.]

ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή· καὶ τοῦτο εἰπεῖν τὸ τῶν ἀνθρώπων ἀστάθμητον εἶναι λογιζόμενος. In quibus etsi λογιζόμενος ab omisso λέγεται pendere potuit, ineptum tamen duplex εἰπεῖν, et cuiusvis haec sunt potius quam Polybii, nusquam hoc vocabulo usi, ut delendum iam fuit anonymi ab Suida vv. σεμνομυθοῦσιν et συνέπεσε citatum fragmentum, quod Polybio tribuerat Valesius: Ὁ δὲ σεμνὸς Ἀσδρούβας συνέπεσε τῷ στρατηγῷ πρὸς τὰ γόνατα, ἐπιλελησμένος τῆς μεγαλορρημοσύνης, quum Polybii verba alia fuisse ostendant quae sunt supra 3, 1, p. 127, 10, quantumvis et ipsa ab eclogario deformata, ut et hiatus prodit et illud ἱκέτου παραγενομένου τοῖς τοῦ Σκιπίωνος γόνασιν, pro quo Diodorus 32, 23, προσπεσὼν τοῖς γόνασι. Nam quae 6, p. 128, 12 sunt αὐτὸς μὲν κατ' ἰδίαν παρὰ συστρατηγοῦ παρίζοιτο τὴν δωρέαν, in iis quum παρὰ τοῦ στρατηγοῦ necessario sit scribendum, etiam πορίζοιτο scripsi pro παρίζοιτο et δωρεὰν librarii commentum puto pro σωτηρίαν. Nihilo certior res est de postremo huius libri item ad Hasdrubalem pertinente fragmento, utrum Polybii sit an alius.

FRAGMENTA LIBRI XL.

Ὅτι Πυθέας ἦν μὲν ἀδελφὸς Ἀκαστίδου τοῦ στα- 1
διέως, υἱὸς δὲ Κλεομένους, κακῶς δὲ βεβιωκὼς καὶ
δοκῶν ἑαυτῷ παρακεχρῆσθαι τὴν πρώτην ἡλικίαν, 2
ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν πολιτείαν θρασὺς καὶ πλεονέ-
κτης καὶ δι' Εὐμένους καὶ Φιλεταίρου σεσωματοποιη-
μένος διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. [Exc. Val. p. 181.]

Polybius Achivus quamvis tunc in Africa cum Sci- 3
pione fuerit, tamen quia domesticam cladem ignorare non
potuit, semel in Achaia pugnatum Critolao duce asserit.
Diaeum vero adducentem ex Arcadia militem ab eodem
Metello prætore oppressum cum exercitu docet. [Orosius
5, 3.]

Ὅτι τοῦ Κριτολάου τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν 2
μετηλλαχότος, καὶ τοῦ νόμου κελεύοντος, ἐπὰν συμ-
βῇ τι περὶ τὸν ἐνεστῶτα στρατηγόν, τὸν προγεγο-
νότα διαδέχεσθαι τὴν ἀρχήν, ἕως ἂν ἡ καθήκουσα
σύνοδος γένηται τῶν Ἀχαιῶν, ἐπέβαλε τῷ Διαίῳ 2
χειρίζειν καὶ προεστάναι τῶν κοινῶν πραγμάτων.
διόπερ ἐκπέμψας εἰς τὰ Μέγαρα καὶ παραγενόμε- 3
νος εἰς Ἄργος ἔγραψε ταῖς πόλεσι πάσαις τῶν οἰκο-
γενῶν καὶ παρατρόφων τοὺς ἀκμάζοντας ταῖς ἡλι-
κίαις εἰς μυρίους καὶ δισχιλίους ἐλευθεροῦν καὶ
καθοπλίσαντας πέμπειν εἰς τὴν Κόρινθον. ἐμέρισε 4

δὲ ταῖς πόλεσι τὴν ἐπιβολὴν τῶν σωμάτων εἰκῇ καὶ
5 ἀνίσως, καθάπερ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἔπραττεν. οἷς
δ' ἂν ἐλλείπῃ τὸ τῶν παρατρόφων πλῆθος, ἀναπλη-
ροῦν ἔδει τὴν ἑκάστοις καθήκουσαν μοῖραν ἐκ τῶν
6 ἄλλων οἰκετῶν. θεωρῶν δὲ τὴν ἀπορίαν τὴν ἐν τοῖς
κοινοῖς ἰσχυρὰν οὖσαν διὰ τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους
γεγονότα πόλεμον, ἐπαγγελίας ποιεῖσθαι συνηνάγκαζε
καὶ κατ' ἰδίαν εἰσφέρειν τοὺς εὐπόρους, οὐ μόνον
7 τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ τὰς γυναῖκας. ἅμα δὲ τούτοις
παρήγγειλε πανδημεὶ τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις ἀθροί-
8 ζεσθαι μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Κόρινθον. ἐξ ὧν
συνέβαινε γίγνεσθαι τὰς πόλεις πλήρεις ἀκρισίας,
9 ταραχῆς, δυσθυμίας. καὶ τοὺς μὲν ἀπολωλότας
ἐπῄνουν, τοὺς δ' ἐκπορευομένους ἠλέουν, καὶ προσ-
κατεκλάοντο πάντες ὡς ἂν εἰ προορώμενοι τὸ μέλ-
10 λον· τὴν δὲ τῶν οἰκετῶν ἀνάτασιν καὶ τὸν ἐπισυρ-
μὸν βαρέως ἔφερον, ὡς ἂν τῶν μὲν ἠλευθερωμένων
ἄρτι, τῶν δὲ λοιπῶν πρὸς τὴν ἐλπίδα ταύτην μεμε-
11 τεωρισμένων. ἅμα δὲ τούτοις οἱ μὲν ἄνδρες εἰσφέ-
ρειν ἠναγκάζοντο παρὰ τὴν αὐτῶν προαίρεσιν ὅ,τι
τις ἔχειν δόξειεν, αἱ δὲ γυναῖκες ἀφαιρούμεναι
σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἰδίων τέκνων τὸν κόσμον
ὥσπερ ἐπίτηδες εἰς αὐτὸν τὸν ὄλεθρον εἰσέφερον.
3 ἁπάντων δὲ τούτων ἐν ἑνὶ καιρῷ συμβαινόν-
των, ἡ τῶν κατὰ μέρος ἀεὶ προσπιπτόντων κατάπλη-
ξις ἀφῃρεῖτο τῶν ἀνθρώπων τὴν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἐπί-
στασιν καὶ διάληψιν, δι' ἧς ἔμελλον προνοεῖσθαι ὅτι
πάντες εἰς πρόδηλον ὄλεθρον ἄγονται μετὰ τέκνων
2 καὶ γυναικῶν. λοιπόν, οἷον ὑπὸ χειμάρρου τινὸς
λάβρου προωθούμενοι καὶ φερόμενοι μετὰ βίας, ἐπη-
κολούθουν τῇ τοῦ προεστῶτος ἀνοίᾳ καὶ παρακοπῇ.
3 Ἠλεῖοι μὲν γὰρ καὶ Μεσσήνιοι κατὰ χώραν ἔμειναν,

προσδοκῶντες τὸν ἀπὸ τοῦ στόλου κίνδυνον· οὓς
οὐδὲν ἂν τῶν παρόντων ὤνησεν, εἴπερ ἐφάνη τὸ
νέφος ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν. Πατρεῖς 4
δὲ καὶ τὸ μετὰ τούτων συντελικὸν βραχεῖ χρόνῳ
πρότερον ἐπταίκει κατὰ τὴν Φωκίδα, καὶ ἦν τὸ συμ-
βαῖνον πολλῷ τῶν κατὰ Πελοπόννησον ἐλεεινότερον.
οἳ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ζῆν παραλόγως αὑτοὺς ἐξῆγον, οἳ 5
δὲ ἔφευγον ἐκ τῶν πόλεων ἀνοδίαις, πρὸς οὐδὲν
ὡρισμένον ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν διὰ τὴν ἔκ-
πληξιν τῶν γιγνομένων ἐν ταῖς πόλεσι. καὶ οἳ μὲν 6
ἦγον ἐκδώσοντες ἀλλήλους τοῖς πολεμίοις ὡς ἀλλο-
τρίους γεγονότας Ῥωμαίων, οἳ δὲ ἐμήνυον καὶ κατη-
γόρουν τῶν πέλας, οὐδενὸς ἐπιζητοῦντος κατὰ τὸ
παρὸν τὴν τοιαύτην χρείαν· οἳ δὲ μεθ᾽ ἱκετηρίας
ἀπήντων, ὁμολογοῦντες παρεσπονδηκέναι καὶ πυν-
θανόμενοι τί δεῖ πάσχειν, μηδέπω μηδενὸς ἐπιζη-
τοῦντος λόγον ὑπὲρ τούτων. πάντα δ᾽ ἦν πλήρη 7
ἀρχομένης φαρμακείας τῶν ῥιπτούντων ἑαυτοὺς εἰς
τὰ φρέατα καὶ κατὰ κρημνῶν, ὥστε κατὰ τὴν παροι-
μίαν κἂν ἐχθρὸν ἐλεῆσαι θεασάμενον τὴν τότε περι-
πέτειαν τῆς Ἑλλάδος. τὸν μὲν γὰρ πρὸ τοῦ χρόνον 8
ἐσφάλλοντο καὶ τοῖς ὅλοις ἔπταιον ἐνίοτε, ποτὲ μὲν
ὑπὲρ πραγμάτων διαφερόμενοι, ποτὲ δὲ παρασπον-
δούμενοι διὰ τῶν μονάρχων· κατὰ δὲ τοὺς νῦν λε- 9
γομένους καιροὺς ἠτύχησαν ἀτυχίαν ὁμολογουμένην
διὰ τὴν τῶν προεστώτων ἀβουλίαν καὶ διὰ τὴν ἰδίαν
ἄνοιαν. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐκλιπόντες πανδημεὶ τὴν πό- 10
λιν ἔρημον τελέως κατέλιπον· ἐν οἷς καὶ Πυθέας
εἰς Πελοπόννησον ἀποχωρήσας μετὰ γυναικὸς καὶ
τῶν τέκνων ἠλᾶτο κατὰ τῆς χώρας. [Exc. Val. p. 181
—185.]

Παράδοξος αὐτῷ ἐφάνη ἡ ἀπάντησις τῶν πολε- 3[a]

μίων. ἀλλά μοι δοκεῖ κατὰ τὴν παροιμίαν κενὰ κενοὶ λογίζονται. λοιπὸν εἰκότως τοῖς τοιούτοις τὰ πρόδηλα παράδοξα φαίνονται.

Καὶ ἐβουλεύετο περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς, ὅμοιον ποιῶν ὡς εἴ τις ἄπειρος ὑπάρχων τοῦ νεῖν καὶ μέλλων αὑτὸν ῥιπτεῖν εἰς τὸ πέλαγος περὶ μὲν τοῦ ῥῖψαι μὴ βουλεύοιτο, ῥίψας δὲ διανοοῖτο περὶ τοῦ πῶς ἂν ἐκνήξαιτο πρὸς τὴν γῆν. [Exc. Vat. p. 459 M. 95 H.]

4 Ὅτι τοῦ Διαίου παρόντος εἰς τὴν Κόρινθον, κα-
θεσταμένου στρατηγοῦ διὰ τῶν πολλῶν, ἧκον οἱ
2 περὶ τὸν Ἀνδρωνίδαν παρὰ τοῦ Καικιλίου· καθ᾽
ὧν προδιαδοὺς τὴν φήμην ὡς συμφρονούντων τοῖς
ἐχθροῖς, παρέβαλε τοὺς ἀνθρώπους τοῖς ὄχλοις, ὥστε
μετὰ πάσης ὕβρεως συλληφθέντας ἀπαχθῆναι δεδε-
3 μένους. ἧκε δὲ καὶ Φίλων ὁ Θετταλὸς πολλὰ φιλάν-
4 θρωπα τοῖς Ἀχαιοῖς προτείνων· ὧν ἀκούοντες συν-
έπραξάν τινες τῶν ἐκ τῆς χώρας, ἐν οἷς ἦν καὶ Στρα-
τίος ἤδη γηραιὸς ὤν, ὃς ἐμπλεκόμενος καὶ λιπαρῶν
ἐδεῖτο τοῦ Διαίου πεισθῆναι τοῖς ὑπὸ τοῦ Καικιλίου
5 προτεινομένοις. οἱ δὲ συνεδρεύσαντες τοῖς μὲν ὑπὸ
6 τοῦ Φίλωνος λεγομένοις οὐ προσεῖχον· οὐκ ἐνόμισαν
γὰρ κοινὴν εἶναι τὴν σωτηρίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ σφέτε-
ρον συμφέρον καὶ τὴν αὑτῶν ἀσφάλειαν ἐν πλείστῳ
τιθεμένων ταῦτα λέγειν. πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν
ἐβουλεύσαντο περὶ τῶν ἐνεστώτων, εἰ καὶ πάντων
7 ἅμα διήμαρτον. σαφῶς γὰρ σφίσι τὰ πεπραγμένα
συνειδότες οὐδαμῶς ἐδύναντο πιστεῦσαι διότι τύχοιεν
8 ἄν τινος ἐλέου παρὰ Ῥωμαίων. τὸ δ᾽ ὑπὲρ τῶν πραγ-
μάτων καὶ τῆς τῶν πολλῶν σωτηρίας παθεῖν ὅ,τι
δέοι γενναίως οὐδ᾽ ἐν νῷ καθάπαξ ἐλάμβανον· ὅπερ
ἦν ἀνδρῶν φιλοδόξων καὶ προστατεῖν φασκόντων

τῆς Ἑλλάδος. ἀλλὰ γὰρ πῶς ἔμελλε καὶ πόθεν πα- 9
ραστήσεσθαι τοῦτο τὸ φρόνημα τοῖς προειρημένοις;
ἦσαν γὰρ οἱ βουλευόμενοι Δίαιος καὶ Δαμόκριτος,
ἄρτι τῆς καθόδου τετευχὼς διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀκρι-
σίαν, σὺν δὲ τούτοις Ἀλκαμένης, Θεοδέκτης, Ἀρχι-
κράτης. ὑπὲρ ὧν, τίνες ἦσαν καὶ τίνα φύσιν ἕκαστος 10
εἶχε καὶ τίνα προαίρεσιν καὶ βίον, εἴρηται διὰ πλειό-
νων. [Exc. Val. p. 185 – 186.]

Ὅθεν ἐν τοιούτοις ὄντος τοῦ διαβουλίου καὶ τὸ 5
τέλος ἀκόλουθον ἐξέβη τῶν δοξάντων. παραυτίκα 2
μὲν οὖν συνέκλεισαν οὐ μόνον τοὺς περὶ τὸν Ἀνδρω-
νίδαν καὶ Λάγιον, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑποστράτηγον Σω-
σικράτη, ἐπενέγκαντες αἰτίαν ὅτι προστατήσαι τοῦ
διαβουλίου καὶ συναποφήναιτο πέμπειν πρὸς τὸν
Καικίλιον καὶ συλλήβδην πάντων εἴη τῶν κακῶν
αἴτιος· εἰς δὲ τὴν ἐπαύριον καθίσαντες δικαστὰς 3
τοῦ μὲν Σωσικράτους κατεδίκασαν θάνατον, καὶ δή-
σαντες καὶ στρεβλοῦντες προσεκαρτέρουν, ἕως διέ-
φθειραν τὸν ἄνθρωπον, οὐδὲν εἰπόντα τῶν ἐκείνοις
προσδοκωμένων. τὸν δὲ Λάγιον καὶ τὸν Ἀνδρωνί- 4
δαν καὶ τὸν Ἄρχιππον ἀφῆκαν, ἅμα μὲν τοῦ πλή-
θους εἰς ἐπίστασιν παραγενομένου διὰ τὴν εἰς τὸν
Σωσικράτη παρανομίαν, ἅμα δὲ τοῦ Διαίου λαβόν-
τος παρὰ μὲν Ἀνδρωνίδου τάλαντον, παρὰ δὲ Ἀρ-
χίππου τετταράκοντα μνᾶς. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τοῦ σκάμ- 5
ματος ὢν τὸ δὴ λεγόμενον ἐδύνατο λῆξαι τῆς περὶ
τοῦτο τὸ μέρος ἀναισχυντίας καὶ παρανομίας ὁ προει-
ρημένος. παραπλήσια δὲ τούτοις ἔπραξε καὶ βραχεῖ 6
χρόνῳ πρότερον εἰς Φιλῖνον τὸν Κορίνθιον· προθεὶς
γὰρ αἰτίαν ὅτι διαπέμπεται πρὸς Μεναλκίδαν καὶ τὰ
Ῥωμαίων φρονεῖ, τόν τε Φιλῖνον καὶ τοὺς υἱοὺς
αὐτοῦ μαστιγῶν καὶ στρεβλῶν ἐν συνόψει πάντας

ἀλλήλων οὐ πρότερον ἔληξε πρὶν ἢ διέφθειρε τὰ
7 *μειράκια καὶ τὸν Φιλῖνον. τοιαύτης δὲ τῆς ἀνοίας*
καὶ τῆς ἀκρισίας συμβαινούσης περὶ πάντας οἵαν
οὐδ' ἂν ἐν βαρβάροις εὕροι τις ῥᾳδίως, δῆλον ὡς
εἰκότως ἄν τις ἐπιζητήσειε πῶς οὐκ ἄρδην ἀπώλοντο
8 *πάντες. ἐγὼ γὰρ ἂν εἴποιμι διότι δοκεῖ μοι καθά-*
περ ἂν εἰ τύχη τις ἀντερεῖσαι πανοῦργος καὶ τεχνικὴ
πρὸς τὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν τῶν ἡγουμένων, ἥτις
ἐξωθουμένη πάντῃ καὶ πάντως ὑπὸ τῆς ἀνοίας τῶν
προεστώτων, βουλομένη δὲ κατὰ πάντα τρόπον σώ-
ζειν τοὺς Ἀχαιούς, ἐπὶ τὸ καταλειπόμενον ἦλθεν,
9 *ὥσπερ ἀγαθὸς παλαιστής. τοῦτο δ' ἦν τὸ ταχέως σφῆ-*
λαι καὶ ῥᾳδίως ἡττῆσαι τοὺς Ἕλληνας· ὅπερ ἐποίησε.
10 *διὰ γὰρ τοῦτο συνέβη μήτε τὴν Ῥωμαίων ὀργὴν καὶ*
θυμὸν ἐκκαυθῆναι πορρωτέρω, μηδ' ἐλθεῖν τὰς ἐκ
τῆς Λιβύης δυνάμεις, μήτε τοὺς προεστῶτας, ὄντας
μὲν οἵους εἶπον, ἐπιλαβομένους δὲ προτερήματος,
ἀποδείξασθαι τὴν αὐτῶν ἀσέβειαν εἰς τοὺς ὁμοφύ-
11 *λους. τί γὰρ εἰκὸς ἦν πρᾶξαι τούτους κατὰ τῶν*
ἰδίων ἐπιλαβομένους ἀφορμῆς τινος ἢ προτερήμα-
τος δῆλόν ἐστιν ἐκ τῶν προειρημένων διὰ τὸ κατὰ
12 *λόγον. ἅπαντες δὲ τότε τὴν παροιμίαν ταύτην διὰ*
στόματος εἶχον, ὡς Εἰ μὴ ταχέως ἀπωλόμεθα, οὐκ
ἂν ἐσώθημεν. [Exc. Val. p. 186—189. 5. *οὐδὲ—πα-*
ρανομίας ὁ Δίαιος ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν, et 12.
Ὅτι τῶν Ἀχαιῶν ἀπολομένων ὑπὸ Διαίου παροιμία
τις ἐξηνέχθη ὡς — ἐσώθημεν, ὡς ἂν εἰ, εἰ μὴ οἱ
κακοὶ ἀπώλοντο, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς διεσέσωστο Exc.
Vat. p. 459 M. 95 H.]

6 *Ὅτι Αὖλος Ποστόμιος ἄξιος γέγονεν ἐπισημα-*
2 *σίας ἀπεντεῦθεν. οἰκίας μὲν γὰρ ἦν καὶ γένους*
πρώτου, κατὰ δὲ τὴν ἰδίαν φύσιν στωμύλος καὶ

λάλος καὶ πέρπερος διαφερόντως. ἐπιθυμήσας δὲ 3
εὐθέως ἐκ παίδων τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς καὶ δια-
λέκτου πολὺς μὲν ἦν ἐν τούτοις καὶ κατακορής·
ὥστε δι' ἐκεῖνον καὶ τὴν αἵρεσιν τὴν Ἑλληνικὴν
προσκόψαι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἀξιολογωτά-
τοις τῶν Ῥωμαίων, τέλος δὲ καὶ ποίημα γράφειν 4
καὶ πραγματικὴν ἱστορίαν ἐνεχείρησεν, ἐν ᾗ διὰ τοῦ
προοιμίου παρεκάλει τοὺς ἐντυγχάνοντας συγγνώμην
ἔχειν, ἐὰν Ῥωμαῖος ὢν μὴ δύνηται κατακρατεῖν τῆς
Ἑλληνικῆς διαλέκτου καὶ τῆς κατὰ τὸν χειρισμὸν οἰ-
κονομίας. πρὸς ὃν οἰκείως ἀπηντηκέναι δοκεῖ Μάρ- 5
κος Πόρκιος Κάτων· θαυμάζειν γὰρ ἔφη πρὸς τίνα
λόγον ποιεῖται τοιαύτην παραίτησιν. εἰ μὲν γὰρ 6
αὐτῷ τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον συνέταττε
γράφειν ἱστορίαν, ἴσως ἔδει προφέρεσθαι ταῦτα καὶ
παραιτεῖσθαι· μηδεμιᾶς δ' ἀνάγκης οὔσης ἐθελον- 7
τὴν ἀπογράψασθαι, κἄπειτα παραιτεῖσθαι συγγνώ-
μην ἔχειν, ἐὰν βαρβαρίζῃ, τῆς ἁπάσης ἀτοπίας εἶναι
σημεῖον καὶ παραπλήσιον ὡς ἂν εἴ τις εἰς τοὺς γυ- 8
μνικοὺς ἀγῶνας ἀπογραψάμενος πυγμὴν ἢ παγκρά-
τιον, παρελθὼν εἰς τὸ στάδιον, ὅτε δέοι μάχεσθαι,
παραιτοῖτο τοὺς θεωμένους συγγνώμην ἔχειν, ἐὰν
μὴ δύνηται μήτε τὸν πόνον ὑπομένειν μήτε τὰς πλη-
γάς. δῆλον γὰρ ὡς εἰκὸς γέλωτα τὸν τοιοῦτον ὀφλεῖν 9
καὶ τὴν δίκην ἐκ χειρὸς λαμβάνειν· ὅπερ ἔδει καὶ
τοὺς τοιούτους ἱστοριογράφους, ἵνα μὴ κατετόλμων
τοῦ καλῶς ἔχοντος. παραπλησίως δὲ καὶ κατὰ τὸν 10
λοιπὸν βίον ἐξηλώκει τὰ χείριστα τῶν Ἑλληνικῶν.
καὶ γὰρ φιλήδονος ἦν καὶ φυγόπονος. τοῦτο δ' 11
ἔσται δῆλον ἐξ αὐτῶν τῶν ἐνεστώτων· ὃς πρῶτος
παρὼν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις, καθ' ὃν
καιρὸν συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ἐν Φωκίδι μάχην,

σκηψάμενος ἀσθένειαν εἰς Θήβας ἀνεχώρησε χάριν
12 τοῦ μὴ μετασχεῖν τοῦ κινδύνου· συντελεσθείσης δὲ
τῆς μάχης πρῶτος ἔγραψε τῇ συγκλήτῳ περὶ τοῦ
κατορθώματος, προσδιασαφῶν τὰ κατὰ μέρος, ὡς
μετεσχηκὼς αὐτὸς τῶν ἀγώνων. [Exc. Val. p. 189
—190.]

7 *Πολύβιος δὲ τὰ συμβάντα περὶ τὴν ἅλωσιν (τῆς*
Κορίνθου) ἐν οἴκτου μέρει λέγων προστίθησι καὶ
τὴν στρατιωτικὴν ὀλιγωρίαν τὴν περὶ τὰ τῶν τεχνῶν
2 *ἔργα καὶ τὰ ἀναθήματα. φησὶ γὰρ ἰδεῖν παρὼν ἐρ-*
ριμμένους πίνακας ἐπ' ἐδάφους, πεττεύοντας δὲ τοὺς
3 *στρατιώτας ἐπὶ τούτων. ὀνομάζει δ' αὐτῶν Ἀρι-*
στείδου γραφὴν τοῦ Διονύσου, ἐφ' οὗ τινες εἰρῆσθαί
φασι τὸ Οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον, καὶ τὸν Ἡρακλέα
τὸν καταπονούμενον τῷ τῆς Δηιανείρας χιτῶνι.
[Strabo 8, p. 381.]

7[a] Ὅτι διὰ τὴν προϋπάρχουσαν τοῦ πλήθους πρὸς
Φιλοποίμενα εὔνοιαν οὐ καθεῖλον τὰς εἰκόνας αὐτοῦ
ἐν πόλεσί τισιν οὔσας· οὕτω μοι δοκεῖ πᾶν τὸ γιγνό-
μενον ἀληθινῶς ἐνεργάζεσθαί τινα δυσεξάλειπτον
εὔνοιαν τοῖς εὖ παθοῦσι. — διὸ καὶ δικαίως ἂν
εἴποι τις τὸ περιφερόμενον, οὐ θύρᾳ τὸ δὴ λεγόμε-
νον, ἀλλ' ἀμφόδῳ διέψευσται. [Exc. Vat. p. 459—460
M. 95 H.]

8 Οὐσῶν δὲ πολλῶν μὲν εἰκόνων τοῦ Φιλοποίμε-
νος, μεγάλων δὲ τιμῶν, ἃς αἱ πόλεις ἐψηφίσαντο,
2 Ῥωμαῖος ἀνὴρ ἐν τοῖς περὶ Κόρινθον ἀτυχήμασι τῆς
Ἑλλάδος ἐπεχείρησεν ἀνελεῖν ἁπάσας καὶ διώκειν
αὐτόν, ἐνδεικνύμενος ὥσπερ ἔτι ζῶντα Ῥωμαίοις
3 πολέμιον καὶ κακόνουν γενέσθαι. λόγων δὲ λεχθέν-
των καὶ Πολυβίου πρὸς τὸν συκοφάντην ἀντειπόν-

τος, οὔθ' ὁ Μόμμιος οὔθ' οἱ πρέσβεις ὑπέμειναν
ἀνδρὸς ἐνδόξου τιμὰς ἀφανίσαι. [Plut. Philop. c. 21.]

Ἐπεβάλετο (ὁ Πολύβιος) διδάσκειν διὰ πλειό- 4
νων ἀκολούθως τοῖς ἐν ἀρχαῖς ἡμῖν εἰρημένοις περὶ
τἀνδρός. ταῦτα δ' ἦν ὅτι διαφέροιτο μὲν πρὸς Ῥω- 5
μαίους πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἐπιταττομένων, διαφέ-
ροιτο δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον διδάσκειν καὶ πείθειν
ὑπὲρ τῶν ἀμφισβητουμένων, οὐδὲ τοῦτο ποιεῖν εἰκῇ.
πεῖραν δὲ τῆς προαιρέσεως αὐτὸν ἀληθινὴν ἔφη καὶ 6
τὸ δὴ λεγόμενον ἐκ πυρὸς παρεσχῆσθαι χάριν κατὰ
τοὺς Φιλιππικοὺς καὶ κατὰ τοὺς Ἀντιοχικοὺς και-
ρούς· πλείστην γὰρ ἔχοντα ῥοπὴν τότε τῶν Ἑλλή- 7
νων καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ τὴν τῶν Ἀχαιῶν
ἀληθινώτατα διατετηρηκέναι τὴν πρὸς Ῥωμαίους φι-
λίαν, μετασχόντα τοῦ δόγματος τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐν ᾧ 8
τετραμήνῳ πρότερον τῆς Ῥωμαίων διαβάσεως Ἀν-
τιόχῳ καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν ἀπὸ τῆς χώρας πόλεμον
ἐξήνεγκαν, τῶν ἄλλων Ἑλλήνων σχεδὸν ἁπάντων
ἀπηλλοτριωμένων τῆς Ῥωμαίων φιλίας. ὧν οἱ δέκα 9
διακούσαντες, καὶ τὴν προαίρεσιν ἀποδεξάμενοι τοῦ
λέγοντος, συνεχώρησαν καταμόνους αὐτῷ τὰς τιμὰς
ὑπάρχειν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι. λαβόμενος δὲ τῆς 10
ἀφορμῆς ταύτης Πολύβιος τὰς εἰκόνας ᾐτήσατο τὸν
στρατηγόν, καίπερ ἤδη μετακεκομισμένας εἰς Ἀκαρ-
νανίαν ἐκ Πελοποννήσου, λέγω δὲ τὴν Ἀχαιοῦ καὶ
τὴν Ἀράτου καὶ Φιλοποίμενος. ἐφ' οἷς ἀγασθὲν τὸ 11
πλῆθος αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ἔστησεν αὐτοῦ λιθίνην
εἰκόνα.

Ὅτι μετὰ τὴν κατάστασιν τῶν δέκα, ἣν ἐποιή- 9
σαντο ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, οὗτοι οἱ δέκα τῷ ταμίᾳ τῷ μέλ-
λοντι πωλεῖν τὴν οὐσίαν τοῦ Διαίου συνέταξαν ὅ,τι
ποτ' ἂν ἐκλέξασθαι βουληθῇ τῶν ὑπαρχόντων ὁ

Πολύβιος, ὑφελόντα καὶ δόντα δωρεὰν τἄλλα πωλεῖν
2 *τοῖς ὠνουμένοις. ὁ δὲ προειρημένος τοσοῦτον ἀπέσχε*
τοῦ προσδέξασθαί τι τῶν τοιούτων ὥς καὶ τοὺς φί-
λους παρεκάλεσε καθόλου μηδενὸς ἐπιθυμῆσαι τῶν
3 *ὑπὸ τοῦ ταμίου πωλουμένων. συνέβαινε γὰρ τοῦ-*
τον ἐπιπορευόμενον τὰς πόλεις πάντων τῶν τῷ Διαίῳ
κοινωνησάντων πωλεῖν τὰς οὐσίας, τῶν καὶ κατα-
4 *κριθέντων, ὅσοι μὴ παῖδας ἢ γονέας εἶχον. ὧν τινὲς*
μὲν οὐ προσέσχον, οἱ δὲ κατακολουθήσαντες τῇ συμ-
βουλίᾳ καλλίστην δόξαν ἐξηνέγκαντο παρὰ τοῖς πο-
λίταις.

10 *Ταῦτα δὲ διοικήσαντες ἐν ἓξ μησὶν οἱ δέκα [καὶ]*
τῆς ἐαρινῆς ὥρας ἐνισταμένης ἀπέπλευσαν εἰς τὴν
Ἰταλίαν, καλὸν δεῖγμα τῆς Ῥωμαίων προαιρέσεως
2 *ἀπολελοιπότες πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν. [ἐνετείλαντο δὲ*
τῷ Πολυβίῳ χωριζόμενοι τὰς πόλεις ἐπιπορευθῆναι,
καὶ περὶ ὧν οἱ ἄνθρωποι ἀμφιβάλλουσι διευκρινῆσαι,
μέχρι οὗ συνήθειαν ἔχωσι τῇ πολιτείᾳ καὶ τοῖς νό-
3 *μοις. ὃ δὴ καὶ μετά τινα χρόνον ἐποίησε [πρὸς τὸ]*
τοὺς ἀνθρώπους στέρξαι τὴν δεδομένην πολιτείαν καὶ
μηδὲν ἀπόρημα μήτε κατ᾽ ἰδίαν μήτε κατὰ κοινὸν ἐκ
4 *τῶν νόμων γενέσθαι περὶ μηδενός. διὸ καὶ καθόλου*
μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀποδεχόμενοι καὶ τιμῶντες τὸν ἄνδρα,
περὶ τοὺς ἐσχάτους καιροὺς καὶ τὰς προειρημένας
πράξεις εὐδοκοῦμενοι κατὰ πάντα τρόπον ταῖς με-
γίσταις τιμαῖς ἐτίμησαν αὐτὸν κατὰ πόλεις καὶ ζῶντα
5 *καὶ μεταλλάξαντα. πάντες δ᾽ ἔκριναν κατὰ λόγον*
τοῦτο ποιεῖν· μὴ γὰρ ἐξεργασαμένου τούτου καὶ γρά-
ψαντος τοὺς περὶ τῆς κοινῆς δικαιοδοσίας νόμους
6 *ἄκριτα πάντα ἦν καὶ πολλῆς γέμοντα ταραχῆς. διὸ*
καὶ τοῦτο κάλλιστον Πολυβίῳ πεπρᾶχθαι νομιστέον
πάντων τῶν προειρημένων.]

Ὅτι ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὸ χωρισθῆναι 11
*ἐξ Ἀχαΐας τὸ συνέδριον, ἐπισκευάσας τὸν ἐν Ἰσθμῷ
τόπον καὶ κοσμήσας τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς
νεών, ταῖς ἑξῆς ἡμέραις ἐπεπορεύετο τὰς πόλεις, τι-
μώμενος ἐν ἑκάστῃ καὶ τυγχάνων τῆς ἁρμοζούσης
χάριτος. εἰκότως δὲ τιμᾶσθαι συνέβαινεν αὐτὸν καὶ* 2
κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν· καὶ γὰρ ἐγκρατῶς καὶ καθα- 3
*ρῶς ἀνεστράφη, καὶ πρᾴως ἐχρήσατο τοῖς ὅλοις
πράγμασι, μέγαν καιρὸν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἔχων καὶ
μεγάλην ἐξουσίαν. καὶ γὰρ ἐν οἷς ἐδόκει παρεορα-* 4
*κέναι τι τῶν καθηκόντων, ἐμοὶ μὲν οὐκ ἐφαίνετο δι'
ἑαυτὸν τοῦτο πεποιηκέναι, διὰ δὲ τοὺς παρακειμέ-
νους φίλους. τοῦτο δ' ἦν καταφανέστατον ἐν τοῖς* 5
τῶν Χαλκιδέων ἱππεῦσιν, οὓς ἀνεῖλεν.

Ὅτι Πτολεμαῖος ὁ τῆς Συρίας βασιλεὺς κατὰ 12
τὸν πόλεμον πληγεὶς ἐτελεύτησε τὸν βίον, κατὰ 2
*μέν τινας μεγάλων ἐπαίνων καὶ τιμῆς ὢν ἄξιος,
κατὰ δέ τινας τοὐναντίον. πρᾷος μὲν γὰρ ἦν καὶ* 3
*χρηστός, εἰ καί τις ἄλλος τῶν προγεγονότων βασι-
λέων. σημεῖον δὲ τούτου μέγιστον· ὃς πρῶτον μὲν* 4
*οὐδένα τῶν ἑαυτοῦ φίλων ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἐγκλημά-
των ἐπανείλετο· δοκῶ δὲ μηδὲ τῶν ἄλλων Ἀλεξαν-
δρέων μηδένα δι' ἐκεῖνον ἀποθανεῖν· ἔπειτα δόξας* 5
*ἐκπεσεῖν ἐκ τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τἀδελφοῦ τὸ μὲν πρῶτον
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λαβὼν κατ' αὐτοῦ καιρὸν ὁμολογού-
μενον ἀμνησικάκητον ἐποιήσατο τὴν ἁμαρτίαν· μετὰ* 6
*δὲ ταῦτα πάλιν ἐπιβουλεύσαντος τῇ Κύπρῳ κύριος
γενόμενος ἐν Λαπήθῳ τοῦ σώματος ἅμα καὶ τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ κολάζειν ὡς ἐχθρὸν
ὥστε καὶ δωρεὰς προσέθηκε παρὰ τὰς πρότερον ὑπαρ-
χούσας αὐτῷ κατὰ συνθήκας καὶ τὴν θυγατέρα δώ-
σειν ὑπέσχετο. κατὰ μέντοι γε τὰς ἐπιτυχίας καὶ* 7

κατορθώσεις ἐξελύετο τῇ ψυχῇ, καί τις οἷον ἀσωτία
καὶ ῥαθυμία περὶ αὐτὸν Αἰγυπτιακὴ συνέβαινεν· καὶ
κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις εἰς περιπετείας ἐνέπι-
πτεν. [Exc. Val. p. 190—197.]

13 [*Ὅτι ὁ Πολύβιός φησι κατὰ τὸ τέλος τῆς συγγρα-*
φῆς·] *Ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς καταπράξαντες ἐκ τῆς*
Ῥώμης ἐπανήλθομεν ὡς ἂν εἰ κεφάλαιά τινα τῶν
προπεπολιτευμένων κατειργασμένοι, χάριν ἀξίαν τῆς
2 *πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίας. διὸ καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς*
εὐχὰς ποιούμεθα τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ζωῆς ἐν του-
3 *τοις καὶ ἐπὶ τούτων διαμεῖναι, θεωροῦντες τὴν τύχην*
ὡς ἔστιν ἀγαθὴ φθονῆσαι τοῖς ἀνθρώποις καὶ μά-
λιστα κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἰσχύειν καθ' ὅ τις ἂν
δοκῇ μάλιστα μακαρίζεσθαι καὶ κατορθοῦν ἐν τῷ
[βίῳ]. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι συνέπεσεν.

14 *Ἡμεῖς δὲ παραγεγονότες ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς ὅλης*
πραγματείας βουλόμεθα προσαναμνήσαντες τῆς ἀρ-
χῆς καὶ τῆς προεκθέσεως ἧς ἐποιησάμεθα καταβαλό-
μενοι τὴν ἱστορίαν συγκεφαλαιώσασθαι τὴν ὅλην
ὑπόθεσιν, οἰκειώσαντες τὴν ἀρχὴν τῷ τέλει καὶ κα-
2 *θόλου καὶ κατὰ μέρος. ἐξεθέμεθα τοιγαροῦν ἐν ἀρ-*
χαῖς ὅτι τῆς μὲν προκατασκευῆς ποιησόμεθα τὴν ἀρ-
χὴν ἀφ' ὧν Τίμαιος ἀπέλιπεν· ἐπιδραμόντες δὲ
κεφαλαιωδῶς τὰς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ
Λιβύην πράξεις, ἐπειδὴ περὶ μόνων τῶν τόπων του-
3 *των κἀκεῖνος πεποίηται τὴν ἱστορίαν, ὅτ' ἀνήλθο-*
μεν ἐπὶ τοὺς χρόνους, ἐν οἷς Ἀννίβας μὲν παρέλαβε
τὰς Καρχηδόνος δυνάμεις, ὁ δὲ Δημητρίου Φίλιπ-
πος τὴν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν, Κλεομένης δ' ὁ
Σπαρτιάτης ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἅμα δὲ τούτοις
Ἀντίοχος μὲν τὴν ἐν τῇ Συρίᾳ βασιλείαν διεδέδεκτο,
Πτολεμαῖος δὲ τὴν κατ' Αἴγυπτον ὁ κληθεὶς Φιλο-

πάτωρ, ἐπηγγειλάμεθα διότι πάλιν ἀπὸ τούτων τῶν 4
καιρῶν ἀρξάμενοι καθ' οὓς ἦν ὀλυμπιὰς ἐνάτη καὶ
τριακοστὴ πρὸς ταῖς ἑκατόν, διέξιμεν τὰς κοινὰς τῆς
οἰκουμένης πράξεις, περιγράφοντες κατ' ὀλυμπιάδας
καὶ διαιροῦντες κατὰ ἔτος καὶ συγκρίνοντες ἐκ παραβολῆς
τὰς καταλλήλους ἕως τῆς Καρχηδόνος ἁλώσεως
καὶ τῆς Ἀχαιῶν καὶ Ῥωμαίων περὶ τὸν Ἰσθμὸν
μάχης, ἔτι δὲ τῆς ἐπιγενομένης ἐκ τούτων ἀποκαταστάσεως
περὶ τοὺς Ἕλληνας. ἐξ ὧν τὸ κάλλιστον 5
ἔφαμεν, ἅμα δ' ὠφελιμώτατον περιγενέσθαι τοῖς
φιλομαθοῦσι· τοῦτο δ' ἦν τὸ γνῶναι πῶς καὶ τίνι
γένει πολιτείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν ἅπαντα τὰ
κατὰ τὴν οἰκουμένην ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἔπεσε τὴν Ῥωμαίων,
ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός. τούτων 6
δὴ πάντων ἡμῖν ἐπιτετελεσμένων λείπεται διασαφῆσαι
τοὺς χρόνους τοὺς περιειλημμένους ὑπὸ τῆς ἱστορίας
καὶ τὸ πλῆθος τῶν βίβλων καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς
ὅλης πραγματείας. [Exc. Vat. p. 460 — 461 M. 95 — 96 H. *)]

---

*) Qui post *πραγματείας* addidit: [Ζήτει] *τὸν μ' λόγον ἐν τῷ περὶ τοῦ τίς τι ἐξεῦρε. Τέλος τῆς Πολυβίου ἱστορίας λόγον λϑ'. Περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων*, cum hac annotatione ad illud *Ζήτει*: ,,Huc revocavi Epitomatoris notam, quam descriptor deorsum traxit ad v. 27.“ Hoc est verba *τὸν μ́ λόγον* post *λόγον λϑ'*, ubi *τὸν μ̄ λόγον* positum conspicitur in tabula aere expressa ante Maii vol. 2, qui in editione p. 461: *ἐν τῷ περὶ τοῦ τίς* (male omisso *τί* (sic), quod est in tabula) *ἐξεῦρε* [*ζήτει*] *τὸν μ' λόγον. Τέλος τῆς Πολυβίου ἱστορίας λόγον λϑ'. Περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων*, cum hac annotatione: ,,Vocabulum *ζήτει* a me scribitur. Namque ante *μ'* [dicere debebat *τὸν μ́*] *λόγον* est quidam vel ornatus vel nexus litterarius, quem non explico, sed tamen in aerea tabula, cum paginae huius extrema parte, incidendum curavi“. Nexus autem ille nihil est nisi signum quo verba *τὸν ˉ λόγον* po-

nenda fuisse indicatur ante *ἐν τῷ περὶ τοῦ τίς τί ἐξεῦρε*, neque conferendus cum lineola inter duo puncta, de qua Bastius Comment. palaeogr. p. 856, sed cum illa potius cuius exempla exhibui praef. ad Xenoph. Anab. p. V ed. Oxon. et ad 1, 3, 6; 4, 4; 4, 8, 25. Nam idem nexus positus post punctum, quod inter *πραγματείας* et *ἐν τῷ* interponitur. Quod qui intellexit Struvius in Annal. Lips. a. 1828, vol. 7, p. 375, etiam *ζήτει* ante *ἐν τῷ* potius quam, ut Maius putavit, post *ἐξεῦρε* evanuisse coniecit ex ipsa in Maii tabula versuum forma, quae haec est:

τούτων δὴ πάντων ἡμῖν ἐπιτετελεσμένων λείπεται διασαφῆσαι τοὺς χρόνους τοὺς περιειλημμένους ὑπὸ τῆς ἱστορίας. καὶ τὸ πλῆθος τῶν βίβλων. καὶ ἀριθμὸν τῆς ὅλης πραγματείας.·/.
ἐν τῷ περὶ τοῦ τίς τί ἐξεῦρε:
τελ⁰ τῆς Πολυβίου ἱστορίας λόγου λθ ·/. *τὸν μ̄ λόγον:*
περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων (sine puncto)

Nam etsi initio poni solet illud *ζήτει*, hic tamen partim signum post *πραγματείας*, si id significat quod putavit Struvius, partim spatium ante sequens *ἐν* inter haec iubet poni. Illud autem *περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων* vel potius, ut dictum ad Stephanum, *ἀποστοματισμάτων* utrum sit idem quod *περὶ γνωμῶν*, ut Maio p. 461 et XIII, an novum significet titulum, ut Struvio videbatur l. c., in medio relinquo.

ADDENDA.

Fragmentis libri trigesimi quarti addendum hoc ex Epitome Strabonis Vaticana l. 7, 57, p. 90 ed. Krameri:

Ὅτι ἐκ Περίνθου εἰς Βυζάντιόν εἰσιν ἑξακόσιοι τριάκοντα [στάδιοι], ἀπὸ δὲ Ἕβρου καὶ Κυψέλων εἰς Βυζάντιον μέχρι Κυανέων τρισχίλιοι ἑκατόν, ὥς φησιν Ἀρτεμίδωρος, τὸ δὲ σύμπαν μῆκος ἀπὸ Ἰονίου κόλπου τοῦ κατὰ Ἀπολλωνίαν μέχρι Βυζαντίου ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι εἴκοσι· προστίθησι δ' ὁ Πολύβιος καὶ ἄλλους ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, τὸ τρίτον τοῦ σταδίου προσλαμβάνων ἐπὶ τοῖς ὀκτὼ τοῦ μιλίου σταδίοις.

Quam ego praefatione ad vol. 2, p. XV a Mynoide Mina memoratam tantum, sed non editam aegre tuleram Polybii de Romanorum obsidione Syracusarum narrationis particulam, eam iam edidit C. Wescherus in libro egregio *Πολιορκητικὰ καὶ Πολιορκίαι διαφόρων πόλεων* inscripto et Parisiis a. 1867 edito p. 326—328. Ubi post illa quae de eadem obsidione iisdem fere verbis edita exstant 8, 5, 1—8, 5, partim ab Herone qui dicitur partim in Excerptis quae vocantur antiquis conservata, verbis 8, 4, *τὰ δὲ πλεῖστα τῆς πρῴρας ἀφ' ὕψους ῥιφθείσης βαπτιζόμενα πλήρη θαλάττης ἐγένετο καὶ ταραχῆς*, sed omissis postremis iisque ineptis *καὶ ταραχῆς*, haec adduntur:

Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ τοῖς ὅλοις ἀποροῦντες 1
τὸ (l. *τῷ*) *μηκέτι ποτὲ ἂν ἐλπίσαι διὰ πολιορκίας τὰς Συρακούσας ἑλεῖν τῶν μὲν ἄλλων στρατηγημάτων ἢ τολμημάτων οὐδενὸς ἀπέστησαν, τοῦ δὲ πολιορκεῖν οὐδὲ πεῖραν ἔτι λα-*

2 βεῖν ἐθάρρησαν. μετὰ δέ τινας ἡμέρας αὐτομόλου διασα-
φήσαντος ὅτι θυσίαν ἄγουσι πάνδημον οἱ κατὰ τὴν πόλιν
ἐφ᾽ ἡμέρας ἤδη τρεῖς Ἀρτέμιδι, καὶ τοῖς μὲν σίτοις λιτοῖς
χρῶνται διὰ τὴν σπάνιν, τῷ δὲ οἴνῳ δαψιλεῖ, πολὺν μὲν
Ἐπικύδου δεδωκότυς, πολὺν δὲ Συρακουσίων (scr. per o),
τότε προσαναλαβὼν ὁ Μάρκος τὸ τεῖχος καθ᾽ ὃ μέρος ην
ταπεινότερον καὶ νομίσας εἰκὸς εἶναι τοὺς ἀνθρώπους με-
θύειν διὰ τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν ἔνδειαν τῆς ξηρᾶς τροφῆς,
3 ἐπεβάλετο καταπειράζειν τῆς ἐλπίδος. ταχὺ δὲ κλιμάκων
δυοῖν συντεθεισῶν εὐαρμόστων, πρὸς τὸ τεῖχος ἐγένετο περὶ
τὰ συνεχῆ τῆς πράξεως, καὶ τοῖς μὲν ἐπιτηδείοις πρὸς τὴν
ἀνάβασιν καὶ τὸν ἐπιφανέστατον καὶ πρῶτον κίνδυνον
ἐκοινολογεῖτο περὶ τοῦ μέλλοντος, μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς
ἐνδιδούς· τοὺς δὲ τούτοις ὑπουργήσαντας καὶ προσοίσοντας
κλίμακας ἐξέλεξε, διασαφῶν οὐδὲν πλὴν ἑτοίμους εἶναι
4 πρὸς τὸ παραγγελλόμενον. πειθαρχησάντων δὲ κατὰ τὸ
συνταχθὲν λαβὼν τὸν ἁρμόζοντα καιρὸν νυκτὸς ἤγειρε
τοὺς πρώτους· προπέμψας δὲ τοὺς ἅμα ταῖς κλίμαξι μετὰ
σημείας (scr. σημαίας) καὶ χιλιάρχου, καὶ προσαναμνήσας
τῶν ἐσομένων δωρεῶν τοῖς ἀνδραγαθήμασι (potius ἀνδρα-
γαθήσασι, ut 1, 45, 3, ubi idem vitium in deterioribus; 3,
71, 10; 10, 11, 6), μετὰ δὲ ταῦτα πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐξε-
γείρας, τοὺς μὲν πρώτους κατὰ σημείαν (scr. σημαίαν) ἐξα-
ποστέλλει· ἑνωμένων (scr. ἡνωμένων aut γενομένων) δὲ
τούτων εἰς χιλίους βραχὺ διαλιπὼν αὐτὸς εἵπετο μετὰ τῆς
5 ἄλλης στρατείας (scr. στρατιᾶς). ἐπεὶ δὲ οἱ φέροντες τὰς
κλίμακας ἔλαθον ἀσφαλῶς τῷ τείχει προσερείσαντες, ἐξ αὐ-
τῆς ὥρμησαν ἀπροφασίστως οἱ πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀποτε-
ταγμένοι. λαθόντων δὲ καὶ τούτων καὶ στάντων ἐπὶ τοῦ
τείχους βεβαίως, οὐκέτι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τάξιν, ἀλλὰ κατὰ
δύναμιν ἅπαντες ἔμελλον (scr. videtur ἀνέβαινον) διὰ τῶν
6 κλιμάκων. κατὰ μὲν οὖν τὰς ἀρχὰς ἐπιπορευόμενοι τὴν
ἐφοδίαν (scr. ἐφοδείαν) ἔρημον εὕρισκον· οἱ γὰρ ἐς τοὺς
πύργους ἠθροισμένοι διὰ τὴν θυσίαν οἱ ἐς (hoc del., ut in
ed.) μὲν ἀκμὴν ἔπινον, οἱ δὲ ἐκοιμῶντο πάλαι μεθυσκόμε-
νοι. διὸ καὶ τοῖς μὲν πρώτοις καὶ τοῖς ἑξῆς ἐπιστάντες
ἄφνω καὶ μεθ᾽ ἡσυχίας, ἔλαθον τοὺς πλείστους αὐτῶν
7 ἀποκτείναντες. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Ἑξαπύλοις ἤγγιζον καταβαί-

νοντες, ἐνῳκοδομημένην τὴν πρώτην (codex a Weschero correctus *α*) *πυλίδα διεῖλον, δι' ἧς τόν τε στρατηγὸν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδέξαντο στράτευμα. οὕτω δὴ τὰς Συρακούσας εἷλον Ῥωμαῖοι.*

Horum nonnisi exiguae particulae partim ex Herone partim ex Suidae tribus glossis ex initio et fine cognitae erant et receptae 8, 37, 2—3. Priora vero quae ante illa posuit ex eodem codice petita Wescherus p. 321—322, etsi iam cognita et plenius meliusque in nonnullis edita erant 8, 5, 1 seqq., quaedam tamen etiam in illis ex codice sunt corrigenda, ut *Ἀχραδίνη* pro *Ἀχραδινή*, quod refellit analogia et Stephani Byz. testimonium, in codice modo sine accentu scriptum modo cum accentu *Ἀχραδείνη*, et s. 10, *ἠφίεσαν* pro *ἀφίεσαν*, ut *ἠφίει* iam erat 8, 1, et 8, 3, *ἐξέρραινε* pro *ἐξέραινε*.

FRAGMENTA.

Polybiani operis fragmentorum numerum non exiguum, quem Suidas potissimum servavit modo addito modo omisso, interdum etiam falso iis apposito nomine Polybii, quum priores Polybii editores certis incertisque inter se commixtis exhibuissent, atque sic multa a Polybio alienissima, velut Xenophontis, Diodori, Dionis, ei tribuissent fragmenta, ego malui ea tantum recipere quae illius aut esse constaret aut possent certe esse, abiectis multis quae cuiusvis potius essent aut non minus esse possent quam Polybii. Nam etsi eclogis perditorum librorum quaedam a me quoque interposita sunt fragmenta ab Suida sine nomine citata[a]), ea tamen partim propter Livii consensum partim propter alias rationes ita conveniunt Polybio ut pauca inter illa videantur fore quae alius esse deprehendantur[b]), etsi non omnino tuta fides est grammaticorum, etiam ubi additum est nomen scriptoris, quum

---

a) Quum 36, 6, reciperem post priores editores quae sine nomine bis citat Suidas, iisdem tamen addere dubitavi quae eodem retulerat Schweigh. Opusc. vol. 2, p. 202, ab eodem v. *Ἀμίλκας* citata sine nomine verba: *Ἀμίλκας ὁ καὶ Φαβέας Καρχηδονίων στρατηγός, ὃς ὑπῆρχε κατὰ μὲν τὴν ἡλικίαν ἀκμάζων καὶ κατὰ τὴν ἕξιν ἐρρωμένος, τὸ δὲ μέγιστον ἐφόδιον πρὸς πολεμικὴν χρείαν, ἱππεὺς ἄγαν ἀγαθὸς καὶ τολμηρός.*

b) Non contenderim tamen quod post Schweighaeuserum etiam Müllerus De munim. Athen. p. 67 tanquam ab Livio 27, 28, expressum posuit fragm. 10, 33, 7, p. 40, 6, aut quod sequitur 10, Polybii esse potius quam alius. Nam utrumque habet vocabula non solum alibi ab eo non usurpata, sed etiam ab eius aetate, ut videtur, aliena, velut *αἰφνίδιον* adverbialiter positum et vitiosum *ἐπεβάλοντο* pro activo.

Suidas, quem quaecunque citat ex Polybio ea ex eclogis petiisse, non ex integro opere, dixi praef. ad vol. II, p. XVIII, v. ἀνάστασις tanquam Polybii citet quae sunt Appiani, in αὐτάρκεια quae Dionysii Halic., in γεφυρίζων vel scriptoris de Sulla fragmentum, in στέρξω quae Ioannis Antiocheni, in χάρμα quae sunt Homeri. Alibi ita confusa est eiusdem oratio ut quae Polybio tribuit manifestum sit alius esse ab eo citati scriptoris. Nam etsi v. ἀπὸ τοῦ κρατίστου, μετὰ δυνάμεως, addens: Ἅτε πεπειθαρχηκότων Καρχηδονίων ἀπὸ τοῦ κρατίστου πᾶσι τοῖς ἐπιταττομένοις. καὶ Πολύβιος· Καὶ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ τοῦ κρατίστου ἐγένετο παρὰ Ῥωμαίοις ἡ μονομαχία· ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς πολλαὶ ὁδοὶ εὕρηνται, ita loquitur quasi prius fragmentum sit alius, alterum Polybii, tamen prius potius quam alterum Polybio esse tribuendum quum sententia tum duplex ab eo alienissimus prodit hiatus, etsi formula ἀπὸ τοῦ κρατίστου ex uno cognita est Polybio.

Nec dubium quod v. τύχη scribit: *Οἱ δὲ Χριστιανοὶ θεὸν ὁμολογοῦμεν διοικεῖν τὰ πάντα. καὶ Πολύβιός φησι*, ad Polybii locum paullo ante in eodem vocabulo citatum p. 3646, A, pertinere: *Εἰ χρὴ τύχην λέγειν ἐπὶ τῶν τοιούτων* etc., quum altera Christianorum potius sit quam Polybii de rebus humanis sententia.

Sed multo minus tamen in his quae nomine eius inscribuntur quam in anonymis peccari potuisse fragmentis quum sponte intelligatur, etiam discernendis utrisque potius quam inter se confusis cavendum putavi ne Polybianis multo plura ab eo aliena interponerentur. Nam argumentum fragmenti non sufficere ad arguendum auctorem Polybium uno satis declaratur eo quod 39, 3 a, 1, ab Suida v. σεμνομυθοῦσιν sine nomine citatum et pro Polybiano habitum ego delevi, quum Vaticano demum in lucem prolato cognitum esset quomodo res ab eo fuisset exposita, illud autem cuiusvis potius quam Polybii esse apparuisset. Multo minus ea in quibus nihil ne in verbis quidem est Polybianum diutius inter cetera duxi propaganda, quorum haud pauca a Casaubono sine ratione recepta iam Schweighaeuserus notaverat, velut ipsum omnium primum ex Suida v. ἀβλεπτήματι ascitum a Casaubono, quantumvis hoc

ipsum vocabulum haud paullo recentioris Polybio sit usus eoque non minus indignum quam, quod in eodem est, de hominibus dictum, *λογικώτερος*, quum adiunctum ei alterum, *οἱ δὲ ἀβλεπτοῦντες καὶ αἰδούμενοι ἀντοφθαλμεῖν πρὸς τὸν Φίλιππον, ἐβοήθουν*, in quo verba *ἀβλεπτεῖν* et *ἀντοφθαλμεῖν* non aliena sunt a Polybio, et ipsum ne possit quidem esse Polybii propter vastum in eo hiatum, nisi ab Suida illatus ei putetur et verbis mutandis tollendus, ut secundum a Casaubono, et dubitante tamen de hoc quoque Schweighaeusero, ex eodem Suida v. *ἀβουλεὶ* petitum: *Ὁ δὲ οὐ σφόδρα στοχαζόμενος τῆς τοῦ βασιλέως γνώμης ἀβουλότατα διεπράξατο*, abieci, quippe cuius nulla esset ratio ad Polybium referendi, qui verbo *διαπράξασθαι* in bonam potius partem utitur quam in contrariam: pariterque tertium et quartum ex eodem petita: *Θαυμαστὴ γάρ τις κίνησις, ὡς ἔοικε, τἀνθρώπου πρὸς τοῦτο τὸ μέρος καὶ ἀγριότης*, v. *ἀγριότης*, quo incertum an referantur verba post id addita: *Ἀγριότης ἐπὶ φιλαργυρίας*: et v. *ἀγωνιῶ*: *Ἠγωνία δὲ μὴ τοὺς στρατιώτας ἐπιλείπῃ τὰ ὀψώνια*, quasi verba tam vulgaria non cuiusvis esse possint alius aeque ac Polybii: et primum demum ascivi quod vocabulum exhibet Polybianum *ἀδικοδοξία*. Itaque segregatis quae cum ipso Polybii nomine posita essent fragmentis ab anonymis prima posui illa, iisque addidi altera.

---

1 *Ὁ δὲ προσπεσὼν αἵρεται νίκην εὐτυχεστάτην.* [Suidas v. *αἶρε.*]

2 *Τοὺς δὲ ἐτίμησε χρυσοῖς ὑφάσμασι καὶ λόγχαις, βουλόμενος ἀκόλουθον εἶναι τοῖς ἔργοις τὴν διὰ τῶν λόγων ἐπαγγελίαν.* [Suidas v. *ἀκόλουθον.*]

3 *Τὰ γὰρ ἐπιφανέστατα τῶν ὀχυρωμάτων ὡς ἐπίπαν κοινὴν ἔχει τὴν φύσιν. γνοίη δ' ἄν τις τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν περὶ τὰς ἀκροπόλεις συμβαινόντων. αὗται γὰρ δοκοῦσι μὲν μεγάλα συμβάλλεθαι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πόλεων, ἐν αἷς*[a]) *ἂν ὦσι, καὶ πρὸς τὴν τῆς ἐλευθερίας φυλακήν· γίνονται δὲ καὶ πολλάκις αἴτιαι δουλείας καὶ κακῶν ὁμο-*

---

a) *πόλεων — αἷς* pro *πολεμίων — οἷς* Schweigh.

λογουμένων, ὥς φησι Πολύβιος. [Suidas v. *ἀκρόπολις*, cui additum *Δαμασκίου*, ut huius sit locus Polybium citantis.]

Οἶδε γὰρ καὶ λόγων ἀλκὴ θανάτου καταφρονεῖν. [Sui- 4
das v. *ἀλκή*.]

Ὀλίγοι δέ τινες ἦσαν οἱ καταινέσαντες, οἱ δὲ πλείονες 5
ἀντέπιπτον· ὧν οἱ μὲν ἀλογιστίαν, οἱ δὲ μανίαν ἔφασαν εἶναι τὸ παραβάλλεσθαι καὶ κυβεύειν τῷ βίῳ, τὸ παράπαν ἀνεννόητον ὄντα τῆς μάχης καὶ τῆς βαρβαρικῆς χρείας. [Suidas vv. *ἀλογιστία, ἀνεννόητον, καταινέσαντες, κυβεύειν κύβος.*[a]]

Οἱ μὲν οὖν περὶ Μητρόδωρον καταπλαγέντες τὴν ἀνά- 6
τασιν Φιλίππου τοῦ βασιλέως ἐπανῆλθον. [Suidas v. *ἀνάτασιν.*]

Διόπερ οὔτε τὸ λαθεῖν οὔτε κατὰ τούτους τοὺς καροὺς 7
εἰσβάλλοντας εἰς Μακεδονίαν τοὺς Ῥωμαίους ἀνεκτὸν ἦν. [Suidas v. *ἀνεκτά.*[b]]

Ἀννίβαν δὲ Μάρκελλος, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον, λέ- 8
γουσιν οὐδ' ἅπαξ ἐνίκησεν, ἀλλ' ἀήττητος ἀνὴρ δοκεῖ διαγενέσθαι μέχρι Σκιπίωνος. [Plutarch. Comp. Pelop. et Marcelli c. 1.[c]]

Ὁ δὲ Φίλιππος ἐδυσχέραινεν ἐπὶ τῇ τῶν Κερκυραίων 9
ἀπαξιώσει. [Suidas v. *ἀπαξίωσις.*]

Καὶ πανταχόθεν ἀπαραγγέλτως ἠθροίζοντο. [Suidas v. 10
ἀπαραγγέλτως.]

Ὁ δὲ ἀπορῶν τοῖς ὅλοις πέρας ἐπί τινα τοιαύτην ἐλπίδα 11
κατὰ τὸ παρὸν ἀπηρείσατο τὴν ἐνεστῶσαν ἀπορίαν. [Suidas v. *ἀπηρείσατο.*]

---

a) Qui post *ἀνεκτὸν ἦν* addit *ἀντὶ τοῦ δυνατόν.* Nulla autem apta est fragmenti sententia, ne deleto quidem altero *οὔτε.*

b) Suspicatus est Gronovius spectari monitum quod Q. Fabius M. Livio dedit ad bellum proficiscenti „ne priusquam genus hostium cognosset, temere manum consereret" Liv. 27, 40. At videtur potius de uno quodam viro agi in certamen singulare cum barbaro quodam prodituro. SCHWEIGH.

c) Utrum diserte et verbotenus alicubi haec dixerit Polybius an ea solum spectarit Plutarchus quae sunt 10, 33, 2; 15, 16, 5, non definiverim. Victoriam Marcelli de Hannibale reportatam exponit Livius 27, 14. SCHWEIGH.

12 Οὗ καιρὸς ἀφυέστερος οὐ γέγονεν ἁπλῶς. [Suidas v. ἁπλῶς.]

13 Ὁ δὲ παρῃτεῖτο τοὺς Ἀχαιοὺς ἀπολεγόμενος τὴν ἀρχήν. [Suidas v. ἀπολεγόμενος et gram. a Bergkio editus p. 9, n. 51.]

14 Οὐδενὸς ἐπεγνωκότος τῶν πολιτῶν τὸ συμβαῖνον διὰ τὴν ἀπόστασιν, ἅτε μεγάλης οὔσης τῆς πόλεως. [Suidas v. ἀπόστασις.]

15 (Ἅτε πεπειθαρχηκότων Καρχηδονίων ἀπὸ τοῦ κρατίστου πᾶσι τοῖς ἐπιταττομένοις. [Suidas v. ἀπὸ τοῦ κρατίστου, quod interpretatur μετὰ δυνάμεως. Ad 36, 4, si sit Polybii, refert Schweigh. V. quae dixi p. 149, 8.] [a])

16 Ἀρκεσίνη, μία τῶν τριῶν πόλεων τῶν ἐν Ἀμοργῷ τῇ

---

a) Secundum ordinem alphabeticum, quem in utrisque sequutus sum fragmentis, ut apud Suidam tamen praesens verbi, non quod ipse posuisset tempus, respicerem, hic inserendum fuisset quod editores receperant fragmentum ex Georgii Syncelli Chronogr. p. 92, B: Ἡ τῶν Ἀράβων βασιλεία, διαδεξαμένη τὴν τῶν Χαλδαίων, διήρκεσεν ἔτη σιε΄. — ταύτην Ἀσσυρίων μα΄ διεδέξαντο βασιλεῖς, οἳ καὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ γσις΄ καθολικοῦ ἔτους κόσμου ἔληξαν εἰς τὸ ͵δχοε΄ ἔτος τοῦ κόσμου, διαρκέσαντες ἔτη ὅλα ͵αυξ΄ ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτῶν Βήλου ἕως τοῦ μα΄ Θωνοσκογκολέρου τοῦ καὶ Σαρδαναπάλλου, ὡς συμφωνοῦσι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἱστορικῶν, Πολύβιος καὶ Διόδωρος, Κεφαλίων τε καὶ Κάστωρ καὶ Θάλλος καὶ ἕτεροι.

Eiusdem est generis hoc vix dignum quod vel hic positum delitescat: Ὁ δὲ βασιλεὺς Κροῖσος ἀκούσας τὴν τοῦ χρησμοῦ ἀπόκρισιν ἐξῆλθε κατὰ Κύρου μετὰ δυνάμεως πολλῆς· καὶ παρῆλθε τὸν Ἅλυν, ποταμὸν τῆς Καππαδοκίας. καὶ συνέκρουσε Κύρῳ χειμῶνος ὄντος μεγάλου· καὶ ἡττηθεὶς ἠθέλησε φυγεῖν αὐτὸς καὶ τὰ πλήθη αὐτοῦ καὶ πλημμυρήσαντος τοῦ ποταμοῦ ἐκ τοῦ χειμῶνος οὐκ ἠδυνήθη φυγεῖν οὐδὲ περᾶσαι. καὶ ἐλήφθη αἰχμάλωτος αὐτὸς καὶ (ἀπώλετο addit Cedrenus) τὰ πλήθη αὐτοῦ χιλιάδες υ΄. τοὺς δὲ ζήσαντας ἐξ αὐτῶν ἔλαβεν αἰχμαλώτους ὁ Κῦρος ἅμα Κροίσῳ. καὶ στήσας αὐτὸν ἐν ξυλίνῳ τρίποδι ἐν ὕψει δεδεμένον ἐθριάμβευσεν αὐτὸν τῷ στρατῷ αὐτοῦ. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν καὶ κατήγαγεν ἐν Περσίδι. ταῦτα δὲ ἱστόρησαν οἱ σοφώτατοι Θάλης [Θάλλος, ut apud Eusebium, Bentleius Ep. ad Mill. p. 71] καὶ Κάστωρ καὶ Πολύβιος συγγραψάμενοι καὶ μετ᾽ αὐτοὺς [sic] Ἡρόδοτος ὁ ἱστοριογράφος. ἅτινα καὶ ὁ σοφὸς Θεόφιλος ἐχρονογράφησεν. [Ioannes Malalas p. 157, 8.] Nam pariter atque praecedens ad quemvis potius Polybium manifestum est pertinere quam ad Megalopolitanum.

νήσῳ. ἦσαν γὰρ Μελανία, Μινῴα, Ἀρκεσίνη. Πολύβιος δὲ ἀρσενικῶς τὸν Ἀρκεσίνην φησί. [Stephanus Byz. v. *Ἀρκεσίνη.*[a]]

Οἱ δὲ στρατιῶται πάντα ἡρμόζοντο πρὸς τὴν εἰς οἶκον 17
ἐπάνοδον. [Suidas v. *ἡρμόζοντο.*]

Ἅρπυια, πόλις ἐν Ἰλλυρίᾳ παρ' Ἐγχελέαις. Πολύβιος. 18
[Stephanus Byz. v. *Ἅρπυια.*]

Ἀκούων ταῦτα πάντα διὰ τῆς αὐλαίας ἐγέλα ὁ βασι- 19
λεύς. [Suidas v. *αὐλαία.*].

Ταῦτα εἰρήσθω χάριν τῆς Ῥωμαίων εὐβουλίας καὶ τῆς 20
ἀνοίας τῶν ὀλιγωρούντων τῆς τῶν ἐκτὸς συγκαταθέσεως, αὐτοτελεῖς δὲ νομιζόντων εἶναι πρὸς τὸ κατορθοῦν τὰς σφετέρας δυνάμεις. [Suidas v. *αὐτοτελεῖς.*]

Ἐκεῖνον γὰρ οὔτε σκότος οὔτε χειμῶνος μέγεθος ἀπέ- 21
στησεν οὐδέποτε τῆς προθέσεως, ἀλλὰ καὶ ταῦτα διωθούμενος καὶ τὰς ἀρρωστίας ἐκπονῶν καθῖκτο[b] *καὶ διευτυχήκει πάντα τὸν χρόνον.* [Suidas v. *ἀπέστησεν.*]

Ἀποσχόντες τῆς ἰδίας παρατάξεως ἐφ' ἱκανόν τινα τό- 22
πον, οἱ μὲν πλείους ἀπέστησαν,[c] *δύο δὲ ἐπὶ πολὺ προῆλθον.* [Suidas ibidem.]

Προορώμενος δὲ καὶ κατορρωδῶν τὸ βάρος καὶ τὸ φι- 23
λόνικον τῶν ἀνθρώπων. [Suidas v. *βάρος.*]

Τότε νομίσας τὴν ἐκ πυρὸς ἔχειν βάσανον ἀπελύθη τῆς 24
ὑποψίας. [Suidas v. *βασανίζειν.*]

Βρεττία. Τὸ ἐθνικὸν ἔδει Βρεττιανός, ὡς Πολύβιος τὸ 25
θηλυκόν, ἐπὶ Βρεττιανὴν τόπων. [Stephanus Byz., alium, ut videtur, locum spectans quam 1, 56, 3, ubi *τὴν Βρεττιανὴν χώραν*, ut hic *ἐπὶ* omittunt Palatini.]

Γαλάδραι, πόλις Μακεδονίας ἐν Πιερίᾳ. Τὸ κτητικὸν 26
ἔδει Γαλαδραϊκόν. Πολύβιος δὲ ἐν τῷ γ' (alii *γῷ*)[d] *Γαλαδρικόν φησι.* [Stephanus Byz.]

---

a) Quum prope Laden insulam fuerit Arcesine, fortasse mentionem huius Polybius fecit, ubi de pugna navali agebat, ad Laden insulam inter Philippum Rhodiosque pugnata, cuius in transcursu mentio fit 16, 14. SCHWEIGH.

b) *καθῆστο*] *καθῖκτο* Schweigh.

c) *ἀπέστησαν*] *ἐπέστησαν* Schweigh.

d) In tertio nec fit nec fieri potuit mentio huius oppidi. Aut *ιγ'* aut *κγ'* oportuit, quibus libris de Philippi rebus ageba-

27 *Τοῦτ' ἄμεινον ὑπολαμβάνοντες εἶναι καὶ διατατικώτερον, τὸ μήτε τῷ καιρῷ μήτε ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς καὶ παραστατικαῖς διαθέσεσι περιγίγνεσθαι τῶν ἐναντίων.* [Suidas v. *διατατικώτερον.*]

28 *Πάντων τούτων ἦσαν διεψευσμένοι οἱ Αἰτωλοί.* [Suidas v. *διεψευσμένοι.*]

29 *Ὁ δὲ διασχὼν τῶν πολεμίων ὡς τρία στάδια κατεστρατοπέδευσε, μεταξὺ λαβὼν τὸν ποταμόν.* [Suidas v. *διασχών.*]

30 *Ὅταν ᾖ τὸ δίκαιον ἐκλαβεῖν παρὰ τῶν ἀδικησάντων ἢ κατὰ νόμους ἢ κατά τινας ἄλλας ὑποκειμένας δικαιοδοσίας.* [Suidas vv. *δικαιοδοσίας* et *ἐκλαβεῖν*, ubi *κατ' ἄλλας τινάς.*]

31 *Ἀπελθεῖν εἰς πόλιν, ἣ δυεῖν μὲν ἡμερῶν ἀπεῖχε.* [Suidas v. *δυεῖν.*[a]]

32 *Τοῖς βουλομένοις πάντα κίνδυνον ἐθελοντὴν ὑπομένειν.* [Suidas v. *ἐθελοντήν.* Ubi praecedit fragmentum anonymi, quod et ipsum Polybii visum Tittmanno: *Τοὺς παραβόλους κινδύνους ἐθελοντὴν ἀναδεδεγμένος.* Nam saepe ille dixit *παράβολος*, apud Suidam autem omnia confusa.]

33 *Φῶς ἑαυτοῖς παρεσκεύαζον εἰς τὸ μήτε σφάλλεσθαι μήτ' εἰκοβολεῖν.* [Suidas v. *εἰκοβολεῖν.*]

34 *Ἐπεὶ τὸν Φίλιππον ἐκκλείουσιν οἱ καιροί, βούλεσθαι τὸν βασιλέα τὴν ἐπιγραφὴν τῆς πράξεως ἐκείνῳ περιποιῆσαι, ὡς ἐν εὐεργεσίᾳ προφέρων τούτῳ τοὺς λόγους.* [Suidas v. *ἐκκλείουσιν.*]

35 *Τὸ γὰρ μάλιστα λυποῦν ἀεὶ τῶν ἐν χερσὶν ὄντων ἐκφανεστάτας ἔχει τὰς χαράς.* [Suidas v. *ἐκφανεστάτας.*]

36 *Ἐπιγίγνεται χειμῶνος μέγεθος ἐξαίσιον.* [Suidas v. *ἐξαίσιον.*]

37 *Δοκοῦσι δὲ πως τὰ πλοῖα ταῦτα (λίβερνα) ταχυναυτεῖσθαι πεντηκοντόρων οὐχ ἧττον, κατὰ πολὺ τῶν τριηρικῶν ἐλαττούμενα πλείστοις ἔτεσι τῆς τούτων ἐκλιούσης πδημιουργίας, εἰ καὶ Πολύβιος ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθεσθαί πως ἔδοξε τῶν ἑξηρικῶν πλοίων τὰ μέτρα, οἷς φαίνονται πολ-*

---

tur. Apud Livium 39, 26, in rebus A. U. 569, quae libro 23 Polybii erant comprehensae, Pieriae fit mentio. SCHWEIGH.

a) Qui quod addit: *Καὶ αὖθις, Δυεῖν προελέσθαι θάτερον ἢ τὸ ἢ τό*, ut iam Schweigh. animadvertit, non videtur esse Polybii, etsi ei semper restituenda forma *δυεῖν* pro *δυοῖν.*

λάκις κεχρῆσθαι Ῥωμαῖοι καὶ Καρχηδόνιοι πολεμήσαντες πρὸς ἀλλήλους. [Zosimus 5, 20, 7.[a]]

Τότε μὲν οὖν ἀμφότεροι τὴν ἔπαυλιν ἐπὶ τοῦ χώματος 38
ἐποιήσαντο, οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι. [Suidas v. ἔπαυλις.[b]]

Δεῖ τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους περὶ τοῦ πολέμου, κα- 39
θάπερ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἀρρωστίαις, μηδὲν ἧττον τῶν ἐπιγεννημάτων ποιεῖσθαι λόγον ἢ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑποκειμένων παθῶν. [Suidas v. ἐπιγεννήματα.]

Μνησθεὶς δ' ἐπὶ κεφαλαίου τῶν γεγονότων αὐτοῖς ἐλατ- 40
τωμάτων, καὶ θεὶς πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ τῶν Μακεδόνων προτερήματα. [Suidas v. ἐπὶ κεφαλαίου.[c]]

Οἱ Ῥωμαῖοι τὰς μὲν ναῦς ἐνεώλκησαν, τοὺς δὲ ἐν τῇ 41
Ταρράκωνι συναθροίσαντες ἐκ τῶν προγεγονότων ἐλαττωμάτων ἐπίνειον ἐποίησαν, ἐπὶ τῷ προκαθίσαντας ἐπὶ τῆς διαβάσεως διαφυλάξαι τοὺς συμμάχους. [Suidas v. ἐπίνειον.[d]]

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι θείας ἐπιπνοίας τινὸς ἐπεπλήρωντο, τήν 42
τε προθυμίαν ἀνανταγωνίστῳ σθένει φραξάμενοι. [Suidas v. ἐπίπνοια.]

Τὸ κυριώτατον ἦν τὸ τὸν πόλεμον ἐρύκειν ἀπὸ τῆς Μα- 43
κεδονίας. [Suidas v. ἐρύκειν, pro quo male φυγεῖν scriptum v. κυρία.]

Τοῦ δὲ λέγειν ἀληθινῶς ταῦτα πίστιν ἔφη ποιήσειν εὐ- 44
δοκουμένην. [Suidas v. εὐδοκουμένην.]

Εὐήθως ἐκλογιζόμενοι τὰ παρόντα καὶ παιδικῶς. [Sui- 45
das v. εὐήθης.]

---

a) Nisi hoc sit referendum ad locos, ubi ἐξῆρεις memorat Polybius, ut 1, 36, 11.

b) Ad 39, 2, 17 refert Schweigh.

c) De Persei fortasse oratione ad milites agitur, de qua Livius 42, 61. SCHWEIGH.

d) Ante verba ἐν τῇ Ταρράκωνι excidisse στρατιώτας, συμμάχους aut aliquid simile videtur [insuperque post συναθροίσαντες aliquid quod cum sequentibus ἐκ τῶν coniunctum fuerit, ut ἀναλαβόντες]. De Neronis fortasse in Hispaniam adventu post Scipionum calamitatem egerat Polybius; quanquam non omnibus momentis conveniunt quae de eo Livius habet 26, 17. SCHWEIGH.

46 Ἔχων δὲ καὶ πλείω λέγειν ἀγωνιῶ μὴ δόξω τισὶν ὑμῶν οὐκ ἀναγκαίως εὑρησιλογεῖν. [Suidas v. εὑρεσιλόγος.]

47 Παραπλήσιόν τι πάθος ἔπασχε τοῖς ἐπὶ τῶν ἱππαφέσεων, οἷον εἰκὸς ἐφιστάμενοι ἐκ τῶν αἱρομένων πυρσῶν. [Suidas v. ἱππαφέσεων. [a]]

48 Τολμῶσι πέρα τοῦ δέοντος καὶ ποιοῦσι παρὰ τὸ καθῆκον. [Suidas v. καθῆκον. [b]]

49 Καλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ μεγάλην τε καὶ μικρὰν Καππαδοκίαν, μεγάλην μὲν τὴν ἀπὸ Καισαρείας τε καὶ τοῦ Ταύρου καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, ἣν διορίζει Ἅλυς μὲν ποταμὸς ἐκ δυσμῶν, Μελιτηνὴ δὲ ἐξ ἀνατολῶν. καὶ αὕτη μὲν ἡ μεγάλη Καππαδοκία. καὶ τούτων μάρτυς Πολύβιος, ὁ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν γεγραφώς, ὃς διορίζει τὴν Καππαδοκίαν ἀπό τε Ταύρου καὶ Λυκαονίας καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάττης. καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ Νεοκαισάρεια, ἥ τε Κολώνεια, [c]) καὶ ἡ Μελιτηνὴ σύμπασα, Καππαδοκία λέγονται. ἔστι δὲ τὸ ὄνομα Περσικόν. Πέρσης γάρ τις ἀνήρ, .. ἐν κυνηγίῳ Ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ, ἢ οὐκ οἶδα ἄλλῳ τίνι, λέων προσαπαντήσας, τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως ἐδράξατο· καὶ κατὰ τύχην εὑρεθεὶς ὁ Πέρσης ἐν τῷ τοῦ θηρὸς συναντήματι, τὸν ἀκινάκην σπασάμενος ἐρρύσατο τὸν βασιλέα παρὰ μικρὸν κινδυνεύοντα καὶ τὸν λέοντα ἐθανάτωσεν. οὗτος οὖν ὁ Πέρσης ἐπί τινος ὄρους ὑψηλοτάτου ἀναβὰς καὶ πᾶσαν τὴν γῆν περισκοπήσας, ὅσην ὀφθαλμὸς ἀνθρώπινος περιβλέπει κατὰ ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ἄρκτον τε καὶ μεσημβρίαν, δωρεὰν παρὰ τοῦ βασιλέως πᾶσαν εἴληφε. ταῦτα δὲ ἱστορεῖ Πολύβιος. [d]) [Constantinus Them. 1, 2.]

---

a) ἔπασχε Toupius. Libri ἔφασκε. Postrema, in quibus ἐφιστάμενον, quo etiam hiatus non ferendus tollitur, corrigit, manca esse aut corrupta animadvertit Schweigh., suspicatus conferri inter se cupidam attentionem exspectationemque eorum qui ad carceres stant, signum cursus exspectantes, et eorum qui observant ea signa, quae daturi sunt socii facibus accensis.

b) Πέρα τοῦ δέοντος — παρὰ τὸ καθῆκον] Conf. 22, 1, 5. SCHWEIGH.

c) Κολώνεια] Καταονία Schweigh.

d) Πολύβιος] Fortasse libro 31, cuius v. cap. 13. SCHWEIGH.

Ἣν οὐχ οἷόν τε ἀναλαβεῖν μὴ οὐχὶ καταπορευθέντων 50
τῶν πεφυγαδευμένων. [Suidas v. *καταπορευθέντων.*]

Τῆς εἰς τοὔμπροσθεν κομιδῆς καὶ τῆς ὅλης ἐπιβολῆς 51
ἀπέστη. [Suidas v. *κομιδή.*]

Lana Graecum et Polybius et Callimachus scribunt. [Varro 52
L. L. 5, 113, vocabulum *λάχνη* spectans.]

Πάντων τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐνεργημάτων μεγίστην 53
ῥοπὴν ἔχουσι καὶ πρὸς τὸ λείπεσθαι καὶ πρὸς τὸ νικᾶν αἱ
ψυχαὶ τῶν ἀγωνιζομένων. [Suidas v. *λείπεσθαι.*]

Τοῦ μνησικακεῖν ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν οὐδ' ἡντινοῦν a) 54
ἔμφασιν ἐποίουν οἱ Ῥωμαῖοι. [Suidas v. *μνησικακεῖν.*]

Τὴν μόραν Ἔφορος μὲν ἄνδρας εἶναι πεντακοσίους 55
φησί, Καλλισθένης δ' ἑπτακοσίους, ἄλλοι δέ τινες ἐνακοσί-
ους, ὧν Πολύβιός ἐστιν. [Plutarchus Pelopid. c. 17.]

Μοτιηνοὶ χωρίον Ἰβηρίας, ἄποικον Ῥωμαίων. Πολύβιος 56
τρίτῳ. [Stephanus Byz. b)]

Ὁ δὲ προσθεὶς τοὺς μύωπας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν 57
ἤλαυνε κατὰ κράτος. [Suidas v. *μύωψ.*]

Τοὺς πολεμίους ἀκεραίους ὄντας καὶ νεαλεῖς. [Suidas 58
v. *νεαλής.*]

Νοῦν ἔχειν καὶ τόλμαν δεῖ τοὺς στρατηγούς, ἅπερ ἐστὶ 59
κυριώτατα πρὸς τὰς ἐπισφαλεῖς καὶ παραβόλους πράξεις.
[Suidas v. *νοῦν.*]

Διόπερ ὡς οὐδέποτε μᾶλλον ὀρθὴ καὶ περίφοβος ἡ τῶν 60
Ῥωμαίων πόλις ἐγεγόνει, καραδοκοῦσα τὸ συμβησόμενον.
[Suidas v. *ὀρθή.*]

Τὸ δὲ φρούριον οἱ Παννόνιοι κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου 61
λαβόντες ὁρμητήριον ἐπεποίηντο, καὶ εἰς ὑποδοχὴν τῶν λα-
φύρων ἐξῃρήκεσαν. [Suidas v. *ὁρμητήριον.*]

Τῶν γὰρ πολεμίων αὐτομάτως καθάπερ εἰς παλίγκυρτον 62
αὐτοὺς καθεικότων, δυνάμενος κρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν τού-
τους παρέλιπε. [Suidas v. *παλίγκυρτον.*]

Παρατετολμηκότες καὶ τελέως ἀπελπίσαντες τὴν σωτη- 63
ρίαν. [Suidas v. *παρατετολμηκότες.*]

Οὐ μὴν οὐδὲ τὸ πάρεργον ἄξιον σιωπῆσαι, καθάπερ 64

---

a) *ἡντινοῦν*] *ἡντιναοῦν* libri.
b) *Μοτίνη — Ἰταλίας* ex 3, 40, 8 Berkelius.

ἀγαθοῦ τεχνίτου, περὶ τοῦ Σκιπίωνος λέγων ὁ Πολύβιος. [Suidas v. πάρεργον.[a]]

65 Πάρθος πόλις Ἰλλυρική. λέγεται δὲ καὶ ἀρσενικῶς, ὡς Πολύβιος. [Stephanus Byz. v. Πάρθος.]

66 Τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἔχειν αὐτῷ πρὸς τὴν χρείαν, τὸ δὲ δόρυ πλαδαρὸν εἶναι. [Suidas v. πλαδαρόν. Κλαδαρὸν Schweigh.]

67 Μετὰ τῶν ἐν τῇ πατρίδι φίλων τρίτον πρᾶξιν κατασκευασαμένου, καὶ προσενεγκόντος τῷ Φαβίῳ τὸν λόγον. [Suidas v. πρᾶξις. Suspectum τρίτον.]

68 Ἦν δὲ τοῖς Ῥωμαίοις πρόθεσις ναυμαχῆσαι. [Suidas v. πρόθεσις.]

69 Ὁ δὲ πᾶν ὑπομένειν ἐδόκει, προσανέχων ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἐπαρκείαις.[b] [Suidas v. προσανέχων.]

70 Ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς δεύτερος, ὁ Φιλάδελφος ἐπίκλην, ἐκδοὺς τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Βερενίκην Ἀντιόχῳ τῷ Συρίας βασιλεῖ ἐν ἐπιμελείᾳ εἶχε πέμπειν αὐτῇ τὸ ἀπὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ, ἵνα μόνου τούτου τοῦ ποταμοῦ ἡ παῖς πίνῃ, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος. [Athenaeus 2, p. 45, C.]

71 Παρῆν ῥαβδοῦχος παρὰ τοῦ στρατηγοῦ καλῶν τὸν βασιλέα. [Suidas v. ῥαβδοῦχος.]

72 Ὁ δὲ Φίλιππος διαδοὺς ὅτι μέλλει σιτομετρεῖν ἐκήρυξεν, ὅσοι μὴ πλεῖον ἔχουσι τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον, ἀπογράφεσθαι πρὸς αὐτόν. [Suidas v. σιτομετρεῖν.]

73 Τοῦτον ἐξαπέστειλε συστήσας ἱππεῖς πεντακοσίους δυναμένους ἔτι πονεῖν. [Suidas v. συστήσας.]

74 Συντάξας ἐλαύνειν κατὰ σπουδὴν ὅσον ἔχει δυνάμεως. [Suidas v. συντάξας. V. infra fr. 174 ex eodem vocabulo receptum.]

75 Ταῦτα ἐν ταῖς πρὸ τοῦ συντάξεσι δεδηλώκαμεν. [Suidas v. σύνταξις.]

76 Ἁπλῶς δὲ πάντα κατὰ τὸ συνεχὲς ἐκ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐσχεδιάσθαι καὶ διημαρτῆσθαι. [Suidas v. ἐσχεδίαζον et σχεδιάζειν.]

77 Σκιπίων γοῦν ὁ Ἀφρικανὸς ἐπίκλην, ἐκπεμπόμενος

---

a) De Maiore Africano agi videtur. SCHWEIGH.
b) Ita Casaubonus pro ἐπαρχίαις.

ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐπὶ τὸ καταστήσασθαι τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλείας, ἵνα τοῖς προσήκουσιν ἐγχειρισθῶσιν. πέντε μόνους ἐπήγετο οἰκέτας, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος, καὶ ἑνὸς ἀποθανόντος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐπέστειλε τοῖς οἰκείοις ἄλλον ἀντ' ἐκείνου πριαμένους πέμψαι αὐτῷ. [Athenaeus 6, p. 273, A.[a]]

Ὡς ἂν εἰ καὶ τὸ αὐτόματον καὶ τύχη τις ἐσωματοποίει 78
τὰς τοῦ Σκιπίωνος πράξεις, ὥστ' ἐπιφανεστέρας καὶ μείζονας ἀεὶ φαίνεσθαι τῆς προσδοκίας. [Suidas v. ἐσωματοποίει.[b]]

Ὁ δὲ ὡς κηδεμονικὸς φίλος πᾶν ἐμηχανᾶτο δι' οὗ τὰ 79
τῶν ἐχθρῶν σωματοποιήσει, τοῖς δὲ σφετέροις πράγμασι περιστήσει τοὺς μεγίστους κινδύνους. [Suidas v. σωματοποιῆσαι.[c]]

Περὶ τὸ τῆς τάφρου χεῖλος τελεσιουργήσας τὴν πρᾶξιν. 80
[Suidas v. τελεσιουργήσας.]

Τῆς πέτρας αὐτοῖς δυσχρηστίαν παρεχούσης διὰ τὸ δεῖν 81
τρῆμα ποιεῖν ἐν αὐτῇ, τοῖς τύλοις κρατοῦσι τὴν σύριγγα τὴν προσαγομένην. [Suidas vv. τύλα et τύλος.]

Εἰ χρὴ τύχην λέγειν ἐπὶ τῶν τοιούτων· μήποτε γὰρ 82
αὕτη μὲν κενῶς κληρονομεῖ τοιαύτην φήμην, αἴτιοι δ' εἰσὶν οἱ χειρίζοντες τὰς πράξεις τῷ ταῖς αὐταῖς ἐπιτρέχειν σεμνότητα καὶ μέγεθος, ποτὲ δὲ τοὐναντίον. [Suidas vv. τύχη et τῷ νῦν λόγῳ.]

---

a) De Minori Africano agi satis certum est. De illa Scipionis legatione v. Testimon. de vita Polybii tit. 8, n. 2. Conf. Davis. ad Ciceronis Acad. 2, 2 et auctores ibi citatos. Plutarch. Apophthegm. p. 201, et Valer. Max. 4, 3, 13. SCHWEIGH.

b) De Maiore Africano agi videtur. SCHWEIGH.

c) Parum certum est eiusdem Polybii, cuius esse fragmenta duo in eodem verbo citata sine nomine ostenderunt eclogae Vaticanae, etiam haec tria esse ibidem sine eius nomine posita:

Ἐμοῦ δὲ ταχέως συγκαταθεμένου καὶ σωματοποιήσαντος τὴν ἐπιβολὴν τῷ βλέπειν διότι ὀρέγεται τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως.

Ὁ δὲ ἔφασκε δεῖν μὴ προΐεσθαι τοὺς ἐχθροὺς ἐκ τῶν χειρῶν μηδὲ σωματοποιεῖν τὴν τόλμαν αὐτῶν φυγομαχοῦντας.

Ὁ δὲ βραχείας ἐπιλαβόμενος ἐλπίδος ἐκ τῶν πολιορκουμένων ἐσωματοποίει ταύτην.

83 Ὕρτακος, πόλις Κρήτης ὁ πολίτης Ὑρτακῖνος. Πολύβιος δὲ τὸ θηλυκὸν Ὑρτακίνη ἀπὸ τοῦ Ὑρτακῖνος ἐθνικοῦ. [Stephanus Byz. v. Ὕρτακος.]

84 Φίλιπποι, πόλις Μακεδονίας. ὁ πολίτης Φιλιππεύς. Φιλιππηνὸς δὲ παρὰ Πολυβίῳ. [Stephanus Byz. v. Φίλιπποι.]

85 Φρεατοτύπανα ὄργανά τινα παρὰ Πολυβίῳ. [Hesychius in v.[a]]

86 Ὁ δὲ κατέσχεν ἀμφότερα τὰ κατεσκευασμένα φυλάκια πεντήκοντα πόδας διεστῶτα ἀλλήλων. [Suidas v. φυλάκια.,

87 Μὴ οἷον κατὰ θάλατταν τὰς παρασκευὰς καὶ τὰ χορήγια παρακομίζειν τοῖς στρατοπέδοις μηδὲ ἐπὶ ὑποζυγίων· ἀλλ' ἐν ταῖς πήραις δέχ' ἡμερῶν ἔχοντας ἐφόδια. [Suidas v. χορηγία.]

88 Οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα διέτριβον ψυχαγωγοῦντες τὰς δυνάμεις. [Suidas v. ψυχαγωγεῖ.].

---

89 Ὁ δὲ στρατηγὸς οὐ δυνάμενος ἐνεγκεῖν τὴν ἀδικοδοξίαν τῶν ταῦτα λεγόντων. [Suidas v. ἀδικοδοξία.]

90 Οὐ δυνάμενος δὲ πείθειν ἐξ ἀκεραίου διὰ τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀπραγίαν τοῦ προειρημένου βασιλέως, ἠναγκάσθη πεντακόσια τάλαντα προτεῖναι. καὶ δὴ συγκατέθετο βοηθήσειν ὁ Σέλευκος. [Suidas v. ἀκέραιος.]

91 Ὥστε καὶ τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀχανεῖς γενέσθαι καὶ παρεκστῆναι ταῖς διανοίαις, συμπάσχοντας τῇ τῶν ἀκληρούντων ὑπερωδυνίᾳ. [Suidas vv. ἀκληρούντων, παρεκστῆναι et ὑπερωδυνία.[b]]

---

a) Fortasse hoc vocabulo usum esse Polybium 9, 33, ubi dixit de arvis ex Euphrate irrigari solitis, coniicit Schweigh., ut quum Herodotus 1, 193, coll. 6, 119, arva Assyriae aqua Euphratis κηλωνείοις irrigata tradat, quod voc. grammatici interpretantur γεράνιον vel ἀνανεῦον καὶ κατανεῦον ξύλον, ὁ ξύλινος ἀντλητήρ, Polybius eandem machinam, qua hodie rustici aquam hauriunt ex puteis, dixerit φρεατοτύπανον, ut τύμπανον vel τύπανον apud Vitruvium et alibi est rota quae pedum pulsu versata lapides, aquam, aut alia in altum subvehit.

b) Vocabula omnia prorsus Polybiana persuadent hiatum potius esse quoquo modo tollendum quam fragmentum ei adimendum.

Ἀκόλουθον ἀπέβη τὸ τέλος ταῖς προτέραις ἐνεργείαις. 92
[Suidas v. *ἀκόλουθον.*]

Ὁ δὲ ἔγραφε πικρῶς καὶ παραστατικῶς ἀλάστορας ἀπο- 93
καλῶν καὶ παλαμναίους διὰ τῆς ἐπιστολῆς, εἰ οὕτως αἰσχρῶς προήσονται τοὺς τόπους μηδὲν παθόντες ἢ ἰδόντες κακόν. [Suidas vv. *ἀλάστωρ* et *παραστατικῶς.*]

Οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι οὐ τὴν τυχοῦσαν πρόνοιαν ἐποιοῦντο 94
τοῦ μὴ κατάρχοντες φαίνεσθαι χειρῶν ἀδίκων μηδ' ἀναιρούμενοι τοὺς πολέμους τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν τοῖς πέλας, ἀλλ' ἀεὶ δοκεῖν ἀμυνόμενοι καὶ κατ' ἀνάγκην ἐμβαίνειν εἰς τοὺς πολέμους. [Suidas vv. *ἀμυνόμενοι*, *ἀναιρούμενοι*, *ἐμβαίνειν* et *πέλας.*]

Πρὶν ἀναδέξασθαι τοὺς ἐσκεδασμένους ἐν ταῖς προνο- 95
μαῖς. [Suidas v. *ἀναδέξασθαι* inter alia eiusdem huius verbi exempla, quae et ipsa videri possunt Polybiana, ut *Ἀναδέχεσθαι τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων*, et in *Ἀνεδέχετο* sine nomine citata: *Ὁ δὲ ἀνεδέχετο τὴν Ἀσδρούβου παρουσίαν*, et: *Ὁ δὲ τούτοις πιστεύων ἀνεδέχετο τὸν πρὸς Ἀριαράθην πόλεμον.* Quae ad Hannibalem fratris in Italiam adventum exspectantem, et ad Pharnacem Ponti regem, cuius cum Ariarathe bellum tangitur 3, 3, 6; 26, 6, referri coniicit Schweigh.]

Ὁ δὲ συναθροίσας τοὺς φίλους ἀνεδίδου διαβούλιον τί 96
δέον εἴη πράττειν. [Suidas v. *ἀνεδίδου.*[a]].

---

a) Eadem locutio 5, 58, 2; 102, 2; et ubi eadem prope verba 7, 5, 2; et alibi. Eiusdem Suidae glossa certe hoc loco memoranda videtur, in qua post *Ἀναδρομαί, ἀναβάσεις*, addita haec ad aliam vocabuli significationem spectantia: *Ἀναδρομὴ γίγνοιτο κοὐ σφαλλόμεθα. δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἀεὶ τὸν στίχον τοῦτον. τοῦτο μὴ ποιήσας Λεύκιος ὁ Ῥωμαῖος μεγάλως ἐσφάλη. οὕτω παρ' ὀλίγον σφάλλεται τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων τῶν ἡγουμένων ἀκρισίᾳ. ἱκανὰ τῶν τοιούτων ὑποδείγματα τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἥ τε Πύρρου τοῦ τῶν Ἠπειρωτῶν βασιλέως βία καὶ πάροδος εἰς Ἄργος, ἥ τε Λυσιμάχου στρατεία διὰ Θρᾴκης ἐπὶ Δρομιχαίτην τὸν βασιλέα τῶν Ὀδρυσῶν, καὶ πολλὰ δὴ τούτοις ἕτερα παραπλήσια.* Nam et locutio *ἡ τῶν προεστώτων ἀκρισία* frequens est apud Polybium et *εὖ φρονεῖν* sic dixit 2, 7, 3: *Τοῖς δὲ διὰ τὴν αὑτῶν ἀβουλίαν πταίουσιν ὄνειδος καὶ ἐπιτίμησις συνεξακολουθεῖ παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Σφαλλόμεθα* autem, quod recte

97 *Τὰ μὲν φιλάνθρωπα παρεσιώπων, τὰς δὲ ἀνατάσεις ἔλεγον.* [Suidas v. ἀνατάσεις, Zonaras p. 183, quorum hic post ἀνατάσεις addit ἐπαπειλήσεις, ille καὶ ἀνατάσεις, ut appareat expungendum esse scholion ex lemmatis interpretatione ἐπαπειλήσεις ὑπερηφάνους natum, ut animadvertit Bernhardy.]

98 *Οἷς δὲ ἀναταθεὶς καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ φόβον ἐπικρεμάσας.* [Suidas vv. ἀναταθεὶς et ἐπικρεμάσας.]

99 *Οὐκ ἄξιον ἀνεπιστάτως παραδραμεῖν περὶ τῶν τοιούτων.* [Suidas v. ἀνεπιστάτως.[a]]

σφαλλοίμεθα scripserunt editores, ut addito initio ante ἀναδρομὴ etiam ad sententiam necessario κἂν integer prodeat trimeter, ostendit ἀναδρομὴν hic non significare ἀνάβασιν, sed aliud quid, quod respondeat sequentibus fragmenti initio mutili et perversi verbis. Lucius vero Schweigh. in medio relinquit an sit L. Postumius is qui ab Livio 23, 24, 6, cum exercitu deletus in Gallia memoratur an alius de quo paullo post dicetur. Ad Pyrrhum quod attinet, eius infortunium memoratur etiam ab L. Caecilio Minutiano Apuleio De orthographia fr. 16: „Pyrrhus . . . fuit rex Epiri, qui . . interemptus fuit a Cerere sub mulieris Argivae (*specie*), Herophilo Polignoque poetae, Leucea ac Pausania in suo templo, sive in aede Dianae a quadam muliere, Trogo, Sallustio et Luceio (*auctoribus* vel *testibus* addit Maius).“ Ubi *Poligno*, quod nihili est et *Peligno* certe foret scribendum, Osannus p. 48 ex hoc ad Polybium relato fragmento corrigendum hariolatur *Polybio*, quisquis sit Herophilus aeque ignotus, *poetae* autem ineptum putat scholion sive ad illa duo quae praecedunt sive ad ea quae sequuntur nomina ascriptum, quum Leuceas reapse fuerit poeta, cuius de Pyrrho carmen memorat Pausanias 1, 13, 9, in aliis tamen libris Λυκέας dictus, quod nunc receptum.

Alter autem aeque ignorabilis Lucius memoratur in fragmento anonymi ab Suida v. ἐπιτροπὴ citato, et inde ab Ursino ad Polybium relato: *Ὁ δὲ Λεύκιος προχειριζόμενος διαπέμπεσθαι πρὸς τοὺς Λαπατηνοὺς καὶ λαλεῖν ὑπὲρ ἐπιτροπῆς, ἀπαράσκευος ἦν εἰς τὸ μέλλον.* Ubi προχειριζόμενος passive intelligendum, sed neque Lucius quis fuerit neque Lapateni qui sint intelligendi apparere animadvertit Schweigh., quorum nomini similia sint Lapicinorum Liguriae apud Livium 41, 19, 1, et Lapathuntis Thessaliae castelli apud eundem 44, 2, 11 et 6, 10.

a) Quod secundum ordinem alphabeticum hic inserendum fuisset fragmentum ex Suida v. ἀποστομοῦν a Gronovio illatum: *Προέθεντο τὰς διώρυγας* (potius διώρυχας) *ἀποστομοῦν τὰς ἐπιφανεστάτας*, abieci, pariterque ab Ernesto ex eodem

Οἱ δὲ ἡρμόσαντο πρὸς τὴν βούλησιν καὶ συνέθεντο δέκα τάλαντα δώσειν. [Suidas v. *ἡρμόσαντο.*] 100

(*Ἄψυρτος.* Stephanus Byz. v. *Ἀψυρτίδες*, quod addit: *Ἀρτεμίδωρος ἐν ἐπιτομῇ καὶ πόλιν νῆσον Ἄψυρτον ἱστο-* λ *ρεῖ*, ubi alii libri *πονῆσον*, alii *πολ . . δὲ νῆσον*, Meinekius scribendum suspicatur *καὶ Πολύβιος νῆσον.*) 101

(*Προδήλου δ' οὔσης τοῖς Καρχηδονίοις τῆς τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς ὅτι βιῶνται διὰ τοῦ πτώματος τοῦ τείχους, παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν χρείαν.* [Suidas v. *βιῶνται.*[a]]) 102

Ὁρῶν δὲ τοὺς στρατιώτας δεισιδαιμονοῦντας ἐπὶ τοῖς σημείοις ἐφιλοτιμεῖτο διὰ τῆς ἰδίας ἐπινοίας καὶ στρατηγίας μεταθεῖναι τὰς τοῦ πλήθους εὐλαβείας. [Suidas v. *δεισιδαίμων.*[b]] 103

Οἱ δὲ διαζηλοτυπούμενοι πρὸς τὸν Σκιπίωνα ἐπεβάλοντο διασύρειν τὰς πράξεις αὐτοῦ. [Suidas v. *διαζηλοτυπούμενοι.*[c]] 104

Ἔδοξεν οὖν αὐτῷ ἐπισφαλὲς ἔχειν τι κοινωνῆσαι αὐτοῖς τῆς πράξεως καὶ διαπεσούσης καὶ συντελεσθείσης τῆς ἐπιβουλῆς. [Suidas v. *διαπεσούσης.*[d]] 105

---

v. *ἀπραγμάτευτον*, vel hiatus caussa a Polybio alienum. Quae apud Suidam sunt in *ἀποχρησάμενος*, et Polybii putavit Kusterus, *οἱ δὲ περὶ Πόπλιον ἠπείγοντο σπεύδοντες συνάψαι καὶ συναποχρήσασθαι ταῖς τῶν βαρβάρων ὁρμαῖς*, in iis *ἀποχρήσασθαι* potius, quamvis hiatum inferens, Polybio convenire dixi ad Stephanum v. *συναποχράομαι.*

a) Polybio tribuit Valckenarius, ut in loco ab Tittmanno ad Zonaram p. 390 collato 5, 4, 9, est *βιάζεσθαι διὰ τοῦ πτώματος*. Sed in hunc non cadit forma *βιῶνται*, cui verbo etiam minus convenit *ἐπιβουλῆς* quam *ἐπιβολῆς*. Polybianum vero *χρεία.*

b) Polybio Valesius tribuit fragmentum apud eundem v. *δείξαντες* sine nomine positum: *Οἱ δὲ αἰφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ τάγματι καὶ διὰ τῆς φάραγγος δείξαντες προσπίπτουσι τοῖς Ῥωμαίοις*, ubi *διάξαντες* Toupius et Valckenarius.

c) An de Maiore Africano agitur in Sicilia versante? Conf. Liv. 29, 19. SCHWEIGH. — Polybii si sit fragmentum, qui simplici sic utitur pariterque verbo *διασύρειν*, ille *αὐτὸν* scripsisse putandus est pro *τὸν Σκιπίωνα.*

d) Polybiana est formula, nisi quod *ἐπιβολῆς* potius dicit, sed offendit duplex hiatus, etsi prius *αὐτῷ*, omissum in nonnullis, dubitat Gaisfordus an sit in iis de quibus tacetur, sed

106 *Τοὺς μὲν στρατιώτας διασπεύσας, τοὺς δὲ χιλιάρχους παρακαλέσας ἅψασθαι τῆς πράξεως.* [Suidas v. *διασπεύσας.*]

107 *Οὕτω γὰρ διέξειν τὰς χεῖρας καὶ φροντιεῖν τοῦ μηδὲν ἀδίκημα ποιήσειν τὸν Προυσίαν εἰς αὐτούς.* [Suidas v. *διέξειν.*[a]]

108 *Ὁ δὲ Νάβις δυσθετήσας ταῖς συνθήκαις οὐ προσέσχε τοῖς γραφεῖσιν.* [Suidas v. *δυσθετήσας.*]

109 *Οὐ μόνον ἑαυτοὺς ἐξεθεάτρισαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν κατέστρεψαν.* [Suidas vv. *ἐξεθεάτρισαν* et *θεατρίζω.*[b]]

110 *Ὁ δὲ ἐκμηρυσάμενος τὴν δύναμιν ἐκ τῶν δυσχωριῶν κατεστρατοπέδευσε.* [Suidas v. *ἐκμηρυσάμενος.*[c]]

111 *Καὶ τοῖς πύργοις πῦρ ἐνίεσαν.* [Suidas v. *ἐνίεσαν.*]

112 *Ὁ δὲ ἐξ αὐτῆς προῆγε βάδην τῇ πορείᾳ χρώμενος.*

113 *Ἐξ αὐτῆς οἱ προειρημένοι βιβλιαφόρον ἔπεμπον πρὸς τὸν Περσέα διασαφοῦντα τὸ γεγονός.* [Suidas v. *ἐξ αὐτῆς.*]

114 *Ὁ δὲ τῇ πολυχρονίῳ τριβῇ τῶν πολεμικῶν οὐδόλως ἐξέστη τῶν φρενῶν.* [Suidas v. *ἐξέστηκε*, quod *ἐξέστη* corrigentem Toupium redarguit additum *μαίνεται.*[d]]

115 *Διὰ τὰς ἐξ ὁμολόγου καὶ συστάδην μάχας πολλοὶ ἔπιπτον ἐξ ἀμφοτέρων.* [Suidas v. *ἐξ ὁμολόγου.*[e]]

---

delendum foret etiam alterum *αὐτοῖς*. *Ἐπιβολῆς* desiderabat etiam Schweigh.

a) *Διέχειν τὰς χεῖρας* est 4, 52, 1. SCHWEIGH.

b) Agebatur fortasse de Callicrate eiusque sociis, de quibus v. 30, 10 et 20. SCHWEIGH. Frequentat Polybius verbum *ἐκθεατρίζειν* prope solus.

c) Polybio propter hoc ipsum verbum satis convenit, quum minus probabilis sit coniectura de duobus ex eodem ascitis:

Πρόδηλος γὰρ ἐγένετο ἡ φυγὴ καὶ τῶν ὑπεναντίων ἐκκλήσεις πρὸς ἐπίθεσιν. [v. *ἐκκλήσεις.*]

Τότε δὲ καὶ ἐς τάξιν τινὰ ὥσπερ ἐκ συγκειμένου κατέστησαν καὶ ἐν κόσμῳ τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν. [v. *ἐκ συγκειμένου.*]

d) Polybio tribuit Toupius Emend. vol. 1, p. 181. Et sunt singula fere verba Polybiana. Qui quod aliquoties habet *οὐχ ὅλως*, sed saepius *οὐδ' ὅλως*, ut hoc quoque a Philodemo dictum notavi ad Thes. Stephani v. *ὅλως*, p. 1903, D, et *μηδόλως* ipse habet semel in Exc. Vat. 14, 1 a, 3, scribendum videri potest *οὐδ' ὅλως*.

e) Polybio tribuit Schweigh., eique ita convenit Polybio peculiaris locutio *ἐξ ὁμολόγου* ut hiatus non Polybianus Suidae, etiam superstitum librorum locos saepe deformantis, licentiae tribuendus videatur.

Καὶ ἐφ' ὧν ἐνόμιζε πλεονεκτήσειν κατὰ τὴν μάχην 116
ἐπιλογισάμενος πείθει. [Suidas v. *ἐπιλογισάμενος.*[a]]

Τοὺς μὲν χάρισι, τοὺς δὲ κολάσεσιν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις 117
παράδειγμα εἶεν, ἐπισημαίνεσθαι. [Suidas v. *ἐπισημήνασθαι.*[b]]

Τὰ δὲ τῶν πόλεων πράγματα ἀλλοιοτέρας ἔτυχεν ἐπι- 118
στάσεως καὶ μεταβολῆς. [Suidas v. *ἐπίστασις.*[c]]

Ἡ σύγκλητος πλείονος ἐπιστροφῆς εἶναι τὸ πρᾶγμα νο- 119
μίσαντες. [Suidas v. *ἐπιστροφή.*]

Οἱ δὲ πεισθέντες καὶ παραδόντες ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐπι- 120
φορὰν τῶν πολεμίων ἀπέθανον γενναίως. [Suidas v. *ἐπιφοραῖς.*]

Ὁ δὲ ἔφη εὐδοκεῖν τοῖς λεγομένοις, εἰ λάβοι πίστεις. 121
[Suidas v. *εὐδοκεῖν.*[d]]

Ὁ δὲ ἐκάλει τῶν πολιτῶν τοὺς δοκοῦντας εὐκαιρεῖν τοῖς 122
βίοις. [Suidas v. *εὐκαιρεῖν.*]

Ἔφεδροι γίνονται τοῖς καιροῖς καὶ ἑτοίμως διάκεινται 123
πρὸς τὸ πάλιν ἀντοφθαλμεῖν τούτοις. [Suidas v. *ἔφεδροι.*]

Ἀπὸ δὲ τῆς τῶν στρατιωτῶν γνώμης λαβὼν ἔφεσιν 124
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, ξένην καὶ παράδοξον βοήθειαν ἐπορίσατο πρὸς τὴν ὑποκειμένην κατάστασιν. [Suidas v. *ἔφεσιν.*]

Καὶ ἴδιον ἔχουσιν οἱ Κελτίβηρες κατὰ τὸν πόλεμον. 125
θεωροῦντες γὰρ τοὺς παρ' αὐτοῖς (al. *αὐτῶν*) *πεζοὺς πιεζομένους, παρακαταβάντες ἀπολείπουσι τοὺς ἵππους ἑστῶτας ἐν τάξει, ἄκροις γὰρ τοῖς ἀγωγεῦσι τῶν ἵππων πασσαλίσκους*

---

a) Polybio tribuenti Casaubono assensurus erat Schweigh., si frequens apud eum *ἀπολογισάμενος* legeretur. Alterum etsi eodem modo dictum notavi ad Stephanum, Polybio tamen rursus convenit *πλεονεκτεῖν* cum *ἀπὸ* coniunctum, ut 6, 56, 2. Haud dubie enim *ἀφ' ὧν* scribendum pro *ἐφ' ὧν*.

b) Etsi *ἐπισημαίνεσθαι* cum dativo coniunctum convenit Polybio, *δώροις* ita cum illo iungenti 6, 39, 6, de hiatu tamen idem dicendum quod ad sequens dixi fragmentum.

c) Hoc fragmentum, quod post aliud Polybii interposito *καὶ αὖθις* additur, illius esse persuadet usus Polybianus comparativi *ἀλλοιότερος*, quamvis cum aliis ei communis, etsi hiatus aut elisione tollendus aut vocabulo *πράγματα* ad praecedentia reiiciendo rursus dubitationem iniicit.

d) Polybii esse coniecit Schweigh. ad fr. ab Suida supra in eodem verbo ex Polybio citatum.

μικροὺς ἀπηρτηκότες, ἐπιμελῶς πήξαντες πειθαρχεῖν διδάσκουσι τοὺς ἵππους ἐν τάξει μέχρις ἀνακάμψαντες ἀνασπάσωσι τοὺς παττάλους. [Suidas vv. ἴδιον et Κελτίβηρες, ubi ἐν τοῖς ἀγωγεῦσι — ἔχοντες προσηρτημένους τούτους πήξαντες scriptum.[a]]

126 Τὸ ἱμείρειν τοῦ βίου καὶ φιλοζωεῖν τῆς μεγίστης ἀγεννείας ἐστὶ σημεῖον καὶ κακίας. [Suidas v. ἱμείρειν, non minus Polybiano quam φιλοζωεῖν et ἀγέννεια.]

127 Διαψευσθεὶς δὲ τῆς κρίσεως ἐν οὐδενὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ἰσολογίαν ἕξειν οὐδέποτε πρὸς τὸ συνέδριον. [Suidas v. ἰσολογία.[b]]

128 Ὁ δὲ βασιλεὺς καθιγμένος καὶ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς ἐγίνετο πρὸς ἀναζυγήν. [Suidas v. καθιγμένος.[c]]

129 Ἐκ καταβολῆς πεντήκοντα ναῦς ναυπηγήσασθαι, πεντήκοντα δὲ ὑπαρχουσῶν καθέλκειν ἐκ τῶν νεωρίων. [Suidas v. καταβολή.[d]]

---

a) Sive Polybii sive Diodori sive alius est nescio cuius, scribendum πατταλίσκους, ut infra est παττάλους, et, ut vol. 1, p. LX dixi, μέχρι ἄν.

b) Polybio tribuentis Toupii iudicium confirmant locutiones Polybianae διαψεύδεσθαι et ἰσολογία. Nihil vero Polybiani admodum habet ab eodem Suida v. καθήρηντο citatum fragmentum, quod Polybianis inseruit Casaubonus: Οἱ δὲ πλέονες καθήρηντο τὰς γνώμας ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε τῆς πίστεως τῆς πρὸς βασιλέας ὑπὸ τοῦ περιδεοῦς ἀφίσταντο. Ubi quod Schweigh. coniecit βασιλέα cum hiatu, praebet codex Bruxell. Sed articulus omitti non magis hic potuit quam ubi eum inserui 5, 54, 11. Pariterque quod Valesius, hoc apud eundem vv. ἀνδρωνῖτις et κωμάσαι: Ὁ δὲ Μάρκος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐβούλετο ἀπολυθεὶς τοῦ πολέμου πρὸς Λυσιτανοὺς (τοῦ πρὸς Λ. aut τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Λ. corrigendum dixi ad Steph. v. γυναικωνῖτις) μεταλαβεῖν τὸν πόλεμον καὶ τὸ λεγόμενον ἐκνεύσας τὴν ἀνδρωνῖτιν εἰς τὴν γυναικωνῖτιν κωμάσαι, διὰ τὸ δοκεῖν τὸν στρατηγὸν βραχεῖ χρόνῳ πρότερον ὑπὸ τῶν Λυσιτανῶν ἡλαττῶσθαι.

c) Ab eodem Suida v. ἀναζυγαῖς post alium Polybii locum additum fragmentum: Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῶν γεγονότων οὐδὲν ὅλως εἰδότες περὶ ἀναζυγὴν (— γῆς A. Paris.) ἐγένοντο, si Polybii sit, ut creditum, πρός, quod est etiam 3, 92, 8, bis illatum videatur pro περί, ut dixi vol. 1, p. LI.

d) καθέλκειν pro κατελθεῖν Schweigh., qui aut πάσας post ὑπαρχουσῶν addendum aut hoc in τῶν ὑπαρχουσῶν vel

Πολλὰ τὸν βασιλέα Εὐμένη καταμεμψάμενοι. [Suidas v. *καταμεμψάμενοι.*] 130

Καταταχούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ καιροῦ ἠναγκάσθησαν μένειν τὸν ἐπίπλουν. [Suidas v. *καταταχούμενοι.*[a]] 131

Οὐ γὰρ ἐδόκει αὐτῷ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεμον ἀτελῆ καταλείποντι περὶ τῶν ἐκείνῃ πόλεων πραγματεύεσθαι, δεδοικότι μὴ κατατρίψειεν ἅπαντα τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον, οὐ πολὺν ὄντα, περὶ τὰς ἐλάττους ἀσχολούμενος πράξεις. [Suidas v. *κατατρίψειεν.*] 132

Διὸ κατεξαναστάντες τοῦ μέλλοντος παρῃτήσαντο τοὺς πρυτάνεις ἐκπέμψαι πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥόδον συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας. [Suidas v. *κατεξαναστάντες.*[b]] 133

Ὁ δὲ κατευδοκήσας τῷ νεανίσκῳ κατὰ τὴν ἀπάντησιν τοῦτον ἀπέλυσε παραχρῆμα ἐς τὸ Πέργαμον. [Suidas v. *κατευδοκήσας.*[c]] 134

Ὁ δὲ Πόπλιος κατέσχε τῆς Αἰτωλίας εἰς Ναύπακτον. [Suidas v. *κατέσχον*, ubi alia citat Polybii fragmenta.[d]] 135

Ὁ δὲ παρήγγειλεν ἔρχεσθαι κοιταίους. [Suidas v. *κοιταῖος.*] 136

Οἱ Κελτίβηρες τῇ κατασκευῇ τῶν μαχαιρῶν πολὺ διαφέρουσι τῶν ἄλλων. καὶ γὰρ κέντημα πρακτικὸν καὶ καταφορὰν ἔχει δυναμένην ἐξ ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν. ᾗ καὶ Ῥω- 137

(*τὰς*) *ὑπαρχούσας* mutandum animadvertit, quum locutio *ἐκ καταβολῆς* Polybium (vel Diodorum) prodat auctorem.

a) Polybii si sit, scribendum certe *τῶν καιρῶν*.

b) Etsi verbo hoc nusquam sic usus est Polybius, saepe tamen sic dixit *συνεπιλαμβάνεσθαι*. Prytanes dubitans Schweigh. an Thasii sint intelligendi, ubi prytaneum fuit (v. Casaub. ad Athen. 15, c. 19) addit, sic suspicari licere Philippo Thasum invadente (Polyb. 16, 24) poposcisse Thasios a magistratibus suis ut ad Rhodios mitterent legatos qui opem ab illis contra regem peterent. Sed *κατεξαναστάντες* Diodorum prodere videtur.

c) Etsi Polybius *εὐδοκεῖν* tantum dixit, non *κατευδοκεῖν*, tamen ne alius quidem quisquam alterius exstat testis, ut suspecta videri possit praepositio. Quanquam fragmentum ob hiatum quoque alioqui apostropho tollendum haud dubie Polybio adimendum.

d) Agebatur fortasse de P. Sulpicio Galba, cui ex consulatu Macedonia provincia obtigit, quae ei deinde per aliquot annos continuos prorogata est. Liv. 21, 22 et 28; 27, 30. Classem autem Romanam per illa tempora Naupacti stationem habuisse ex eodem 27, 31 discimus. SCHWEIGH.

μαῖοι τὰς πατρίους ἀποθέμενοι μαχαίρας ἐκ τῶν κατ' Ἀννίβαν μετέλαβον τὰς τῶν Ἰβήρων· καὶ τὴν μὲν κατασκευὴν μετέλαβον, αὐτὴν δὲ τὴν χρηστότητα τοῦ σιδήρου καὶ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν οὐδαμῶς δύνανται μιμεῖσθαι. [Suidas v. *μάχαιρα.*]

138 *Οἱ δὲ τῷ Μάγωνι προσπολεμοῦντες τῶν Λιγυστίνων πρᾶξαι μὲν ὁλοσχερές τι καὶ μεγαλεῖον οὐχ οἷοί τ' ἦσαν.* [Suidas v. *μεγαλεῖον.*[a]]

139 *Τὸν δὲ Πόπλιον καὶ τὸν Γάιον ἀποδεξάμενος φιλανθρώπως καὶ μεγαλομερῶς.* [Suidas v. *μεγαλομερῶς.*]

140 *Πάντα δὲ τὰ λεγόμενα μεθοδικῶς περὶ τῶν τάξεων ἐπωπτευκώς, εἴ καί τις ἕτερος τῶν καθ' ἡμᾶς.* [Suidas v. *μεθοδικῶς.*[b]]

141 *Τὸν δὲ υἱὸν ἔπεισεν, εἰ τύχοι μεσολαβηθεὶς αὐτὸς ὑπὸ τῆς πεπρωμένης, ἐξενεγκεῖν τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον.* [Suidas v. *μεσολαβηθείς.* Ad Polybium et Philippum Persei patrem refert Hemst.]

142 *Τῶν δὲ Μακεδόνων ἐκ μεταβολῆς συνερεισάντων τοῖς βαρβάροις εὐθέως ἐγκλίναντες ἔφευγον.* [Suidas v. *καταβολή*, quod correxit Schweigh.]

143 *Νουνεχῶς ἐδόκουν πολιτεύεσθαι πρὸς τοὺς τότε καιρούς.* [Suidas v. *νουνεχῶς.*]

144 *Λέγεται δὲ καὶ ἕτερος ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Ξανθίππου λόγος, ὃν πειρασόμεθα διασαφεῖν οἰκειότερον λαβόντες τοῦ παρόντος καιρόν.* [Polybius 1, 36, 4.[c]]

---

a) An pertinet ad pugnam, quam Livius 30, 18 exponit? Ibi quidem Ligures socii erant Magonis (conf. Liv. 29, 5.), quod est *συμπολεμεῖν*, non *προσπολεμεῖν*. Sed potuerunt alii ex Liguribus pro Magone stare, alii contra: atque id ita fuisse ex ipsis verbis huius fragmenti intelligi videtur. SCHWEIGH.

b) *Μεθοδικῶς*, quod ex alio Polybii loco ibidem citat Suidas, pariter atque non minus Polybiana *ἐποπτεύειν* et *εἴ καί τις ἕτερος* persuadet hoc quoque fragmentum recte a Casaubono Polybio esse tributum.

c) Scilicet secundum Appianun Pun. c. 4, magnifice donatum, quum honoris specie domum deduceretur, in via correptum cum ceteris Lacedaemoniis mari mersum esse perfidia Poenorum. Quam famam cur dissimulet hoc loco Polybius aut quemnam commodiorem in locum potuerit differre eius mentionem equidem non video. SCHWEIGH.

Τὰ ἔθνη τῆς Ἰβηρίας ὀρθῶς αὐτοῖς ἀντικαθεσταμένα. 145
[Suidas v. *ὀρθή*, ubi alium citaverat locum Polybii, in quo adiectivum, adverbium autem interpretatur *ἀναίδην* (*ἀνέδην*), *ἀποτόμως*.]

Ὁ δὲ τὸ μέλλον ἐμφρόνως ὀττευσάμενος εἰς ἔννοιαν 146
ἦλθε τὴν φρουρὰν ἀποτρίψασθαι τὴν παρὰ τοῦ Πτολεμαίου. [Suidas v. *ὄττα*.]

Οὔτε ἐξετάσαι τὸν ἄνθρωπον οἷόν τε ἦν ἀκριβῶς, 147
ἀσθενείᾳ σώματος ὀχλούμενον, οὔτε ἐρωτᾶν εὐλαβείᾳ τοῦ ὀχλώδους. [Suidas v. *ὄχλου*, ubi *ὀχλοκόπος* citaverat ex Polybio, additque *καὶ αὖθις* cum hoc alius vocabuli exemplo, quod ad Polybium retulit Casaubonus coniectura nihil minus quam certa.]

Λοιπὸν ἦν παραβάλλεσθαι καὶ τολμᾶν. [Suidas v. *παρα-* 148
βάλλεσθαι.]

Βουλόμενος δ' ἐκ παραθέσεως ὑπόδειγμα ποιῆσαι τῆς 149
αὐτοῦ προαιρέσεως ἧς ἔχει πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἐπολιόρκει. [Suidas v. *παράθεσις*.]

Παρατετολμηκότες καὶ τελέως ἀπελπίσαντες τὴν σωτη- 150
ρίαν. [Suidas v. *παρατετολμηκότες*.]

Σκιπίων ὁ Ῥωμαῖος συνεβούλευεν [*οὕτως*] *ἢ μὴ πειρά-* 151
ζειν ἢ οὕτως ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τέλος ἐπιθεῖναι τῇ πράξει. τὸ γὰρ δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν πειράζειν ἅμα μὲν ἐπισφαλές, ἅμα δ' εὐκαταφρόνητον γενέσθαι ποιεῖ παντελῶς. [Suidas v. *πειράζειν*.[a]]

Ὁ δὲ ἔπλει παράπλους ποιησάμενος τοὺς Σιδητῶν πά- 152
ρωνας. ἧκον γὰρ Ῥοδίοις εἰς συμμαχίαν. [Suidas v. *παρῶναι*.[b]]

---

a) Polybii si sit fragmentum, qui sic 31, 19, 5; 20, 1, *μὴ δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον πταίειν*, neque ὁ *Ῥωμαῖος* ipsius videtur nec prius *οὕτως*, quod deletum voluit iam Bernhardy.

a) Nominativum *παρῶναι* ex accusativo finxisse videtur, ut non sit corrigendum *πάρωνες*. Schweigh.: „*Ὁ δὲ*, an Eudamus, classis praefectus Rhodiorum? Liv. 37, 22 seq. *Παράπλους* correxi vocabulum nihili *παρόπλους*, i. e. *παραπλεούσας*, Comitantes, Iuxta navigantes, ut *πρόπλους* adiective dicitur et *ἐπίπλους*."

153 *Ἐνέδραν εἶχεν ἐν τόποις περικεκλασμένοις καὶ δυσθεωρήτοις.* [Suidas v. *περικεκλασμένοις.*[a]]

154 *Ἅτε μηδεμίαν ἐχούσης πραγματικὴν ἔμφασιν τῆς περικοπῆς αὐτῶν.* [Suidas v. *περικοπή.*]

155 *Ἐπὶ ὄχθου τινὸς ἀποτόμου καὶ περιρρῶγος ἐπετείχιζον αὐτοῖς φρούριον ἱκανὸν φυλάττεσθαι τοσαύτῃ στρατιᾷ.* [Suidas v. *περιρρῶγος.*]

156 *Ἔτι δὲ τῷ προσπνεύματι συνεληλαμένων, καὶ μαχομένων ἐκ διαιρέσεως ταῖς μαχαίραις, παραστὰς ἐκ τῶν ὄπισθεν ὑπὸ τὴν μάλην παρέσφαξε.* [Suidas v. *πνεύσας.*[b]]

157 *Ὃ δὴ καὶ πραγματικώτατον γεγονέναι τὸ διαβούλιον. Καὶ αὖθις· Τοῦτο δὲ ἐποίει νουνεχῶς ἅμα καὶ πραγματικῶς.* [Suidas v. *πραγματικώτατον.*[c]]

158 *Ὁ δὲ ἐπραξικόπει τὴν πόλιν, ἐκ πολλοῦ κατασκευαζόμενος ἐν αὐτῇ προδότας.* [Suidas v. *ἐπραξικόπει.*]

159 *Προπεπωκέναι δὲ παρὰ τὴν συνουσίαν πολλὰ μὲν ἀργυρώματα τὸν προειρημένον, πολλὰ δὲ χρυσώματα, τῷ Προυσίᾳ.* [Suidas v. *προπεπωκότες.*]

160 *Ὁ δὲ βραχέα προσανατεθεὶς κατένευσε ποιήσειν. — Τὰ μὲν παρακαλῶν, τὰ δὲ προσανατεινόμενος.* [Suidas vv. *προσανατεθείς* et *προσανατεινόμενος.*]

161 *Ὁ δὲ παρακαλέσας αὐτὸν καί τι προσαστεϊσάμενος τοιοῦτον, Ἀεὶ δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται.* [Suidas v. *προσαστειασάμενος*, correctus ab H. Stephano in Thes.]

---

a) Recte haud dubie Toupius tribuit Polybio, utroque locorum epitheto alibi uso.

b) Polybio hoc fragmentum tribuit Toupius, in eoque *διάρσεως*, quod Polybius habet 2, 33, 5, restituit pro *διαιρέσεως*, quod etsi est 18, 13, 7, tamen neque illic tutum et hic magis etiam incommodum. Idem *παραστὰς* pro *παρὰ τάς*, quod alibi sic dicitur de accedentibus ad obtruncandum, leniusque est eo quod Hemsterhusius una cum illo proponebat *πατάξας*. Sed praeter *συνηλαμένων*, quod correxit Bernhardy, duo supersunt vocabula nusquam lecta: *προσπνεύματι*, quod haud dubie scribendum *πνεύματι*, quicquid fiat inutili *πρός*, et improprie dici videtur, si insertum post *μαχαίραις* ab Suida ipso, ut videtur, *τουτέστιν ὀργίλως*, ut ipsum lemma glossae *πνεύσας* interpretatur *σφοδρῶς ὀργισθείς*, recte est positum: deinde *παρέσφαξε*, quod *ἀπέσφαξε* scribendum.

c) Polybio tribuit Hemsterhusius.

Προσδέξασθαι δὲ τὸ δὴ λεγόμενον πρὸς τὰς πλευρὰς τοὺς πολεμίους. [Suidas v. *προσδέξασθαι.*] 162

Προσεπιμετρῶν ἀεὶ τῷ δεομένῳ πρὸς τὸ παρὰ πάντων ὁμολογουμένως γίγνεσθαι τὴν ἐπὶ τούτοις χάριν. [Suidas v. *προσεπιμετρῶν.*] 163

Ὁ δὲ κατεσκεύασε στοὰς καὶ διὰ τούτων προσηρεικότος τῷ τείχει τὰς κριοφόρους μηχανάς . . . [Suidas v. *προσηρεικότος.*] 164

Ἡ δὲ τύχη παρελκομένη τὴν πρόφασιν καθάπερ ἐπὶ προσκήνιον παρεγύμνωσε τὰς ἀληθεῖς ἐπινοίας. [Suidas v. *προσκήνιον.*] 165

Ὁ δὲ ἐξέπεμπε τὸν Πόπλιον μετὰ μεγάλης προστασίας. [Suidas v. *προστασία.*] 166

Οἱ δὲ ἔδωκαν τῷ βασιλεῖ πεντήκοντα τάλαντα πρόστιμον τῆς ἁμαρτίας. [Suidas v. *πρόστιμα.*] 167

Ὁ δὲ νέος ὢν κομιδῇ καὶ πρωτόπειρος τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων καὶ νεωστὶ γενόμενος τῆς ἐπὶ πλεῖον προαγωγῆς, φιλόνικος καὶ φιλότιμος καὶ φιλόπρωτος ην. [Suidas v. *πρωτόπειρος.*[a]] 168

Ὅτι Φιλοποίμην μετὰ δευτέραν ἡμέραν ἀπὸ τῆς πρὸς πόλεμον ἐξόδου παρήγγειλε τὰ δύο σῖτα τρία ποιεῖν, ὅτε βούλοιτο μίαν ἡμέραν προσλαβεῖν, ποτὲ δὲ τὰ δύο τέτταρα. [Suidas v. *σῖτα.*[b]] 169

Ὁ δὲ Περσεὺς ἐβουλεύετο μὲν στέλλεσθαι, οὐ μὴν ἐδύνατό γε κρύπτειν τὸ γεγονός. 170

Ὀλίγοι δέ τινες δεδιότες μήποτ' οὐ δυνάμενοι στείλασθαι καταφανεῖς γένωνται, ἀνέφερον τὸ χρυσίον. [Suidas v. *στείλασθαι.*[c]] 171

---

a) Vocabulum Polybianum pariter atque *γενέσθαι*, non item *φιλόπρωτος*, cuius antiquissimus testis est Plutarchus. Sed cuiuscunque est, scripsi *φιλόνικος* per *ι* pro *ει*.

b) *τὰ δύο σῖτα τρία ποιεῖν*] Xenoph. Reip. Lac. 2, 5 confert Schweigh.

c) Utrumque fragmentum Polybio convenit etiam usu verbi *στέλλεσθαι*. Ad prius Livium 44, 10, 1, confert Schweigh., quum ex illa parte historiae Persei decerptum videatur: „Perseus tandem a pavore eo quo attonitus fuerat recepto animo malle imperiis suis non obtemperatum esse, quum trepidans gazam in mare deiici Pellae . . iusserat." Atque alterum fortasse refe-

172 *Πηγνύντες εἰς τὴν γῆν ὀρθὰ τὰ στύπη ψαύοντα ἀλλήλων ἐν ἡμικυκλίου σχήματι.* [Suidas v. *στύπη.*]

173 *Τὸ δὲ συνέχον ἡγεμόνα καὶ προστάτην ἀξιόχρεων. — Ἦν δὲ τὸ συνέχον τῆς ὑποθέσεως αὐτῶν ὡς οὔτε φρουρὰν οὔτε ὕπαρχον* (add. *ἂν*) *εἰσδέξαιντο καὶ τῆς κατὰ τοὺς νόμους πολιτείας οὐκ ἂν ἐκχωρήσειαν.* [Suidas v. *συνέχον.*[a]]

174 *Συντάξας τοῖς κυβερνήταις ἀνακομίζειν τας ναῦς κατὰ δύναμιν εἰς τὴν Ἐλαίαν.* [Suidas v. *συντάξας*, ubi aliud Polybio diserte tributum fragmentum.[b]]

175 *Τοῦτο συνέθηκεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκ λογισμῶν εἴκασε τὸ γινόμενον.* [Suidas v. *συνέθηκε.*]

176 *Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ὑπερευδοκούμενοι κατὰ πάντα τρόπον τῇ τοῦ Σκιπίωνος ὁμολογίᾳ καὶ τῷ χειρισμῷ τῶν πραγμάτων.* [Suidas v. *ὑπερευδοκούμενοι.*[c]]

177 *Ταχὺ δὲ τοὺς κέλητας καὶ τὰς ἡμιολίας ὑπερισθμίσας ἀνήχθη, σπεύδων καταλαβεῖν τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον.* [Suidas vv. *ἡμιολίαις* et *ὑπερισθμίσας*, verbo Polybiano.[d]]

178 *Εἰδὼς γὰρ ὅτι φαντασία περὶ αὐτόν ἐστιν ὡς ἔχοντα χρήματα μεθ' ἑαυτοῦ πλείω, ἡρμόσατο πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἐνδεχομένως.* [Suidas v. *φαντασία.*[e]]

179 *Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μετὰ μεγάλης φαντασίας καὶ συμπαθείας τοῦ δήμου προῆγον ἐπὶ τὰς πράξεις.* [Suidas ibidem.]

---

rendum ad pecuniae partem ab Nicia in mare proiectam, sed per urinatores omnem fere extractam.

a) Polybii si sit, notabile foret exemplum optativi formae *ἐκχωρήσειαν* pro *ἐκχωρήσαιεν*, quale est in fr. apud Suidam v. *εὐπερίοπτον* ab Schweigh. expuncto, cuius etsi vix vestigium superest apud Polybium, tamen, nisi fallit scriptura ubi exstat vel in Vaticano, illi quoque constanter erit restituenda, ut Atticis esse restituendam saepius dixi ad Xenophontem, quum utriusque alternatio non magis in illum cadat quam in hos.

b) Cum Livii 37, 18, 8 verbis: „Quae postquam Samum sunt nuntiata, primo Eumenes avocatus domestico bello cum classe Elaeam petit," conferens ante Polybii 21, 8, collocandum fr. coniicit Maur. Müllerus in progr. Stendal. 1866, p. 20.

c) Toupii Polybio tribuentis coniecturae adversatur hiatus, nisi is addito ab Suida *Ῥωμαῖοι* illatus, ut in quarto ante hoc fragmento, ubi *ψαύοντα*.

d) Videtur haud dubie agi de Philippo rege. SCHWEIGH.

e) Videtur agi de callido Hannibalis consilio, quo apud Cretenses usus est; de quo conf. Cornel. Nep. 23, 9. SCHWEIGH.

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι νομίσαντες ἤδη τὸν καιρὸν παραδιδόναι 180 *φωτίζειν τὸ κατὰ τὴν ἐντολὴν ἀπόρρητον.* [Suidas v. *φωτίζειν*, frequenti apud Polybium.[a]]

His magis minusve dubiis fragmentis alia plura adiicere licebat quae apud Suidam Valckenarius aliique, quum non haberent cui tribuerent, Polybio sunt largiti, velut quae sunt in *ἀθλητὴς* cum hiatu non Polybiano: *Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἄνδρα πολέμων ἀθλητὴν τὸν Ἀννίβαν ἐκπέμπουσιν*, et in *ἀπεκάθητο*, quod saepius dixit *ἀποκαθίζειν· Ὁ δὲ Σκιπίων ἀπεκάθητο πρός τινι πυραμίδι, θεωρῶν τοὺς αὐτομόλους καὶ τὴν τούτων ἀπόνοιαν*, et quod in v. *ἀκραιφνὲς* et *ἀκραιφνής*, vocabulo non Polybiano, duplex est fragmentum, quorum prius Dionis putabat Maius Add. ad illius Excerpta Vaticana p. 689, et quod est v. *κατεριθευομένου* sine ratione a Valesio Polybianis insertum: *Τὸ δ' ἐναντίον κατεριθευομένου τοῦ βασιλέως καὶ τῆς χώρας ἀπεχομένου καὶ κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν ἐξακριβοῦντος ἐπιμελῶς, ἔλαθον ἐκλυθέντες ταῖς διανοίαις, κατολιγωρήσαντες τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας.*

---

a) *Θεασάμενοι δὲ τὸν φρονηματισμὸν τῶν ἀνθρώπων ἔν τε ταῖς κατ' ἰδίαν ὁμιλίαις καὶ ταῖς κατὰ κοινὸν ἐντεύξεσιν, ἐξ αὐτῆς ἐπανῆλθον ἐς τὸν στρατηγόν*, quae idem ponit v. *φρονηματισμός*, ad ea verissime Schweigh.: „Ad Polybium retulit Valesius; nec tamen alias apud hunc scriptorem nomen *φρονηματισμὸς* usquam legitur, nec *ἐς τὸν στρατηγὸν* pro *πρὸς τὸν στρατηγὸν* stylum admodum redolet Polybianum.“ Recentioris Polybio aetatis omnia sunt quae exstant illius vocabuli exempla. Idem eandem propter rationem dubitavit de abiecto a me fragmento apud Suidam v. *ἐμπλασσόμενοι*, a Polybio alienissimo, sed propter Carthaginienses in eo memoratos recepto a Casaubono. In priori autem pro *ἐς* vel *εἰς* locum habet *ὡς*.

TABULA FRAGMENTORUM.

Quum in indice Schweighaeuseri fragmentorum numeri ab ipso, qui in duas partes distinxit, historicorum et geopraphicorum, tum grammaticorum, positi sint servati, hic illos cum numeris in huius editionis marginibus collocatis componendos duximus.

Schweigh. fr. hist. et geogr.

1	huius ed. 13	28	40
3	69	29	43
5	28	30	173 annot. a
6	95	31	138
7	16	32	6
8	95	33	56
9	15 annot. a	34	108
10	49	35	37
11	181 annot. a	36	65
12	p. 149, 9	37	134
13	125	38	113
14	137	39	170
15	128 annot. c.	40	deletum
15 annot.	174	41	84
16	132	42	9
17	130	43	34
18	67	44	72
19	26	45	p. 150, 4
20	deletum	46	169
21	8	47	2
22	deletum	48	107
23	18	49	159
24	83	50	135
25	55	51	139
26	26 annot. a	52	166
27	127 annot. b	53	133

54	70
55	146
56	20
57	94
58	78
59	64
60	151
61	104
62	176
63	77
64	90
65	152
66	deletum
67	41
68	deletum
69	deletum
70	deletum

Fragmenta grammatica

1	p. 149 ult.
2	p. 150, 10
3	p. 150, 14
4	p. 150, 18
5	89
6	deletum
7	1
8	92
9	3
10	93
11	4
12	5
13	95
14	96 annot. a
15	128 annot. c
16	98
17	97
18	96
19	deletum
20	99
21	10
22	21
23	27
24	11
25	12
26	99 annot. a
27	p. 149, 10
28	99 annot. a
29	19
30	23
31	deletum
32	24
33	103
34	deletum
35	105
36	106
37	29
38	27
39	30
40	31
41	deletum
42	32
43	33
44	110 annot. b
45	110
46	110 annot. b
47	35
48	111
49	36
50	113
51	109
52	114
53	deletum
54	115
55	39
56	116
57	42
58	117
59	118
60	119
61	120
62	158
63	deletum
64	76
65	44
66	45
67	122
68	46
69	123
70	124
71	deletum
72	deletum
73	17
74	100
75	126
76	47
77	127
78	48

79	127 annot. b	110	162
80	128	111	163
81	deletum	112	164
82	129	113	165
83	deletum	114	167
84	142	115	168
85	50	116	71
86	131	117	170
87	p. 173, 14	118	172
88	136	119	deletum
89	51	120	74
90	52	121	75
91	53	122	73
92	140	123	deletum
93	54	124	
94	57	125	79 annot. c
95	59	126	
96	143	127	79
97	60	128	80
98	147	129	81
99	62	130	82
100	148	131	p. 149, 18
101	149	132	177
102	63	133	179
103	153	134	180
104	154	135	85
105	155	136	p. 173 annot. 8
106	66	137	86
107	156	138	87
108	160	139	88
109	161		

INDEX

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS

SCHWEIGHAEUSERI.

Quae capita praefixos habent numeros duos, hic indicantur altero uncis incluso. Sciendum est autem transposita inter se esse capita 21—25 libri X; capita 4—7 libri XI; capita 7—12 libri XII. Libri XVI cap. 10 nunc est cap. 16; libri XVII capita 1—17 nunc libri XVIII capita 1—17; libri XVIII capita 1—38 nunc eiusdem capita 18—55; libri XXII capita 12—27 nunc capita 10—24; caput 23, 2, nunc libri XXI caput 16; libri XXIII capita 16 et 17 nunc sunt libri XXI capita 19 et 22; caput 18 (p. 342, 28, leg. 18 pro 8) nunc caput 20.

---

lus, II, 38. Nusquam obtinuit status magis popularis, maior iuris aequabilitas et libertas quam apud eos, ib. § 6. Eorum instituta et leges asciscunt civitates Magnae Graeciae, II, 39. Primus eorum rex Tisamenus, postremus Ogygus, II, 41, 4 seq.; IV, 1, 5. Primum foedus Achaicum, democratia XII urbibus constans, II, 41, 5 seqq.; oppidatim dirimitur a regibus Macedoniae, II, 40, 5; 41, 9 seq.; IV, 1, 5. Instauratur, II, 41, 1 et 11 seq. et ad totam paullatim Peloponnesum extenditur, auctoribus praesertim Arato, Philopoemene et Lycorta, II, 40, 1 seq. Conf. Aratus, Philopoemen, Lycortas. Achaei, instaurato foedere, scribam communem habuerunt, et duos Praetores; dein nonnisi unum Praetorem, quorum primus Marcus Cerynensis, II, 43, paulo post Aratus, ibid. A Romanis pro praestita eis opera nihil unquam aliud nisi libertatem civitatum Peloponnesi petierunt, II, 43, 5 seqq. Cum Aetolis foedus iungunt, eisque in bello adversus Demetrium strenuam operam navant, II, 44,1. 46,1. Achaeorum foederi accedunt Megalopolitani, Argivi, Hermionenses, Phliasii, II, 44, 5 seqq. Cleomenem et Lacedaemonios hostes declarant; hinc bellum Cleomenicum, II, 46 extr. et seqq. Eorum amicus Ptolemaeus Euergetes, II, 47, 2. Sed is dein spretis Achaeis Cleomenem iuvat, II, 51, 2. Vincuntur a Cleomene ad Lycaeum montem, ad Ladocea, et ad Hecatombaeum, II, 51, 3; 55, 2. Eorum *σύνοδος* vel *ἐκκλησία* sub hiemis initium Aegii agitur, II, 54, 3 et 13; IV, 7, 1; 26, 7 s.; 82,7; XVI, 27, 4; XXVIII, 3, 7 et 10. Ex lege Aegii agi debuit; V, 1, 6 s.: sed et saepe aliis in locis est actum; velut Clitore, XXIII, 5, 1; Corinthi, XXIX, 8, 8; XXXIII, 15, 2; XXXVIII, 4, 2; Megalopoli, XXIII, 7, 2; XXIV, 12, 12; Sicyone, V, 1, 9; XXV, 1, 5; XXVIII, 11, 9; XXIX, 9, 6. Semel illum conventum non *σύνοδον* aut *ἐκκλησίαν* vocat Polybius, sed *σύγκλητον*, XXIX, 9, 6; in quam non modo *τὴν βουλὴν* (magistratus) ait solere convenire, sed et omnes cives annis triginta maiores. Conventus Praetori creando, s. Comitia praetoria (*τὰς ἀρχαιρεσίας*), agebant circa Pleiadum ortum (aestatis initio), IV, 37, 2 seq.; V, 1, 1; 30, 7; IV, 82, 1, 7. *Ἡ καθήκουσα σύνοδος*, IV, 7, 1, 6, 10; 26, 7, quo tempore acta sit non liquet. Mantinenses, qui defecerant, vi recipiunt et perhumaniter tractant, II, 57. Praetor Timoxenus IV, 6 s. Post Cleomenicum bellum exercitia militaria neglexerunt, IV, 7, 6 s. Messeniis auxilium decernunt adversus Aetolos, IV, 7. Infeliciter cum his pugnant ad Caphyam, IV, 12. Decreta de Bello Sociali adversus Aetolos, IV, 15 et 25. Avita amicitiae iura renovant cum Philippo, IV, 26, 7 seq. Societatem ineunt cum Polyrrheniis Cretensibus; quibus auxilio mittunt 200 milites, IV, 55, 2. In commune Achaeorum nihil amplius contribuere

decreverunt Dymaei, Pharaeenses et Tritaeenses, quum auxilium a praetore adversus Aetolos nullum acciperent, IV, 66, 4 seqq. Achaeos in servitutem redigere conatur Apelles, IV, 76; 82, 2 seqq. Praetor Eperatus, IV, 82, 8; V, 1. Decretum de stipendio solvendo militibus Philippi, V, 1, 11 seq. Praetor Aratus, V, 30, 7; 91 seqq. Pacem cum Aetolis faciunt et Bello Sociali finem imponunt, V, 105. Praetor rursus creatur Timoxenus, V, 106, 1. Praetor Euryleo; praefectus equitum Philopoemen, X, 24, 1; 25, 6. Adversus Aetolos (qui cum Romanis et Attalo societatem contraxerant), et adversus Lacedaemonios opem implorant Philippi, X, 41, 2. Equites eorum exercet Philopoemen, X, 24 seq.; 21 seq. Qui imperitiam ducum castigat, et disciplinam omnem militarem apud Achaeos restituit, XI, 8—10. Eodem duce Machanidam et Lacedaemonios acie vincunt, Tegeam capiunt et Laconicam impune depraedantur, XI, 11—18. Omnis iuventus in unum diem Tegeam a Philopoemene convocata incursionem facit in Laconicam, XVI, 36 seq. Achaeis edicunt legati Romanorum populum Rom. bellum indixisse Philippo, ni ab iniuria in Graecos abstineret, XVI, 27, 4. Philippus concitat eos ad bellum cum Romanis, XVI, 38: sed illi decreto facto a Macedonum partibus ad Romanos transeunt, XVII, 6, 7. In colloquio Philippi cum T. Quintio Corinthum et Argos a Philippo repetunt, XVII, 2, 5; 6, 8. Post bellum Philippicum Romae per legatos societatem petunt Romanorum; sed litem eis movent Eleorum, Messeniorum et Aetolorum legati, XVIII, 25, 6. Adversus eos et Romanos Antiochum advocant irati Aetoli, III, 3, 3. Eumeni auxilia mittunt adversus Antiochum, XXI, 7, 1 seq. M. Aemilius Lepidus consul literis ad commune Achaeorum scriptis increpat eos ob res Lacedaemone prave administratas, XXIII, 1, 1 seq.; conf. c. 7, 5 seq. Romam legatos mittunt, praetore Philopoemene, XXIII, 1, 4; 7, 1; et ad Ptolemaeum Epiphanem, XXIII, 1, 6; 7, 1. Achaeis Philopoemen facultatem dat res a Boeotis per vim repetendi; unde belli initium, XXIII, 2, 10 seqq. Praetor Aristaenus; et concilium gentis Megalopoli actum, quo conveniunt legati Roma et Alexandria redeuntes, tum legati regum Eumenis et Seleuci, dona pollicentes, et Caecilius legatus Rom., XXIII, 7—10; conf. c. 4, 5 seq. Achaeorum magistratus, Argis congregati, Q. Caecilio negant conventum gentis, eo quod scriptum Senatus mandatum non haberet, XXIII, 10, 10 seqq.; 12, 5 seqq. Sic Tito Quintio, XXIV, 5, 16 seq. Achaeos Romae in senatu accusat Q. Marcius; legatis eorum, auxilia adversus Messenios petentium, responsum dari curat, e quo patebat non impedituros Romanos, si qui populi a societate Achaeorum vellent discedere; legati

ipsi Romae retinentur, XXIV, 10, 1 et 8 seqq.; conf. XXV, 1, 3. Ptolemaeus Epiphanes decem Achaeis naves dono offert, ad quas accipiendas nominantur legati, Lycortas, Polybius, Aratus iunior; sed morte regis praepeditur legatio, XXV, 7. Praetor Hyperbatus, XXVI, 1, 1. Exsulum Lacedaemoniorum causa legati Achaeorum Romam mittuntur; in his Callicrates adulator Romanorum, proditor suae gentis et auctor malorum, XXIV, 1—3. Praetor Callicrates, XXVI, 3, 14; Archo, XXVII, 2, 11; rursus Archo, XXVIII, 6, 9; 7, 6. Quo praetore per Polybium consuli Romano auxilia offerunt adversus Perseum; quae ille non accipit, XXVIII, 10 seq. Auxilia ab Achaeis petunt Ptolemaei fratres, et duces Lycortam et Polybium; sed illi legatos mittunt ad pacem inter Ptolemaeos et Antiochum Epiphanem conciliandam, XXIX, 8—10. Absque suo incommodo 30 aut 40 millia militum armare possunt, XXIX, 9, 8. Per legatos Romae pro exsulibus suis (qui ob belli Persici culpam Romam erant evocati, et per Italiae municipia distributi, XXX, 10, 6 seqq.; XXXII, 9, 5) frustra deprecantur, XXXI, 8; rursus, praecipue pro Polybio et Stratio, XXXII, 7, 14 seqq.: rursus, XXXIII, 1, 3 seqq. et c. 2: rursus, XXXIII, 13: ad extremum liberantur exsules Achaeorum, intercedente Catone, XXXV, 6. Delios, qui imperium Atheniensium fugientes in Achaiam commigraverant, civitate donant, XXXII, 17. Et Rhodii et Cretenses auxilia petunt ab Achaeis ad bellum quod inter se gesserunt: auctore Callicrate neutri populo auxilia mittuntur, XXXIII, 15. Concilium Corinthi habitum, ibid. §. 3. Ab eis auxilia petunt adversus Pseudophilippum, Thessalorum legati, XXXVII, 1 d, 3. Litteris Manilii consulis obtemperantes Polybium Lilybaeum mittunt, XXXVII, 1 e, 1 seqq. — Belli Romanorum Achaici semina, XXXVIII, 1—5. Controversias et bellum habent cum Lacedaemoniis c. 2, 11; 3, 2 seqq.; XL, 2, 6. Fortuna, quum servatos Achaeos vellet, fecit ut nullo negotio vincerentur, et celeriter subigerentur, XL, 5, 8 seqq. Vincuntur Achaei a Mummio pugna ad Isthmum commissa, III, 32, 3; XL, 14, 4. Ex mandato decem legatorum Polybius res Achaiae ordinat, XL, 10. — Achaeorum nescio quis, ad praeturam (puto) nominatus, deprecatur honorem, fragm. histor. 1.

Achaei Phthiotae, liberi renunciantur ex SCto Romanorum, XVIII, 29, 5. Thessalis eos attribuit T. Quintius cum decem legatis, ib. 30, 7. Quibus ex locis intelligitur Phthiotas omnes nomine Achaeorum dici a Polybio. Gente Achaeus dicitur Phaxidas V, 65, 3, qui Melitaeensis perhibetur V, 63, 11, quippe ex Melitaea, Phthiotidis oppido.

Achaeus, princeps et auctor gentis Achaeorum. Imaginem eius, e Peloponneso in Acarnaniam a Romanis iam de-

Scopa Macedoniam devastant, et Dium diruunt cremantque, 62; dein praetore Dorimacho Epirum devastant, et templum Dodonaeum cremant, 67; socios non minus quam hostes spoliant, 79, 3. In Aetoliam denuo expeditionem suscipit Philippus, et Thermum devastat, ubi conventum agere Aetoli consueverant, V, 6 seqq. Per Rhodiorum et Chiorum legatos Philippum sociosque Rhium ad colloquium invitant, sed ipsi ad diem non assunt, V, 28 seq. Agetas praetor Acarnaniam et Epirum incursat, etc. V, 91, 1, et c. 96. Naupactum congregati pacem faciunt cum Philippo sociisque, et finis imponitur Bello Sociali, V, 103—105. In Aetoliam profugit Lycurgus, rex Spartae, V, 29, 8 seq. Aetolis intercedentibus Ptomaeus Philopator Antiochum legationibus differt, V, 63, 5; 91, 1. Lacedaemonios ad suas et Romanorum partes trahere student contra Philippum, IX, 28 seqq. Soli olim contra Antipatrum oculos attollere ausi erant; soli restiterant Brenno, IX, 30, 3. Cum Romanis et Attalo arma sociant contra Philippum et Achaeos, IX, 30, 7 seqq. X, 41, 1. Eius societatis conditiones, IX, 39, 3; XI, 6, 2 seqq.; XVIII, 21, 7. In ea se primos periculis obiici queruntur, Romanos in subsidiis stare, X, 23. Legatus Rhodiorum in plurium legatorum congressu (fortasse in Achaeorum conventu), gravi oratione eos hortatur; ut bello adversus Philippum et Graecos absistant, et Romanorum societati renuncient, XI, 5—7. Assiduitate belli et luxu obaerati, pace facta cum Philippo et Achaeis, Dorimachum et Scopam nominant ad novas leges et novas tabulas conficiendas, XIII, 1; Fragm. hist. 68. De pace cum Philippo facta vide ibid. et XV, 23, 8; XVII, 1, 14. XVIII, 21, 8. Lysimachenses, Calchedonios, Cianos, eorum socios Philippus post illam pacem ab hac societate abstraxit et sibi adiunxit, Cianos etiam in servitutem redegit, XV, 23, 7 seqq.; XVII, 3, 11 seq.; 4, 7. Naupacti cum iis de bello adversus Philippum redintegrando agunt legati Romanorum, XVI, 27, 4. Eorum praetor Phaeneas interest colloquio Philippi cum T. Quintio, XVII, 1, 4; 3, 1. Aetolicam et theatralem orationem ibi habet Alexander Isius Aetolus, XVII, 4, 1. Aetolorum mos lege sancitus spolium de spolio capiendi; qui Aetoliam prius ex Aetolia erant sublaturi quam illam legem abrogaturi, XVII, 4, 8; 5, 1 seq. Plerosque eorum non esse graecos contendit Philippus, XVII, 5, 8. Victo Philippo, non exspectatis Romanis, castra eius spoliant, XVIII, 10, 4. Eorum avaritiam, dominandi libidinem, et iactantiam odit T. Quintius; ipsi Quintium a Philippo corruptum suspicantur, XVIII, 17. Philippum prorsus regno eiectum volunt et oppida sibi petunt, quae eis negat Quintius XVIII, 19, 5 seqq.; 20, 11 seqq. Inde semina belli Ro-

νου Ἀμύκης πεδίον, prope Antiochiam; eum perfluit Orontes, V, 59, 10.

Amyclae, oppidulum prope Spartam, V, 18, 3. Eius situs et memorabilia, 19, 1 seq. Castra ibi habet Philippus, V, 20, 12; 23, 7.

Amynander, rex Athamanum. Ei per legatos significant Romani se Philippum bello petituros, ni Graecia abstineat, XVI, 27, 4. Cum T. Quintio interest colloquio cum Philippo, XVII, 1, 3. Ingenio est flexili; Romam legatus mittitur a T. Quintio, XVII, 10, 7. Rursus interest colloquio Quintii cum Philippo, victo ad Cynoscephalas, XVIII, 19, 3 seq. Quintius et decem legati victo Philippo ei permiserunt tenere castella, quae ille belli tempore ademerat Philippo, XVIII, 30, 13. Eum dedi sibi ab Aetolis postulat M. Acilius, quum a Romanis defecisset, XX, 10, 5. Quum Antiocho se iunxisset, et a Philippo Athamania esset pulsus, restitutus in regnum per Aetolos, legatos Romam mittit et ad Scipiones in Asiam, culpam deprecans, et Philippum accusans, XXII, 8, 1 seq. Conf. Liv. XXXVIII, 1—3. Hortatu eius Ambracienses urbem suam tradunt Romanis, XXII, 12.

Amynas (nomen decurtatum ex Ἀμύνανδρος, et idem vir qui Amynander alias), rex Athamanum, gener Scerdilaedi Illyrii, IV, 16, 9.

Amyntas, Philippi pater, II, 48, 2.

Amyricus campus in Thessalia, V, 99, 5.

Anacleteria (proclamatio et inauguratio solennis regis, qui hactenus pupillus sub tutoribus fuerat). Ptolemaei Epiphanis, filii Philopatoris, XVIII, 38, 3; Ptolemaei Philometoris, XXVIII, 10, 8: ni ibi minor Ptolemaeus (Physcon) intelligendus.

Anaeae (sic potius quam Aenae) fanum Ecbatanis, X, 27, 12.

Anagnia s. Anagniae, oppidum Latii, prope viam qua Roma itur ad Circaeum montem: eo servulos praemittit Demetrius, XXXI, 21, 6; 22, 2; 23, 2 seq.

Anamares, populus Gallicus Galliae Cispadanae inter Boios et Insubres, haud procul Massilia, ut mendose vulgo legitur pro Placentia, ut videtur, II, 32, 1. Conf. Ananes.

Ananes, populus Gallicus Cispadanus, Boiis ab ortu, II, 17, 7. Iidem qui Ἀνάμαρες dicuntur, 32, 1 et Ἄνδρες, 34, 5. In eorum finibus erat Clastidium oppidum, 34, 5.

Anariacae. Vid. Aniaracae.

Anas, Hispaniae fluvius, XXXIV, 9, 12, et 15 in fragm. lat. p. 85, 3.

Anaxidamus. Achaeus in exercitu Philopoemenis adversus Machanidam, XI, 18, 1.

Anaxidamus alius, si vera scriptura, amicus Machanidae, XI, 18, 3 et 5, nisi forte Archidamus ibi legendum.

Anaxidamus, legatus Achaeorum, Romam missus ad deprecandum pro exsulibus, XXXI, 6, 1, coll. c. 8. Rursus eodem mittitur, XXXIII, 2. Videtur Megalopolitanus fuisse: v. annot.

Seleuco succedit in regnum Olymp. 139, II, 70, 4, 6; IV, 2, 7; 48, 10; V, 40, 5 seqq. Regnante fratre ipse in superiori Asia vitam egerat, V, 40, 5. Adversus Molonem, Mediae satrapam rebellem, Xenonem et Theodotum hemiolium mittit, V, 41 seq. Nuptias celebrat cum Laodice, Mithridatis filia, V, 43, 1 seqq.; quae filium ei parit, 55, 4. Propter aetatem totus est in potestate Hermiae, 45, 7. Coelesyriam invadit, cum Ptolemaeo Philopatore de ea contendens, V, 45, 8 seqq.; 46, 1 seqq.; I, 3, 1; II, 71, 9; III, 1, 1; 2, 4; V, 1, 5; sed ad nuncium victoriarum Molonis recedit, V, 46, 5; et ad bellum cum Molone per se gerendum sese comparat, V, 49. Molonem proelio vincit et omnem rebellionem sopit, V, 53 seq. Seleucienses, saeviente in eos Hermia, humaniter tractat, 54, 9 seqq. Expeditionem suscipit adversus Artabazanem, 55. Monente Apollophane medico, Hermiam occidi curat, 56. Ab expeditione adversus Molonem suscepta domum redit, 56, 14. Nuncios ad Achaeum mittit, defectionem eius accusans et fidem eius obtestans, 57, 1 seqq.; 58, 1. Bellum Coelesyriacum adversus Ptolemaeum Philopatorem instaurat; Seleuciam ad mare oppugnat et in deditionem accipit, V, 58—61. Fauces ad Gerrha et Brochos, tum ad Berytum occupat; et Tyrum ac Ptolemaidem, a Theodoto traditas, accipit, V, 61 seq.; IV, 37, 5. Legationibus Aegyptiorum, dum illi bellum parant, differri se patitur, V, 63 seqq.; et induciis factis cum Ptolemaeo exercitum in hiberna reducit, 66. Per hiemem legationibus agere cum Ptolemaeo pergit, ibid. et c. seq. Anno insequenti terra marique bellum inchoat, Nicolaum ex angustiis ad Platanum et Porphyreonem depellit; Philoteriam, Scythopolin, Atabyrium, Abila, Gadara, Rabbatamana capit, et maiori parte Coelesyriae in potestatem redacta Ptolemaidem hibernatum concedit, V, 68—71, coll. c. 29, 8. Insequente anno pugna ad Rhaphiam victus pacem a Ptolemaeo petit et accipit, tota rursus Coelesyria et Phoenice Ptolemaeo decedens, V, 79—87. Ad bellum adversus Achaeum rebellem se accingit, facta cum Attalo societate, V, 87, 8; 107, 4. Achaeum Sardibus oppugnat, VII, 15; et urbe potitur Lagorae audacia, 18. Achaeum dolo capit et supplicio afficit, arceque Sardium potitur, VIII, 22 seq. Xerxem, Armosatae regulum in Mesopotamia, confirmat in regno et sororem suam ei in matrimonium dat, VIII, 25. Per Mediam adversus Arsacem in Parthiam ducit exercitum; et inde, superato Labo monte in Hyrcaniam, X, 27—31. Ex Hyrcania Bactrianam petit, Euthydemum regem acie vincit et pacem ei dat, X, 48 seq.; XI, 34. In pugna cum Bactrianis inprimis fortiter se gessit, X, 49, 9—14. Inde Indorum fines ingressus amicitia cum Sophagaseno

rege renovata per Arachosiam, Drangenen, Carmaniam victor domum redit, XI, 34, 11 seqq. Expeditionem suscipit in Arabiam Felicem et Gerrhaeis libertatem confirmat; inde Seleuciam redit, XIII, 9. Regnante in Aegypto pupillo Ptolemaeo Epiphane cum Philippo coniurat de partiendo Aegypti regno, XV, 21; III, 2, 8. Ad eum missus ab Agathocle Pelops, XV, 25 a, 10. Ex foederis lege commeatus Philippo suppeditare tenetur, XVI, 1, 8. Scopa, Ptolemaei duce, ad Panium victo potitur Palaestina et Hierosolymis, XVI, 18 seq.; 39, 3 seqq. Gazam obsidet, XVI, 18, 2; et devastat, XVI, 40, 1. Duos eius filios, utrumque Antiochum nomine, interfuisse pugnae ad Panium statuit Zeno historicus, quum unus tantum fuerit, XVI, 18 seq. (scil. minor filiorum), qui Epiphanes cognominatus est: maior fuit Seleucus cognomine Philopator; quorum statim hic, dein ille patri in regnum successit.) Belli Romanorum Antiochici (de quo III, 3, 2, οἱ Ἀντιοχικοὶ καιροὶ XXV, 19, 3), causa, praetextus, et initium, III, 7, 1—3. Occasionem ei dedit bellum Philippicum et Aetolicum, III, 32, 7; XVIII, 22, 2. Cum exercitu Syria egressus Europam versus tendere videbatur et suspectus erat Romanis, XVIII, 22, 3; 26, 2; 28, 10 seq. Eius classem praeternavigare se non passuros declarant Rhodii, 24, 11. Eius legatis, qui Corinthum venerant, mandata dat T. Quintius cum collegis, XVIII, 30, 1—4. Epheso inhiat Antiochus, 32, 1 seq.; eamque occupat, et inde Aetolis opem pollicetur, XX, 11, 2 coll. c. 10, 16; aliasque Aeolidis et Ioniae urbes occupat, XXI, 10, 4; 11, 2. In Thraciam abit, et Lysimachiae postulata legatorum Romanorum audit, ius suum in Chersonnesum et Thraciae oram defendit; et cum Ptolemaeo non solum amicitiam sed et affinitatem se contracturum ait, XVIII, 32, 3 seq. et c. 33 seq. Ab Aetolis accitus adversus Achaeos et Romanos, traiicit in Europam cum decem hominum millibus; sed e Graecia eiectus et acie victus cedit omni Asia cis Taurum, III, 3, 3 seq. Demetriadem cum classe appellit, III, 6, 4; 7, 3; consultat cum Aetolis, XX, 1: legatos mittit ad Boeotos, XX, 2. Chalcide legationes excipit Epirotarum et Eleorum, 3. Thebis eum recipiunt Boeoti, 7, 5. Chalcide nuptias celebrat, XX, 8. Ad Thermopylas vincitur a M'. Acilio; et cum nova nupta ad Ephesum profugit, XX, 8, 5. E toto exercitu nemo praeter quingentos qui circa regem erant effugit, ibid. 8, 6. Antiochi classis ad Chium vincitur a C. Livio, XXI, 1, 1. Agrum Pergamenum incursat, mox vero de pace agere conatur cum L. Aemilio, classis praefecto; qui eum non audit monente Eumene, XXI, 8. Agrum Elaeensem et Thebes campum vastat, 8, 10 seqq. Prusiam frustra ad partes

c. 9; 13, 7; 14 toto. Euclidae et Micionis consilio recti, omni cura honesti abiecta turpiter blandiuntur regibus, inprimis Ptolemaeo Philopatori, V, 106, 7 seq. Legationem in Aegyptum ad Ptolemaeum (s. Philometorem s. Physconem) mittunt de nescio qua donatione, et duas sacras legationes, XXVIII, 16, 4. Nescio quem morem continuo servant, IX, 40, 1. Pro Haliartiis quum apud Romanos frustra deprecati essent, turpi consilio agrum eorum sibi petunt, XXX, 18. Ex eorum regione ignominiam potius quam fructum aliquem reportant, XXX, 18 a. Multa incommoda patiuntur cum Deliis decertantes. ibid. Delum et Lemnum petentibus dat senatus, XXX, 18: conf. XXXII, 17, 2. Delii, qui in Achaiam commigrarunt, et ibi civitate donati sunt, res ab iis repetunt ex formula iuris quod Achaeis cum Atheniensibus intercedebat, XXXII, 17. Quum veteres Athenienses ad bellum adversus Lacedaemonios pecuniam ex censu civium conferendam decrevissent, agrorum et omnium fortunarum totius Atticae census non complevit sex millia talentorum, II, 62, 6 seq. Olim quum Chrysopolin tenerent, ad ostium Bospori Thracici portorium exigere primum instituerunt a navigantibus in Pontum, IV, 44, 4. Eorum cognati Lyttii Cretenses, IV, 54, 6. Atheniensium copiae cum ducibus in Sicilia ab Hermocrate captae, XII, 25 k, 9. Immodica adversus Philippum Amyntae contentione in maximas calamitates delapsi sunt, XVII, 14, 13. Victi ad Chaeroneam clementissime habentur a Philippo Amyntae, V, 10, 1 seqq.; XVII, 14, 13 seq.; XXI, 18 seq.; nempe ut alios ille alliceret ad imperium ipsius libentius recipiendum, IX, 28, 4. Eorum reipublicae forma nihil praecipui habuit, VI, 43, 2 seq., similis navi quae gubernatore caret; et in ea maxime dominabatur turba hominum, VI, 44: floruerat praecipue Themistoclis virtute, 44, 2. Eorundem reipublicae Aristides et Pericles benigne et graviter, Cleo et Chares acerbe praefuerunt, IX, 23, 6. Xerxis tempore commodis suis posthabitis a communi Graeciae fortuna discedere noluerunt, XXXVIII, 1 b, 1 seqq. De principatu Graeciae in certamen cum Lacedaemoniis venerunt, ibid. § 4. Ab iis victi urbis moenia evertere coacti sunt, ibid. § 5. Proelium Lacedaemoniorum cum Thebanis participare properantes prohibuerunt Epaminondam ne Mantineam de improviso capere posset, IX, 8, 10 seq. Cassandro turpiter imperata faciunt, quapropter in theatro perstricti sunt a Demetrio Phalereo, XII, 13, 11.

Athenaeum, τὸ Ἀθήναιον, in agro Megalopolitano, adversus Achaeos communit Cleomenes, rex Lacedaemoniorum, II, 46, 5. Postquam Megalopolitanis ab Antigono esset traditum, II, 54, 3, obsidetur a Lycurgo rege Lacedaemo-

sed et prudens, X, 2, 5—7; liberalis, magnificus, sagax, sobrius, X, 3, 1; comis, blandus, simulque industrius, 5, 5 seqq.; 7, 1 seqq.; consilia sua, ubi opus erat, tegens, 9, 1. Quod divino spiritu se afflatum simulavit, simile fuit Lycurgi institutum, X, 2, 8 seqq. et c. 4 seq.: conf. c. 11, 7 seq.; 14, 11 seq. Iuvenis patrem servavit et ab eo Servator est salutatus, X, 3. Aedilis creatur iuvenis admodum, simul cum fratre, X, 4 seq. Annos natus 27, imperator in Hispaniam missus Novam Carthaginem oppugnat capitque, X, 6—20. Consilium suum in oppugnanda Nova Carthagine exposuit in epistola ad Philippum regem scripta, X, 9, 3. Obsidum Hispanorum Carthagine captorum singularem curam habet, X, 18. Continentiae egregium specimen edit, 19. Nobilissimos captivos per Laelium Romam mittit, 18, 1 seq.; 19, 8. Varia exercitia militaria instituit, 20, 1 seqq.; officinae belli totam urbem similem reddit, Tarraconem hibernatum redit, 20, 4 seqq.; 34, 1. Edeconem, Mandonium, Indibilem, regulos Hispanorum, in fidem accipit, X, 34—38. Rex ab Hispanis salutatus declinat id nomen, X, 38, 3; 40, 2 seqq.; magnitudine animi omnes mortales superans, 40, 6 seqq. Asdrubalem, Hannibalis fratrem, proelio vincit ad Baecula, X, 39. Asdrubalem, Gisconis filium, et Magonem et Masinissam proelio vincit ad Ilipam, ubi solertes motus peragit, XI, 20—24. Eius responsum ad quietem victo Asdrubale cohortantibus, XI, 24 a, 1 seqq. In colloquio cum Syphace comiter dextreque se gerit, ib. 4. Seditionem militum feliciter sedat, 25—30. Victo Indibili rebelle, Romam triumphans redit ex Hispania, XI, 31 seqq. In Africa Uticam obsidet, XIV, 1, 2; 7, 1. Syphacem legationibus ludit, XIV, 1, 3 seqq. et c. 2. Syphacis et Asdrubalis castra incendit, 4 seq. Castra hiberna ad Uticam ab oriente habet in promontorio, 6, 7. Poenis cum Syphace acie victis in Magnis Campis plura Africae oppida capit, 8 seq. Castra ad Tunetem fugientibus Poenis occupat, sed mox Uticam ad ferendum suis auxilium redit, 10. Cum Poenis de commeatu per induciarum tempus intercepto expostulat per legatos, quibus redeuntibus insidiantur Poeni, XV, 1 seq. Plura Africae oppida vi subigit; Masinissam domum profectum revocat; legatos Poenorum Roma redeuntes in Romana castra salvos Carthaginem mittit, XV, 4; speculatores Hannibalis e castris suis incolumes dimittit, 5, 4 seqq.; positis ad Naragara castris, 5, 14; colloquio cum Hannibale frustra instituto, c. 6 seqq.; pugna ad Zamam vincit Hannibalem, c. 9—16; conf. c. 5, 3. Pacem dat Poenis, XV, 18 seq. Triumphans ex Africa Romam redit, XVI, 23. Eo iudice sollertissimi in rerum administratione viri et cum iudicio audacissimi fuerunt Dionysius et Agathocles

Siculi, XV, 35, 6. Lucio fratri ad bellum cum Antiocho proficiscenti legatus datus Aetolos pacem petentes humaniter excipit, et fratri persuadet ut inducias eis daret, XXI, 2 seq. Prusiam per litteras in amicitia Romanorum confirmat, XXI, 9. Salius quum esset, Anciliorum tempore non licebat ei Hellespontum traiicere, 10. Publium privatim conveniunt legati Antiochi, c. 11 extr. et seq. Filius eius initio belli captus fuerat ab Antiocho, 12, 2 seq. Victo Antiocho fert conditiones pacis, 13 seq. Quum dies ei esset dicta, defendit se coram populo, XXIV, 9, 6 seqq. Quaestore aerarium recludere nolente, in re gravi illud ipse sumtis clavibus reserat, XXIV, 9 a, 1. Quum in senatu rationes ab eo repeterentur, negat oportere a se cuiquam reddi rationem, ib. 2 seqq. Mortuus est circa idem tempus quo Philopoemen et Hannibal, ibid. Eius uxor Aemilia; vid. Aemilia. Duae filiae, altera Ti. Graccho nupta, altera Scipioni Nasicae, XXXII, 13. Ad eundem Africanum Maiorem pertinere videntur fragmenta hist. 58—62.

P. Cornelius Scipio, Africani maioris filius naturalis, pater adoptivus Africani minoris, initio belli Antiochici captus est ab Antiocho, XXI, 12, 2 seq.

P. Cornelius Scipio Aemilianus, Africanus minor; filius naturalis L. Aemilii Pauli, adolescentulus patrem in Macedoniam comitatur; ubi confecto Persico bello venatione sese exercuit, XXXII, 15, 3 seq. Cum fratre maiore Fabio Aemiliano impetrat a praetore ut Polybio Romae manere liceat, cuius institutione et consuetudine constanter inde usus est, XXXII, 9 seq. Modestia, liberalitas, abstinentia, et continentia iuvenis Scipionis, XXXII, 11—14. Ad bellum Celtibericum, quum omnes metu retinerentur, Scipio, iuvenis admodum, operam suam obtulit, et Lucullo consuli legatus in Hispaniam abiit, XXXV, 4. Certamen singulare init cum provocatore Hispano, 5. Nescio an eodem pertineat fragm. gramm. 12. Eo deprecante apud Catonem reditus conceditur exsulibus Achaeis, XXXV, 6. Eius virtus in Africa initio tertii belli Punici laudata a Catone, XXXVI, 6. Cirtae res Masinissae mortui ordinat, XXXVII, 3, 10. Carthaginem oppugnans Gulussae mandata dat ad Asdrubalem, urbis praefectum, de pace agentem, XXXIX, 2; conf. c. 3, 1. Expugnat Carthaginem, XXXIX, 3. Eius concio ad praesentes coram Asdrubale ad genua ipsius supplice, XXXIX, 3 a, 1 seqq. Eum alloquitur Asdrubalis uxor, ib. § 5. Illacrymatur fortunae Carthaginis, ibid. § 2 seqq. In celeberrima legatione nonnisi quinque servos secum habuit, fragm. hist. 63.

P. Cornelius Scipio Nasica, Africani maioris gener, L. Aemilio bello Persico egregiam operam navat, XXIX,

de his qui mercede militant; aut ubi notatur levitas ingenii ei genti insita, alias *Κρηταιεῖς*, IV, 53, 3; 54, 6; VI, 45, 1; 46, 1 et 3; 47, 5; VII, 12, 9; XXXIII, 15, 1. (Cretenses recens ad militiam conducti, sunt Neocretes, quod vide suo loco.) De rebus Creticis vide IV, 53—55; XXVII, 16; XXVIII, 13; XXXIII, 9 etc. Cretenses ad insidias et res cum dolo agendas aptissimi; minus habiles ad proelium instructa acie committendum, IV, 8, 11. Tibia et rhythmo in bello non sine causa utuntur, IV, 20, 6. Cretae universae status circa Olymp. 140 et intestinae discordiae, IV, 53, 3 seqq. Urbs antiquissima, praestantissimorum prae ceteris Cretensibus civium procreatrix, Lyttus, IV, 54, 6. Cretenses Polyrrhenii et Lampaei societatem ineunt cum Philippo et Achaeis, eisque 500 Cretenses auxilio mittunt, IV, 55, 1—5; 61, 2. Cretensium resp. laudatur a veteribus, VI, 43, 1: similis a nonnullis auctoribus perhibetur reip. Spartanorum, quum tamen multum differat, VI, 45—47. Eorum animis insita est avaritia; nullum apud eos lucrum turpe ducitur; plurimas iidem inter se discordias agitant et intestinas caedes, levissimas ob caussas, VI, 46, 2 seq. et § 9; IV, 53, 5: Neque ingenia usquam magis veteratoria facile invenias neque incepta iniquiora, IV, 47, 4 seq. Quare Antiphatam Cretensem laudaturus Polybius XXXIII, 15, 4 seq. ait graviori et honestiori oratione eum usum esse ἢ κατὰ Κρῆτα, quam a Cretense exspectasses: erat enim homo ingenio haudquaquam Cretico, *οὐδαμῶς Κρητικὸς*, et fugerat Creticam (perversam) disciplinam, *τὴν Κρητικὴν ἀγωγήν*. Eodem pertinet proverbium: Cretissare cum Cretense, *πρὸς Κρῆτα κρητίζειν*, VIII, 21, 5. Sic porro Cretica deliberatio, VIII, 18, 5, est dolosa. Et Bolis, utpote Cretensis, *Κρὴς ὑπάρχων* (ut ait Polyb. VIII, 18, 4), natura varius et astutus erat. In Creta bellorum civilium perpetuitas et summa inter se civium crudelitas, XXV, 3 b. Philippum ad res suas constituendas elegerunt, VII, 12, 9. Eos ad bellum adversus Rhodios incitat Philippus, XIII, 4, 2; 5, 1. Societatem praedationum maritimarum cum Nabide faciunt, XIII, 8, 2. Gortyniorum lites cum Cnosiis: vid. Cnosus et Gortyn. In Creta magnarum rerum initia commoventur, XXV, 3 b. Cydoniatarum perfidia in Apolloniatas, XXVII, 16. Cum Cretensibus amicitiam renovant Rhodii, XXIX, 4, 6 seq. Bellum habent cum Rhodiis, ad quod componendum senatus Romanus rogatu Rhodiorum legatum mittit, XXXIII, 9; 14, 3 seq.; conf. c. 11, 2. Ad idem bellum ab Achaeis opem frustra petierant, XXXIII, 15. Cretensis Lagoras, VII, 15, 2, et Bolis, VIII, 17, 1. Creticum vinum, simile ei quod dicitur passum, VI, 2 a, 4.

Creticum mare inter Cretam et Laconicam, V, 19, 5.

bernat T. Quintius, XVIII, 26, 1 et 7: nisi ibi intelligenda Elatea Thessaliae. Ibidem hibernat Attalus, XXVII, 15, 2.

Elaus, Ἔλαος, castellum agri Calydonii in Aetolia, captum a Philippo, IV, 65, 6.

Elea, urbs inferioris Italiae; cuius cives Eleatae Romanis naves commodatas praebent initio primi belli Punici, I, 20, 14.

Elea, ἡ Ἠλεία, regio Peloponnesi, quae latine Elis et graece ἡ Ἦλις alias appellatur. (Ἠλεία est ager ad Elidem urbem pertinens, Ἦλις tam regio omnis quam urbs Elis proprie dicta.) Conf. Elis et Elei. Ἠλεία saepe incursata olim ab Illyriis, II, 5, 1 seq. Pheias insula τῆς Ἠλείας, Elidis, IV, 9, 9. Philippum hortantur Achaei ut τὴν Ἠλείαν bello invadat, IV, 64, 2. Eam populatur Philippus, IV, 73; 77, 6 seq.; 83, 5. Olim sacrosancta et nulli populationi obnoxia, IV, 73, 10. Achaiae partes in Eleam vergentes protegit Aratus, V, 92, 10.

Elei, οἱ Ἠλεῖοι, incolae Elidis, sive Eleae regionis (conf. Elea, ἡ Ἠλεία), socii sunt et amici Aetolorum, IV, 5, 4; 6, 11; 9, 10. Eis Cynaetham urbem a se captam tradere volunt Aetoli, sed non accipiunt Elei, IV, 19, 5. Ad inferendum Achaeis bellum persuadentur a Machata, Aetolorum legato, 36, 6. Duce belli utuntur Euripida Aetolo, 59: a quo turpiter deserti, quum Sicyoniam invadere vellent, partim capiuntur partim caeduntur a Macedonibus et Megalopolitanis, 68 seq.: tamen rursus eundem ducem ab Aetolis petunt, V, 94, 2. Vitae rusticae amantissimi; ager eorum opulentissimus, IV, 73. Eorum propugnaculum et arx belli adversus Achaeos, Psophis, capta a Philippo, IV, 71. Eorum dux Amphidamus captus a Philippo, 75; sine pretio dimissus frustra persuadere conatur iis ut ab Aetolis ad Philippi amicitiam transeant, 84. Aetoli auxilia iis mittunt, duce Phillida, 77 seqq. Eorum praesidia excedere coguntur Lepreo, Samico, et aliis Triphyliae oppidis, 80. Iis Agelaus et Scopas duces mittuntur ab Aetolis, V, 3, 1. In Dymaeorum fines incursionem faciunt, V, 17, 3, rursus Dymaeorum, Pharaeensium, Patrensium agrum populantur, duce Pyrrhia Aetolo, 30, 2 seqq. Messeniam eodem duce incurrentes repelluntur, 91, 3; 92, 5 seq. Rursus Euripida iterum duce Achaiam populantur, 94, 2 seqq. Achaeis coram senatu Rom. lites movent de Triphylia, XVIII, 25, 7. Per legatos Chalcide agunt cum Antiocho, XX, 3. Domi manent initio belli Achaici, XL, 3, 3.

Elephanti: eorum multitudo in Africa, XII, 3, 5. Eorum nullus usus in locis montanis, I, 30. Centum in exercitu Poenorum adversus Regulum, 32, 9. Adversus eos Romani prudenter minus solito in longum, magis in altum aciem instruunt, 33. Ab iis tamen plurimi Romani conculcati

guntur, 35, 3. Molles et laborum impatientes, III, 79, 4; leves et inconstantes in fide servanda, II, 32, 8; III, 70, 4. Iis familiare est, postquam aliena rapuerunt, ut intestinis tumultibus de praeda capta inter se decertent, praesertim ubi mero ciboque se ingurgitarunt, II, 19, 4. De temulentia eorum adde XI, 2, 1. Ad Gallos Cisalpinos ex Hispania legatos mittit Hannibal, III, 34. Magilus regulus ex Gallia Cisalpina ad Hannibalem venit ad Rhodanum, III, 44. Cisalpini ad partes Hannibalis transeunt, III, 66, 7; 68, 8. Duce Brenno, victo Ptolemaeo Cerauno, contemtis Macedonibus, in mediam irruunt Graeciam, IX, 35, 4: eis tunc soli restiterunt Aetoli, IX, 30, 3. Ii qui Graeciam invaserunt, partim ad Delphos internecione deleti sunt, partim in Asiam traiecerunt, I, 6, 5. Pars eorum qui cum Brenno patria exierant et Delphicam declinaverunt cladem, ubi ad Hellespontum pervenerunt, in Thracia haud procul Byzantio consederunt cum rege Comontorio, regiam condiderunt Tulen, Byzantios bello fatigarunt, et gravissima ab eis tributa expresserunt, IV, 45, 10; 46, 5 seqq. Illud Gallorum regnum sub postremo eorum rege Cauaro cum ipsa gente exstinctum a Thracibus est, IV, 46, 4; conf. 38, 6. Gallos (Aegosagas, IV, 77, 2.) Attalus ex Europa accivit ad bellum adversus Achaeum, V, 78, 4; 111, 2. Eorum ope Aeolicas et Ionicas urbes, quae Achaeo se tradiderant, recepit Attalus, V, 77. Eos in bellis sequebantur uxores et liberi, plaustris vecti, 78, 1. Eosdem Attalus, quum lunae defectum pro ostento habentes progredi ulterius nollent, ad Hellesponti oram remisit, et sedes ibi eis assignavit, 78. Eosdem Prusias, quum effusa licentia civitates ad Hellespontum depopularentur, bello petens, internecione delevit, V, 111. Galli mille (equites) in exercitu Antigoni adversus Cleomenem, II, 65, 2. Gallici (*Γαλατικοὶ*) equites in exercitu Philippi et Achaeorum bello Sociali, V, 3, 2; 17, 4. Galli s. Galatae Rigosages (sive Aegosages aut Tectosages) in exercitu Antiochi contra Molonem, V, 53, 3. Galli s. Galatae in Molonis exercitu, V, 53, 8; in exercitu Ptolemaei Philopatoris, mixti Thracibus, V, 65, 10. Gallorum et Scytharum facinora patrare, IX, 34, 11. proverbialiter dictum, ex metu Gallorum, qui saepe Graecos non solum pristinis temporibus sed etiamnum Polybii aetate anxios tenuit, II, 35, 9; XXVI, 9, 3. Galli in Asdrubalis castris temulenti in modum victimarum iugulantur a Romanis, XI, 2, 1. In Galliam mittuntur ambo consules quo anno T. Quintio prorogata est Macedonia provincia, XVII, 11, 1 seq.; 12, 1. Bellum cum Gallograecis s. Gallis Asiam incolentibus a Cn. Manlio Cos. gestum, post bellum Antiochicum, XXII, 16—24; III, 3, 5. Victoriam de iis relatam Graecae omnes civitates per

variis formis mixtam voluit Lycurgus, VI, 3, 8, et c. 10. Ei similem esse rempublicam Cretensium contendunt nonnulli auctores; a quibus dissentit Polybius, dissimilia utriusque reipublicae instituta exponens VI, 45 seq. Forma reipublicae a Lycurgo descripta ad tuendam patriae libertatem idonea erat; simul ac vero extrinsecus voluerunt imperium proferre Spartani, deserenda erant Lycurgi instituta, VI, 48—50. Pulcherrima republica usi sunt a Lycurgi tempore usque ad Leuctricam pugnam; deinde a tyrannis oppressi, IV, 81, 12 seqq. Apud eos qui iam satis liberorum suscepit, uxorem alicui amico cedit, XII, 6 b, 8. In more etiam est ut unam habeant uxorem tres vel quatuor viri, atque adeo plures, si fratres sint; et his liberi communes, ibid. Tibiam et rhythmum non sine caussa ipsi et Cretenses loco tubae ad bellum adhibuerunt, IV, 20, 6. *Μόρα* eorum nongentis viris constabat, fragm. hist. 25. Eorum reges ex veteri instituto praedae bello captae tertiam partem accipiunt, II, 62, 1. Spartanorum regum, Cleombroti et Agesilai, contraria consilia, IX, 23, 7 seq. Spartam de improviso capturus Epaminondas spe excidit, IX, 8 seq. Spartanorum agrum vastavit Philippus Amyntae, et oppidorum agrique partem Argivis attribuit partim Tegeatis, aliam Megalopolitanis, aliam Messeniis, IX, 28, 5 seqq.; conf. c. 33, 8 seqq. Isti populi finitimi prae ceteris semper impetui Spartanorum expositi fuerunt, V, 92, 10. Lacedaemonius et Laconica disciplina imbutus Xanthippus, I, 32, 1. In Laconicam cum exercitu intrat Antigonus Doson, II, 54, 8; c. 65, et victo ad Sellasiam Cleomene Sparta potitus avitam Lacedaemoniis rempublicam restituit, II, 70, 1 (conf. Cleomenes); Sociali foedere eos comprehendit, IV, 9, 4 seqq.; 15, 4 et 6; 16, 5, Brachyllam Boeotum curatorem urbis relinquit, XX, 5, 12. Eis ad commune bellum Sociorum contra Aetolos copias imperat praetor Achaeorum, IV, 15, 4 et 6; sed illi clam foedus et societatem cum Aetolis ineunt, IV, 16, 5; 23, 8, et imperatas mittere copias negligunt, 19, 10. Regem non habentes internis seditionibus agitantur; alii Aetolis favent alii Philippo, qui cum exercitu in propinquo est. Adimantus ephorus cum aliis, qui Macedonibus favent, occiditur, IV, 22. Philippus, turbis internis se non immiscens, societatem cum iis firmat, IV, 24. Ipsi ad copias conscribendas ad bellum Sociale denuo ex decreto Achaeorum invitati, IV, 26, 2, sine responso dimittunt legatos et legatum arcessunt ab Aetolis, 34. Novi motus Spartae; trucidantur ephori Philippo faventes; fit foedus cum Aetolis, novi creantur reges accepto nuncio de Cleomenis morte, IV, 35. Duce Lycurgo rege Argivis et Achaeis bellum inferunt et

montem vincit, 69; Psophidem et alias eorundem urbes capit, 70 seqq.; Apellem prohibet Achaeos in servitutem redigere conantem, 76, et Aratum adversus Apellis calumnias tuetur: vid. Aratus. Egregia et vere regia eius iuvenis indoles, IV, 77; 82, 1; ex optimo principe dein in ferum tyrannum mutatus, IV, 77, 4; VII, 12 seqq.; IX, 23, 9. De solvendo stipendio exercitui eius fit decretum Achaeorum, V, 1, 11 seqq. Bellum Sociale mari gerere aggreditur, V, 2 seqq.; Cephalleniam petit, ubi per Leontii perfidiam Palunte urbe non potitur, V, 3 seq. Thermum Aetoliae petit, et templum ibi evertit et comburit, vindictae nimis ferociter indulgens, V, 6 seqq. Ex Aetolia reversus mira celeritate in Laconicam rursus irrumpit, eamque usque ad Taenarum populatur, V, 16 seqq.; ex Laconica Corinthum redit, 24, 1 seqq. Legatis Rhodiorum et Chiorum ad pacem cum Aetolis faciendam invitantibus paratum se esse respondet, si velint Aetoli, 24, 11; in Phocide rei magnae gerendae spem habet, 24, 12: sed ea spes irrita est, 26, 1 et 16. Ex Elatea Phocidis revertens Sicyonem devehitur, ibique apud Aratum divertit, 26, 16; 27, 3. Leontium proditorem occidi curat, 27, 4 seqq.; inducias facit cum Aetolis, sed pax non convenit, 28 seq. Hibernat in Macedonia, 30, 1. Bylazorem urbem Paeoniae occupat adversus Dardaniorum incursiones, V, 97. Meliteam oppugnaturus scalas iusto breviores applicat, ibid. Thebas Phthias expugnat, 99 seq.; in Peloponnesum cum classe et exercitu reversus, accepto nuncio cladis Romanorum ad Trasimenum lacum, pacem facit cum Aetolis, et bello Sociali finem imponit, 101—105. Oppida Illyrici, Macedoniae vicina, capta a Scerdilaedo, recipit et praesidiis firmat, V, 108; dein classe Illyricum petens (et ipsi Italiae inhians, instigatus a Demetrio Phario, V, 108, 4 seq.), Apolloniae Panico territus, re infecta, non sine ignominia, in Macedoniam redit, V, 109 seq. Foedus facit cum Hannibale et Poenis, III, 2, 3: cuius formula exhibetur, VII, 9. Adversus Messenios primum pravos mores nudavit, VII, 12, 1. Adamatus antea omnibus Graecis, 12, 4 seqq.; a Cretensibus προστάτης insulae electus, 12, 9; deinde exosus omnibus, 12, 10 seqq. Natura bonus, procedente aetate in vitia incidit, X, 26, 7 seq.; quoties Demetrio Phario et Taurione consultoribus usus est, pessimus fuit; quoties Arato aut Chrysogono, optimus, VII, 13 seq.; IX, 23, 9; V, 12, 5 seqq. Aratum veneno necat, VIII, 14. Lissum et Acrolissum capit, et multas Illyriorum urbes in deditionem accipit, 15 seq. Quum Aetoli, Romani et Attalus foedus fecissent contra Philippum et Achaeos, IX, 30, 6 seq. (ad quam societatem etiam Lacedaemonios invitarunt Aetoli, IX, 28 seqq.)

riae rege, de Coelesyriae contendit et ea caussa legationem Romam mittit, XXVII, 17; XXVIII, 1. Post anacleteria regis legatos ad eum mittunt Achaei ad renovandam amicitiam, XXVIII, 10, 8: ni ibi iunior Ptolemaeus, Physcon, intelligendus; quod ex c. 16, 1 seqq. coll. 19, 4, apparere videtur. Ei ab Antiocho victo ut in Samothracen cum thesauris fugiat suadet Aulaeus eunuchus, XXVIII, 17 a. Aegypto pene tota, excepta Alexandria, ab Antiocho occupata, in Antiochi venerat potestatem, et iunior fratrum interim rex habebatur Alexandriae; sed maior frater, Philometor, ab Antiocho in regnum est restitutus intercedentibus Graecorum legationibus, XXVIII, 16 seqq.; 19, 4. Inde Philometor regnat simul cum minore fratre (qui Euergetes II et dein Physcon est cognominatus); et ambo auxilia petunt ab Achaeis adversus Antiochum, XXIX, 8 seq. Foederis immemor Antiochus Epiphanes, eis novum bellum infert, XXIX, 7 a, 1; qui postquam Aegyptum denuo invasit, excedere hunc iubet Popilius, legatus Romanorum; atque ita servata est Aegyptus fratribus Ptolemaeis, XXIX, 11: qui per legatos gratias agunt Romanis pro beneficio, XXX, 11. Dissidentibus inter se fratribus, quum Philometor a minore fratre Physcone fuisset regno pulsus; rerum mox rursus potitus Philometor, quamvis in potestate habuerit fratrem, eumque exosum Alexandrinis videret, tamen ei pepercit, XXXI, 18, 4 seq. coll. XL, 12, 5; et regnum cum eo ita partitus est, ut Cyrenae regnum ei relinqueret, XXXI, 18, 4 seq.: qua divisione non contentus Ptolemaeus minor, Romam profectus a senatu petiit ut Cypri regnum sibi adiiceretur, XXXI, 18. Mox idem Romanis legatis comitatus Roma proficiscitur, Cypri regnum ex decreto senatus repetiturus: sed nec Cyprum obtinet et ex ipsa etiam Cyrenaica, acie victus a Cyrenaeis, eiicitur, XXXI, 18, 9 seq. et c. 25—27. Physcone denuo apud senatum Rom. per legatos de fratre conquerente, legati Philometoris Italia excedere iubentur, tollitur que foedus Romanorum cum Philometore, XXXII, 1. Rursus ipse Physcon Romam venit, de fratre conquerens; et a senatu cum legatis et quinque quinqueremibus dimittitur, in Cypri regnum restituendus, cum commendatione ad socios in Graecia et Asia, XXXIII, 5. Physconem, Cypri regnum occupare molientem, captivum capiens frater Philometor, rursus non solum nullo malo affecit, sed etiam beneficiis cumulavit, et filiam ei in matrimonium promisit, XL, 12, 6. Philometor in Syria, cuius rex etiam est salutatus, moritur ex vulnere, in proelio (adversus Alexandrum Balam) accepto, XL, 12, 1. Clemens princeps et benignus, sed mollis et luxuriae deditus, 12, 2 seqq.; in periculis tamen se satis

pace Antiocho danda, XXI, 8, 4 seq. Romam legatos mittunt eiusdem pacis caussa, XXI, 14, 12; XXII, 5 seq.; 7, 10 seqq. Pro Aetolis intercedunt et pacem eis impetrant, XXII, 8, 10; 12, 1 et 9; 13, 7; 14, 1 et 5. Foedere Romanorum cum Antiocho comprehenduntur, XXII, 26, 16 seq. Iis Romani post bellum Antiochicum Lyciam Cariamque dant usque ad Maeandrum, XXII, 7, 7; 27, 8; III, 3, 7. At Lycii socios tantum, non subditos eorum declaratos se esse a Romanis contendebant; unde gravis inter Lycios Rhodiosque contentio et bellum, XXIII, 3. Nonnulla etiam eorum castella ab Eumenis subditis infestabantur, non invito Eumene, et Lyciis etiam favente, XXV, 5, 13, coll. XXVII, 6, 5 seq.: quo ex posteriori loco prior alter interpretandus. Lycios bello vincunt XXVI, 7, 2; sed Romani eis offensi quod Perseo sponsam Laodicen magna pompa adduxissent, per legatos eis significant Lycios eis non pro munere, sed ut socios et amicos fuisse attributos, XXVI, 7 seq. Romanis omnia officia spondent ad bellum Persicum, XXVII, 3, 2 seqq.; et legatis Persei suam erga Romanos voluntatem declarant, XXVII, 4. Lucretius eis per aliptam litteras et mandata mittit, XXVII, 6, 1. Illi, licet Dino et Polyaratus ad Persei partes eos traducere conarentur, tamen fidem Romanis servant, et postulatas naves mittunt, c. 6 seq. Rhodii alii Romanis, alii Perseo favent; impetrant tamen a Romanis facultatem frumentum e Sicilia exportandi, XXVIII, 2; simul legatos Romam mittunt, simul alios ad Q. Marcium Cos. et ad praefectum classis, XXVIII, 14 seq. Alexandriam legatos mittunt ad dirimendum bellum Antiochi Epiphanis cum Ptolemaeis fratribus, XXVIII, 15, 15; 19, 1 seqq. Legatos mittunt Romam et ad Perseum de dirimendo bello, XXIX, 4. Persei et Genthii legatis benigne respondent, pollicentes se bello finem imposituros, c. 5, 1 seqq. Cum Cretensibus omnibus missis legatis amicitiam renovant, c. 4, 6 seq. Legati victo Perseo Romam advenientes cum ludibrio accipiuntur, XXIX, 7. Novis legationibus et donis iram Romanorum deprecantur, et societatem foedusque cum eis iungere frustra student, XXX, 4 seq.; postquam consulto per 140 annos, quamvis amici Romanorum, foedus de societate cum eis facere noluerant, XXX, 5, 6 seq. Caunii et Mylasenses desciscunt ab eis; et mox quidem ab eis rursus subiguntur, sed per idem tempus advenit decretum senatus Romani, quo Cares et Lycii omnes liberi prorsus renunciantur: cui decreto parentes Rhodii regionibus istis penitus excesserunt et ditissimos reditus amiserunt, XXX, 5, 12 et 16; XXXI, 7, 4 seqq. Nova legatione frustra societatem Romanorum petunt, XXX, 1. Tandem illam obtinent, patrocinante Ti. Graccho, XXXI,

imperio Persarum et Graecorum collatum, I, 2. Eorum prima cum exercitu traiectio ex Italia, I, 5, 1, et c. 11 seq. Prima classis bellica, I, 20. Eorum magnitudo animi et mira audacia in rebus gerendis, I, 20, 11; 55, 3 seqq.; 59; VIII, 3. Contra mare et coelum ipsum pugnare audent, I, 37. Pervicaces imprimis et terribiles sunt in rebus adversis, XXVII, 8, 8 seq.; III, 75, 8. Sicilia eis cedunt Poeni, I, 63. Vid. Sicilia, et ibi Siculum bellum. Eorum potentia non casu et fortuna, sed consilio et virtute parta, I, 3, 7 seqq.; 64, 9; XVIII, 11, 4 seq. Poenis bello Africo fidem servant; commeatus eis advehere permittunt suis mercatoribus; a mercenariis in Sardiniam invitati, quum a Poenis illi defecissent, respuunt conditionem, I, 83; sed ab eisdem mercenariis, quum a Sardis Sardinia essent eiecti, denuo invitati, Sardiniam sibi subiicere aggressi sunt, et Poenos ut eam sibi permitterent coegerunt, I, 88; III, 10. Primum cum exercitu in Illyricum et in illas Europae partes traiiciunt, I, 13, 4; II, 2—12. Prima legatio ad Aetolos et Achaeos, tum ad Corinthios et ad Athenienses, II, 12, 4 seqq. Isthmiorum ludorum participes fiunt, II, 12, 8. Eorum imperio quo pacto subiectae fuerint partes omnes cognitae orbis terrarum, docet Polybii historia, III, 1. Eorum dominatio fugiendane et vituperanda sit an probanda et laude digna, docet eadem historia, III, 4, 7. Eorum imperium Graecis, cognoscendi orbis terrarum studiosis, multos terrae tractus patefecit, aditu prius difficillimos, III, 59. Religioni et superstitioni indulgent, praesertim periculosis temporibus; sic ante pugnam Cannensem, III, 118, 5. Ea religio et superstitio inventa et ad coercendam multitudinem, VI, 56, 6 seqq. De religione Rom. conf. Iusiurandum. De retinenda Italia desperant post pugnam Cannensem, III, 118, 5. Sive ipsi bello vicissent sive Poeni, in Graeciam arma translaturi erant victores, V, 104, 3 et 10; XI, 7, 1 seqq. Veriti Philippi audaciam in Graeciam legatos miserunt, V, 105, 7. Ad inferendum tertium bellum Punicum honorificos praetextus quaerunt, XXXVI, 1 b. De eis hoc bellum suscipientibus variae per Graeciam sententiae, XXXVII, 1 a seqq. Romanorum militia et bellandi genus, VI, 19—42. Adde, de vallo Romanorum et Graecorum, XVIII, 1. Conf. etiam Legio et alia huc facientia. Cavent ne bellum unquam ultro intulisse videantur et nonnisi vim illatam repellentes, fragm. gramm. 97. Indicunt bella, insidiis raro utuntur; et cominus rem gerentes pugnam edunt statariam, XIII, 3, 7. Cominus non tam caesim feriendo quam punctim rectis utuntur gladiis, crebro repetitis ictibus, II, 33, 6. In pugna spatium a tergo relinquunt, quo se recipere manipuli possint, ibid. § 7. Per vim capta urbe mire statim

---

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 114875039